

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
279/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
279/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
279/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
279/A

175 AMMAN (Jöst), Schopper (Hartm.), ΠΑΝΟΠΙΑΙΑ Omnium Illiber-
alium Mechanicarum aut Sedentiarum artium genera continens...At
end: Imp
impensis S
8vo, 18th ce
mended on o
INTEREST, re
of the period
end with na
side only of e
First edition,
full of detai
King, Prince
interiors of v
FOUNDER (S
Papermaker,
caster, Thim
Physician, A
of working 3
Press is repr
ways import
construction
in C. F. Mur

ACCESSION NUMBER

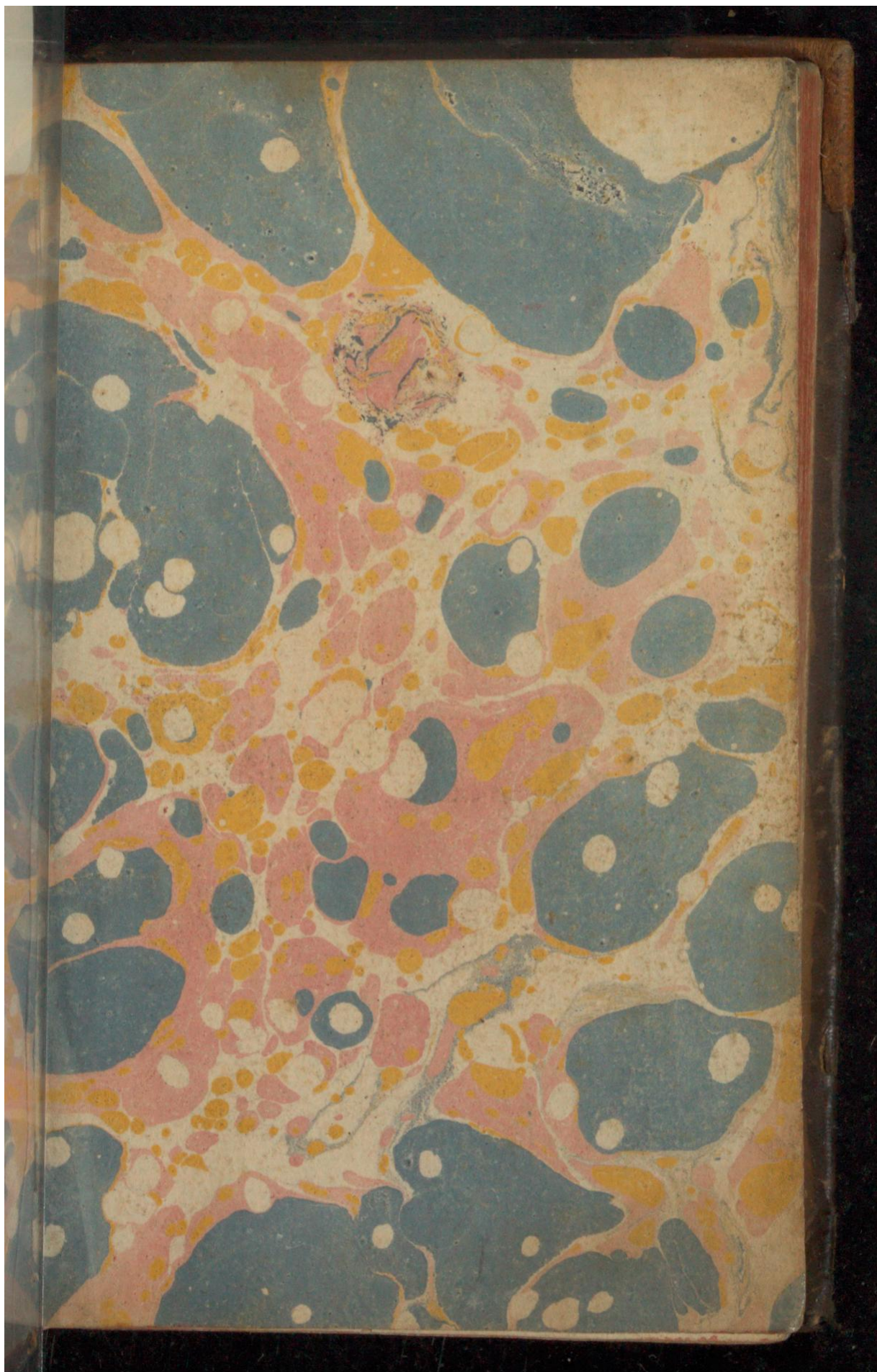
55402

PRESS MARK

279

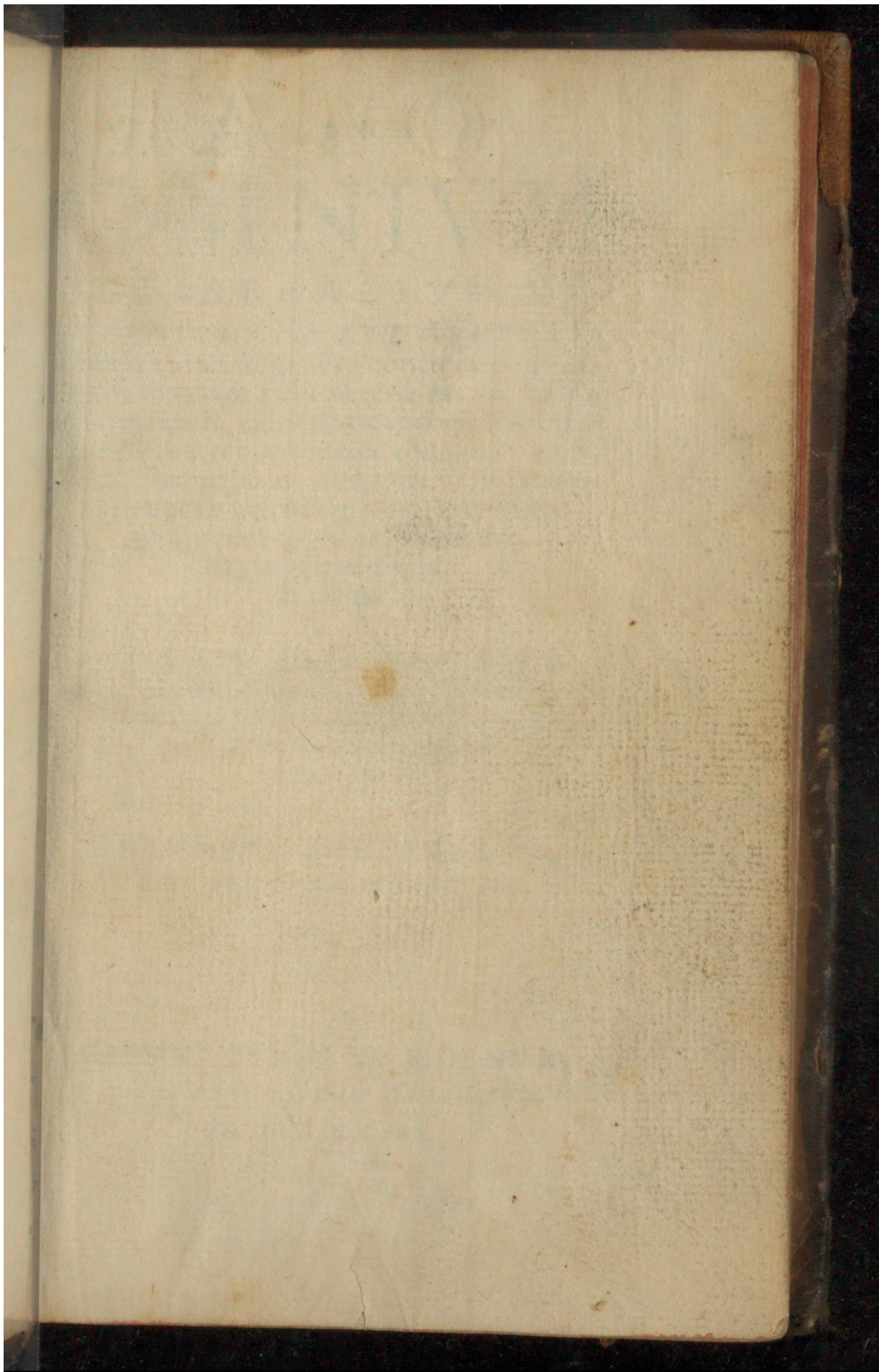
175 AMMAN (Jost), Schopper (Hartm.), *ΠΑΝΟΠΛΙΑ* Omnium Illiberalium Mechanicarum aut Sedentiarum artium genera continens...At end: Impressum Francofurti ad Moenum apud Georgium Coruinum, impensis Sigismundi Feyerabent...M.D. LXVIII. £32. Frankfurt, 1568 8vo, 18th cent. calf, full gilt back, large sound copy, 6 by 3.6 inches, slight tear mended on one leaf, no defect. With above 130 fine large woodcuts of the GREATEST INTEREST, representing all grades of Society and different TRADES and PROFESSIONS, of the period, mostly signed with the artist's initials J.A. (Jost Amman), device at end with names of the publishers, S. Feierabent and Simon Huder. Printed on one side only of each leaf, with poetical Latin descriptions, and titles in Latin and German. **First edition**, with the earliest impressions of the cuts which are most interesting and full of detail. The series commences with the Pope, Cardinal and other Clergy, King, Prince, &c., and goes down the scale showing the different trades in operation, interiors of workshops, and details of tools and appliances. Included are the TYPE-FOUNDER (Schriftgesser), ENGRAVER (Formschneider), PRINTER, BOOKBINDER, Papermaker, Stenciller (Briefmalen), Goldbeater, Brewer, Weaver, Tailor, Bell-caster, Thimble-maker, Armourer, Clockmaker, Crossbow-maker, Barber, Lutemaker, Physician, Apothecary, &c., &c. It is curious to note that in many cases methods of working 350 years ago are still practised at the present day. The cut of the Printing Press is reproduced in *Bibliographica* I. p. 236; of it Mr. Madan says, "It is in many ways important, being the first representation of a press designed to show its real construction and working..." See also description of the German ed. of same year in C. F. Murray's German Catal. 31.

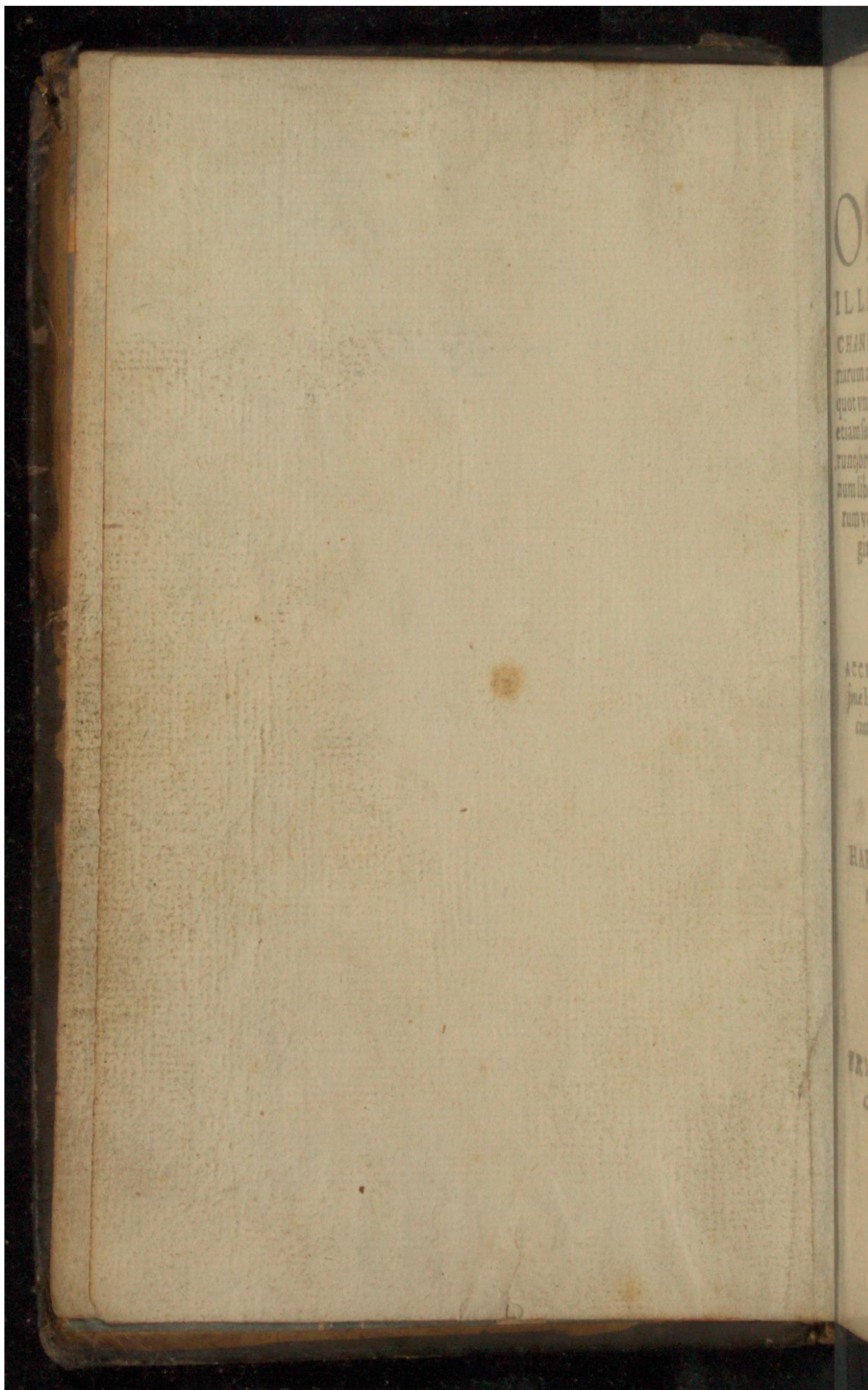

279/A

12212

O. xii. a. 25.

OMNIVM

ILLIBERALIVM ME-
CHANICARVM AVT SEDENTA-
riarum artium genera continens, quot-
quot vnquam vel à veteribus, aut nostri
etiam seculi, celebritate excogitari potue-
runt, breuiter & dilucidè confecta: carmi-
num liber primus, tum mira varietate re-
rum vocabulorumq̃, nouo more exco-
gitatorum copia perquàm vti-
lis, lectuque periu-
cundus.

ACCESSERVNT ETIAM VENUSTIS-
simæ Imagines omnes omnium artificum nego-
ciationes ad viuum Lectori representantes,
antehac nec visæ, nec vnquam
editæ: per

HARTMAN. SCHOPPERVM,
NOVOFORENS. NORICVM.

FRANCOVRTI AD MOENVM,
CVM PRIVILEGIO CAESAREO,
M. D. LXVIII.

OMNIVM

LIBER PRIMUS

DE VITIIS

ET VITIIS

ET VITIIS

ET VITIIS

ET VITIIS

ET VITIIS

ET VITIIS

ET VITIIS

ET VITIIS

ET VITIIS

ET VITIIS

ET VITIIS

ET VITIIS

ET VITIIS

ET VITIIS

ET VITIIS

ET VITIIS

ET VITIIS

ET VITIIS

ET VITIIS

ET VITIIS

ET VITIIS

ET VITIIS

ET VITIIS

ET VITIIS

MAC

GENE

OSTIAL

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

MAGNIFICO ET

GENEROSO DOMINO, D.

OSVVALDO AB ECK, ET VVOLF-

eck, Marschalco hæreditario Diocæsis Ratisponensis:

& comitis Palatini in Burcklengenfeld, summo

prætorij Præfecto, Domino suo

clementi.

VANDO QUIDEM præter an-
tiquæ profapiz splendorem,
etiam pietate, virtute, pru-
dentia, vitæque integritate,
Generosè ac magnifice Do-
mine, alios longè antecellas, adeò, vt ad
hoc amplissimum ac summum honoris ac
dignitatis fastigium rursus euectus sis: non
dubito, quin bonas artes, omnis honestatis
& virtutis ceu scaturiginem, amore prose-
quaris maximo. Has enim nisi rudis, ob-
tus, & ab omni humanitatis cultu remo-
tus contemnēdas censuit. Et hoc quidem
in illustri & magnifico Barone D. Iohanne
Vngnad, ante paucos annos ex hac lachri-
marum valle, ad æterna euocato gaudia,
satis liquidè perspici atq; videri potuit. Il-
lius incredibile *φιλανθρωπίαν*, & animi pro-
ptitudinem & liberalitatem singularem,
qua honesta studia & Musarum *σεμνὴς θερά-
ποντας* prosecutus, omnes eruditi ac boni

A 2 viri

EPISTOLA

viri in Austria prædicant Christianam Rem-
 publicam auctoritate, sapientia & dexte-
 ritate moderatus, puram ac sanam Reli-
 gionem ad pristinam dignitatem, nito-
 rem & rectitudinem restituere pro viribus
 molitus, atq; sic in corpore CHRISTI haud
 inutile membrum fuit, quod translatio in
 sacra Biblia Sclauonica lingua satis lucu-
 lenter declarat. Idcirco in Sclauonia il-
 lius obitum omnes viri eruditi & boni, acer-
 bissimè lugent & deflent, dicentes, se fide-
 lem Patronum & Meccenatem amisisse, purè
 sinceræque religionis basin & columnam
 quasi cecidisse. Quo elogio & laude nihil
 excellentius, præstantius, & suo muneri
 conuenientius tam præstantissimus heros
 post se relinquere potuisset: Siquidem bo-
 narum literarum patrocinium ac tutela
 ad omnes Reges, Principes, Magnates ac
 Proceres pertinet: præcipuè autè ad Hier-
 archiæ ecclesiasticæ rectores, & cardines.
 Diuinitus enim excitantur principes &
 proceres, ut imperia restituant, & Eccle-
 siam DEI iuuent: quare omnes principes
 & gubernatores à Deo eximiè iuantur.
 Sic Dauidis, Salomonis, Iosaphat, Eze-
 chix, Iosix, Cyri, & aliorum bonorum prin-
 cipum successus & fines fuerunt salutare,
 neq;

DEDICATORIA.

neq; est cur longè exempla petamus, cùm
 nostratibus sint aliqui pij boniq; princi-
 pes & gubernatores, qui post multas & va-
 rias calamitates tandem à Deo mirabiliter,
 in medijs turbarum fluctibus, sunt adiuti.
 Ad huiusmodi ergo munus accessuri opti-
 mis artibus præclarisq; instructi sint vir-
 tutibus. à re enim literaria Religionis non
 solum ornamenta, sed etiam rerum ciui-
 lium status prorsus pendet: Est ergo vox
 perniciosa, virulenta, & planè Cyclopica,
 quæ apud Centauros hoc tempore celebris
 habetur, videlicet, quòd dicitur, Principes
 & gubernatores non indigere doctrina:
 memento, dicunt Centauri, te esse Princi-
 pem, res tibi ampla est, regijs honoribus &
 opibus satis ornatus, illis opibus & gaudijs
 fruire. Hisce Syrenum vocibus excantant
 regum, principum & procerum mentes,
 quasi reges & magnates ad voluptatem &
 luxum tantum sint nati, quæ sunt pruri-
 entes corporis titillationes, non etiam ad
ῥεῖς & ὁδὸν, πρὸς ὁδὸν, rerum vtilium cognitio-
 nem, ad intelligendam Iusticiam, æquita-
 tem, & alias præclaras virtutes, quæ sunt
 morum cultus & animi ornamenta. Et
 hæc verba, licet Cyclopica & Alexandrinis
 non permittenda delitijs, multi hodie

A 3 osculo

EPISTOLA

osculo excipiunt: Sed hoc nihil aliud est, quàm neruos mentis & corporis frangere, & discrimen honestorum & turpium horribili furore delere. Clariùs at hoc meridianaluce, non est igitur vt in eo multum sermonem teram.

Quare Generose Domine, mihi persuasum habeo, cùm plurimis præclaris à Deo ornatus sis virtutibus, & ideò ad hoc amplissimum munus sis delectus, te bonas artes, præsertim Poësin, studium omnium venustissimum, & eius cultores colere, amare, obseruare atque venerari. Hac spe fretus & adductus non adeò ingratum tibi forè existimaui, si T. Magnif. hoc literarium & chartaceum munusculum donarem, quod omnes ordines & gradus, tam inferiorum quàm superiorum complectitur, ab Hartmanno Schoppero, Poëta insigni & ingenioso conscriptū, & in iustam seriem redactum, additis simul elegantissimis Imaginibus, nec non sumptibus confectis maximis. Hoc quamuis sit exile munus, & tanto viro oblatu indignum, qualecunq; tamen, vt soles aliorum, nostrum vel saltem æquo ac bono accipias animo. Videbit hîc T. M. quid sit illud in Genesi: In sudore vultus vesceris pane tuo. Videbit & in-

DEDICATORIA.

telliget etiam, quàm varij & multiplices
sint vultus sudores, & quàm infinitos labo-
res, sudores & calamitates, spe breuiusculæ
& caducæ voluptatulæ cōsequendæ, homi-
nes sustineant, & quæ mala protoplasto-
rum apostasian & defectionem secuta sint.

Quantos quæso labores, sudores, nego-
cia & pericula gubernandi, & fræna impe-
rij tenendi ratio requirit? Vnus ædificat,
alter destruit. Octavianus adeò urbem Ro-
mam ornauit, vt esset in florētissimo statu:
Nero rursus vastauit. Pompeius ingentem
pecuniæ vim in ærarium publicum colle-
git, consulturus Reipub. Iulius Cæsar inde
compilauit, & fuit magis exitio Reipub.
ea pecunia, quàm saluti. Nostre ætate Dux
Georgius Bauariæ habuit magnam vim
auri, turrim plenam auro, sed hoc concilia-
uit Duci bellū & toti Bauariæ calamitatem.

Quanta pericula deinde sustinent Pa-
stores & Ecclesiarum Dei Præsides & An-
tistites? Vide Paulum organum & vas ele-
ctum Dei quid fecerit? quantum sudaue-
rit in tanta aduersariorum & spiritualium
antagonistarum multitudine, & quòd is
in ocio non vixerit, & voluptates non cu-
rauerit, sed semper cum hostibus, & Eccle-
siæ turbatoribus concertauerit: Epistolę il-

A 4 lius

EPISTOLA

lius satis dilucidè, præsertim 2. Corinth. 11. ostendunt. Ecclesia enim Dei omnibus temporibus infestatur aduersarijs, exercetur cruce, hæresibus, scandalis, phalarismo, & omnis generis malis, sed nunc Centauri & Ciclopica cohors blaterat nullos labores & sudores esse in Ecclesiastico munere, finceros prædicatores pacis turbatores vocât, & ideo victu indignos: cùm tamen illi supino torpeant ocio, nihil laborêt, ventrem & DAGAN tantùm curent atq; colant, maximas opes absumât, & tantùm, vt ille ait, inutilia sint terræ pondera. Quantum deinde doloris, laboris, sudoris & miseriæ paterfamilias & vxor gestandis, curâdis, educandis, & procurandis liberis? quantum periculorum sustinet mercator terra marique propter spem parui lucelli? Miles quàm vilissimo precio & ære vendit vitam suam? Sed quid refero & multa verba facio: Vita hominis est omnis generis malis refertissima. Tot malorum & incommodorum causa est protoplastorum apostasia & defectio. Si enim Adam nō esset lapsus, nullæ fuissent negotiationes, nullæ artes Mechanicæ, vt Sutores, sartores, tinctoris, sculptores, textores, pelliones, pictores, cerdone, &c. Nulla incommoda neque
coeli

DEDICATORIA.

coeli neq; terræ, vt nunc est incoelix lolium
steriles auenæ, zizania, vrticæ, spinæ, tri-
buli, sentes, nec fuissent noxiæ bestia, aut
huius generis alia, quæ omnia per inobe-
dientiam primorum parentum sunt in-
troducenda & inuecta. Sed illud nos conso-
latur, quod hîc non perpetuò simus man-
suri: ideò nostros animos assuefaciamus ad
patientiam, & hac spe vincamus mala ista.
Consoletur & illud nos, quod homo in se
habeat officinam mirandis & innumeris
Dei operibus nobilem & simul arcam ine-
stimabili opû copia refertam. Quàm mi-
ris modis in nobis operetur DEVS, omnes
sentimus, & quantum donorum varia-
tem & excellentiam possideamus, vsu ipso
docemur omnes. Tot & tanta Mechanica-
rum & sedentariorû artium genera à Deo
proficisci non est dubium. Qui humanum
genus ad societatem condidit, & huius so-
cietatis neruos & vincula voluit esse gu-
bernationes, ne fiant ordinum & dignita-
tû confusiones & ἀνταρσείαι. Et licet sint
varia & multiplicia, tamen horum author
est Deus: Ne quis, inquit Paulus, gloriatur,
& inde propter diuersitatem officiorum &
donorû in homine oriantur dissensiones,
vel ex superbia, vel inuidia fastuque pri-

A s uato.

EPISTOLA

uato. Non enim vni tribuit Deus omnia,
 vt quod quis non habet in se, vel potest hoc
 vel illud, habeat & inueniat in alio, ne
 quis insolescat & se efferat: sint necesse est
 in hac societate humana, diuersi & impa-
 res singulorū seorsim confideratorum gra-
 dus & conditiones, tamen sunt sic inter se
 copulatæ & conglutinatæ, vt seruiant com-
 muni vtilitati: præcipuè ad Christianæ rei-
 pub. conseruationem, & ad solida Chri-
 stianæ amicitia vincula. Excellentioribus
 ergo officijs & gradibus ornatī abiectioris
 & vilioris sortis atq; conditionis homines
 non aspernētur. Nam Deus istam inæqua-
 litatem ita temperauit, vt Principes rusti-
 cis neutiquam carere possint. Et quemad-
 modum Sol cū altissimè profectus est in
 Zodiaco, tum tardissimi motus est: ita quò
 Deus aliquem ad altiores & eminentiores
 honorū gradus subuexerit, hoc oportet eū
 animo leniori & minus superbo & elato
 esse. Diuus Paulus ad Ro. cap. 12. Vniuscu-
 iusq; vocationem & spartam in similitu-
 dine corporis humani graphicè & viuīs
 depingit coloribus. Quemadmodum, in-
 quit, membrum nō sibi soli, sed & alijs de-
 feruit, neq; mutuo se commiscet: ita in hoc
 vitæ curriculo habent diuersi diuersas fun-
 ctiones

DEDICATORIA.

ctiones & officia, nec vnus ordo debet v-
surpare quod alterius est: alias fieret ἀταξία
& ordinum confusio. Vnde abiectiores &
eminentiores etiam suo:regali Reges, sacri
sacro, seculares seculari fungantur officio,
& sic se inuicem adiuuent, ament, & piam
conspirationem faciant. Hunc inquam, or-
dinem Deus non vult confundi: sed hodie
heu miserabiliter confunditur & turba-
tur. Maior enim pars hominum in fœdam
incurrit ingritudinem: quô quis nunc in
maiori dignitate & fortis excellentioris e-
minencia est à Deo constitutus, tantò ma-
iori fastu inflatur & turgescit, propter præ-
claras dotes & amplissimas functiones,
pauperes & abiectioris fortunæ & condi-
tionis homines despicit: Econtrà pauperes
ob fortis vilitatē necessaria vocationis suæ
officia negligūt, superiores functiones ap-
petunt, & sic in perniciosam πολυπραγμοσύ-
νῃ incurrunt, quod vitium in hoc tragico
mundi theatro & omnium rerum amurca,
est communissimū. Est igitur humanum
cor ἀφύκτορον ἢ φιλόκαλον, fastidiens præsen-
tia & amans nouitatis, hoc est, non con-
tentum sua sorte, ideò benè & eruditè di-
xit Plato: ἀνδρωπῶ ἐν μετέβαλον ζῶν: Huic
sententiæ astipulatur & Horatius dicens:

Qui

EPISTOLA

*Qui fit Mæcenas ut nemo sibi
Sortem seu ratio, seu fors obiecerit illa
Contentus uiuat, laudet diuersa sequentes?*

Discamus ergo ταπεινοφροσυνῶν, quæ nos
ab omni propriæ facultatis confidentia,
procul auocat, & omni gloriandi materia
destitutos ad summisionem adducit. Vi-
temus & πολυπραγμοσυνῶν, sed potius facia-
mus diligenter nostræ vocationis officia,
& nosmetipsos intra metas nostræ infir-
mitati & vocationi conuenientes, conti-
neamus. Cogitemus etiam in quem vsum
in hac vita simus conditi, & ut id, ad quod
simus conditi, præcipuè agamus. Habet e-
nim vnusquisque suam priuatam vocatio-
nem in hac externa vitæ conuersatione, cui
diligenter remota omni supina oscitantia,
est seruiendū. Consideranda sunt & paulò
altius perpendenda dicta illa: Deus resistit
superbis, humilibus autē dat gratiam. Et,
dispergit superbos mente cordis sui. Item:
Oculos superborum humiliabis. Arrogan-
tia & affectus regnandi summū Angelum
seduxit cum sua cohorte. Idem errans affe-
ctus & seductricia desideria promanarunt
inde in vniuersum genus humanum, & te-
nacissimè hoc venenum (Eritis sicut Dij)
in omnium cordibus hæret, carni, ofsibus
& me-

DEDICATORIA.

& medullis ipsis insedit. Nostræ igitur mi-
seræ sortis & conditionis pertæsi ingemi-
scamus, ingemiscendo suspiremus, ad Chri-
stum Archimedicum, qui à patre suo coele-
sti ideò missus, vt quæ Sathan per pecca-
tum mala nobis inflixit, per ipsum sanen-
tur, & nos ex hoc periculosissimo mundi
ergastulo liberati, restituamur in amissam
& perditam gloriam & dignitatem. Sed
ne prolixitas mea T. M. sit molesta, hæc pau-
cula sufficiant, quibus me T. M. (cuius ob-
sequijs omni promptitudine sim instru-
ctus & paratus) quàm officiosissimè &
subiectissimè hoc munusculo loco stre-
nulæ commendatum volo. T. M. mox vi-
debit de Quadrupedibus librū, perquàm
elegantem, Imaginibus etiam illustratum,
quem prælorum vincula adhuc morantur.
Deus dirigat tui muneris amplissimi pro-
curationem ad nominis sui gloriam, & Ec-
clesiæ suæ salutem, teq; sua potenti manu
fulciat. Dat. Francofurti ad Mœnum, Ca-
lend. Ianuarij. Anno M. D. LXVIII.

T. M.

Subiectissimus

Sigismundus Feyrabend,
cuius & Typographus
Francfurdianus.

ΕΚ ΤΟΥ ΕΝΑΝΤΙΟΥ ΠΙΘΑΝΑ
μητροδώρου.

Παντοίῳ βοιότοιο τίμοις τέθονεῖν ἀγορῇ μὲν
Κύδρα καὶ πινυταὶ πρήξιες. ἐν δὲ δόμοις.

Ἀμπαιμ' ἐν δ' ἀγοῖς, φύσιος χάεις, ἐν ᾧ θαλάσῃ
Κέρδιθ. ὅπῃ ξείνης, ἡ μὲν ἔχης τὴν κλέθ.
Ἡ δ' ἑμπορῆς, μόνθ. οἶδας, ἔχεις γάμον οἶκος αἰεὶς
Εἰσεταὶ ἔγαμῆεις, ζῆς ἔτ' ἐλαφρότερθ.

Τέκνα

Τέκνα πόθῳ ἄμφροντις ἄπαις βίῳ. αἰνεότητες
Ρωμαλαί. πολιαί δ' ἔμπαλιν Ὀσεβέες.
Οὐκ ἄρα τῆς διασῶν ἐνὸς αἵρεσις, ἢ τὸ χυεῖσθαι
Μηδέποτ', ἢ τὸ θανεῖν. πάντα γὰρ ἐὼλὰ βίου.

O. L.

Quem lubeat callem teneas vitæ. Arte forensi
Res venit atq; decus tuta domiq; quies.
Hinc ruri gratas fruges ager educat, affert
Lucra mare, æs peregrè prospera cuncta facit.
Sin careas nummis, latet hoc alios. Regit vxor
Ædes, ni placeat vita soluta magis.
Proles, dulcis amor, minor hac sine cura. Iuuet am
Vires, at canos gloria pulchra manet.
Optandum est igitur nec luce carere nec orbe
Diuelli, in summis est quia vita bonis.

F I N I S.

Romani

Cyfradi
Clas

Regia Jucra
Maxima

Diru ubi

Emre

Hinc ubi

Ex pte

Hinc ann

Et vix

Romanus Pontifex. Der Papst.

Custodi rerum mihi fas conceditur uni,
Claudere fidereas, ac aperire fores.
Regna Sacerdotum mihi pontificalia parent,
Maximus ut Christi Pastor ouile regam.

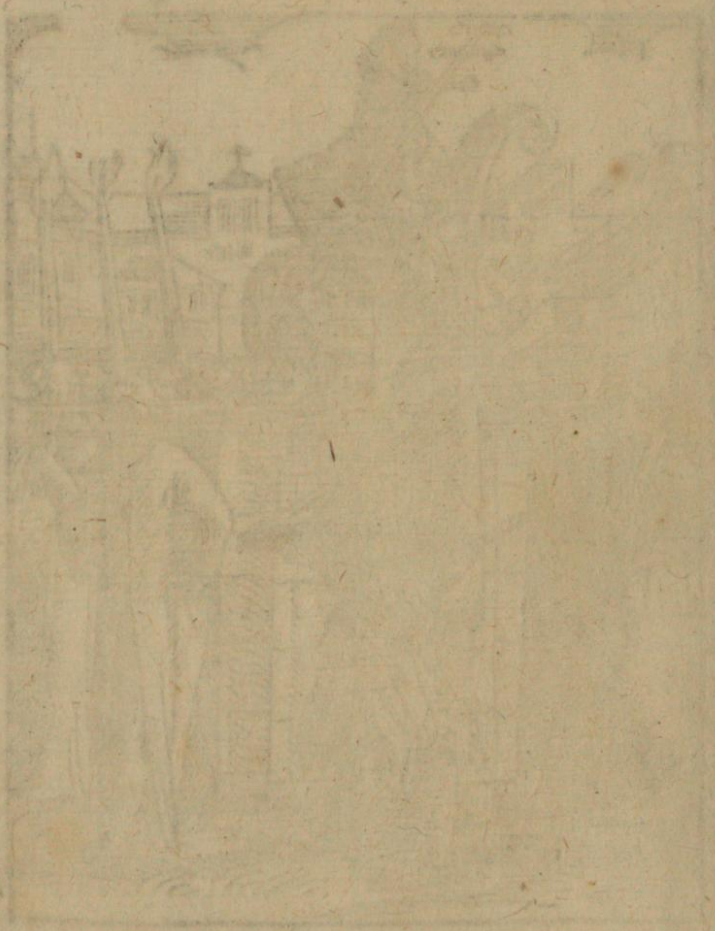
Dirus ubi sacram fugat Hæresiarcha quietem,
Erroresq; mea spargit in Vrbe novos.
Hunc gladio verbi prosternimus ilicet hostem,
Et fidei rectam cogimus ire viam.
Hinc animosa mæas iungit concordia gentes,
Et viget in toto grator orbe quies.

A

Cardi-

Romanus Pontifex. B. P. P.

Et hoc verum nunc in conspectu
Claudens habet in operibus
et in rebus nunc in conspectu
et in rebus nunc in conspectu

Imperium nunc in conspectu
et in rebus nunc in conspectu
et in rebus nunc in conspectu
et in rebus nunc in conspectu

Lib. C.

Ca
R
Oman
Pont
Cum qu
Injula

Hic ego
(Pax
Vi Pat
Non
Denig
Succ

Cardinalis. Cardinal.

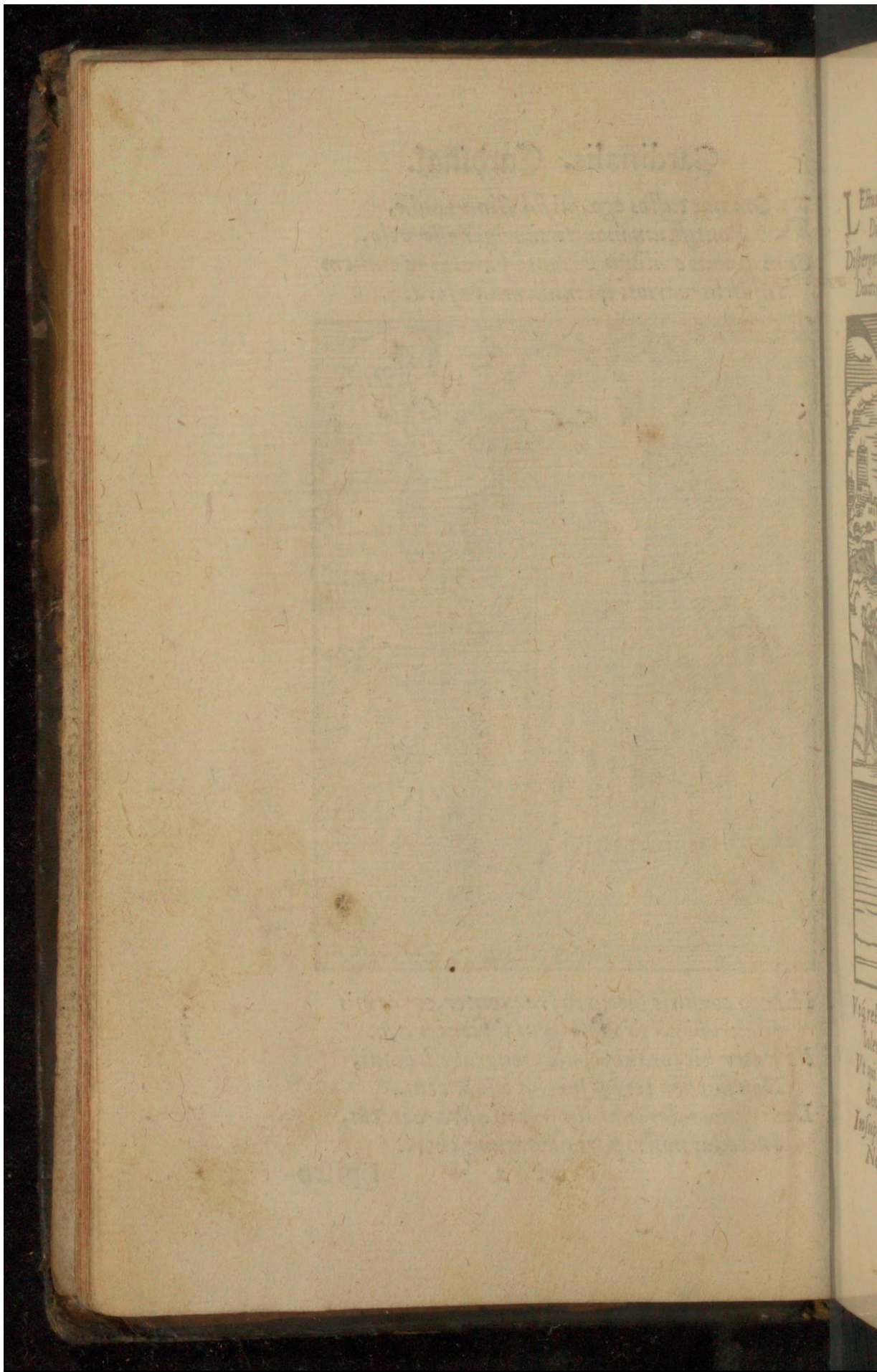
Romanae custos ego qui fidiſſimus aula,
Pontificum monitis moriger eſſe volo.
Cum quibus exilium ſortemq; paratus in omnem
Inſultus varios, & mala multa fero.

His ego conſilijs ſuccurro frequenter, & armis
(Pax ubi nil prodeſt) rem ſapienter ago.
Vt Pater hic coram populo venerabilis omni,
Non ſibi per terras ſentiat eſſe parem.
Deniq; mortales cum linquit in aſtra vocatus,
Succedat noſtri pars quotacunq; chori.

A 2

Episco-

Episcopus. Bischoff.

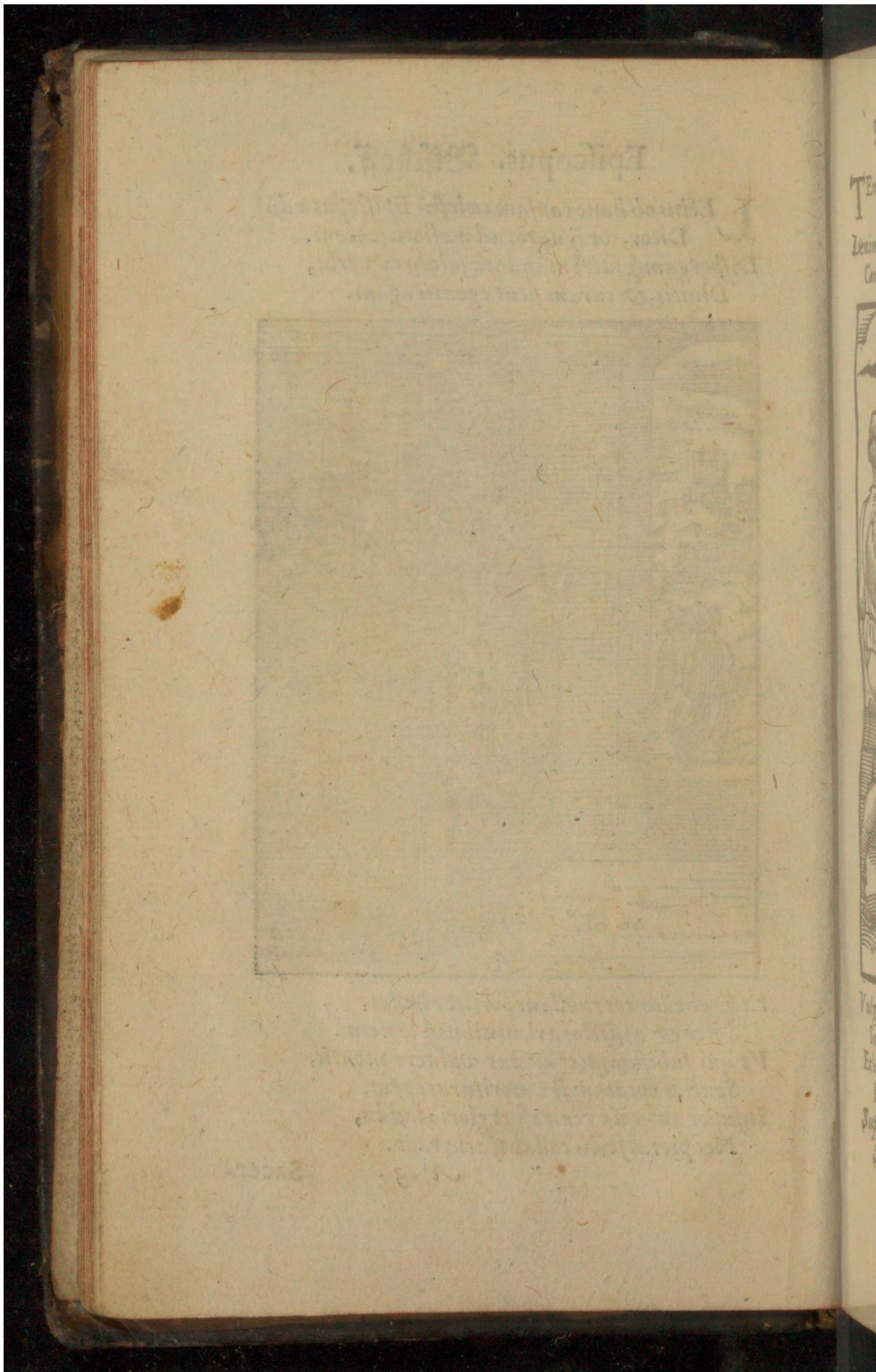
Lectus ob hanc causam cælestis Episcopus ædis
Dicor, vt ignaros ad meliora vocem.
Dispergamq; sacri mandata salubria verbi,
Diuitis, et curam sicut egentis agam.

Vtq; rebellantes euellam fortiter hostes,
Soler et afflicto, criminibusq; leuem.
Vt qui tabifico iacet auctus vulnere mentis,
Sentiât optatam spe moriturus opem.
Insper antiquæ reuiescat gloria laudis,
Nec pietas sectis collabefacta ruat.

A 3

Sacer-

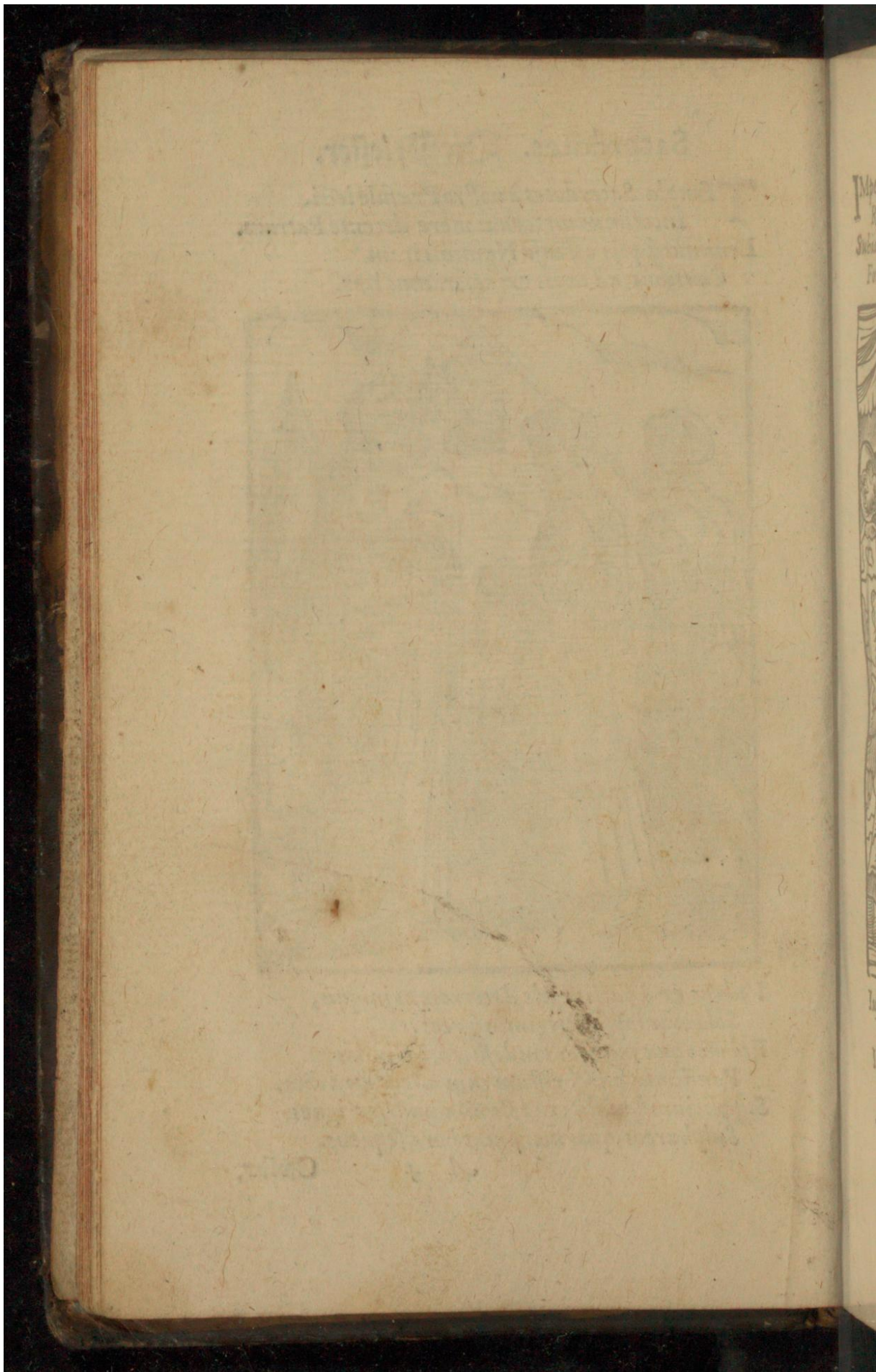

Sacerdotes. Die Priester.

Templa Sacerdotes à nostro Præsule lecti,
Incolimus veterum more decente Patrum.
Lenimusq; pijs offensi Numinis iram
Cantibus, ad cælos & reſeramur iter.

Vulgus & à factis rude deterremus iniquis,
Solamur lapsos, erigimusq; reos.
Et bona quæ mancant indeficienti & iustos
Pandimus, ad Christum cum vocat atra dies.
Suppliciumq; malis crudele minamur, & ignes
Sulphureos, quos non finiat hora sequens.
A 4 Cæsar.

Cæsar. Der Keiser.

Imperium Cæsar sublime potentibus armis
Regnat, honorifici fonsq; paterq; chori.
Subiacet huic Regum, latiꝰq; potentia mundi,
Fortia principibus dat quoq; iura viris.

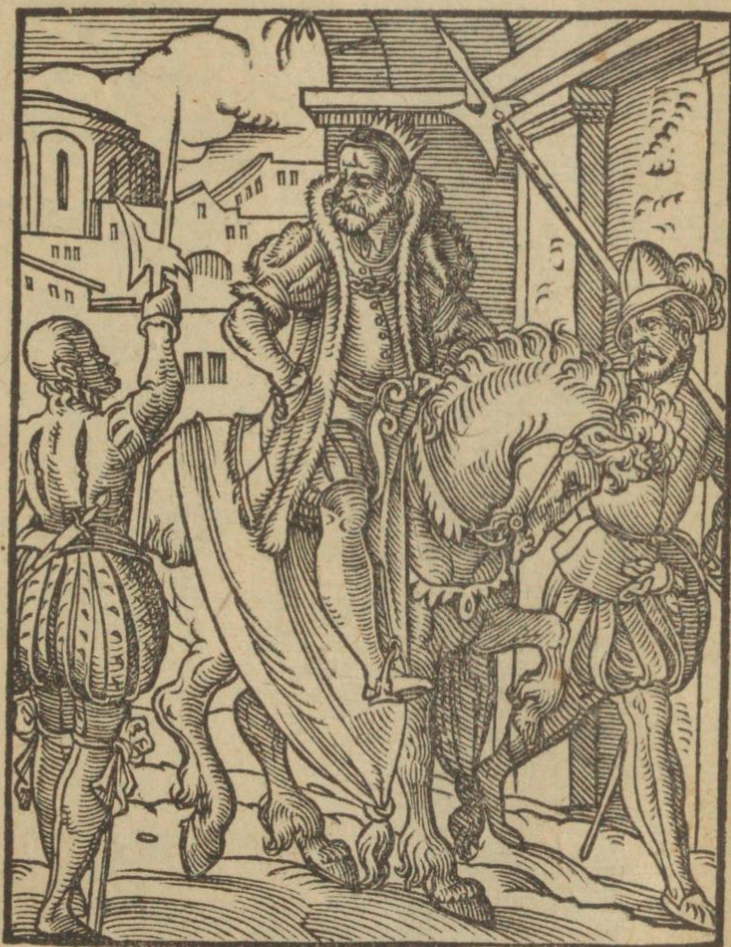
Iustitiæq; sacros conseruat, et auget honores:
Et facit vt toto floreat orbe quies.
Ille bonis curat ne debita munera defint,
Vtq; mali pœnas, quas meruere ferant,
Sic etiam terras defendit Iulius olim:
Nomine qui primus, re quoq; Cæsar erat.

A 5

Rex

Rex. Der König.

Rex ego maiestate mea debello superbos,
Et cum subiectis more leonis ago.
Qui postquam valido ferus ungue viriliter hostem
Strauit humi, victor ceu metuendus abit.

Sic ego subijciens amplas mihi viribus urbes,
Sceptriger armata regna guberno manu.
Atq; Tyrannorum populos compesco rebelles,
Turcarumq; graues, Sauromatumq; minas.
Et quia pace nihil iucundius arbitror esse:
Præcipuè curam Religionis ago.

Prin-

Pr

Vitiam
Serenam
Mollia dilect
Ermis

Anglato
Virtute
Optima
Insuper
Arpari
Hic m

Princeps. Der Fürst.

Iustitiam quicumq; sitit, populiq; salutem:
Strenuus hic Princeps iure vocandus erit.
Mollia dilectis qui civibus otia præbet,
Et miseras patrio corde tuetur oves.

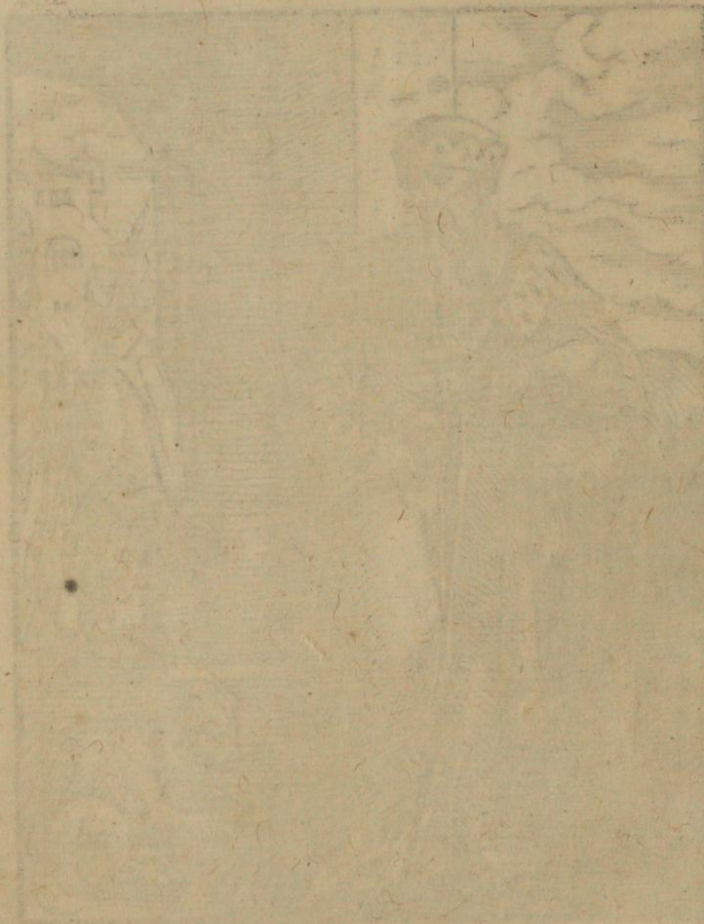

Atq; latrocinij crudelibus oppida purgat,
Ut tutum carpat quisq; viator iter.
Optimus hunc rumor plaudentibus euehet aliis,
Insuper in cælo nomen habere finet.
At patriam damnis quicumq; ferocibus auget,
Hic miser ingenti seditione ruet.

Patri-

Principes. B. 3. 11. 11.

Principes. B. 3. 11. 11.
Principes. B. 3. 11. 11.
Principes. B. 3. 11. 11.
Principes. B. 3. 11. 11.

Principes. B. 3. 11. 11.
Principes. B. 3. 11. 11.
Principes. B. 3. 11. 11.
Principes. B. 3. 11. 11.

Principes

Principes. B. 3. 11. 11.
Principes. B. 3. 11. 11.
Principes. B. 3. 11. 11.
Principes. B. 3. 11. 11.

Principes. B. 3. 11. 11.
Principes. B. 3. 11. 11.
Principes. B. 3. 11. 11.
Principes. B. 3. 11. 11.

'Patritius. Der Centalon.

*P*atritia de stirpe genus mihi duco superbum,
Clara Senatorum progeniesq̃ vocor.
Cura sit inprimis vestigia lecta parentum,
Atq̃ Ducum veterum fortia gesta sequi.

*M*e iuuenis, pariterq̃ senex observat euntem,
Omne meos mores vulgus in urbe notat.
*C*erta quod ex populi mihi spes assurgit amore,
Magnificum fieri me cito posse Ducem.
*S*cilicet emeritis ut raptio Principe fatis,
Sceptra potestatis dignus honore feram.

Mona.

Tractatus de Morbis

Tractatus de Morbis
Tractatus de Morbis
Tractatus de Morbis
Tractatus de Morbis

N
In
Flora

Solag
Vip
Tum
Al
Nunc
Erl

Monachi. Die Mönch.

Noster apud populos sanctiss. ordo vetustos,
Secula florent cum meliora fuit.
In sylvis homines agerent cum more ferarum,
Florida gramineos, et daret herba thoros.

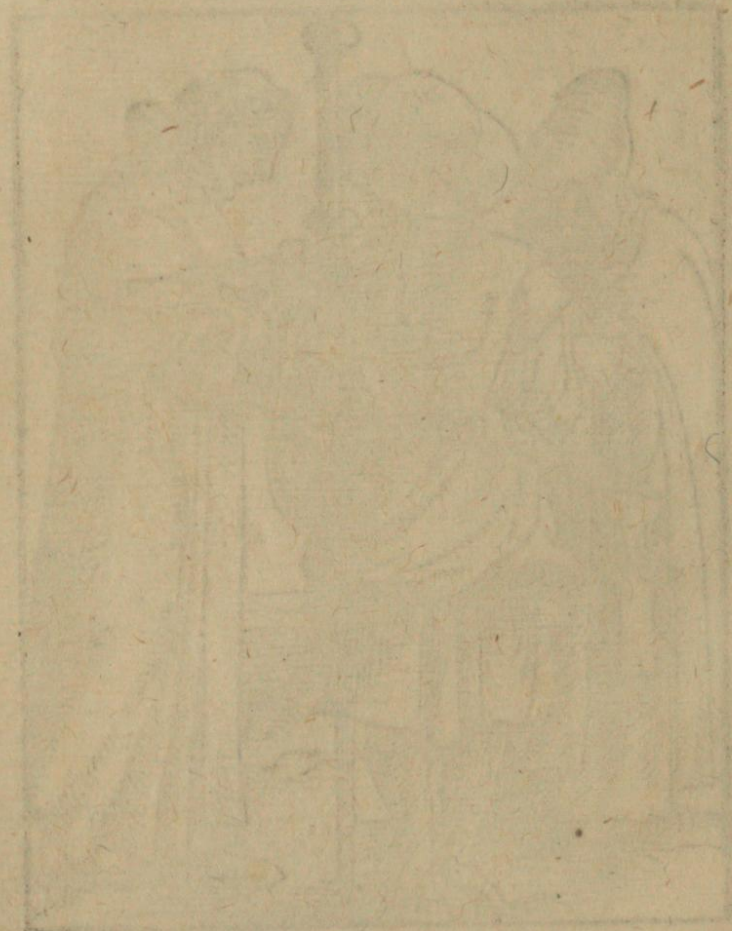

Solaq mortales vexaret cura salutis,
Ut possent uni complacuisse Deo.
Tum meditabantur secum noctesq diesq,
Ad superas irent qua ratione domos.
Nunc mundi varijs diffusi vivimus oris,
Et leges figit quilibet ordo novas.

B

Iacobi-

Monachi. De. Willelmo.
 Officiis. et. rebus. suis. et. alius.
 In. honore. sancti. Martini.
 Episcopi. et. eiusdem. ecclesie.

In. honore. sancti. Martini.
 Episcopi. et. eiusdem. ecclesie.
 In. honore. sancti. Martini.
 Episcopi. et. eiusdem. ecclesie.

Iacobus
 A. Adm.
 E. E.
 C. C.
 E. E.

M. M.
 E. E.
 C. C.
 D. D.
 A. A.
 P. P.

Iacobitz. Die Jacobs Brüder.

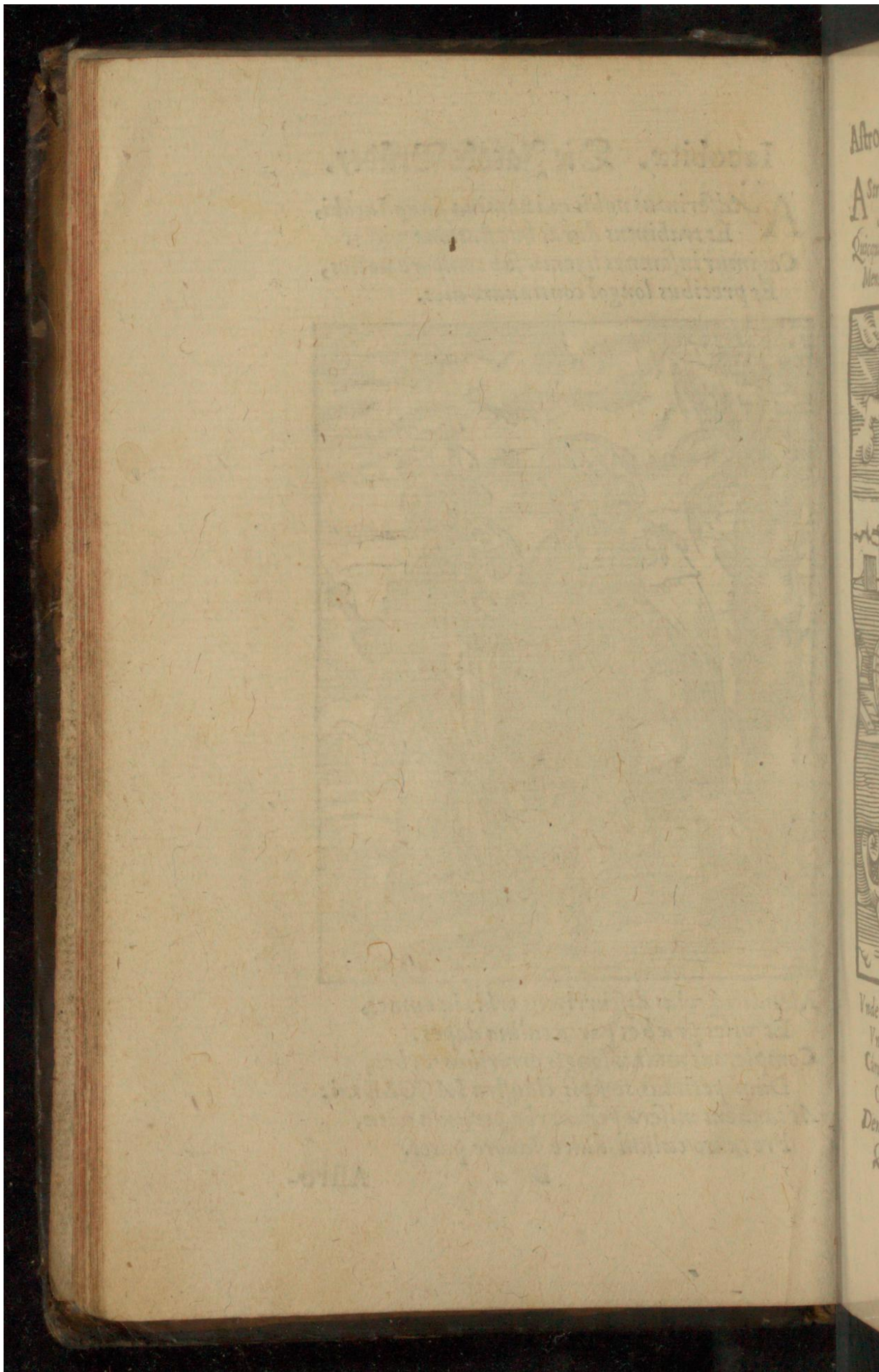
A Adferimus nobis qui nomina sacra Iacobi,
Et trahimus duras hac statione vices.
Cogimur insomnes hyemis sub tempore noctes,
Et precibus longos continuare dies.

Mendiciq; vias discurremus orbis in omnes,
Et viles præbet parca culina dapes.
Complemus multas longis erroribus vrbes,
Dum petimus templi claustra IACOBETUI,
At tandem miseræ per acerba pericula vitæ,
Pro tanto cælum dulce labore patet.

B 2

Astro-

Altro

A Srr

Quon
Men

Vnde

Vn

Cin

C

Den

R

Astronomus. Der Sternbeseher.

Astrologus nitido caput impiger in sero cælo,
Astrag temporibus metior orta meis.
Quicquid habet tellus, vel inexorabile fatum,
Mens mea fatidicis explicat usa modis.

Vnde tremor terris oriatur, et vnde Cometæ,
Vnde tumens salis æquor abundet aquis.
Cûrue dies monstret cælum sine nube futurum,
Cur iterum rapidis depluat imber, aquis.
Deniq, certa viris responsa petentibus edo,
Quare cunq, super me rogitare volent.

B 3

Doctor

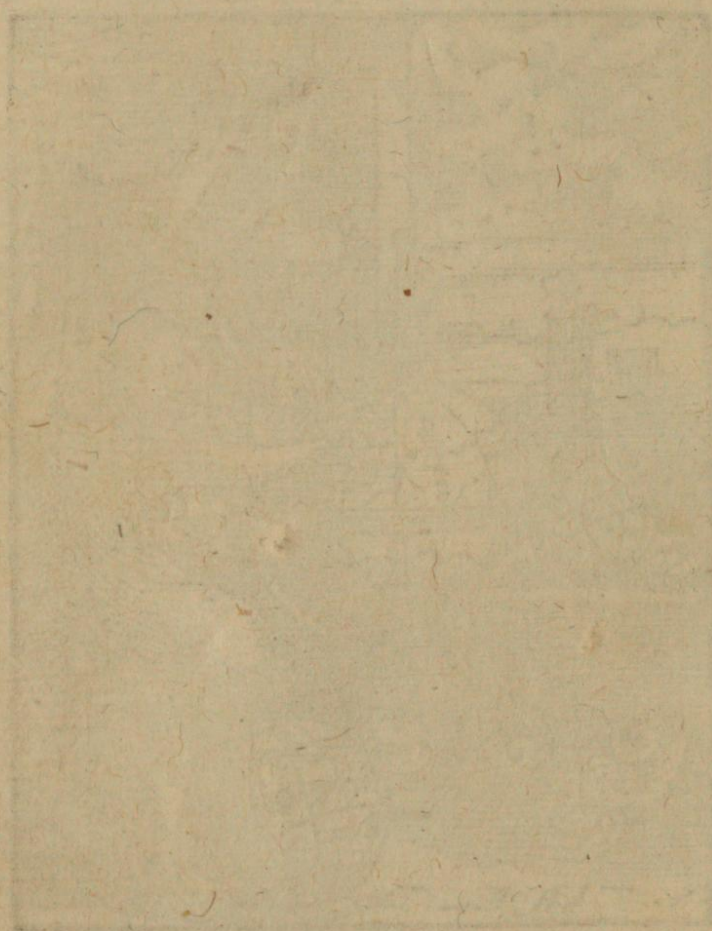
Almonon

Almonon

Almonon

Almonon

Almonon

Almonon

D. Medin

Inven

Edi

Patris

Vita

Schola

Er

In

St

St

St

St

D. Medicinæ. Der Doctor der Arhney.

Inuentor medicæ licet artis Apollo vocetur,
Est certè summi dos tamen illa Dei.
Pestiferos ægro quia corpore tollere morbos
Viribus ægrorum restituisse suis.

Saluificis vitam fugientem sistere succis,
Et prope terribilem posse domare necem.
Insuper herbarum vires benè scire latentes
Non hominis, sed opus quis neget esse Dei:
Artis at ignorans usum quicumq; medetur,
Quàm malè doctoris nomine dignus erit.

B 4

Apote-

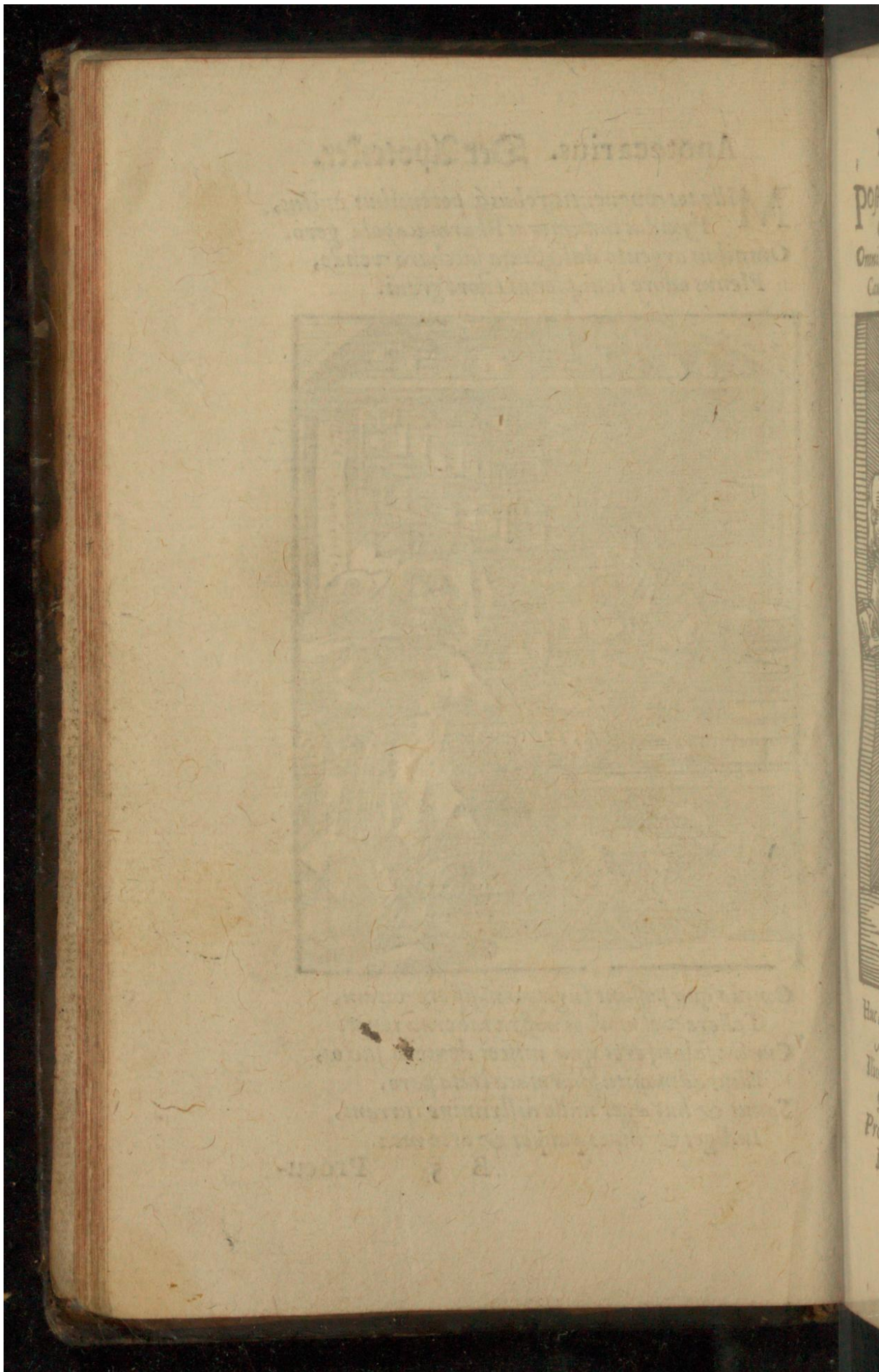
Apotecarius. Der Apoteker.

Mille tot unguentis, rebusq; potentibus auctus,
Pyxidas innumeras Pharmacopola gero.
Omnibus argento dulcissima sacchara vendo,
Plenus odore leui, plenus odore graui.

Omnia quæ possunt fugientem sistere vitam,
Tollere vel morbos nostra taberna tenet.
Cuncta salutiferos quæ miscet dextera succos,
Illius admonitu pharmaca lecta paro.
Sanus & huc æger nullo discrimine currant,
Indiget & diues, pauper & arte mea.

B 5 Procu-

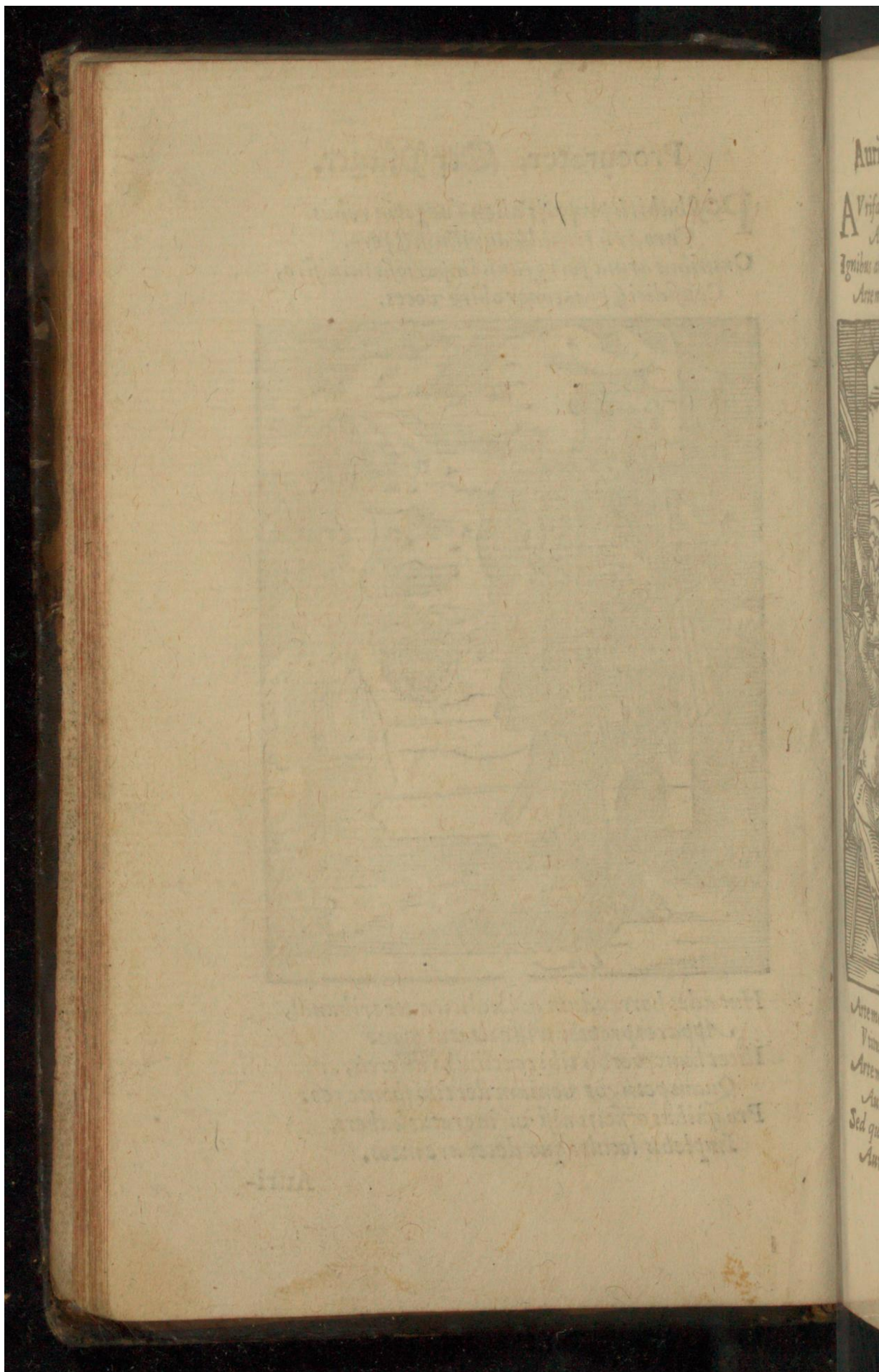
Procurator. Der Pfleger.

Posthabitis proprijs aliena negotia rebus
Curo, rei trepidis auxiliumq̃ fero.
Omnibus arma fori grauis imperiosa ministro,
Causidiciq̃ pias conor obire voces.

Huc ades horrendum qui iudicis ante tribunal,
Appares propter triste citatus opus.
Ilicet hunc verbis tibi conciliabo disertis,
Quam petis, ut veniam det tibi sponte reo.
Pro quibus officijs nisi vis ingratus haberi,
Implebis loculos quo decet ære meos.

Auri-

Aur

A Virg

Ignis

Aur

Virg

Aur

Aur

Sed qu

Aur

Aurifaber. Der Goldschmie.

Aurifaberrutilo nimium spectabilis auro,
Aureus auratis omnia fingo modis.
Ignibus argentum spectamus, et ignibus aurum,
Arte mea gemmas terq̃ quaterq̃ proba.

Arte mea Reges utuntur ubiq̃ potentes,
Utitur et coniunx Cæsaris arte mea.
Arte mea siquidem conflatur, amabile quicquid,
Aut oculus pulchrum iudicat esse bonus.
Sed quia sæpe latent incommoda mille sub auro,
Auro te cupiam sæpè carere faber.

Fusor

il solator literarius. Der Schrifftgießter.

Calcographis fundens ex ære fideliter omnes
Literulas, conflo quaslibet arte notas.
vine Latina meum, seu Gallica lingua requirit
Officium, Doctis pareo sponte viris.

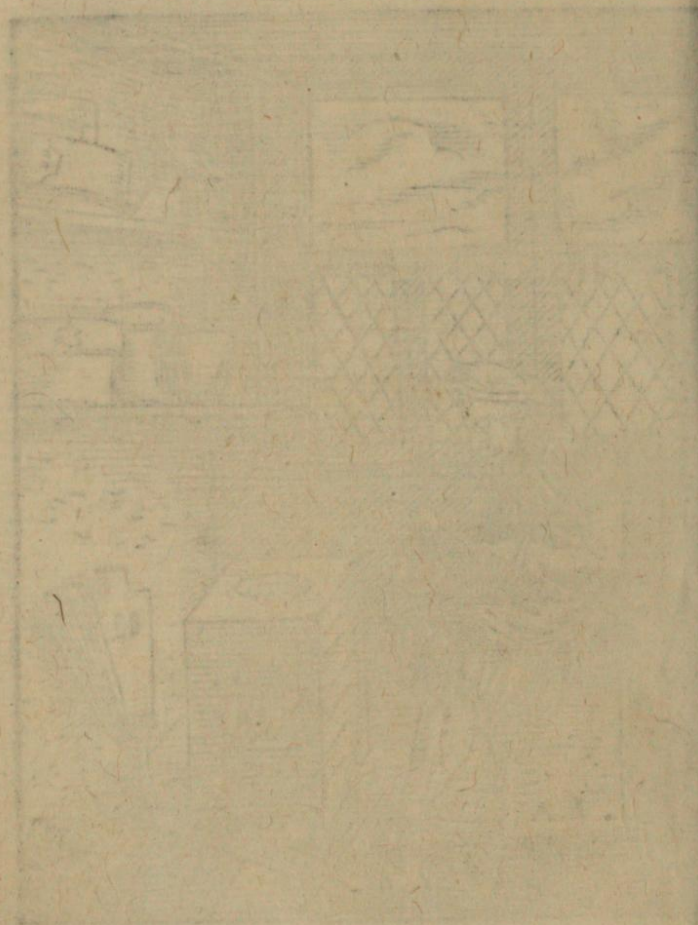

Ipsa mei passim quoq; Græcia muneris arte
Indiget, egregios cum premit ære libros.
Hæc foret ars nostra nisi tempestate reperta,
Nunc mihi scribarum functio quanta foret?
Plura brevis spacio quia scripta Typographus horæ
Edit, quam multis scriba diebus agat.

Adum-

Admiratione et admiratione

Admiratione et admiratione
Admiratione et admiratione
Admiratione et admiratione
Admiratione et admiratione

Admiratione et admiratione
Admiratione et admiratione
Admiratione et admiratione
Admiratione et admiratione

Adm

Phibuc

Consp

Hec mer

Poste

Quand

Quand

Quand

Phib

Dulci

Blanc

Adumbrator. Der Keiffer.

PHæbus imaginib. quod ad aucta volumina pul-
Conspicit, egregios et tot ubiq. libros. (chris
Hæc meritò nostris accepta laboribus olim,
Posteritas calamo grata dabitq. meo.

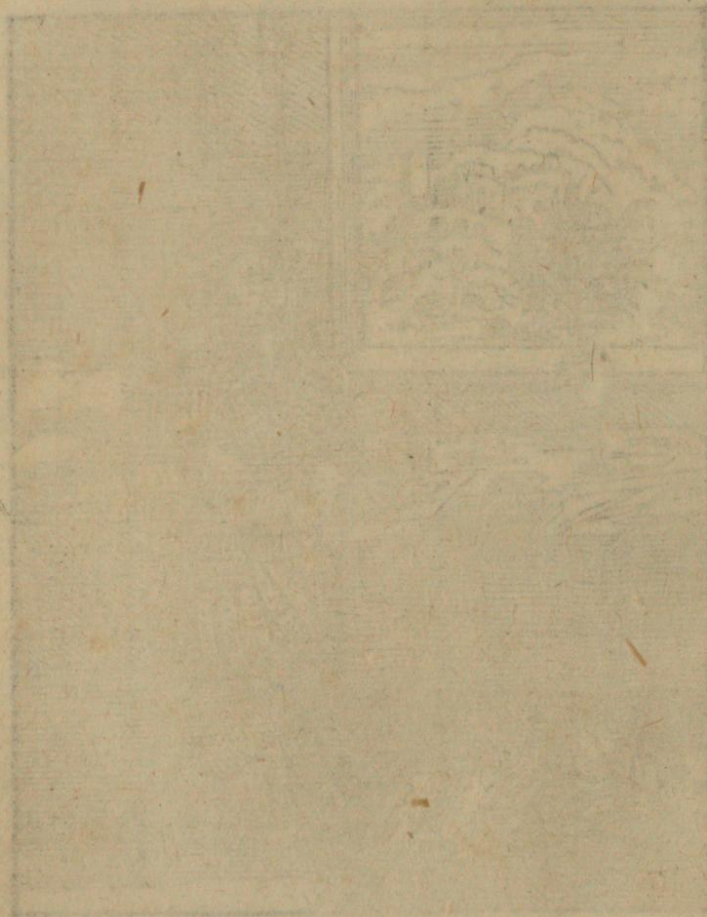

Quicquid enim leui super assere pingimus, illud
Officio sculptor debet, opiq. meæ.
Quicquid et effectum memorabile pace, vel armis
Phæbus in Oceano spectat utroq. geri.
Dulcibus illustrat manus ingeniosa figuris,
Blanda quibus cernens lumina pascit homo.

C Sculptor

Adumbratio 2. de Mysteriis

Adumbratio 2. de Mysteriis
Adumbratio 2. de Mysteriis
Adumbratio 2. de Mysteriis
Adumbratio 2. de Mysteriis

Adumbratio 2. de Mysteriis
Adumbratio 2. de Mysteriis
Adumbratio 2. de Mysteriis
Adumbratio 2. de Mysteriis

Sculpt

Eximia

Denig

Effigies
Dines
Qua
Nang
ViL

Sculptor. Der Formschneider.

EXimias Regum species, hominumq; Deumq;
Omnia Phidiaca corpora sculpo manu.
Deniq; pictoris quicquid manus æmula ducit,
Id digiti possunt arte polire mei.

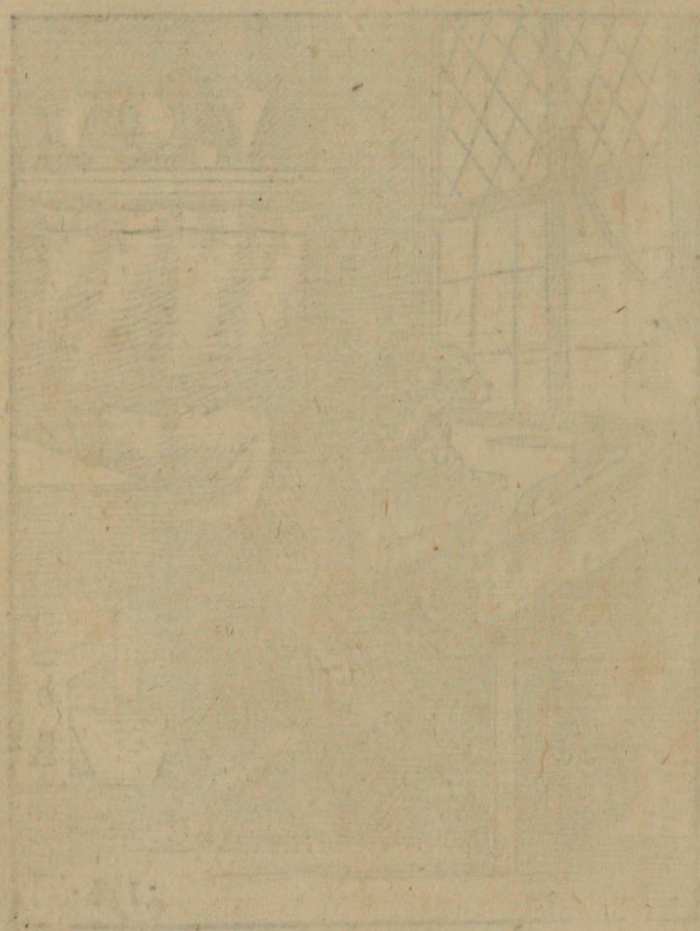

Effigies Regum ligno seruata vel ære,
Innumeros uiuit post sua fata dies.
Diues et æternis par illa deabus habetur,
Quæ cælo fuerit nobilitata meo.
Nanq; senescentis uidet omnia secula mundi,
Vt Dominam talem charta loquatur anus.

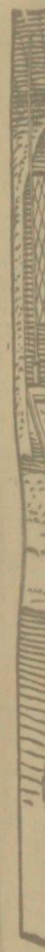
C 2

Typo-

Scilicet de...
...
...
...

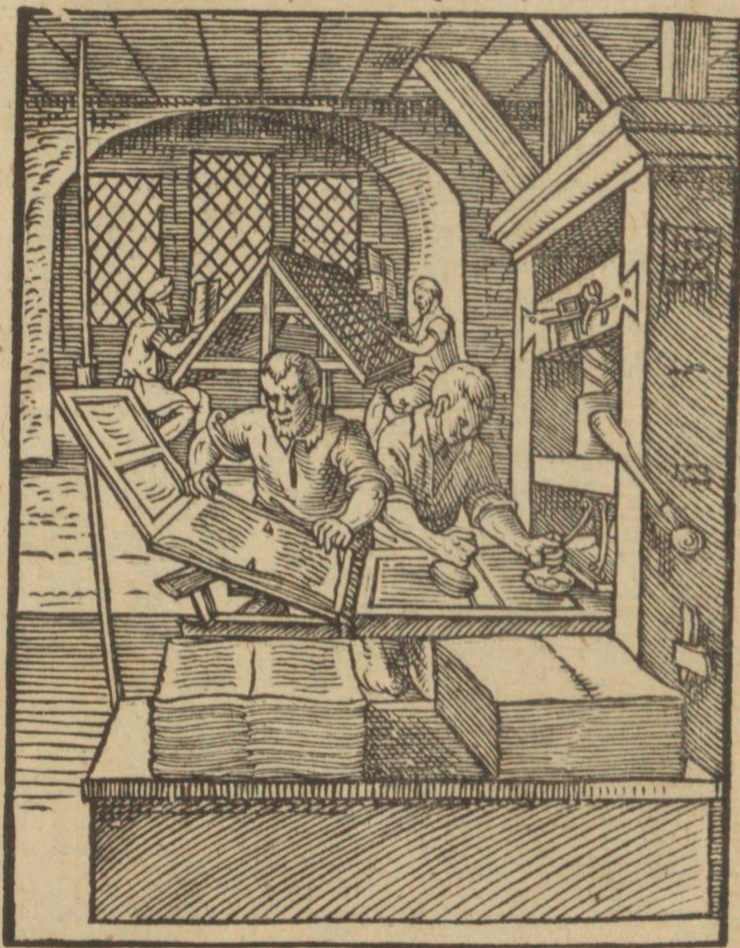
Typ
A
...

He
...

Typographus. Der Buchdrucker.

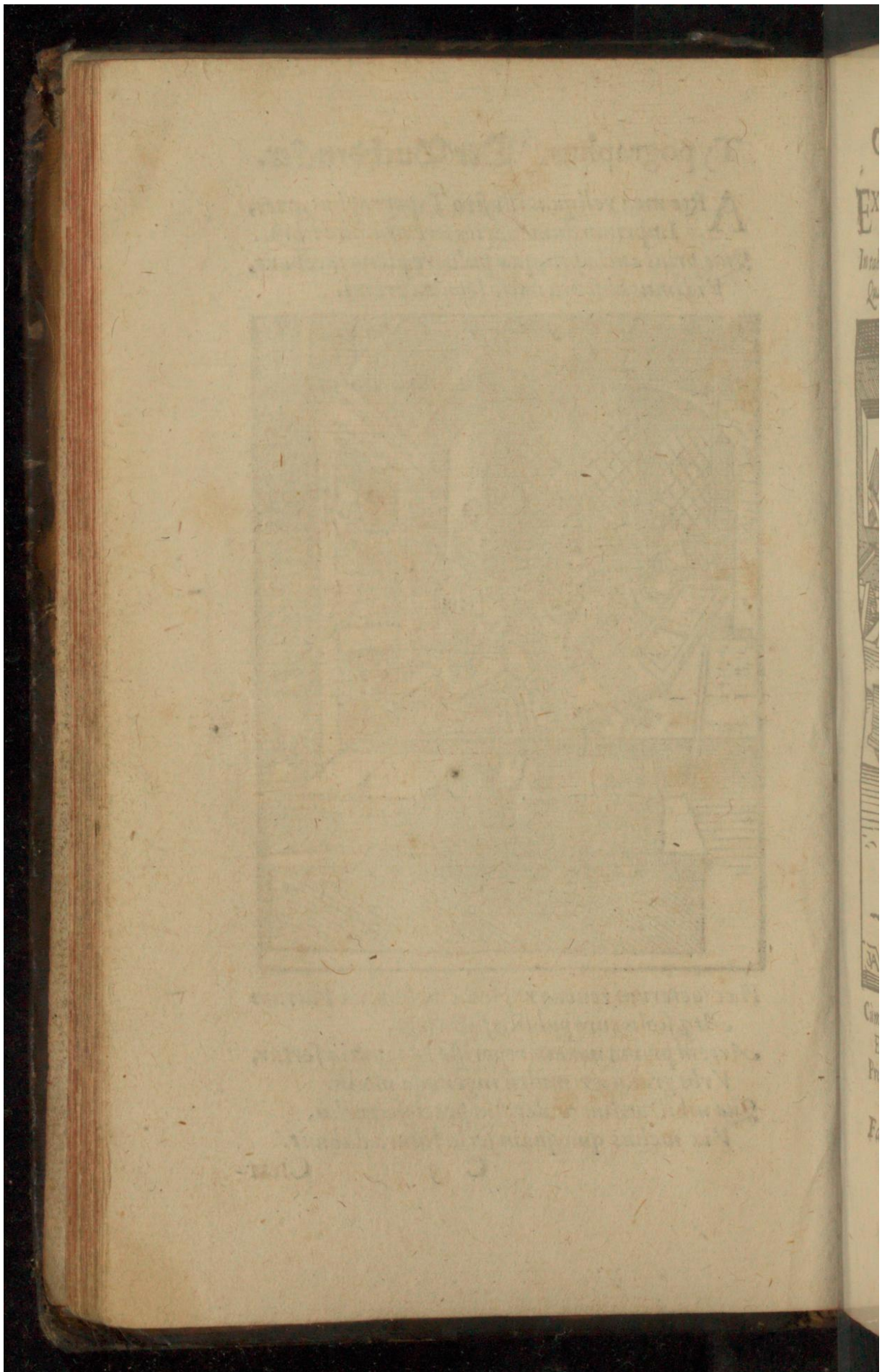
A Rte mea reliquas illustro Typographus artes,
Imprimo dum varios ære micante libros.
Quæ prius aucta situ, quæ puluere plena iacebant,
Vidimus obscura nocte sepulta premi.

Hæc veterum renouo neglecta volumina Patrum
Atq; scholis curo publica facta legi.
Artem prima nouam reperisse Moguntia fertur,
Vrbs grauis, et multis ingeniosa modis.
Qua nihil utilius videt, aut preciosius orbis,
Vix melius quicquam secla futura dabunt.

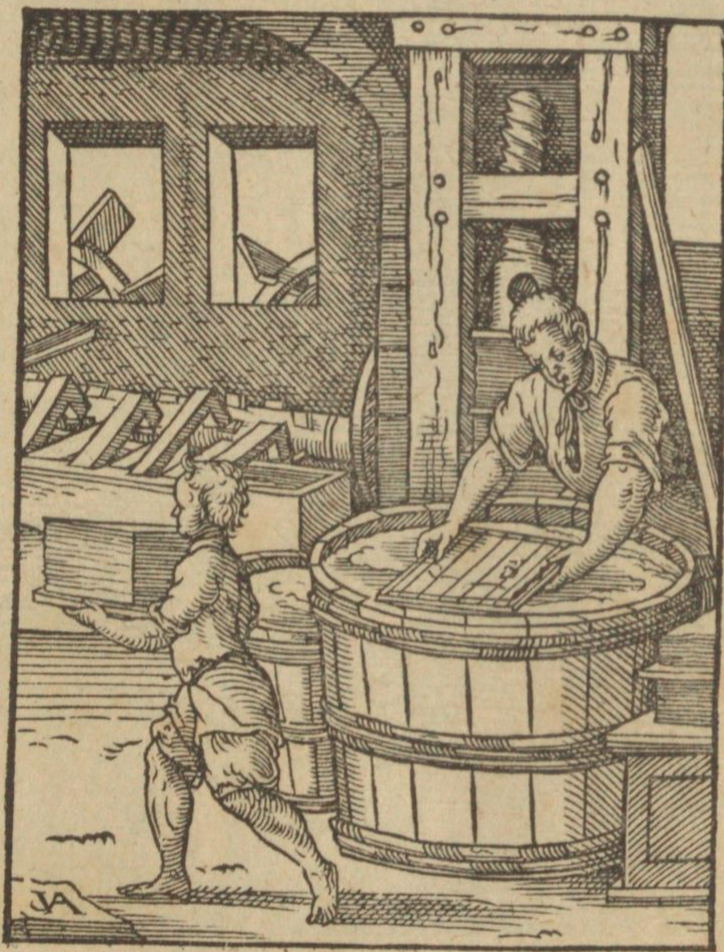
C 3

Char-

Chartarius. Der Papyrer.

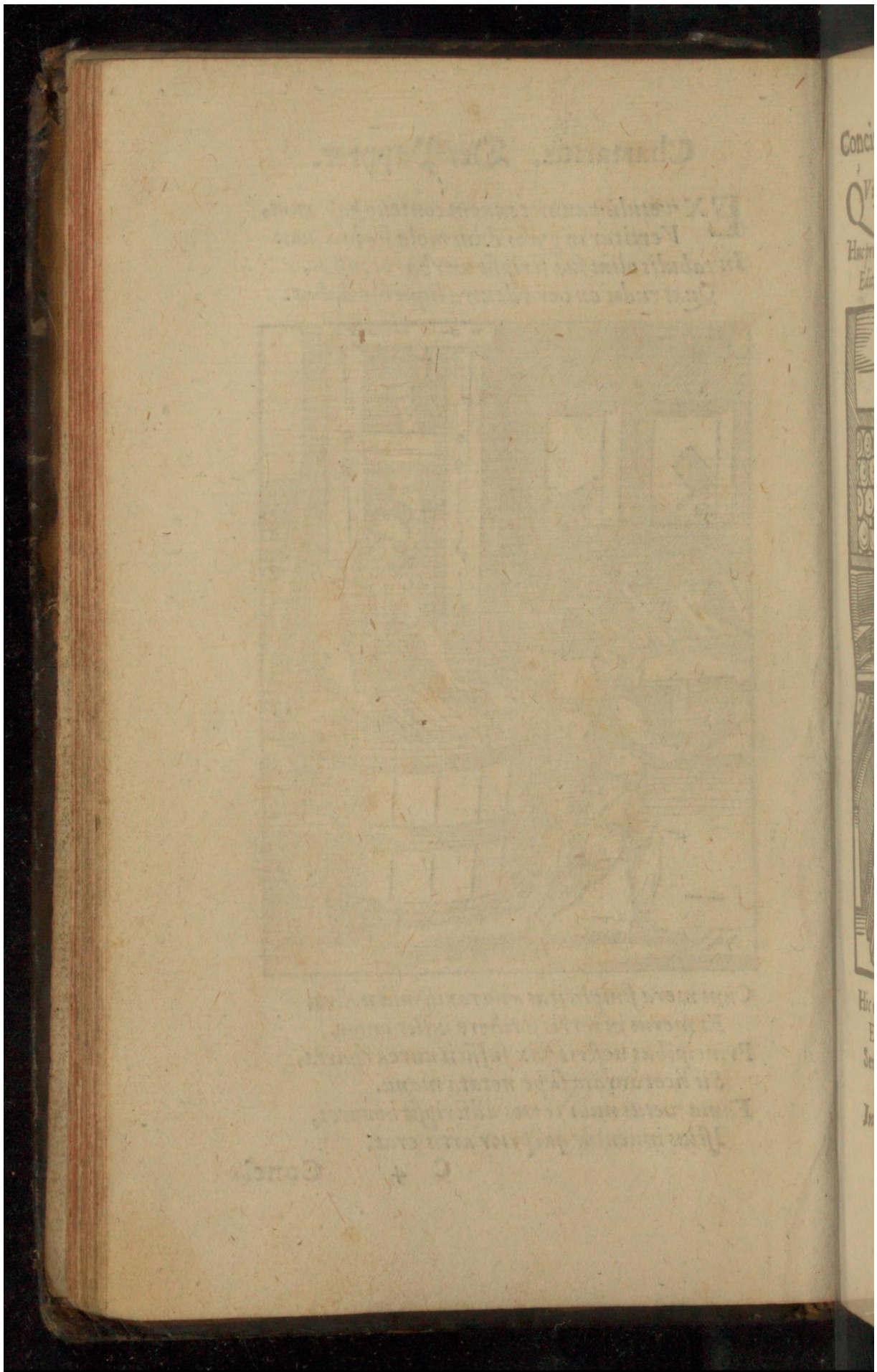
EX vetulis pannis tenuem contexo papyrum,
Vertitur in gyros dum mola scabra suos:
In tabulis olim sua scripsit verba vetustas,
Quas rudis ex cæra dextra liquente dabat.

Cum mera simplicitas ævo rarissima nostro,
Et merus in terris scribere iussit amor.
Principibus nostris vix sufficit aurea charta,
Sit licet aurata sæpe notata manu.
Fama vetus nulli certos adscripsit honores,
Istius inuentor qui prior artis erat.

C 4

Conci-

Conci

Q

Hac

Edi

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

de

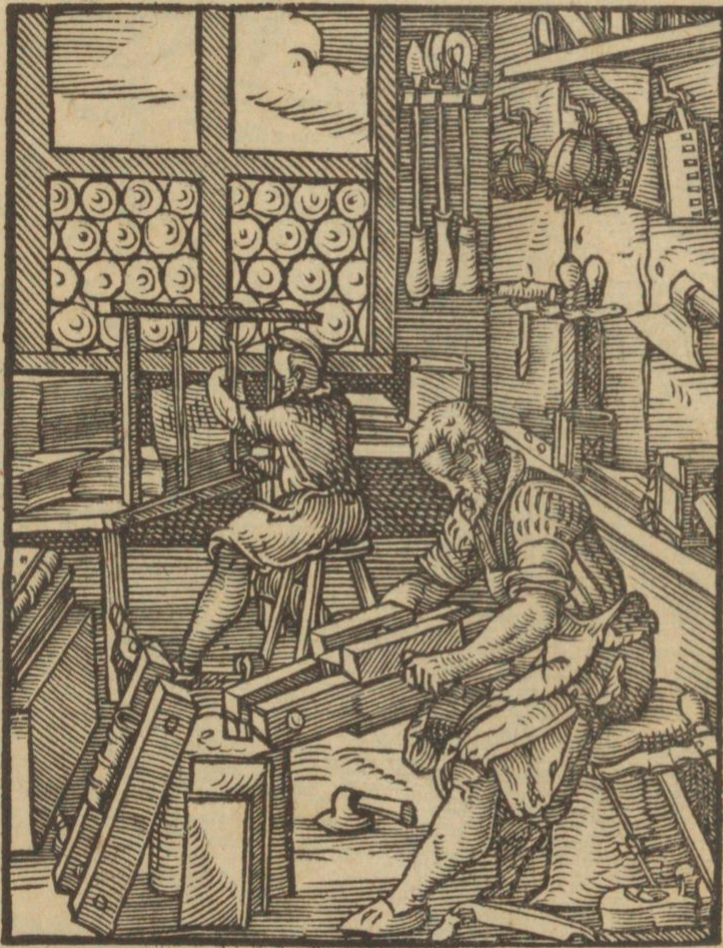
de

de

de

Concinnator librorum. Buchbinder.

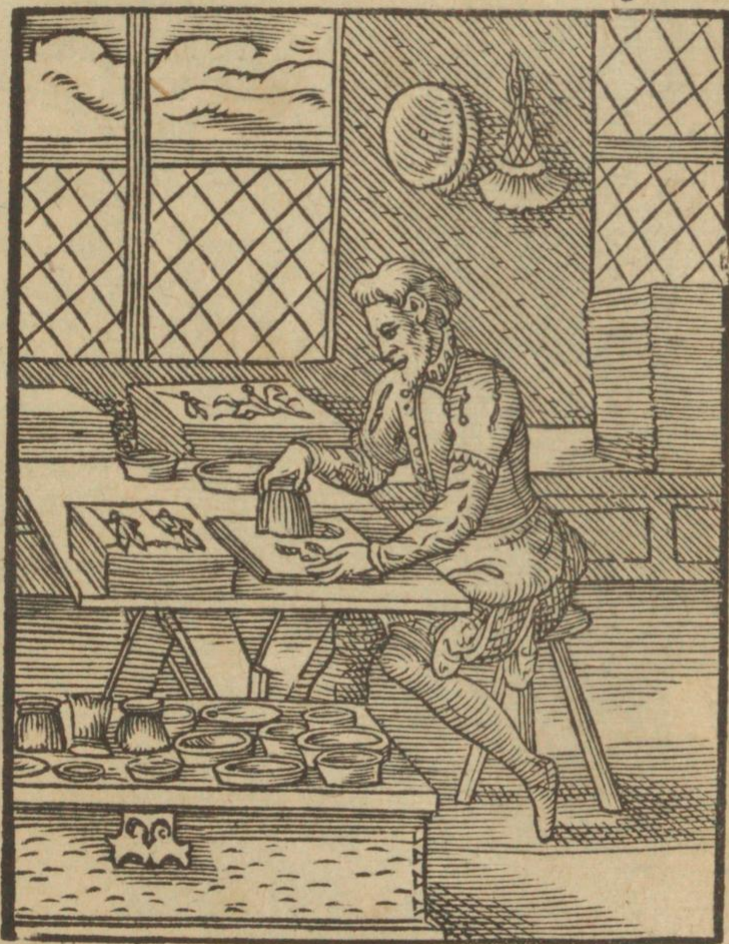
Quisquis in Aonijs studiosus obambulat hortis,
Et studijs tempus mitibus omne locat.
Huc properet, vigili ferat atq; volumina dextra,
Edita Calcographus quæ prius ære dedit.

Hic ego compactos tibi leuigo ritè libellos,
Et polio, picta postmodo pelle tego.
Sericeis etiam ligis operosus adorno,
Atq; comas, summa qua decet arte seco.
Inter ut Aonidum vel mille volumina pulchrè
Emineat cultu conueniente liber.

Illuminator imaginum. Brieffmaler.

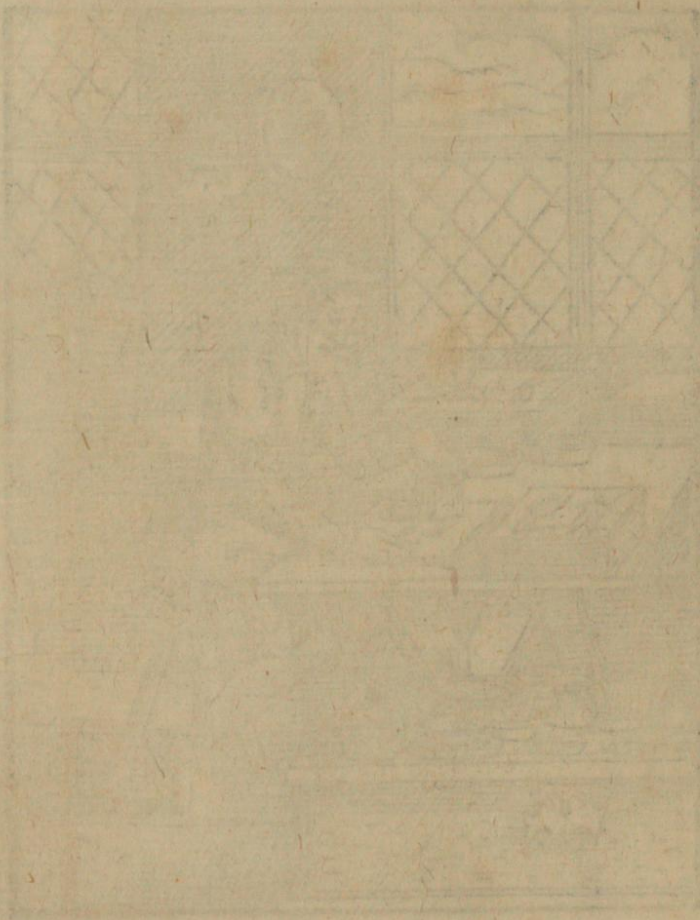
Effigies varijs distinguo coloribus omnes,
Quas habitu pictor simpliciore dedit.
Hic me peniculus iuuat officiosus in omni
Parte, meumq; vagis vestibis ornat opus.

Cuiq; suum tribuo quem debet habere colorem,
Materijs cultus omnibus addo suos.
Vtimur argenti, radiantis et vtimur auri
Munere, cum rerum postulat ordo vices.
Omnibus his furias pictoribus imprecor omnes,
Qui bene nec pingunt, nec vigilanter agunt.
Pictor,

Incipit Epistola de laudibus sancti Martini

Incipit Epistola de laudibus sancti Martini
Incipit Epistola de laudibus sancti Martini
Incipit Epistola de laudibus sancti Martini

Incipit Epistola de laudibus sancti Martini
Incipit Epistola de laudibus sancti Martini
Incipit Epistola de laudibus sancti Martini

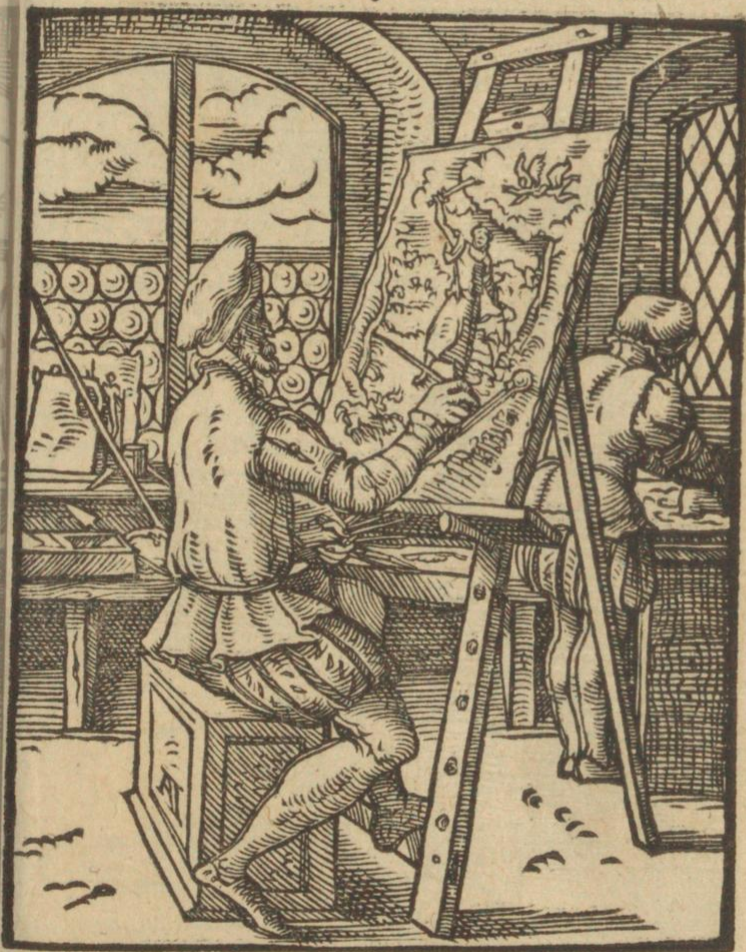
Pia
Omnia
Ex
Splendens
Aurum

Omnia
Omnia
Inter
Nulla
Quilibet
lure

Pictor. Der Handmaler.

OMnia pictor amans radiantibus orno figuris,
Exprimit & formas æmula mille manus.
Splendida nobilium depingo vel atria Regum,
Aut humiles vario scribo colore domos.

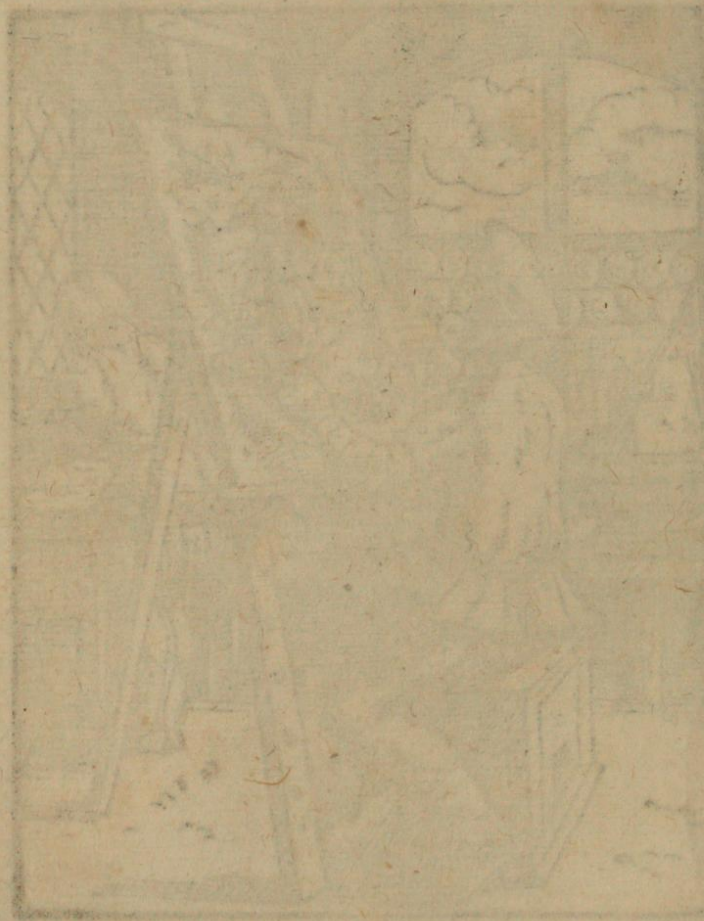

Omnia picturis præstantibus atq; tabellis,
Omnia peniculis artis adumbro meæ.
Inter pictores vetus ut mihi fama probavit,
Nullus honorifico maior Apelle fuit.
Quidlibet audendi pictoribus atq; Poëtis
Iure potestates dantur ubiq; bonæ.

Vitri-

LIBR. DE LOND.

Manuscript text in a Gothic script, likely a title or heading, possibly reading "De...".

Manuscript text in a Gothic script, likely a title or heading, possibly reading "De...".

Vitruv

A Rere
Er

Nobilis
Con

Nam
Clar
Adm
Hoc
Qupe
Lac

VitripiCTOR. Der Glasmaler

Arte renidentes operosus inuro colores,
Et vigil illustro vitra labore meo.
Nobilis effigie Ducis, historiaq; vetusta
Conspicitur nostra picta fenestra manu.

Nam quod imaginibus sunt templa referta decoris,
Clara nec Heroum tot monumenta iacent.
Id mihi præcipuè laudabile duco, bonumq;
Hoc opus officij glorijs esse mei.
Quippe represento speculum velut arma virosq;
Factaq; magnorum nobilitata Ducum.

Vitria-

Vitruvius. De Architectura.

A
Et rursus in
et rursus in
et rursus in
et rursus in

Vitruvius. De Architectura.
et rursus in
et rursus in
et rursus in
et rursus in

Vitruvius

Vitruvius

Namque

Sic

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

et

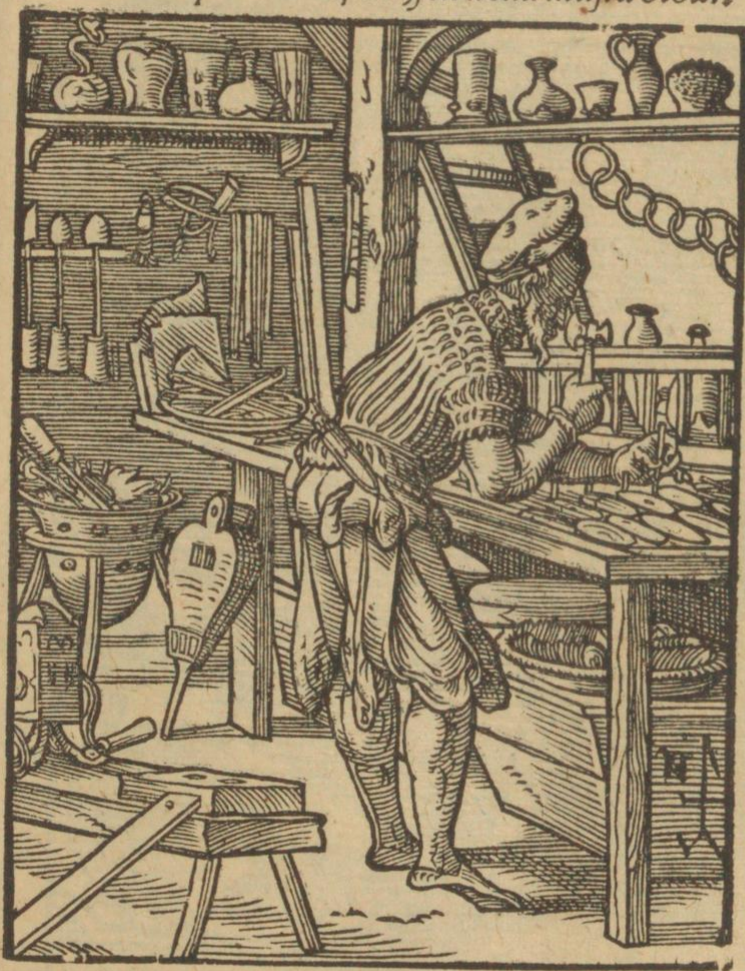
et

et

et

Vitriarius. Der Glaser.

Vitrea conflaui multos iam vasa per annos,
Vfibus humanis quæ satis apta puto.
Nam te siue merum potare iuuabit auitum,
Si vel aquam mulsam, seu noua musta bibas.

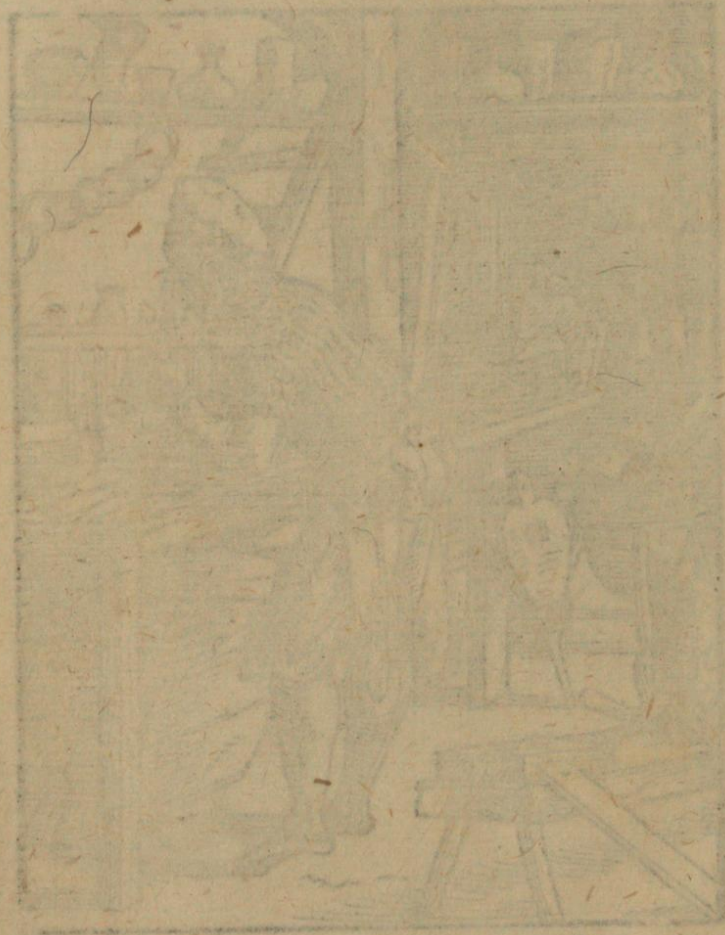
Aut aliud quodcunq; genus potusq; meriq;
In terris generans Bacchicus humor alit.
Hic tibi reperias de leui pocula vitro,
Quæ pascant oculos, exhilentq; tuos:
Nam conuiuia tuas si quando vocatus in ædes
Venerit, his laute suscipiendus erit.

D

Acu-

Illustration. On the left.

These figures are taken from the
manuscript of the first edition
of the first edition of the first edition
of the first edition of the first edition.

The first edition of the first edition
of the first edition of the first edition
of the first edition of the first edition
of the first edition of the first edition.

Ac

H

Hic
Oma

Splen

in

Sen

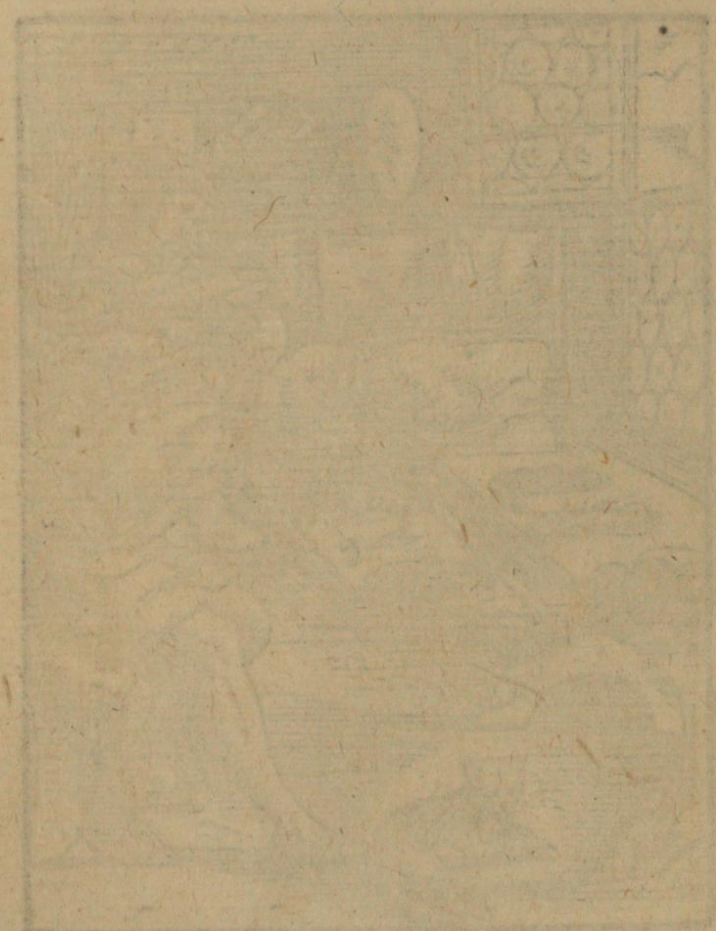
Acupictor. Der Seidensticker.

Huc properate Deæ quibus aurea vestis in aula
 Conuenit, aut Serum vellera picta decent.
 Hic ego panniculos quos euomit aurea Bombyx,
 Omnibus artifice pingo decenter acu.

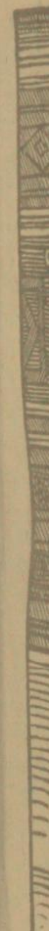
Splendida sericeis ego corpora vestibus orno,
 Insuper auratis cultibus usq. uaco.
 Aurea do capiti, do corporis aurea membris:
 Ut facies superis inuidiosa micet.
 Semper ut eximijs placeatis Regibus omnes,
 Huc precor, huc omnes, huc properate Deæ.
 D ~ Calator

Acupunctio. 2a. Cap. 1. 1.
Hic tractatus de acupunctura
Hic tractatus de acupunctura
Hic tractatus de acupunctura

2. Hic tractatus de acupunctura
3. Hic tractatus de acupunctura
4. Hic tractatus de acupunctura
5. Hic tractatus de acupunctura
6. Hic tractatus de acupunctura

Cxlat
Ny
Nur
Nur

N
D
A

Cælator gemmarum. Steinschneyder

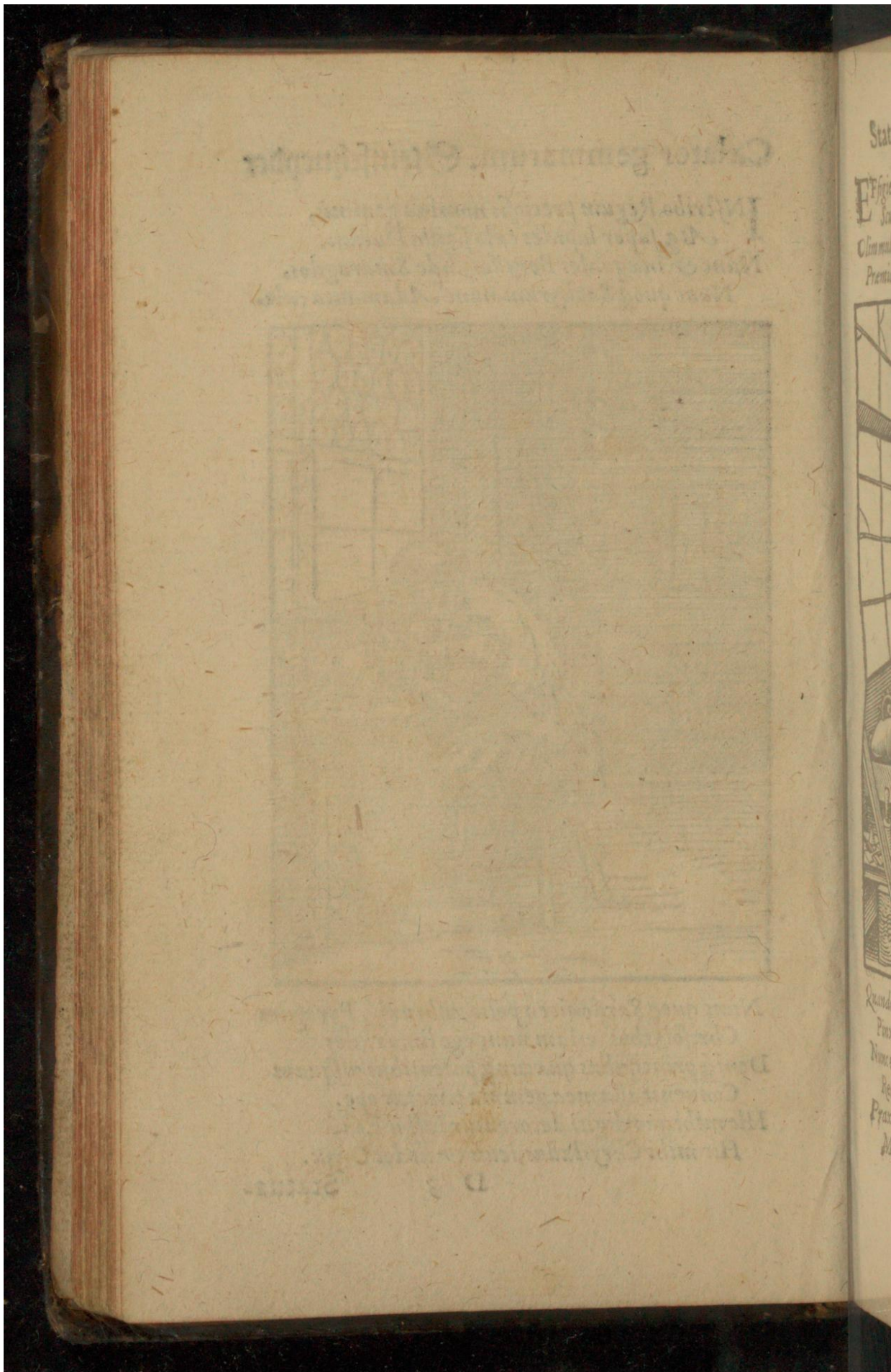
Inscribo Regum preciosis nomina gemmis,
Atq; super lapides cælo figilla Ducum.
Nunc & inæquales Beryllos, inde Smaragdos,
Nunc quoq; Saphyrum, nunc Adamanta cælo.

Nunc quoq; Sardonien polio, rubrumq; Pyropum
Chrisolythos etiam nunc ego limo rudes.
Deniq; principibus quæcunq; potentibus usquam
Conuenit, illa mea gemma paratur ope.
Hic mihi quo digiti decorentur Iaspis Eoa,
Hic mihi Chryſtallus, leuis & ardet Onyx.

D 3

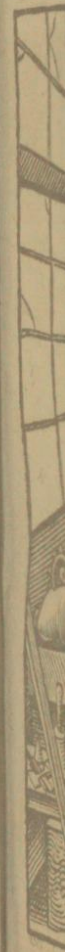
Statua-

Stat

E

Climma
Prem

Quand
Pon
Vint
Re
Pon
M

Statuarius. Der Bildhauer.

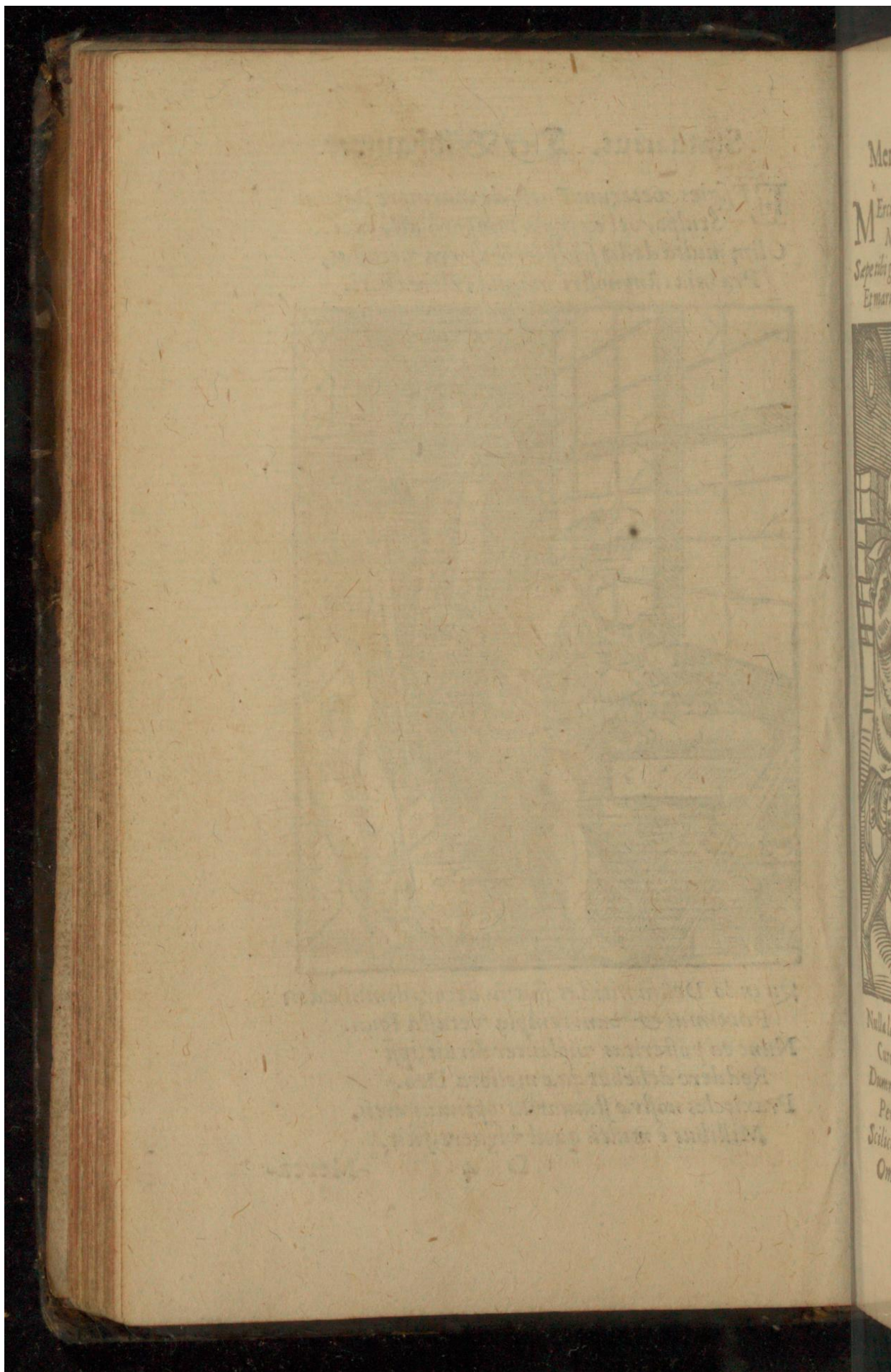
Effigies veterum Pario de marmore Regum
Sculpo, vel ex ligno temporis acta mei.
Olim multa dedit sculptoribus æra vetustas,
Præmia cum nostri magna tulere chori.

Quando Deum nitidas statuas decorauimus ædes,
Pinximus et vana templa vetusta Iouis.
Nunc ea posteritas violenter diruit, ipsi
Reddere debebat quæ meliora Deo.
Praxiteles nostræ statuarius optimus artis,
Millibus è multis quod viguere, fuit.

D 4

Merca-

Mer
M^{En}
Na
Sepe
Eyma

Nalla
Cura
Dum
Per
Solice
Om

Mercator. Der Kauffmann.

Mercibus & terras & mercibus æquora muto,
Nulla meum rupes, monsue moratur iter.
Sæpe tibi gemmas preciosas Solis ab ortu,
Et maris à rubro littore dona fero.

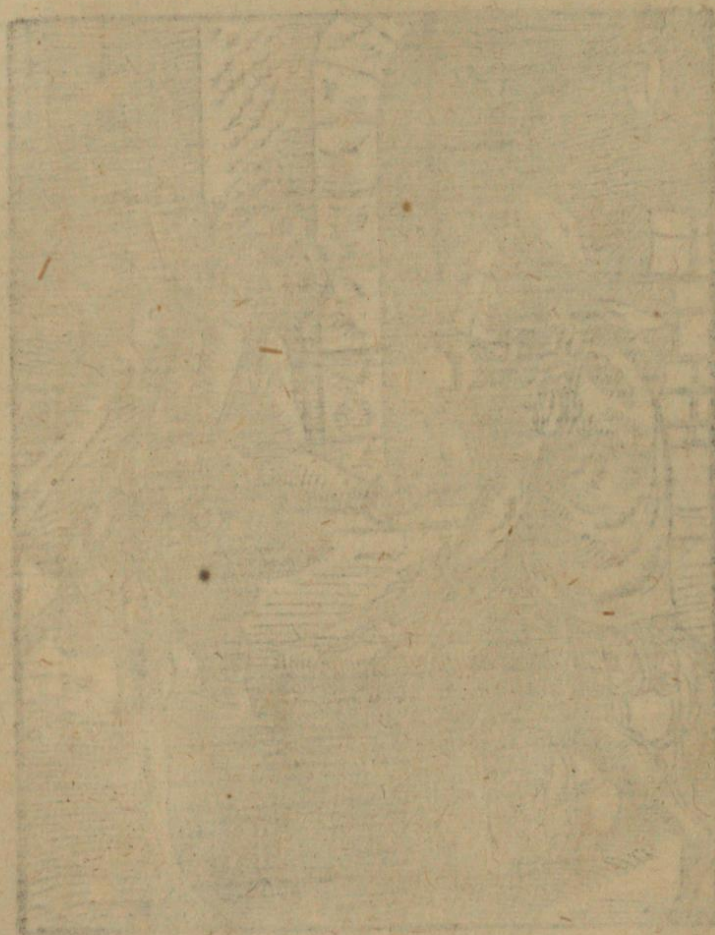
Nulla latrocinij me terra repleta fatigat,
Curo nec in gelidis Alpibus acre gelu.
Dummodo pauperiem fugiam per saxa per ignes,
Per tumidum ventis nauigo sæpe mare.
Scilicet aduersis vrgens in rebus egestas,
Omnia per durum frangere cogit opus.

D 5

Mone-

Monetarij. De Rebus

Monetarij. De Rebus
Monetarij. De Rebus
Monetarij. De Rebus
Monetarij. De Rebus

Monetarij. De Rebus
Monetarij. De Rebus
Monetarij. De Rebus
Monetarij. De Rebus

Monetarij

Hic adert in
Nobilitate
Omnibus hinc
Sufficit, et

Dux in
Scindat
Cudat
Regis
Ex quo
Juvenit

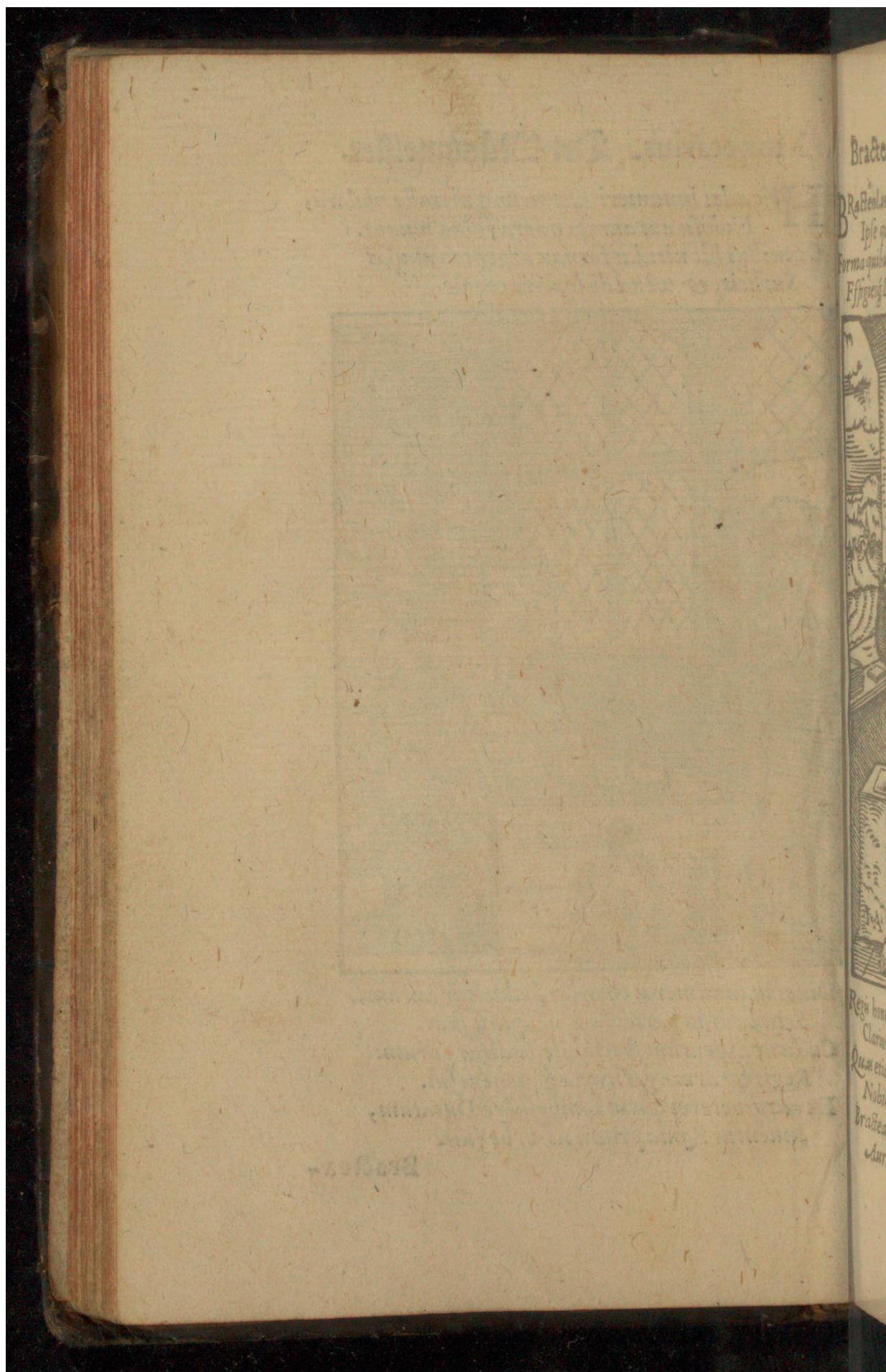
Monetarius. Der Münzmeister.

Hic ades innumeri quemcunq; metalla valoris,
Nobilis aut auri pondera fulua iuuant.
Omibus hinc nitidas fornax argentea massas
Sufficit, & vena de leuiore coquit.

Diues in innumeris chordas deducitur aurum,
Scinditur in partes lamina quæq; suas.
Cuditur argentum spectabile, cuditur aurum:
Regis & arma gerit, quæq; moneta sui.
Ex auro veteres quem composuere Ducatum,
Inuentus Roma primis in urbe fuit.

Bractea.

Brace

Brace

Ipse qu

Forma quon

Effigies D

Regis bone

Clarior

Qua etiam

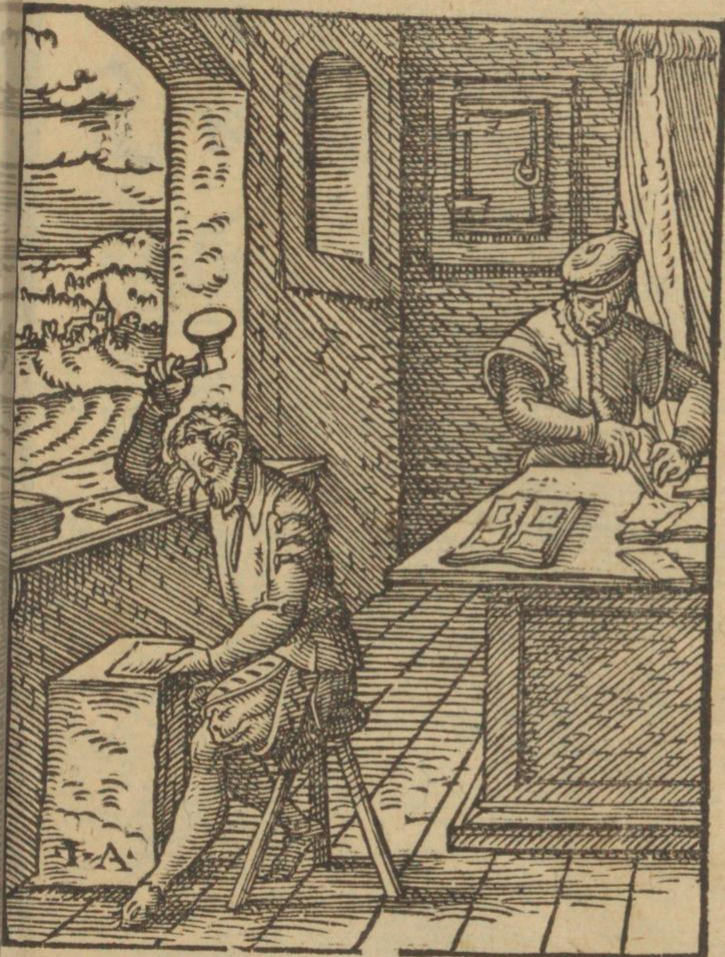
Nobilitate

Brace

Aure

Bractearius. Der Goldschlager.

Braeteolus facio folijs ex diuitis auri,
Ipse quibus rutilum pictor inaurat opus,
Norma quibus statuæ templo decoratur in alto,
Effigiesq; Ducum nobilitata micat.

Regis honestantur quibus admirabilis ora,
Clarior et viuum spirat imago decus.
Quas etiam calamis ubi scriba potentibus addit,
Nobilis auratum dextera textit opus.
Bractea facundi titulum tamen aurea Vatis,
Aurea commendat quem tibi vena, decet.

Insti-

Inf
Infitor ad
Extrud
Quicquid
Aut pue

Pugio pil
Cumb
Cultell
Torg
Primus
Que

Institor. Der Kramer.

Institor ad Dominos propere discinctus emaces,
Extrudam merces hac ut in urbe meas.
Quicquid et imberbes iuvenes, lepidaque puellæ
Aut puer exoptat, me penes esse solet.

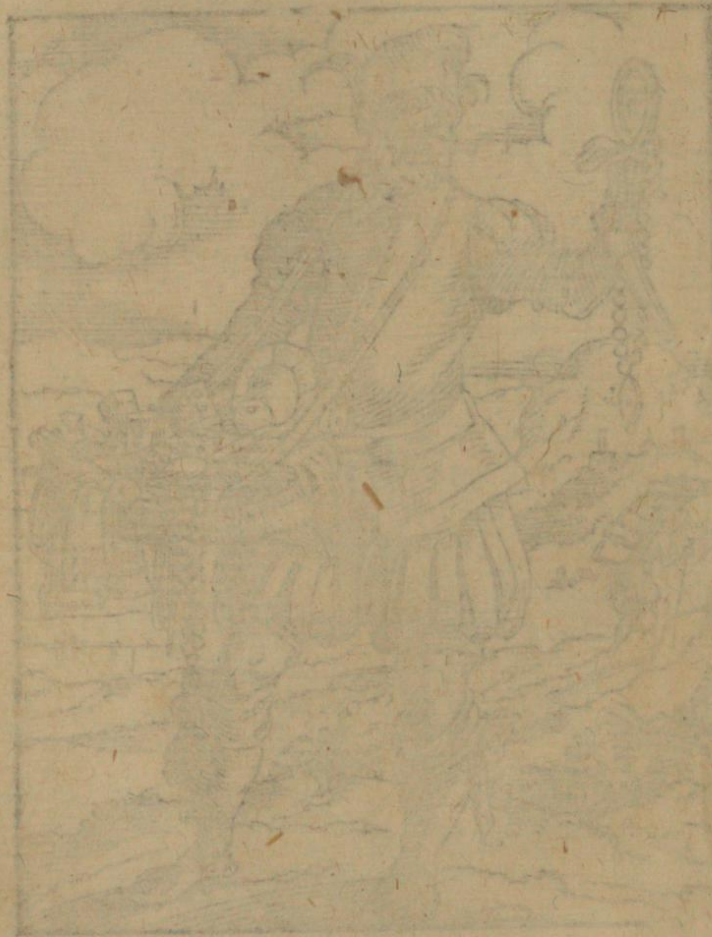

Pugio, pileolum, cochlearia, fistula, pecten,
Cum oculis calices, cingula, pepla, trochi.
Cultelli, paterae, ligulae, corrigia, crista,
Torques, et speculum, spongia, follis, acus.
Primus apud Lydos huius fuit institor artis,
Quæ multum vanæ futilitatis habet.

Textor

Institio. De. Sacerdotio.

Institio ad Pontificatus officium. In qua
Expositione dicitur de Pontificatus officio
et de eiusdem officii iurisdictione. Et de
eiusdem officii potestate. Et de eiusdem
officii auctoritate.

Institio ad Pontificatus officium. In qua
Expositione dicitur de Pontificatus officio
et de eiusdem officii iurisdictione. Et de
eiusdem officii potestate. Et de eiusdem
officii auctoritate.

Institio.

Part
De
Sed
Qua

Haec
De
Sed
Pa
Ar
H

Molitor. Der Müller.

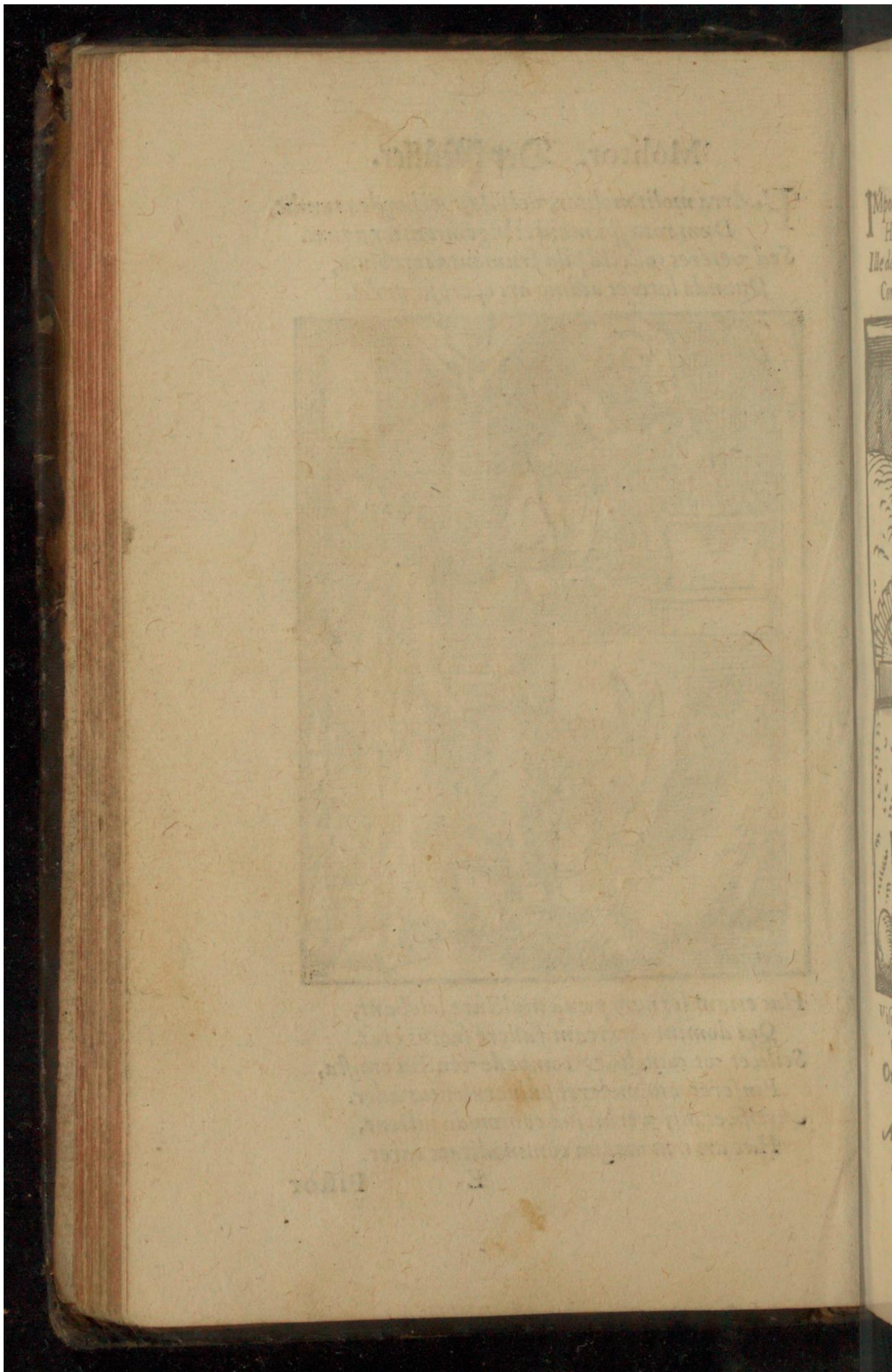
Farra molit molitor, vel pisa, vel hordea tundit,
 Dum rota spumantes ingemit inter aquas.
 Sed veteres collecta pila frumenta terebant,
 Quando lateret adhuc ars operosa molæ.

Hac etiam seruum pœna multare solebant,
 Qui domini dextram fallere suetus erat.
 Scilicet ut vinculis, et compede vinctus onusta,
 Pinseret aut moleret puluerulentus ador.
 Artifices alij verbis sua commoda iactent,
 Hæc ars non magna commoditate caret.

E

Pistor

Pistor. Der Becker.

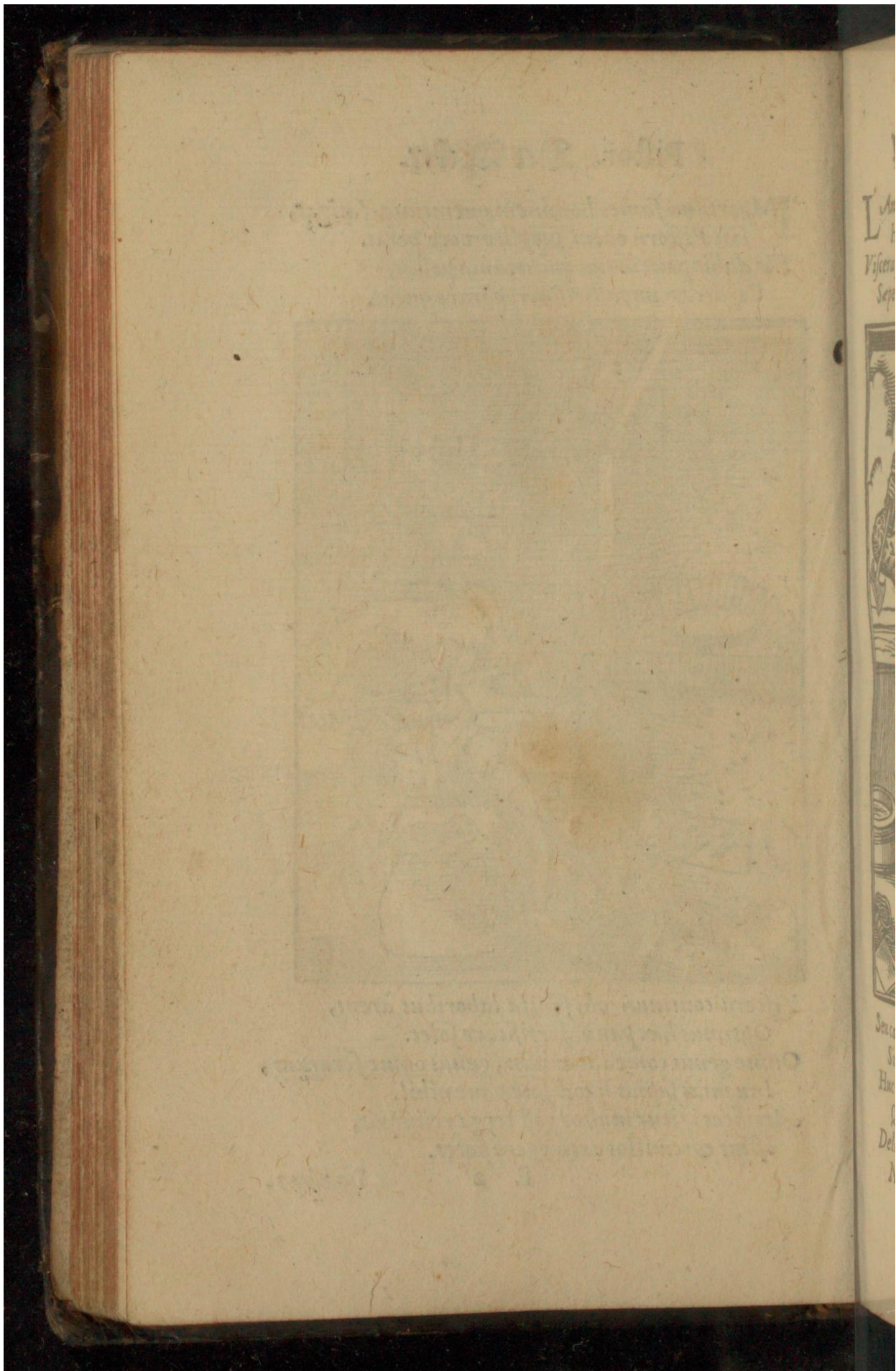
Importuna famēs hominem quemcūq; fatigat,
 Hic Pistoris opem supplice voce perat.
 Ille dabit panem tua quo ieiunia pellas,
 Cordis et impasti vim reparare queas.

Viscera continuis ubi fracta laboribus arent,
 Optimus hæc panis fortificare solet.
 Omne genus comedas auium, genus omne ferarum,
 Inuenias sapiat quod sine pane nihil.
 Artifices igitur multos post terga relinquit,
 Istius et cunctos artis egere patet.

E 2

Lanius.

Lanius. Der Metzger.

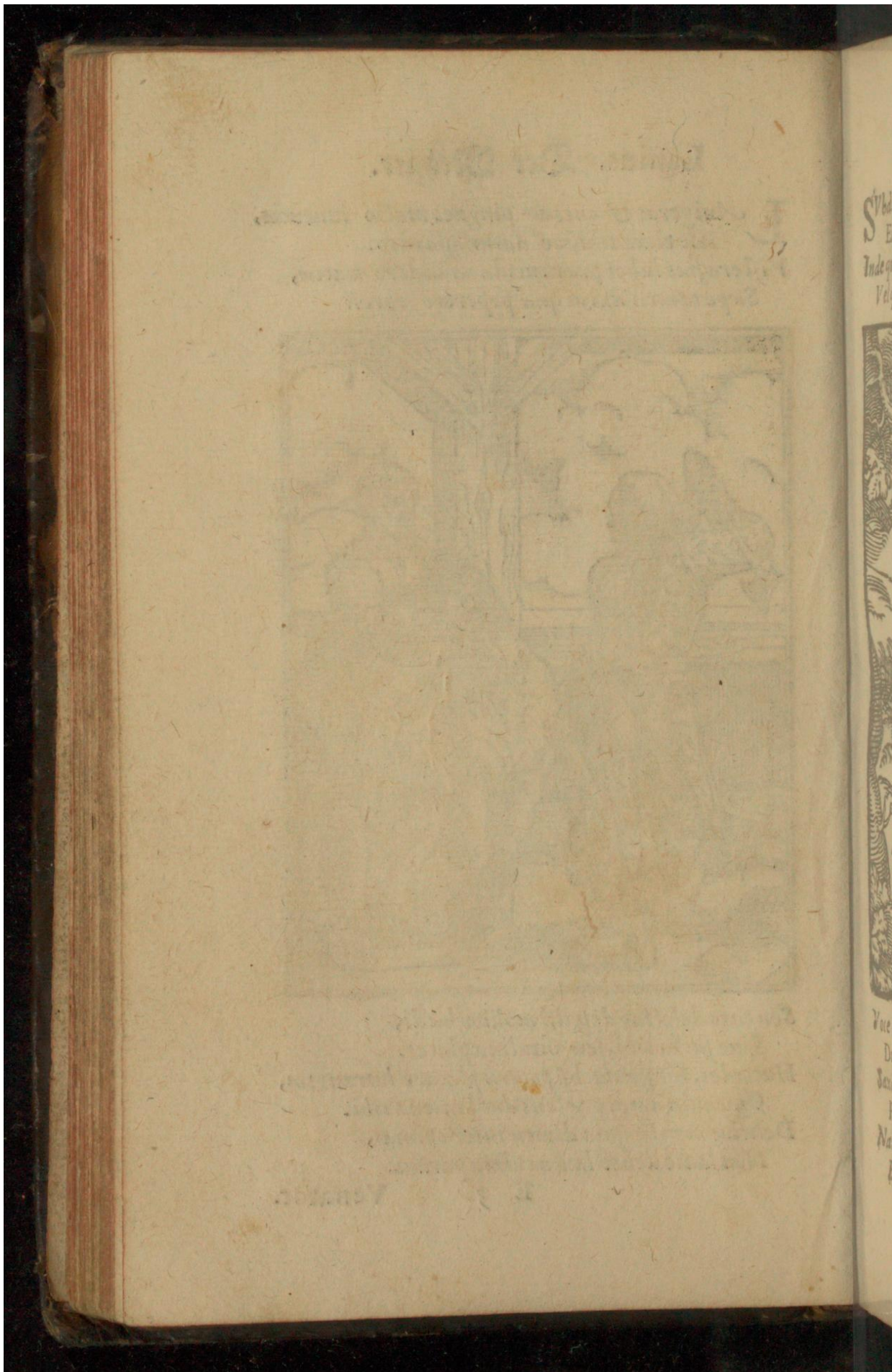
Lanigeras et oues et pingues magno iuuenos,
Hic elixa tibi, vel datur assa caro.
Viscera siue lubet prærancida mandere vacca,
Sæpe tamen duras quæ peperere febres:

Seu caro delectat depulsi mollior hædi,
Siue suilla tibi, seu vitulina placet.
Huc ades, hîc stomachû poteris placare latrantem,
Quicquid amas præsens dat laniena tibi.
Delicias mensæ quia diuitis inter opimas,
Non lanius debet lauta culina parum.

E 3

Venator.

S'vdo
Er
Inde
Valp

Vue
Dis
Sera
F
Nam
E

Venator. Der Jäger.

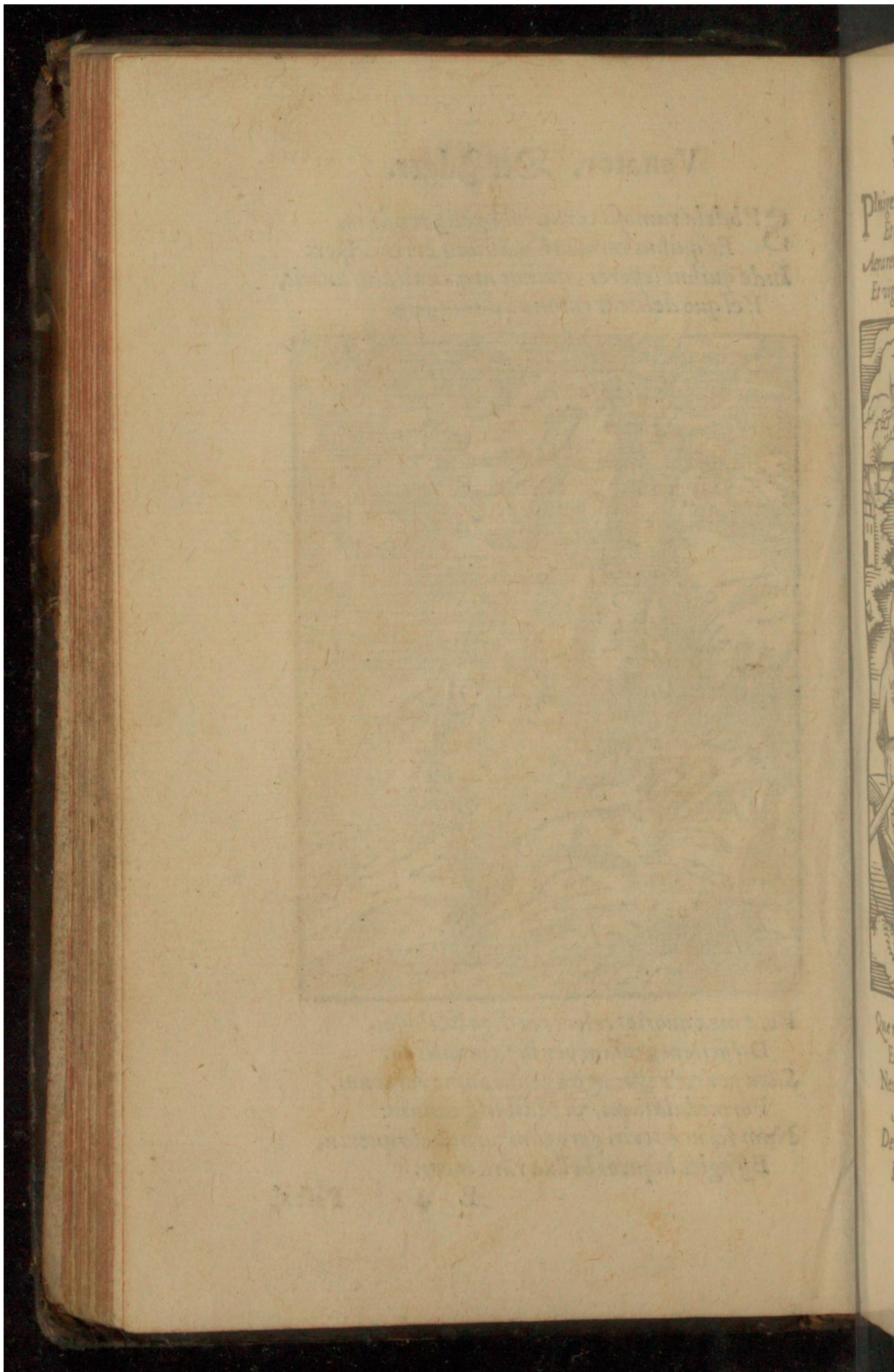
Subdola ramosis ceruis ubi retia tendam,
Et quibus immanis vallibus erret. *Aper.*
Inde quibus lepores, quibus atq; cuniculus antris,
Vel quo deliteat culmina dama, scio.

Voce mea quoties celeres instigo Molossos,
Difficilemq; viam per iuga montis eo.
Saxa per & rupes agito genus omne ferarum,
Formidabilium, vi pedibusq; canum:
Nam ferus è teriti gero cum venabula quercu,
Effugiet laqueos bellua rara meos.

E 4

Pisca.

Plinius
Erat
Aurea
Eroga

Quem
Erat
Ne
Den
D

Piscator. Der Fischer.

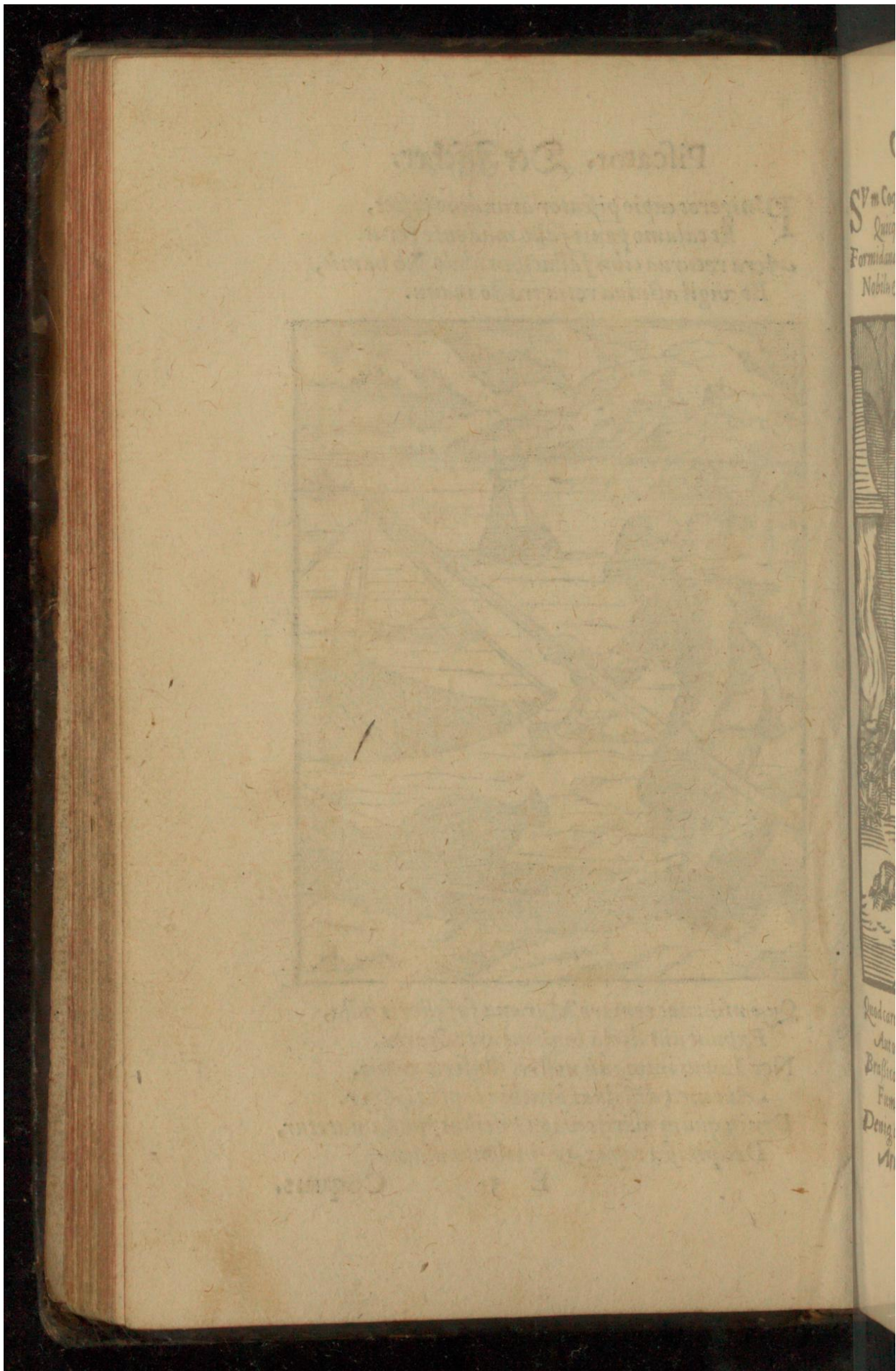
Plunigeros capio piscator arundine pisces,
Et calamo ponti fallo madente feras.
Aera recurua cibus fallacibus abdo sub hamis,
Et vigil assidua retia tracto manu.

Quæ mihi nec temere Muræna fefellerit vlla,
Expuat aut docta conscius arte Scarus.
Nec Lupus immanis nostris illuserit armis,
Aut mea dissoluat brachia captus Aper.
Deniq; quàm varijs vaga piscibus unda nateur,
Decipit ista rapax, et violenta manus.

E 5

Coquus.

Sym Co
Quia
Formidat
Nobilit

Quodam
Ante
Brasile
Fum
Deng
An

Coquus. Der Koch.

*S*um Coquus, et cupido didici seruire palato,
 Quicquid amat Domini, vel gula poscat hera.
 Formidanda paro nunc fercula Regibus ipsis,
 Nobilis et lautas, quas amat aula, dapes.

*Q*uod caro Panchæos latè diffundat odores,
 Aut onerent lances ora frementis apri.
 Brassica quod succo con spersa virentis oliuæ,
 Fumoso lardo coctaq; rupa sapit.
 Deniq; quod tellus, quod et æquor, et educat aër,
 Ars mea decoctum vendicat omne sibi.

Cereui-

Cerevisia

Quoniam Cerevisia est
potus qui fit ex
Cerevisia et aqua
et est potus qui
fit ex Cerevisia
et aqua et est
potus qui fit ex
Cerevisia et aqua

Cerevisia

Sicut pro
Panc

Non solum

Quoniam

Quoniam

Ex quo

Finis

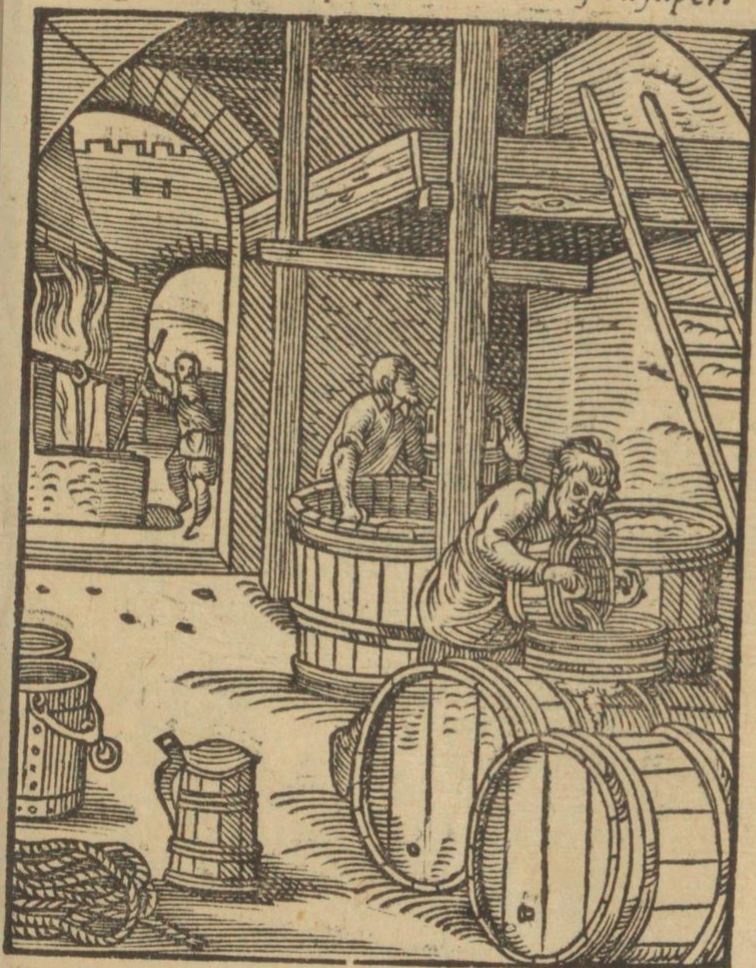
Hanc

Debita

Omnis

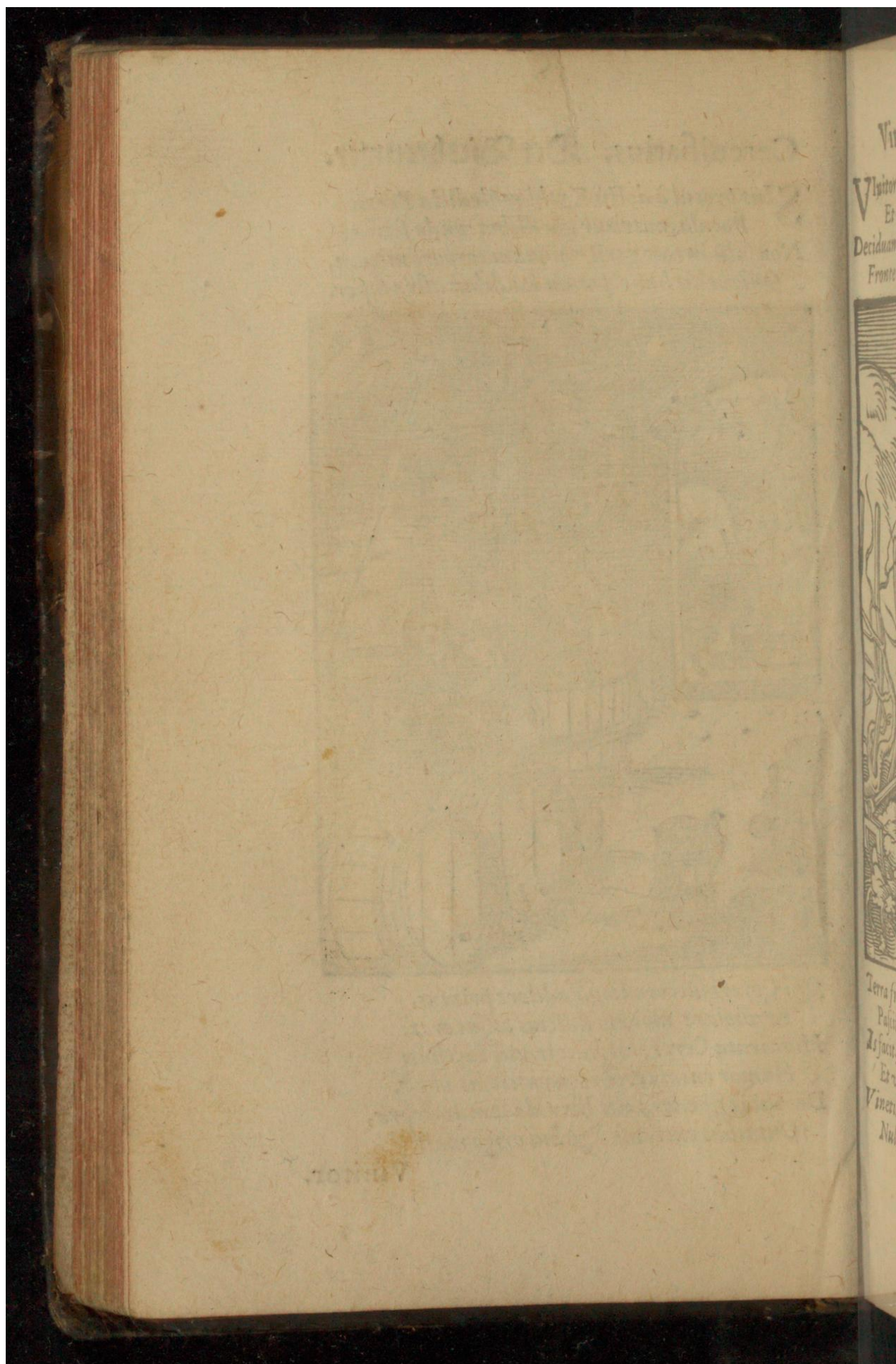
Cereuifiarius. Der Bierbreuwer.

Sint procul à doctis Zythi maledicta Poëtis
Pocula, nutritur quodlibet unde scelus.
Non salis in toto gerit unquam corpore micam,
Qui vehit hunc potum laudibus astra super.

Qui Cereri succos odiosos addere primus,
Et violare merum dulcius ausus erat.
Huic irata Ceres fuit, huic iratus Iacchus:
Humor enim cerebro perniciosus obest.
Debilitatq; pedes, iacit horrida semina lepræ,
Omnibus extremi Zythus origo mali.

Vinitor.

Vinitor. Der Rebmann.

Vinitor obliquas industrius alligo vites,
Et vineta mea sedulus arte colo.
Deciduum valido compescens robore vitem,
Fronte superuacua luxuriare veto.

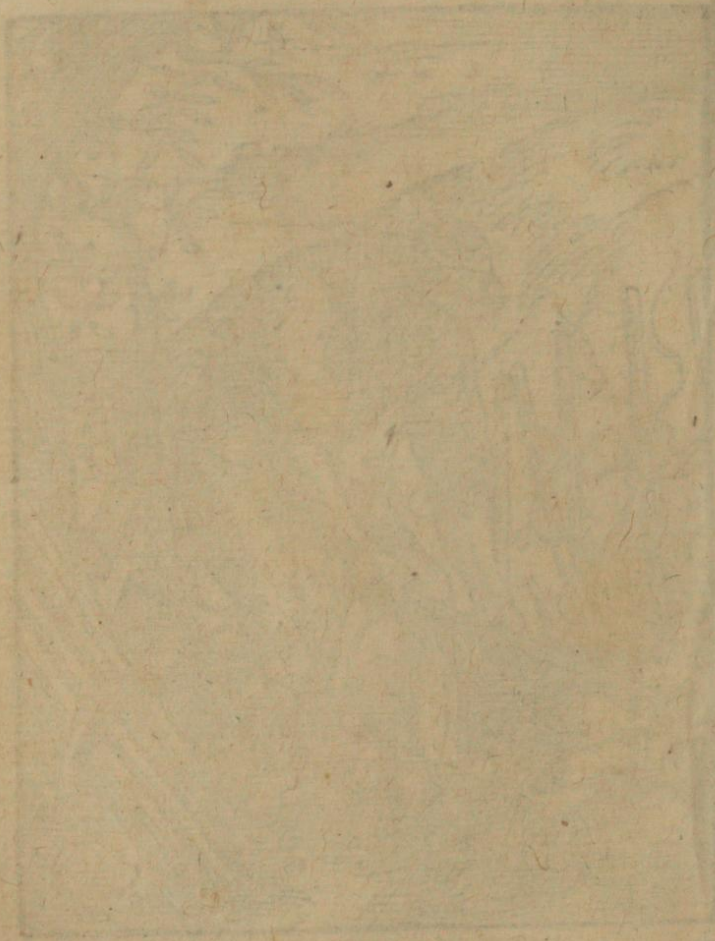

Terra frequens herbis, vligine lætaq; dulci
Pascit opus limo conueniente meum.
Is facit, vt plenum mihi grata det vua liquorem,
Et vetulos onerent feruida musta cados.
Vinetis nimias nisi falx mea deputer umbras,
Nulla sub autumnni tempore vna bibes.

Textor.

Incipit Liber Primus

De rebus sacris et ecclesiasticis
liber primus
Incipit Liber Primus

De rebus sacris et ecclesiasticis
liber primus
Incipit Liber Primus

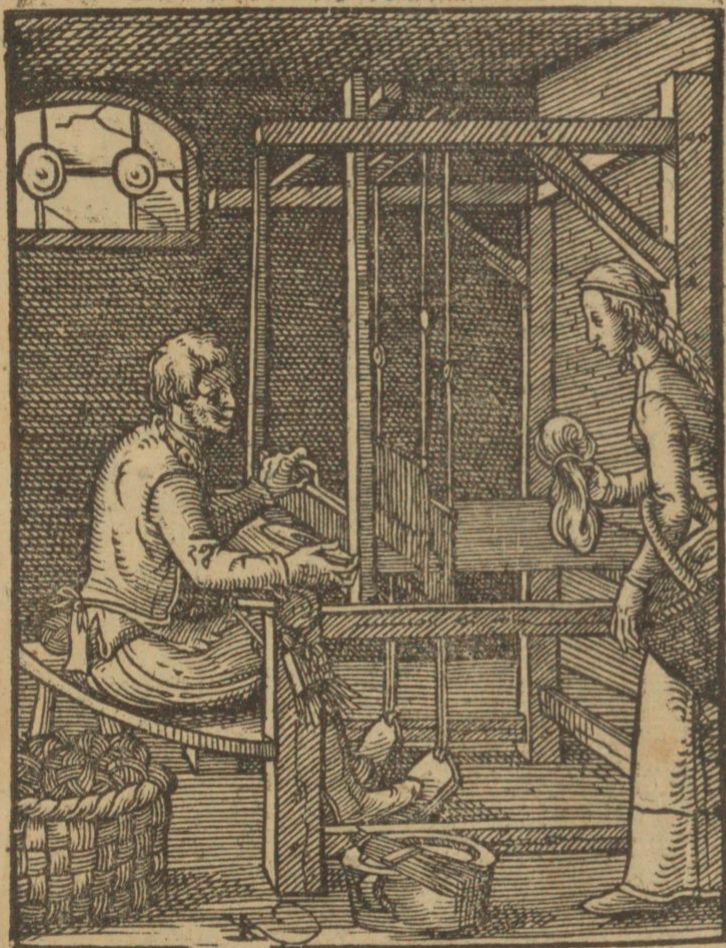
T
E
T
E
N
S
S

N
Q
N
P
Q
I

Textor. Der Weber.

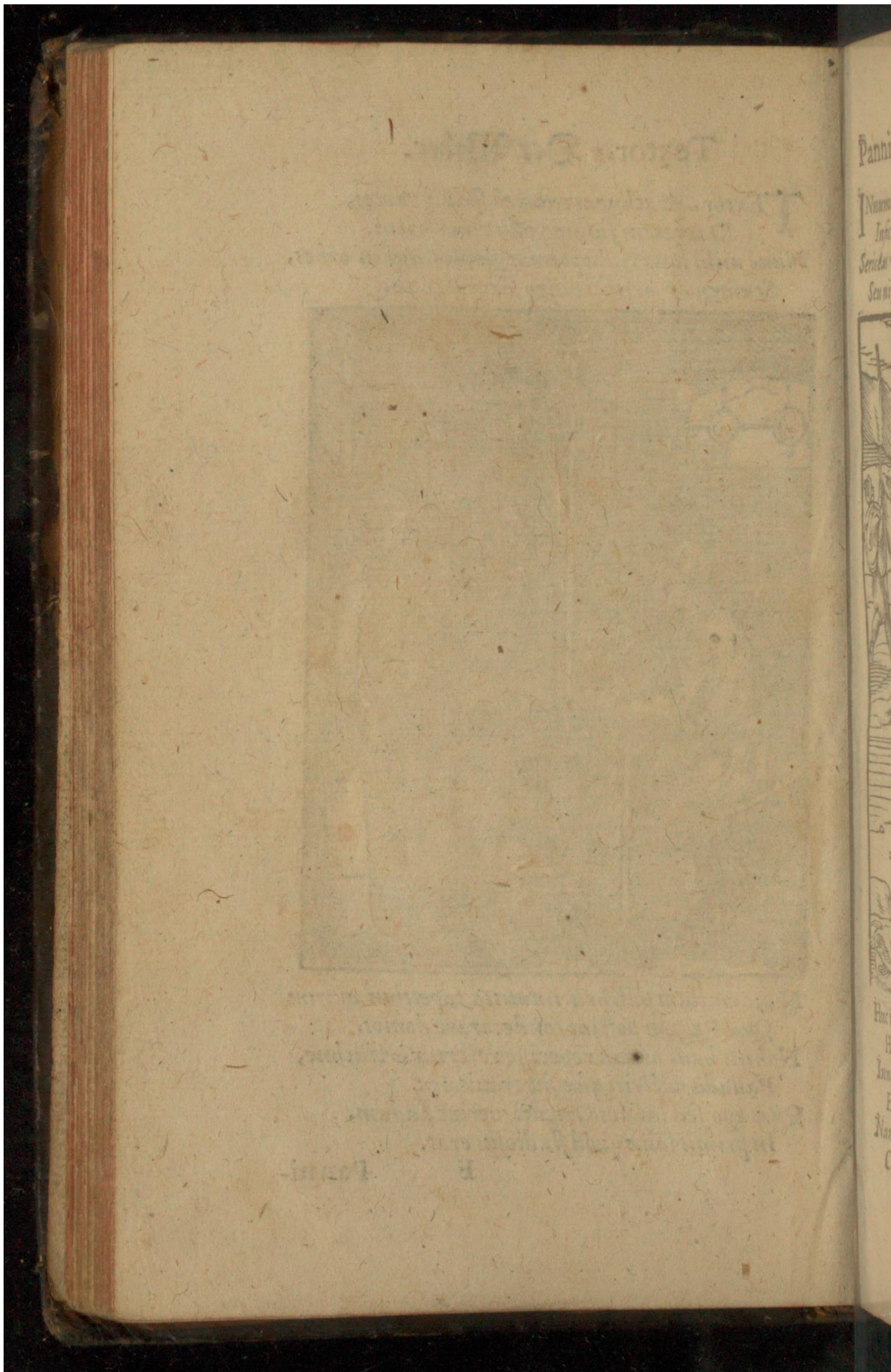
Textor Arachneis exerceo sedulus artes,
Et teretem fusum pollice verso leui.
Nunc mihi lana rudis primos glomeratur in orbes,
Stamen & artifice pingo decenter acu.

Nunc rutilum pulchris immitto tapetibus aurum
Quæ Regum possint condecorare domos.
Nobilis hanc artem reperisse refertur Arachne,
Pallada vittrici quæ superauit acu.
Quas ego sed laudes Orienti verius addam,
In primis lanæ quod studiosus erat.

F

Panni-

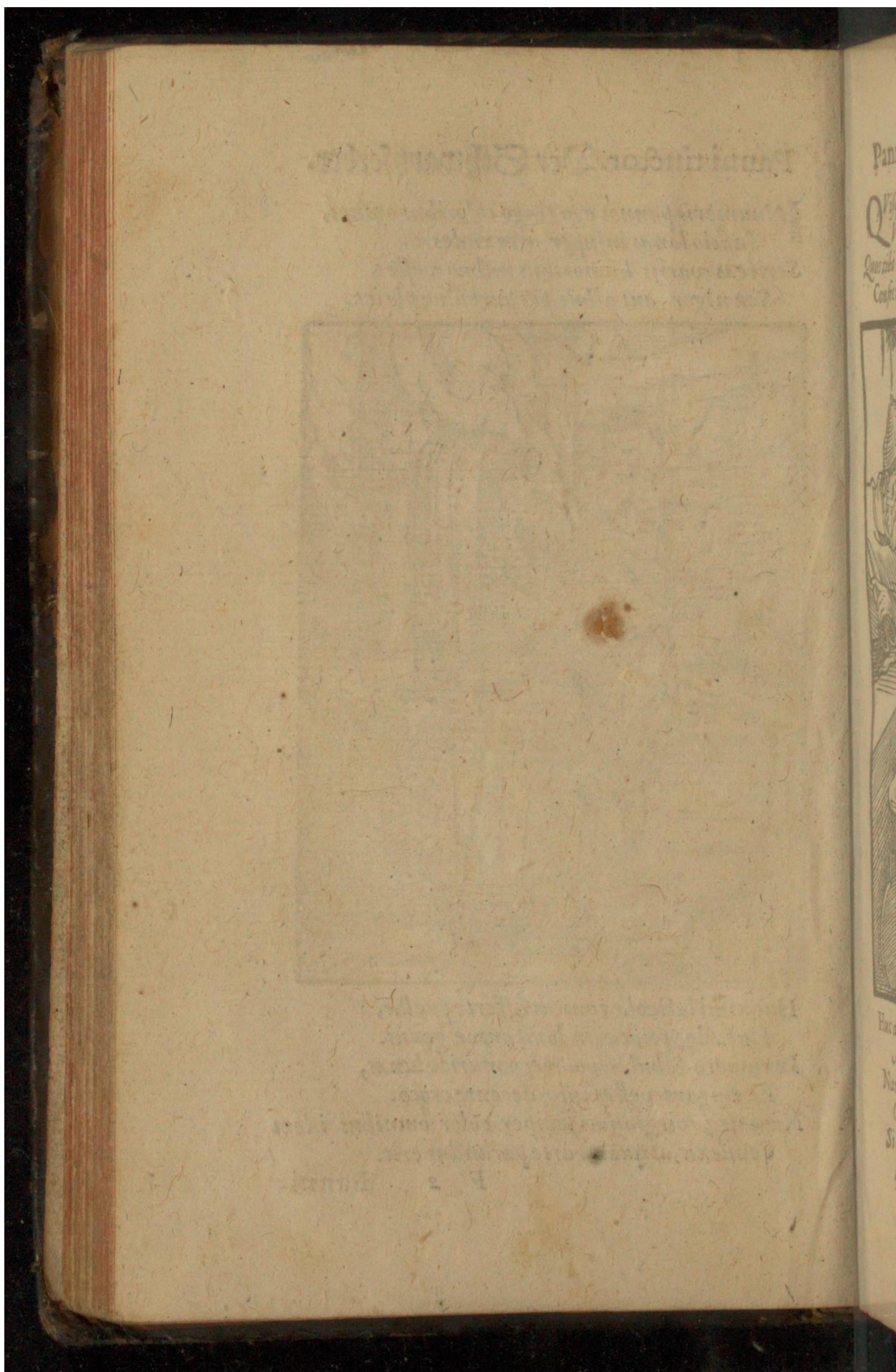
Panni tinctor. Der Schwarzerber.

Innumeris pannos ego tingo coloribus omnes,
Inficio lanas insuper arte rudes.
Sericeas varijs humoribus imbuo vestes,
Seu niger, aut albus, purpureusue placet.

Huc mihi lacteolæ tunicas afferte puellæ,
Huc Ægyptiacæ sindonis omne genus.
Innumero bibulas vobis ego murice lanas,
Et tingam vestes cuiq; decente croco.
Nam neq; virginibus semper color omnibus idem
Conuenit, at quamvis arte parandus erit.

F 2 Panni-

Pannitonfor. Der Thuchscherer.

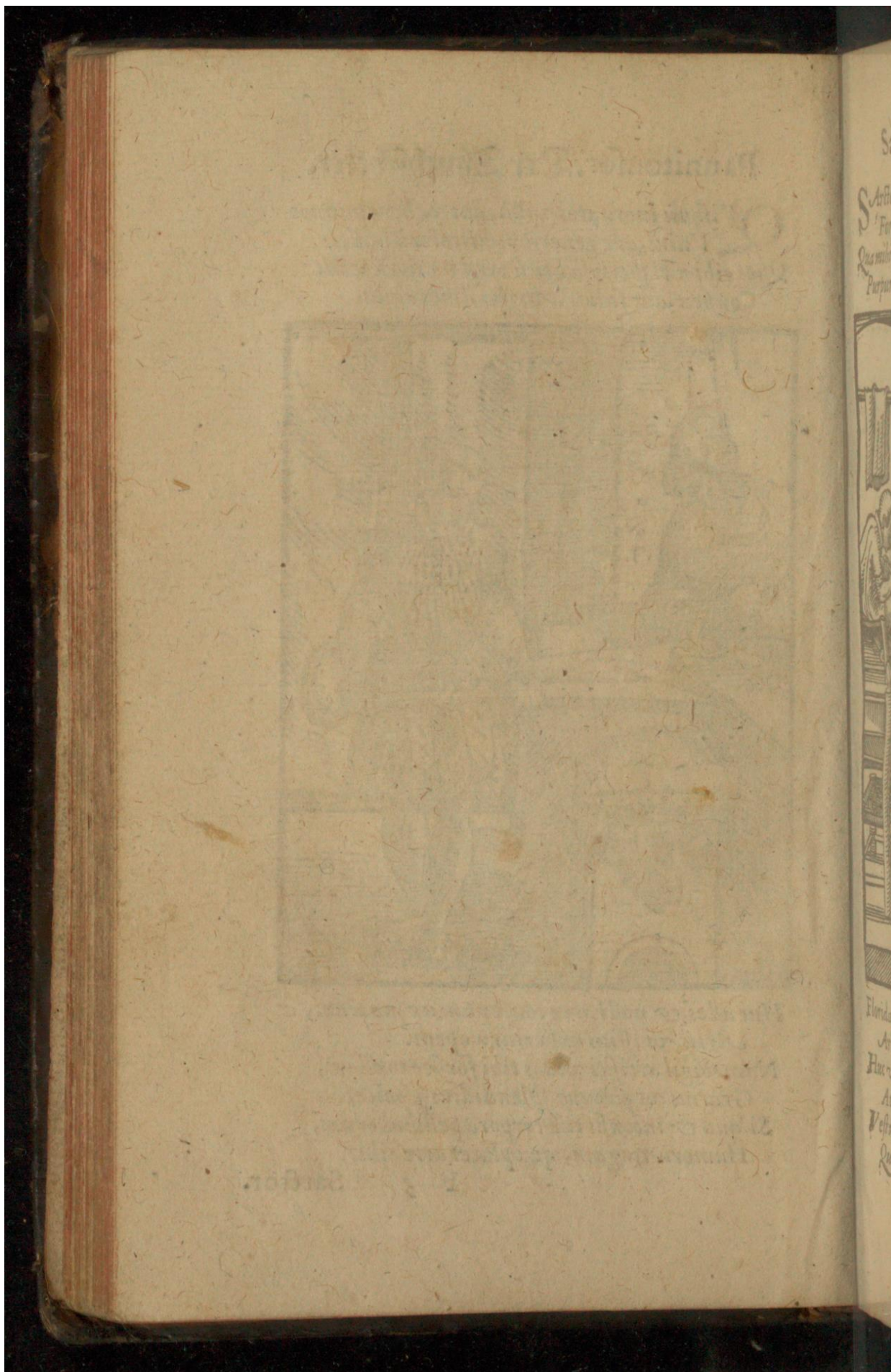
*Q*uis inornatos villis, aut vellere pannos
 Vnius, aut generis multicoloris habes:
 Quos tibi vel speciosa nouis MECHLINIA testis
 Conficit, aut fuluis Anglia diues aquis:

Huc ades, et nostras te confer amice sub ades,
 Artis ut istius experiari opem.
 Nam vigil artificis villos tibi forfice tondam,
 Gratus ut pannus splendidiusq; micet.
 Si quis et intonsis tua corpora pellibus ornas,
 Humor is tingam, qua placet arte tibi.

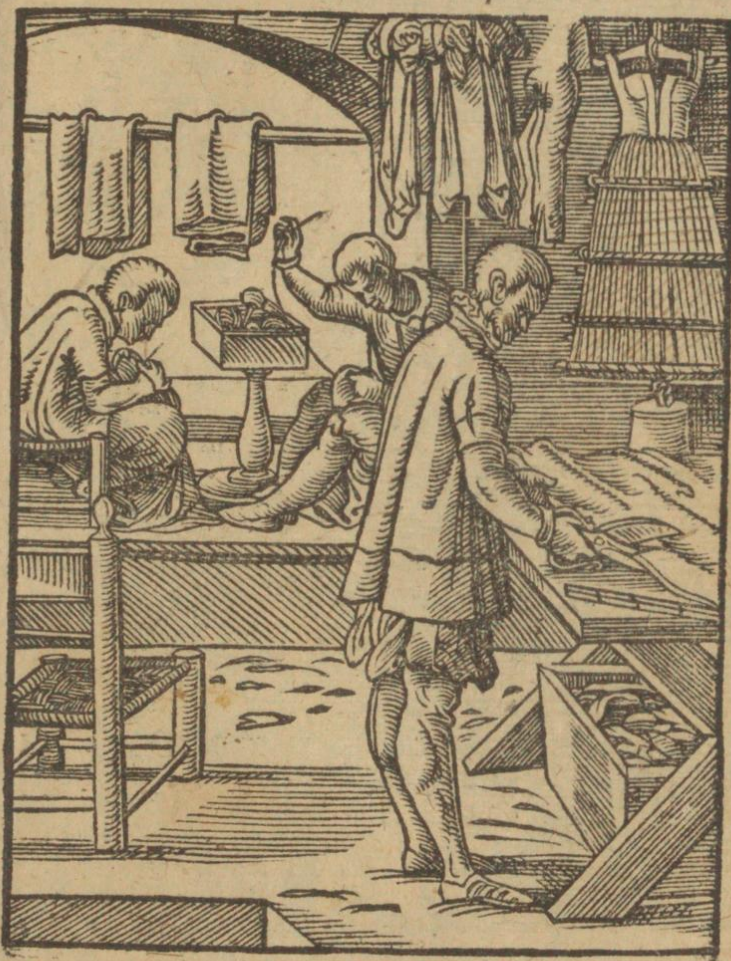
F 3

Sarctor.

Sartor. Der Schneider.

Sartor amabilibus qui corpora vestibus orno,
Forficis in clypeo vendico signa meo.
Qua mihi nobilium discinditur optima Regum
Purpura, qua serum vellera picta domo.

Florida quæ teneris inseruit amoribus ætas,
Artibus inprimis indiget illa meis.
Huc veniat rigida quicunq; studebit amica,
Aut quæ nupta viro complacuisse volet.
Vestis enim membris hâc corporis apta paratur,
Quæ iuvenes deceat, nobilitetq; senes.

F 4

Pellio,

Pe

A Spera
Am
Iam genit
Peluc

Arma
At
In me
Qu
Sale
In

Pellio. Der Kürschner.

A Spera sævit hyems glacialibus aucta pruinis,
 Auraq̃ brumales spargit aquosa nives.
 Iam gelidos artus penetrabile frigus adurit,
 Pellio chare tuam fer miseratus opem.

*Ars tua pelliceis quia vestibus adiuuat omnes,
 Atq̃ graues ventos, & domat omne gelu.
 In medio seruas tu frigore pellibus illud,
 Quod gerit inprimis dulce puella sibi.
 Sole tamen calidi fera terga premente leonis,
 Ipse velim pelles disperijſſe tuas.*

F 5

Calcea-

Pollio. De A. S. S. S.

Calceari

Q. Virent
Calce
Gloriam
Esse vider

Neque per
Ande
Arre labe
Qui j
Nam me
Qui j

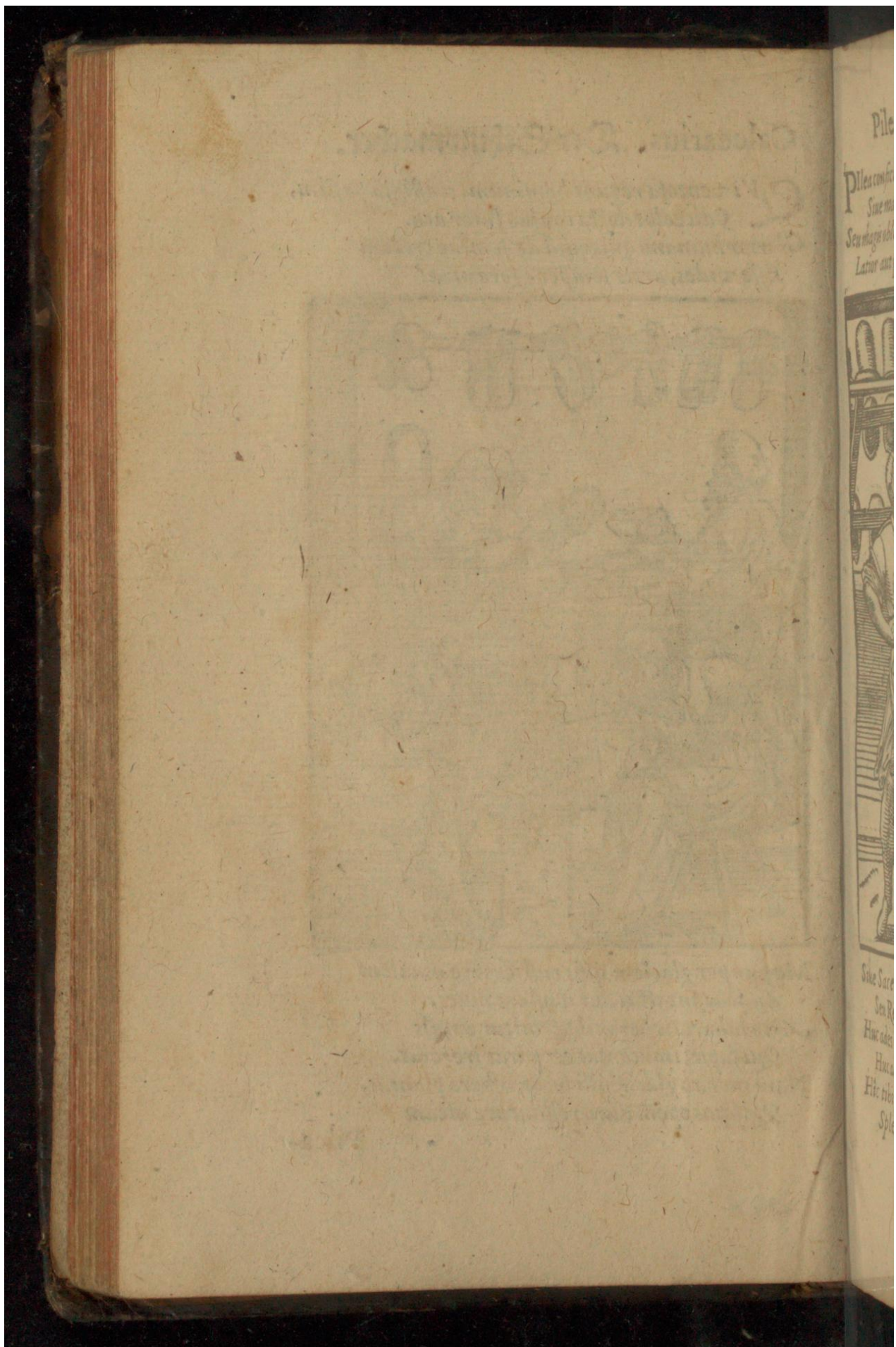
Calcearius. Der Schuhmacher.

Qui ventosa regunt hominum vestigia passim,
Calceolos docta consuo sutor acu.
Glorior humano quicquid de semine cretum
Esse vides, artis semper egere meæ?

Me sine per glaciem quis rusticus ire niualem
Audeat, intactas aut violare niues.
Arte laboratis peronibus utitur omnis
Qui sapit, immensas et parat ire vias.
Nam merito glacies illi secat aspera plantas,
Quisquis opem duro respuit ore meam

Pilca-

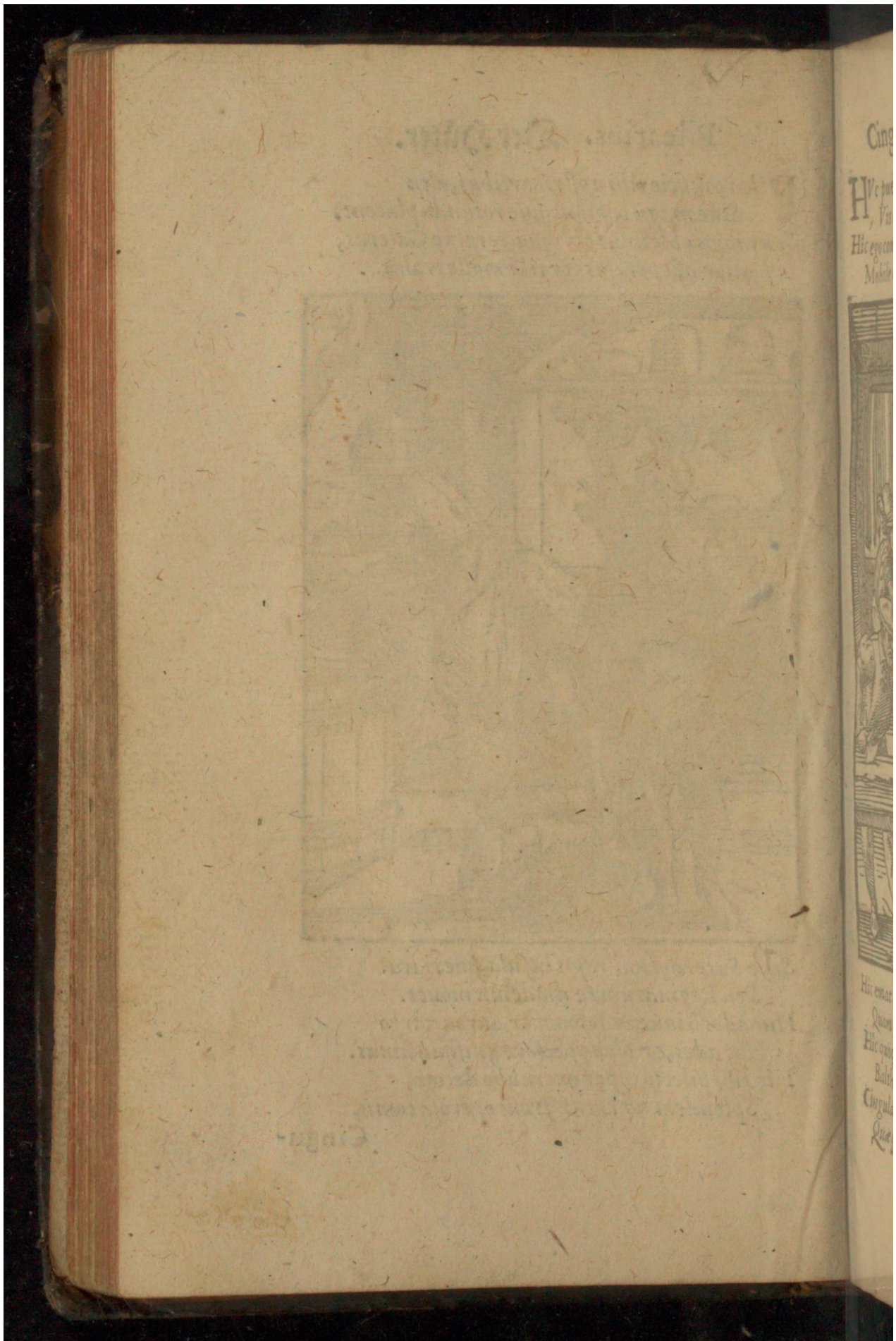
Pilearius. Der Hüter.

Pilea conficio tibi nostris artibus, alta
Siue magis capiunt, siue rotunda placent,
Seu magis oblectant obliqua, teresue Galerus,
Latiior aut petasus cor tibi molle trahit.

Sihe Sacerdotum rapit infula, siue tiara.
Seu Reginarum te diadema mouet.
Huc ades o iuuenis formosior, aurea virgo
Huc ades, et pleno pectore quisquis amat.
Hic tibi pileolo caput exornabo decore,
Splendeat ut rutilis frons operosa comis.

Cingu-

Cing

Hic par
Vas
Hic ego
Mobile

Hic erat
Quon
Hic erat
Bale
Cingula
Qua

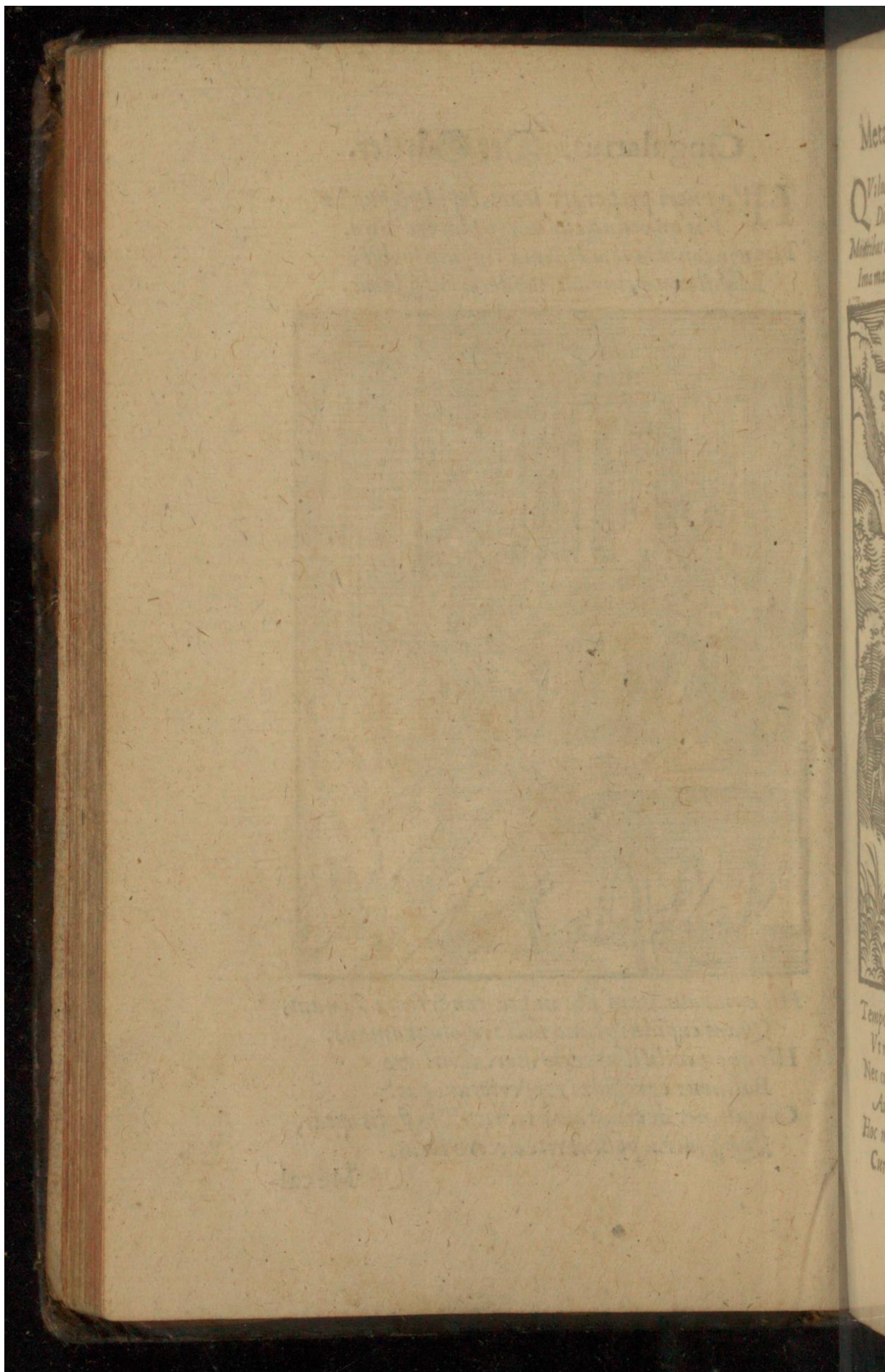
Cingularius. Der Gürtler.

Hic pueri properate leues, lepidæq; puellæ
Vis quæcunq; tuo virgo placere viro.
Hic ego conficio lepidissima cingula vobis,
Mobile quæ cingant, condecorentq; latus.

Hic emat auratam sibi nupta tenerrima Zonam;
Quam cupidus prima nocte resoluat amans.
Hic quoq; militibus certo mercabilis ære
Baltheus egregium repperietur opus.
Cingula nec deerunt, quæ rustica Thestylis optat,
Quæq; sacras possint rite decere Deas.

Metal-

Metallicus. Der Bergknapp.

Quila terrigeno facunda Metallicus auro,
Diuitis et Pluti mille pererro domos.
Montibus impono montes, et viscera terræ
Ima manu rimor, duraq; saxa cauo.

Tempora sub cæcis consumo molesta cauernis,
Vt mihi difficiles inueniantur opes.
Nec curo quamuis minitentur saxa ruinam,
Aut rapidæ spumans impetus instet aquæ.
Hoc me Pauperies iter inuidiosa coëgit,
Currere, quæ misera vincitur arte mihi.

G

Campa-

Campanarius. Der Glockengiesser.

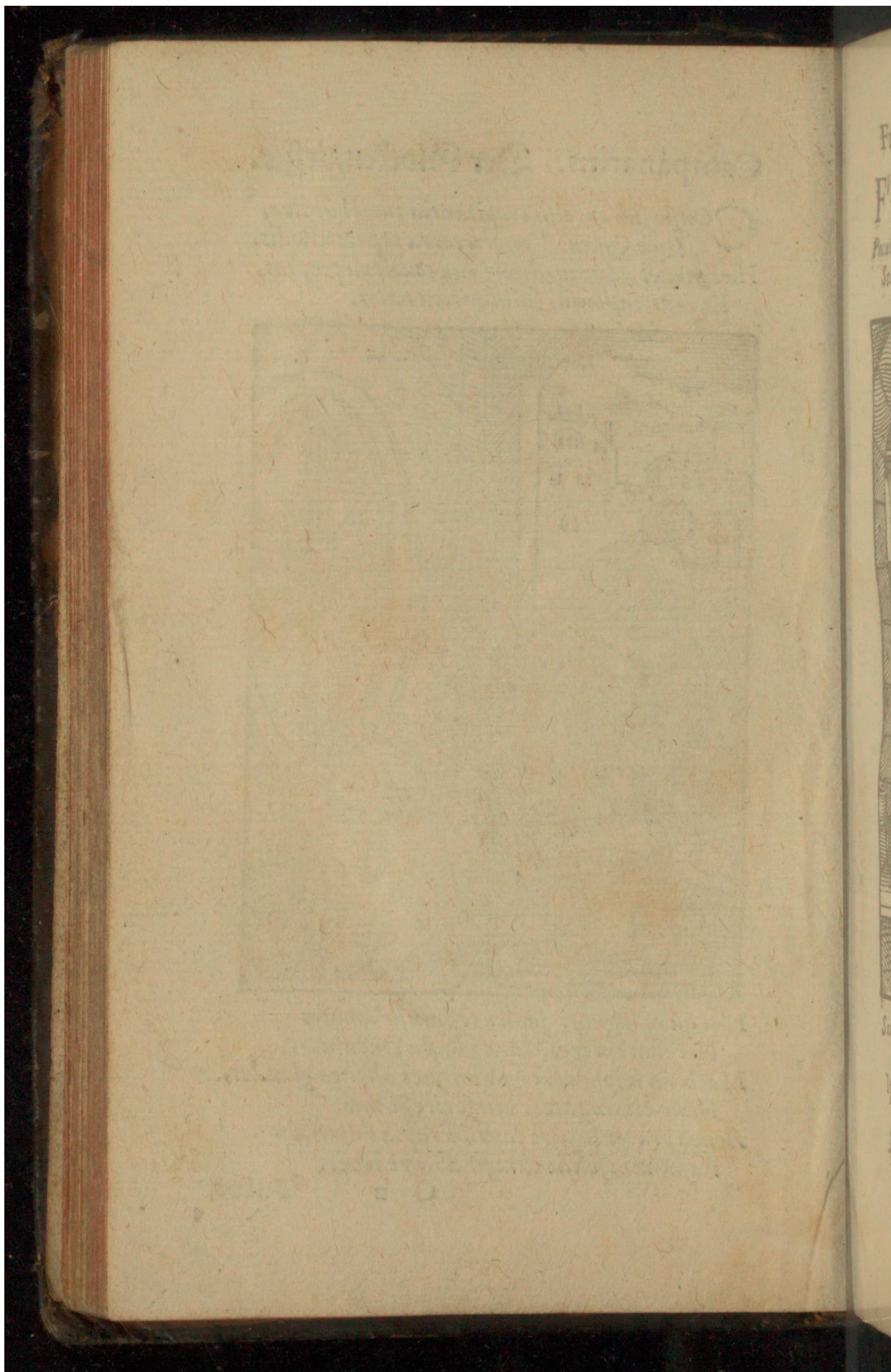
Conflo sub excelsis crepitantia turribus æra,
Quæ Cyprus Veneri terra reperta dedit.
Hæc mouet ædituus, dum sæua tonitrua pulsant,
Et gaus indomiti fulminis ira tonat.

Hæc quoq; lugubri sonitu testantur amatos
Heroum cineres, claraq; busta Ducum.
Machina sulphureis quæ torquet ahenea glandes,
Hanc etiam fateor muneris esse mei.
Aenea præterea paro carnibus apta coquendis
Vasa, mihi solido cum sit ab ære lebes.

G 2

Fusor.

Fusor cantharius. Kandelgiesser.

FVLis è varij mihi cantharus ære metalli
Funditur, et facili turgidus arte scyphus.
Pocula conficio tibi qualiacumq; requiris,
Stanna meis flammis cum liquefacta fluunt.

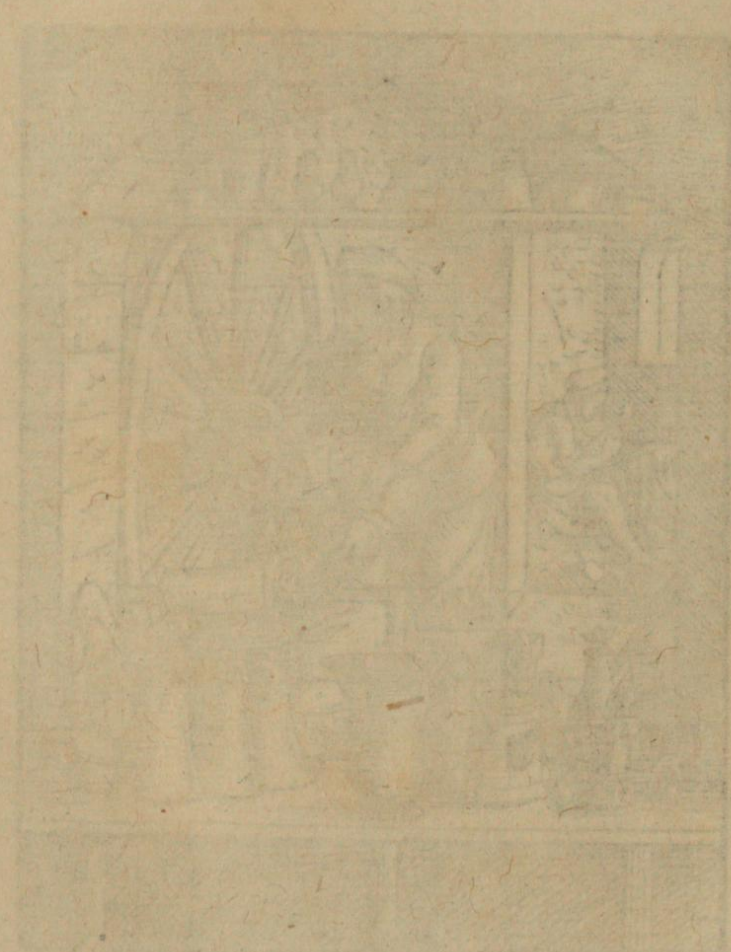

Sive scyphis caperis spumantibus atq; culullis,
Seu crateras amas, siue lagena placet.
Ipse quibus lætos potes exhilarare sodales,
Corda q; iucundo pascere sæpe mero.
More meæ patriæ qui certat in arte bibendi,
Officijs nostræ pluribus artis eget.

G 3

Ahena

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a title or header.

Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly a caption or footer.

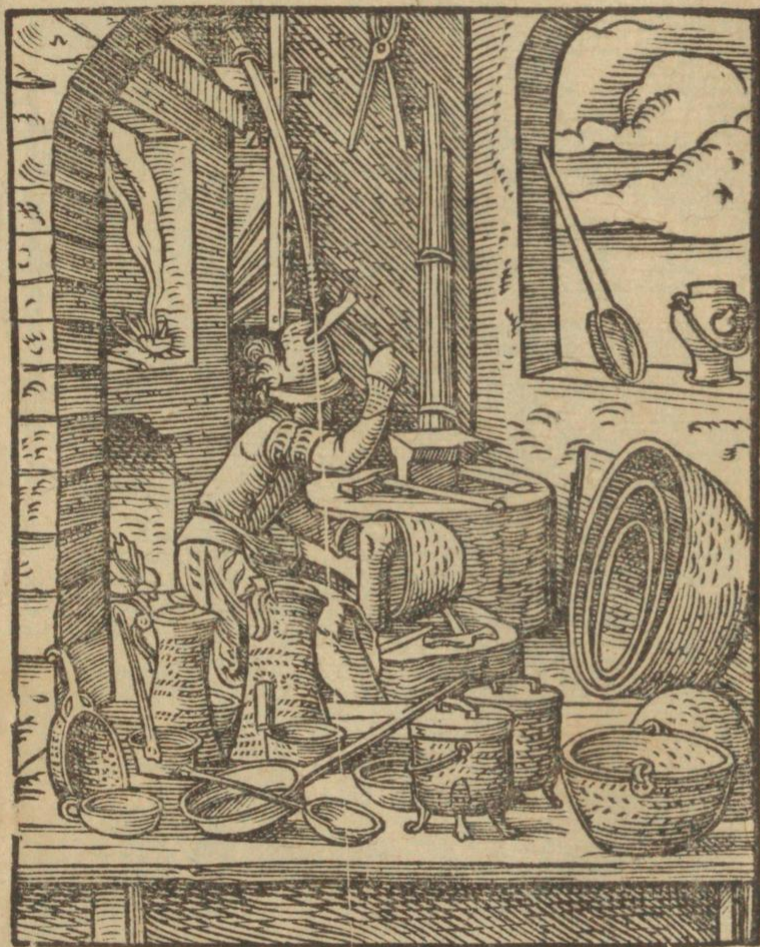
Ahenar
H
Ner
Inquis

Sine
Tor
Em
Em
Ar
Du

Ahenarius. Der Kupfferschmid.

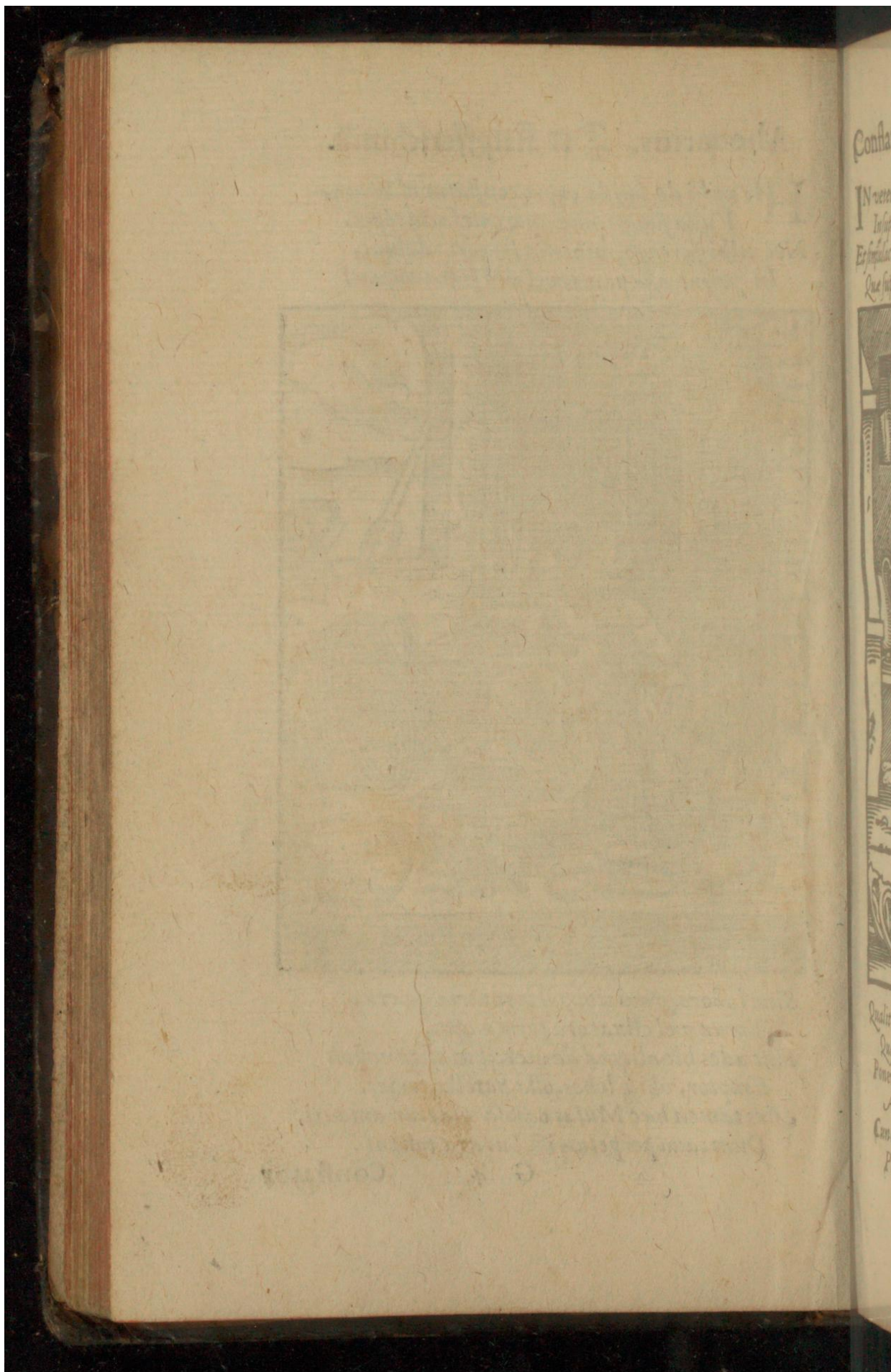
Hic mihi de solido cupro conflatur ahenum,
 Vnda fluens putei quo calefacta reper.
 Nec mihi sartago, mihi nec frixoria desunt,
 In quibus assa pares, vel tibi frixa coquas.

Siue labore graui tibi pulmentaria quæris,
 Torua vel elixas ora ferocis apri.
 Huc ades hîc aliquid de mercibus elige nostris
 Emptor, ubiq; lebes, olla, patella, tripes.
 Ars tamen hæc Musas odiosa videtur amanti,
 Dum caua perpetuis ictibus æra tonant.

G 4

Conflator

Conflator orichalceus, Rotschmide,

In veterum tumulis insignia sculpere Regum,
Insuper effigies ære referre Ducum.
Et simulachra novas spirantia condere formas,
Quæ super extructis stent quasi vincta tholis.

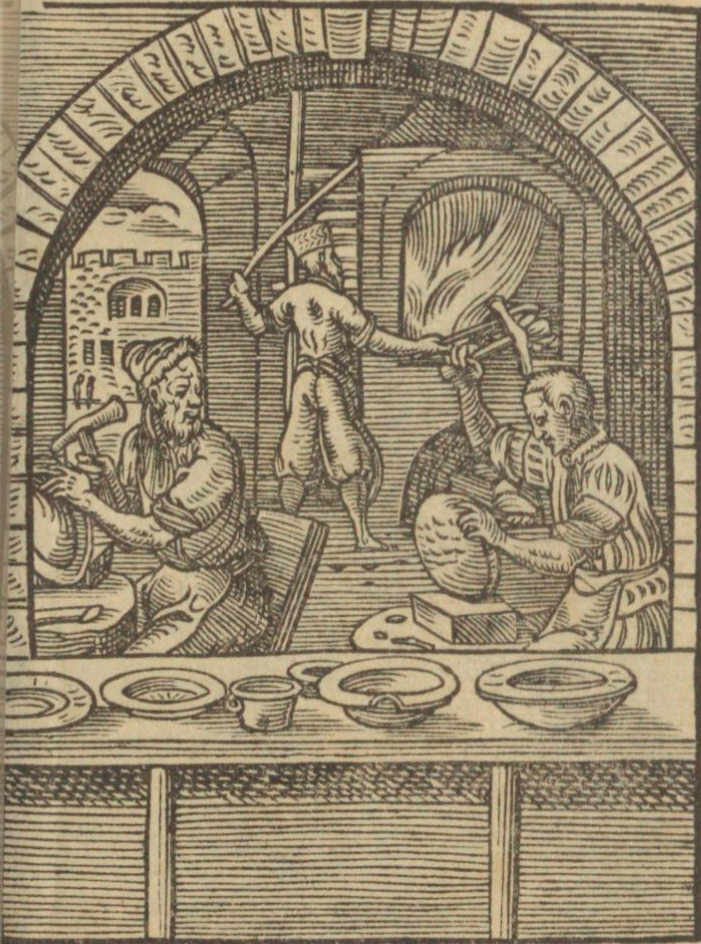
Qualiter Augusta spectetur imagine Cæsar,
Quale comis Princeps vel diadema ferat.
Ponere quin etiam lychnos laquearibus aureis,
Artis et ingenij gloriøs esse mei.
Cuncta mihi rubri fabricantur ab ære metalli,
Penè quod est auro par in honore suo.

F 5

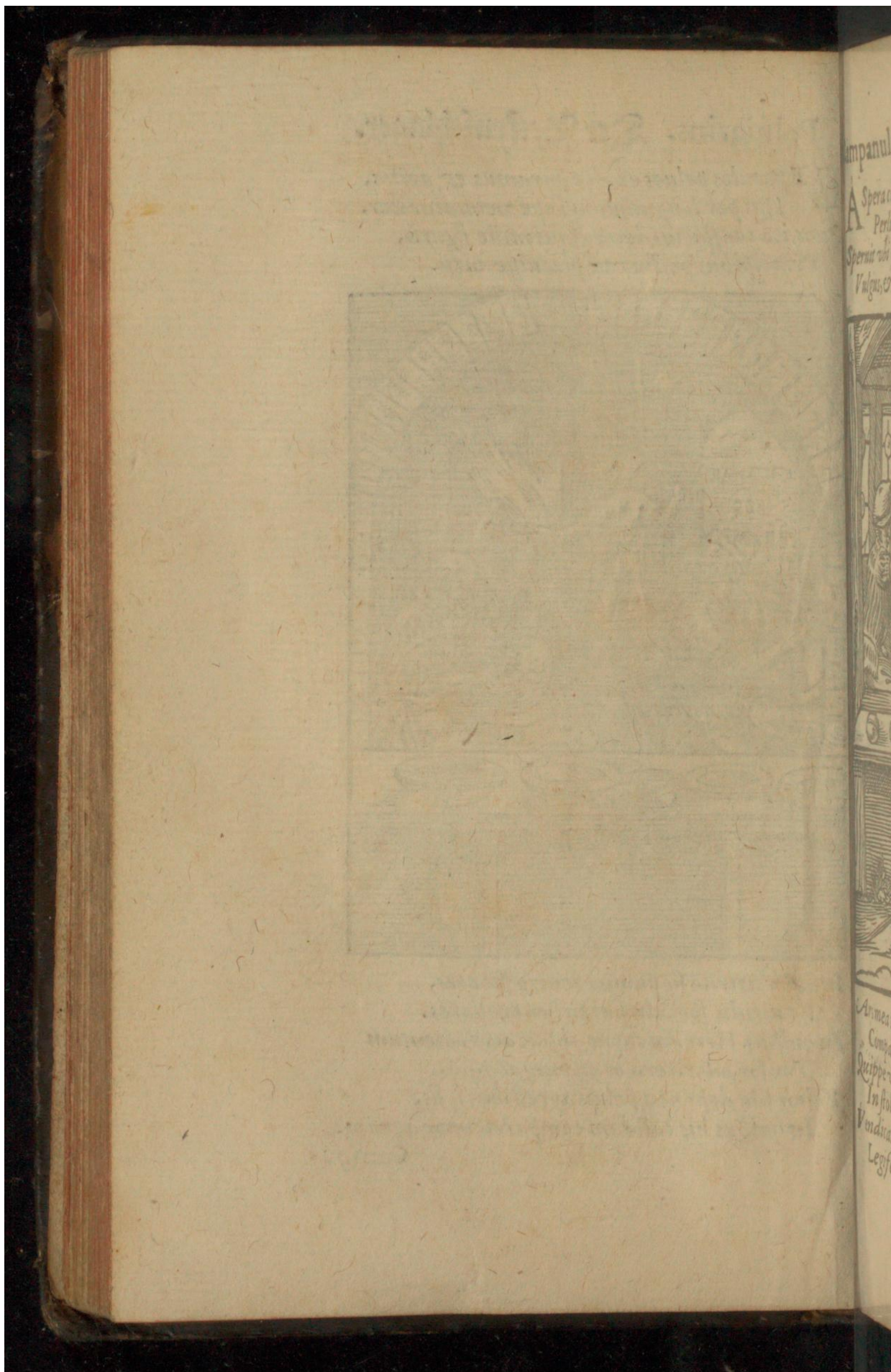
Peluia-

Peluiarius. Der Beckenschlager.

ET patulos pelues ex ære paramus et artos,
 Qui per longinquum sæpe vehuntur iter.
 Quos ita conspicuis decoramus mille figuris,
 Principibus possint ut placuisse viris.

Insuper attrito sic pumice leuigo frontes,
 Ut nitidis speculis sint in honore pares.
 In quibus Heroum caput abluit acre porentum
 Tonsor, odoriferis oraq; purgat aquis.
 Vilior hinc desit neq; pelus agrestibus ipsis,
 In quibus his calidam comparet uxor aquam.
 Campa-

campanularius. Der Echellenmacher.

A Spera cū passim Bacchi certamina feruent,
 Perluit et sapido pectora quisq; mero.
 Sperrit ubi Curios, et Bacchanalia uiuit
 Vulgus, et insanas euomit ante fores.

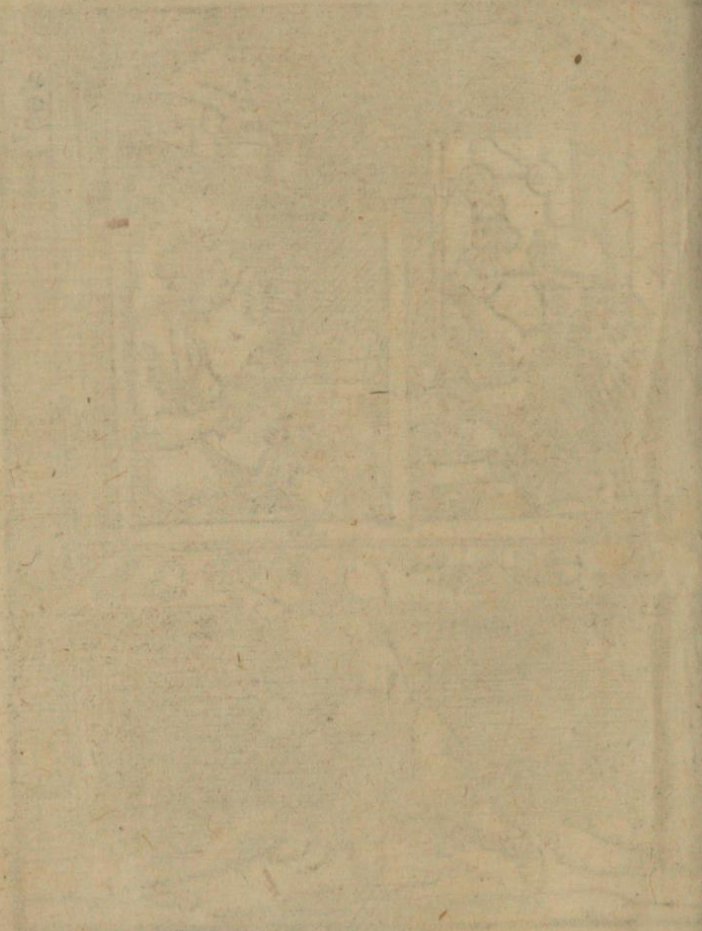

Ars mea tunc fatuis est acceptissima, nolas
 Comparat et certo quilibet ære meas.
 Quippe uiris plerunq; placet campanula stultis,
 In stolidi dulces quæ mouet aure sonos.
 Vendicat inuentum quod opus sibi iure vetustas,
 Legifer in primo cū fuit orbe Senex.

Digita-

...mhammudh ...

...
...
...
...

...
...
...
...

Digita

Digita

A Pra
Que
Cincha
Regione

Clara
Que
Vita
Sato
Eyo
Cova

Digitaliarius. Der Fingerhüter.

Apta verecundis digitalia fingo puellis,
Quæ gerat in digitis sedula virgo suis.
Cum tenues docto percurrit pectine telas,
Regibus et rarum munus adornat acu.

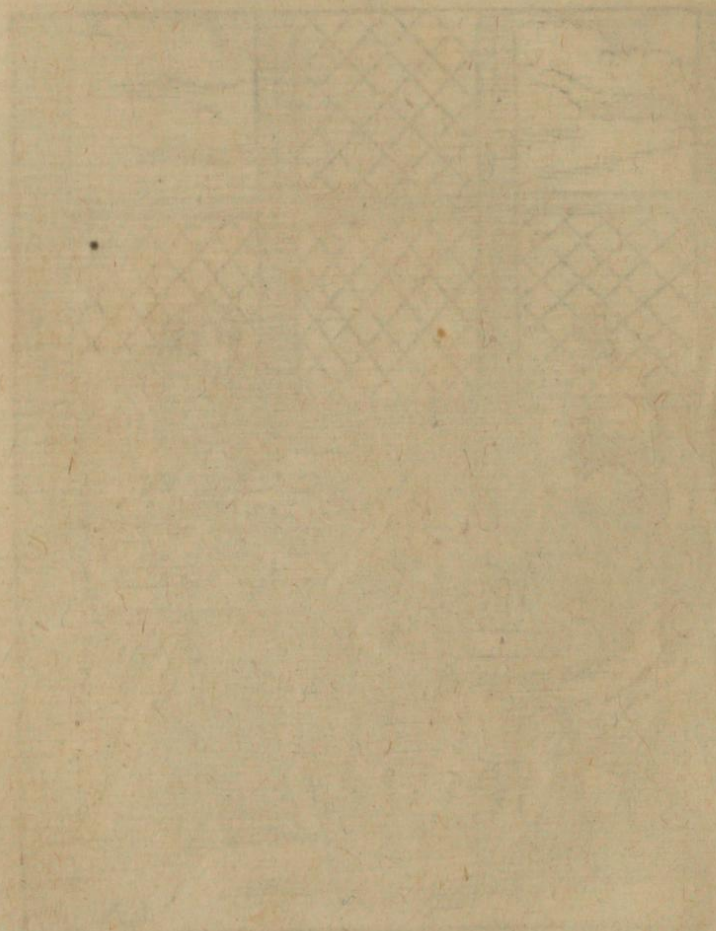

Clara repræsentat festis quod gesta tapetis,
Quæ nimis artifici sunt bene ducta manu.
Utitur et saretor digitalibus, utitur omnis
Sutor, et haud nostræ respuit artis opem.
Ergo meis emptor de millibus elige multis,
Conueniat digito quod digitale tuo.

Lami-

Incipit in 2. capitulum

Incipit in 2. capitulum
Incipit in 2. capitulum
Incipit in 2. capitulum
Incipit in 2. capitulum

Lam
H
Tempo
Extrem

Sanctus
Malle
Hic
Ap
Iam
Hic

Laminarius. Der Blattner.

Hic properate viri, quos strenua sustinet ætas,
Qui graue fulminei Martis amatis opus.
Tempora qui rigido consumitis omnia ferro,
Et tremitis varias obsidione domos.

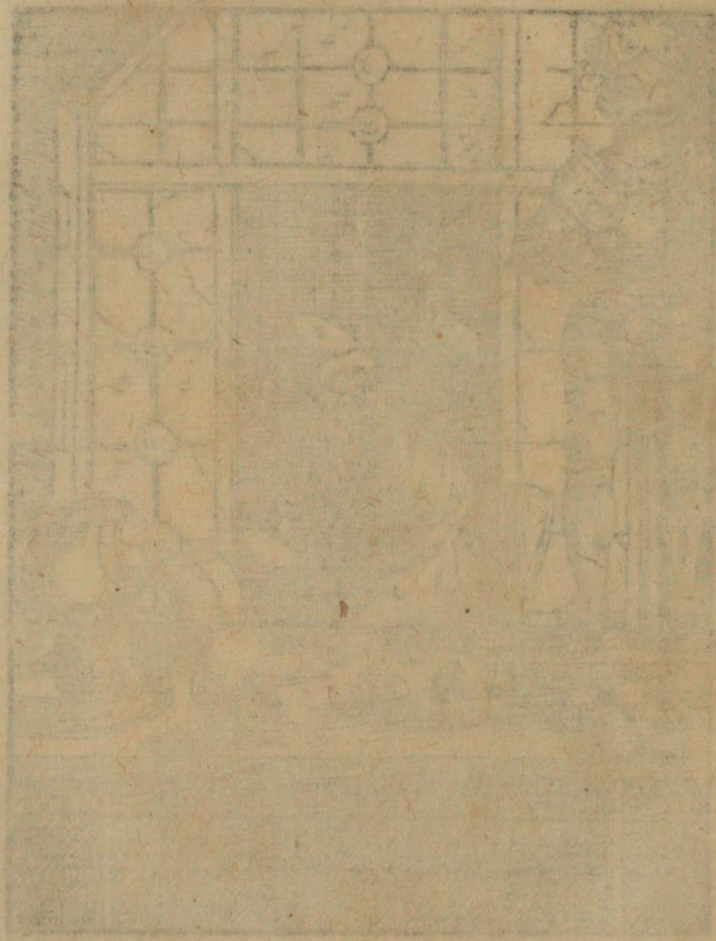
Sanguinolenta truces hic arma parantur in hostes,
Malleus hic varia fulminat arte meus.
Hic fera belligeras in prælia iungite dextras,
Aptet ex hic humeris quilibet arma suis.
Iam mihi cornipedum sonus auribus insonat asper,
Hic quasi me coram stet cataphractus eques.

H

Lorica.

De vitiis et moribus

De vitiis et moribus
De vitiis et moribus
De vitiis et moribus
De vitiis et moribus

De vitiis et moribus
De vitiis et moribus
De vitiis et moribus
De vitiis et moribus
De vitiis et moribus
De vitiis et moribus
De vitiis et moribus
De vitiis et moribus
De vitiis et moribus
De vitiis et moribus

Loric

Hve ad
Argu
Espa
Tarade

Ex
Sme
Hof
Han
Qu
Non

Loricarius. Der Bankermacher.

Hic ades ô miles qui Martia bella frequentas,
 Angustumq; teris puluerulentus iter.
 Est aliquid quod te velut horter amicus amicum,
 Tu rude consilium consule quæso boni.

En tibi loricam fuluo prius ære rigentem,
 Sume, tuus humeris non graue pondus erit.
 Hostis in humani validos quæ sustinet enses,
 Hanc modicis nummis posthabuisse voles?
 Quin eme loricam radijs quæ vulget ahenis,
 Non leue pignus erit, quod tueatur herum.

H 2

Faber

Fabre

Conf

Taylor

Qua

Mar

Ner

Non

In

Qua

Se

Faber cultrarius. Der Messerschmid.

Conficio validos de ferri semine cultros,
Fercla quibus scindas luxuriosa gulæ.
Tonsor ad officium quibus vititur omnis amatum,
Quos pariter secum fœmina virq̃ ferunt.

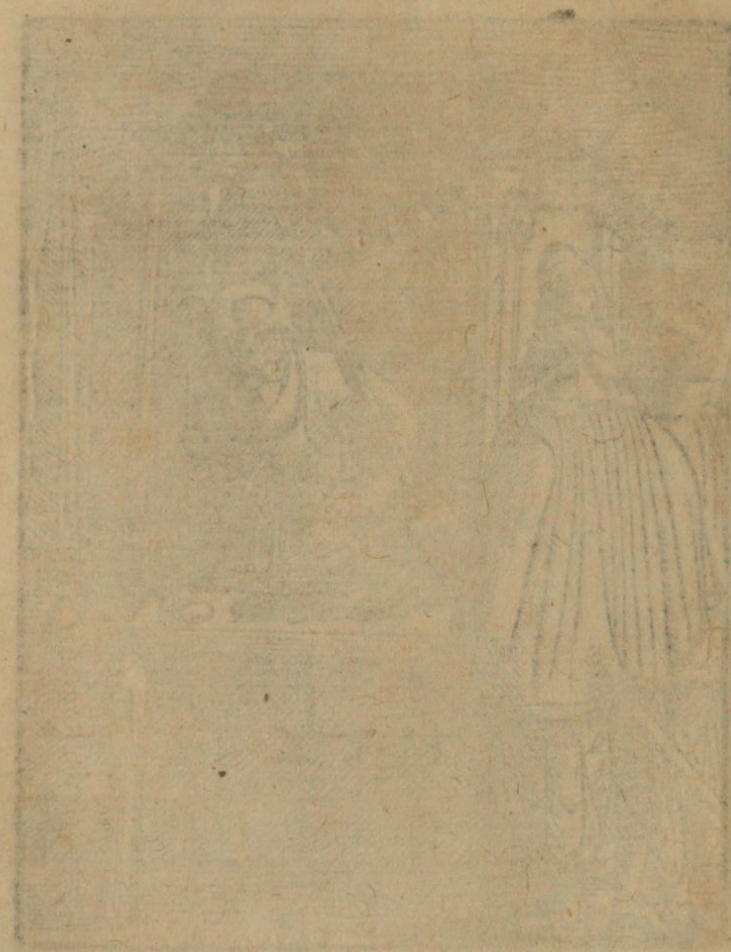

Magnificas fueris si quando vocatus in ædes,
Næc tibi cultellus fortè decorus erit.
Non aliter mensa conuiuia sedebis in ipsa,
Infestas bubo quàm sedet inter aues .
Quisquis es ergò mens moderantius utere cultris,
Sollicita frangas aut tua fercla manu.

H 3

Sera-

Epistola in laudem
Clementis pape
pape Clementis
pape Clementis
pape Clementis

Epistola in laudem
Clementis pape
pape Clementis
pape Clementis
pape Clementis

O
S
Qua

Epistola in laudem
Clementis pape
pape Clementis
pape Clementis
pape Clementis
Epistola in laudem
Clementis pape
pape Clementis
pape Clementis
pape Clementis
Epistola in laudem
Clementis pape
pape Clementis
pape Clementis
pape Clementis

Serarius. Der Schlosser.

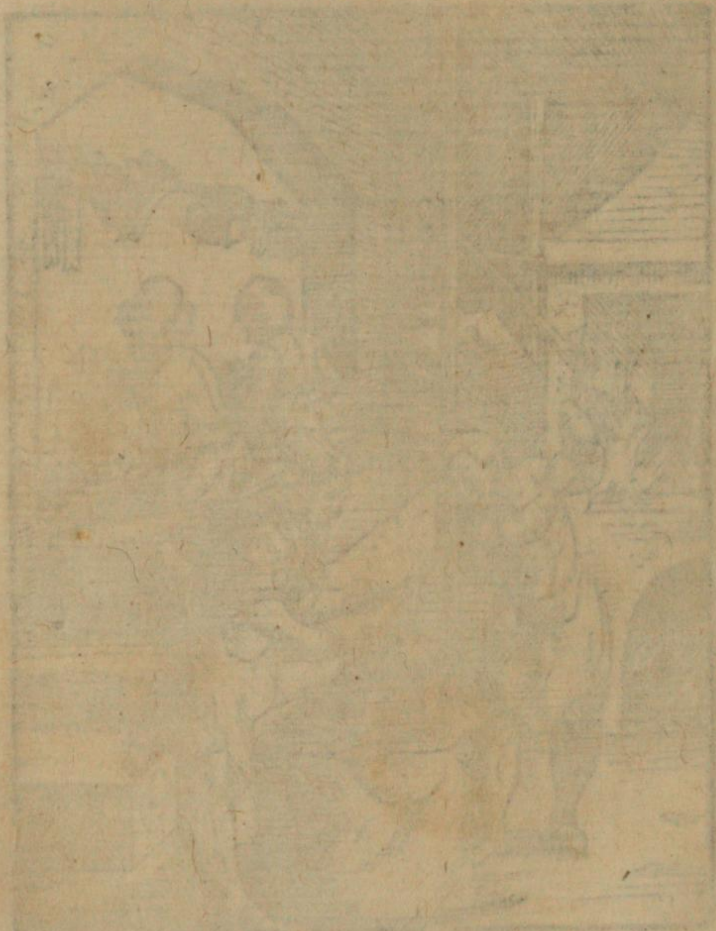
OMnia sollicitis custodibus ostia claudo,
Omnia perpetua limina firmo sera.
Sacrilegosq; meis claustris procul arceo fures,
Qui domini dextram fallere saepe student.

Nulla vel immenso domus ædificatur in orbe,
Martis et aduerso tempore tuta manet.
Ipsa meæ dextræ nisi duros ante labores
Sentiât, et firma sit bene clausa sera.
Seu fera bella fremant, seu Pax bona floreât orbis,
Qui sapit in terris hac eget arte mea.

H 4

Calca-

En
Ha
lita

Na
No
Pre
St
Erg

Calcarius, Der Sporer.

ENtibi fortis eques calcaria ferrea vendo,
Alta quibus flectis colla ferocis equi.
His saltem validos fodias animosior armos,
Ibit ad hortatum fortior ille tuum.

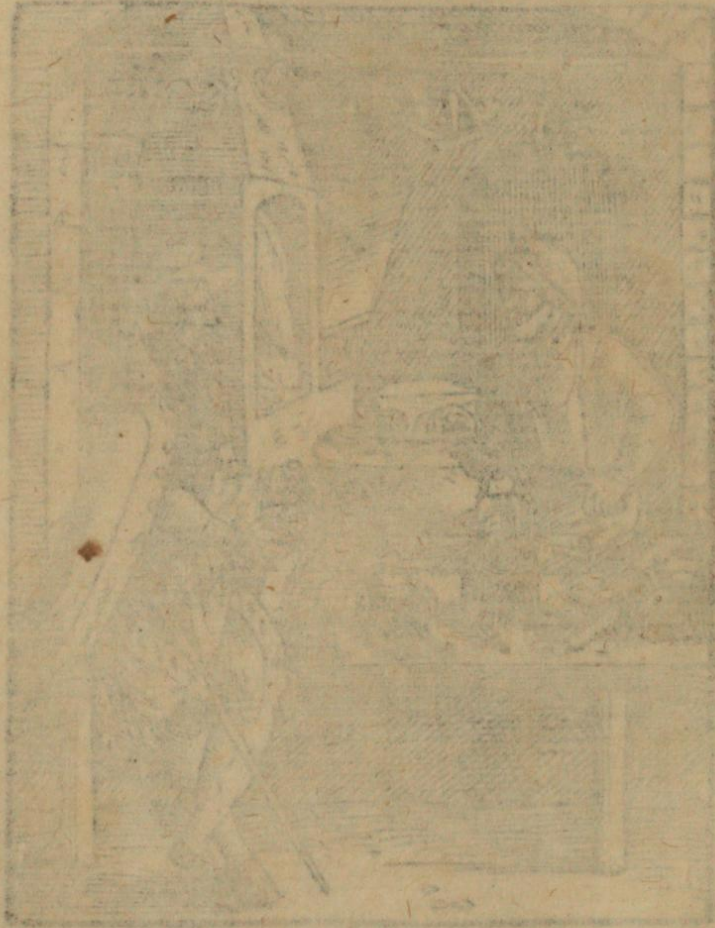

Nam nisi nostra pedi calcaria nectis utriq,
Non equitis præstans nomen habere potes.
Præterea sonipes calcaribus absq; premetur,
Si pedibus veluti rusticus urget, ages.
Ergo para modicis calcaria splendida nummis,
Ars quia dedecoris nil dabit ista tibi.

H 5 Confe-

Calcarinus. Sive. S. S. S.

Et si forte epus calcarinus videretur
Alia quibus hunc calcarinus epus
Et si forte calcarinus videretur
Et si forte calcarinus videretur

Et si forte calcarinus videretur
Et si forte calcarinus videretur
Et si forte calcarinus videretur
Et si forte calcarinus videretur

Calcarinus. Sive. S. S. S.

Confe

Q

Sine die

Sine

Sine

Sine

Sine

Sine

Sine

Sine

Sine

Sine

Sine

Sine

Sine

Sine

Sine

Sine

Confector horologij. Brmacher.

Quoniam nihil utilius videt, aut preciosius orbis,
Inspice dextra tibi quod mea fecit opus.
Siue dies oritur, tremulisq; resurgit ab undis,
Siue pruinosa tempora noctis eunt.

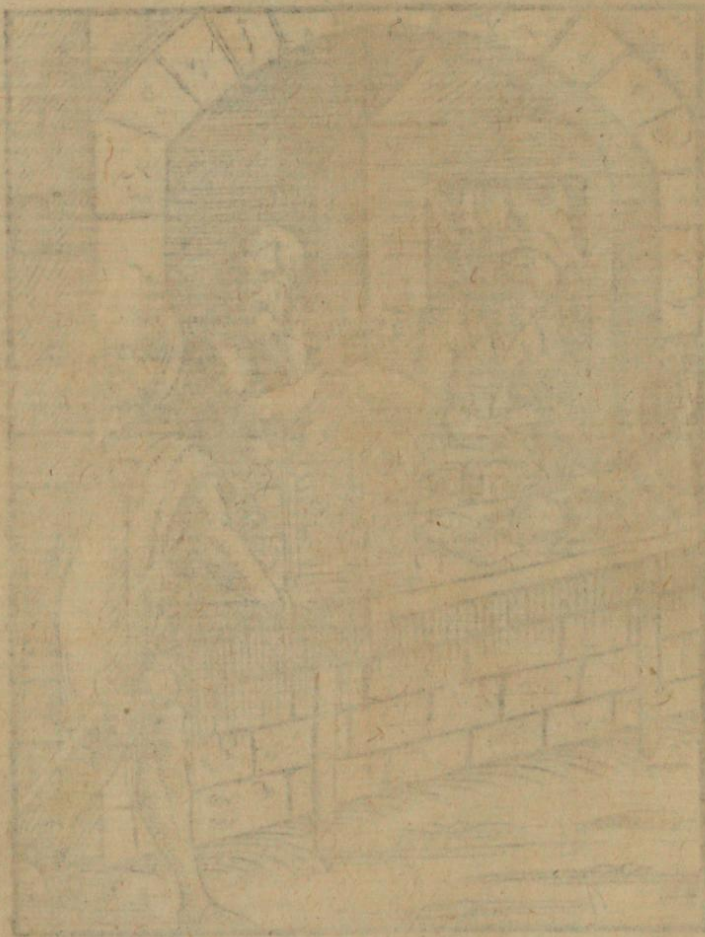

Siue suam faciem caligine contegat atra,
Sol radijs præstans occulat atq; iubar.
Hæc mouet æquales spacijs distantibus horas,
Datq; tibi certos machina mota sonos.
Quisquis emes illam, memor esto volubilis æui,
Funera quod tacito fert inopina gradu.

Bombar-

Confession of the Faith

Q. What is the chief end of man?
A. To glorify God, and enjoy him forever.
Q. What rule hath God given to direct us in all our duties?
A. The Word of God, which is the Bible.

The Lord's Prayer
Our Father, who art in Heaven,
Hallowed be thy Name,
Thy Kingdom come,
Thy will be done,
Give us this day our daily bread,
And lead us not into temptation,
But deliver us from evil.
Amen.

Bomba

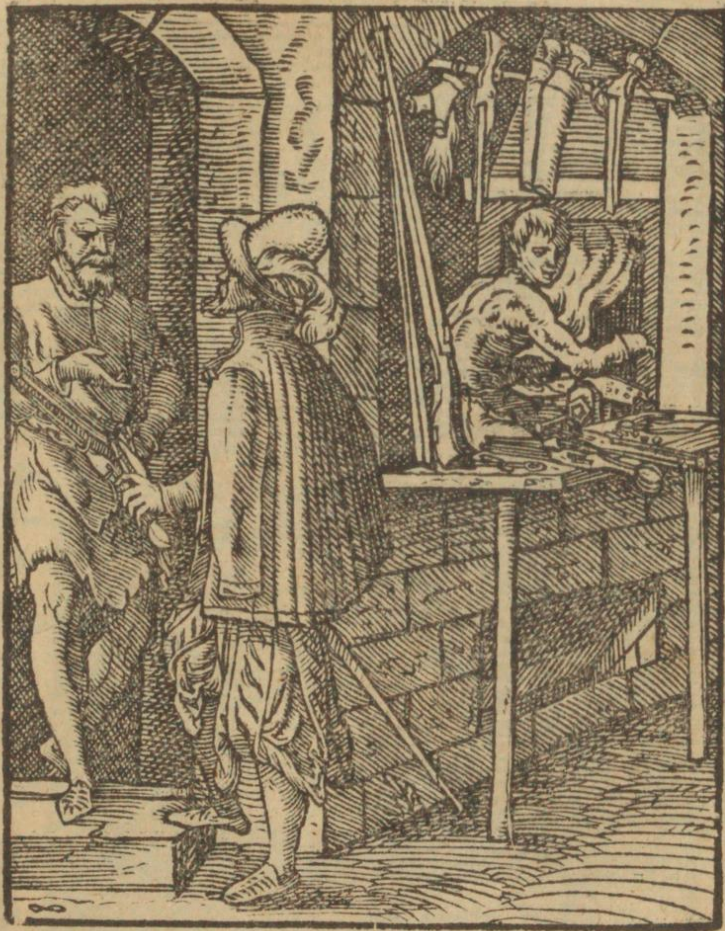
Aere

Sine

Per

Bombardarius. Der Büchschenschmid.

Aerea fulmineas tormenta rotantia glandes,
Hic meus ex rigido malleus ære parat.
Siue minora placent hostes aduersus iniquos,
Perferat in bellum quæ cathaphractus eques.

Seu magis arrident castrensia, qualia currus
Ante graues urbes vi gemebundus agat.
Vtraq; repperies vigili confecta labore,
Ne rimas forsan pars trahat vlla canas.
Quæ bene conueniunt utentibus ordine recto,
Crux sed abusuros, pœna grauisq; manet.

Falca-

Falcarius. Der Senseschmid.

Demerit herbosum quæ falx messoria fenum,
Dulce putatoris ne remoretur opus.
Hæc mihi præcipue sedet alto pectore cura,
Acriter ut Cererem falx peracuta secet.

Nam mihi de rigidi fabricatur semine ferri,
Scindat ut in curvis denticulata modis.
Ergo quid agricolæ statis? quæ causa moratur?
Ocyus ad nostrum quin properate forum.
En falces quoduis ad opus tibi vendimus aptas,
Rura quibus leuiter fertiliora metas.

Confe-

Confectoꝝ æris tortilis. Drachmæ.

Splendida de varijs facio tibi fila metallis,
Quæ satis apta bonis vsibus esse patet.
Dulciloquis calamos quos musica flatibus urget,
Filorum nostra perficiuntur ope.

Disparibus Cytharæ quæ sibila vocibus edunt,
Artes egent fidibus subsidioq; mee.
Ornat ex his filis sua pilea rustica pubes,
Vt Domine possint complacuisse rudi.
Scilicet in toto nihil est ira vile sub orbe,
Quod bene viuentem non aliquando inuenet.

I

Aciculae

Capitulum de ...
...
...

Diffinitio ...
...
...

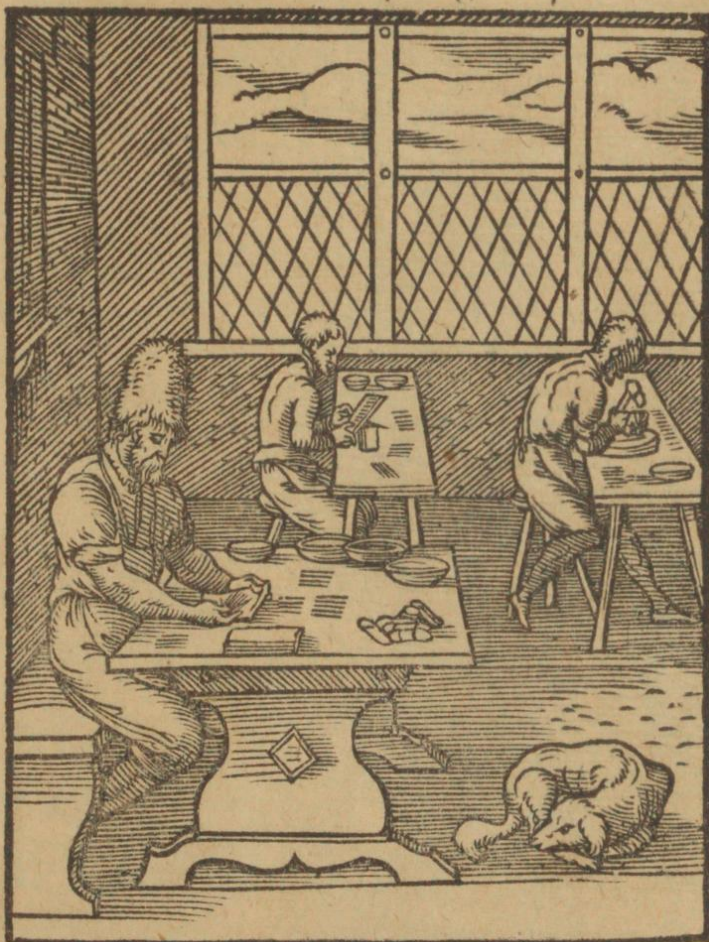
Ad ...
...

...
...
...

Acicularius. Der Nadler.

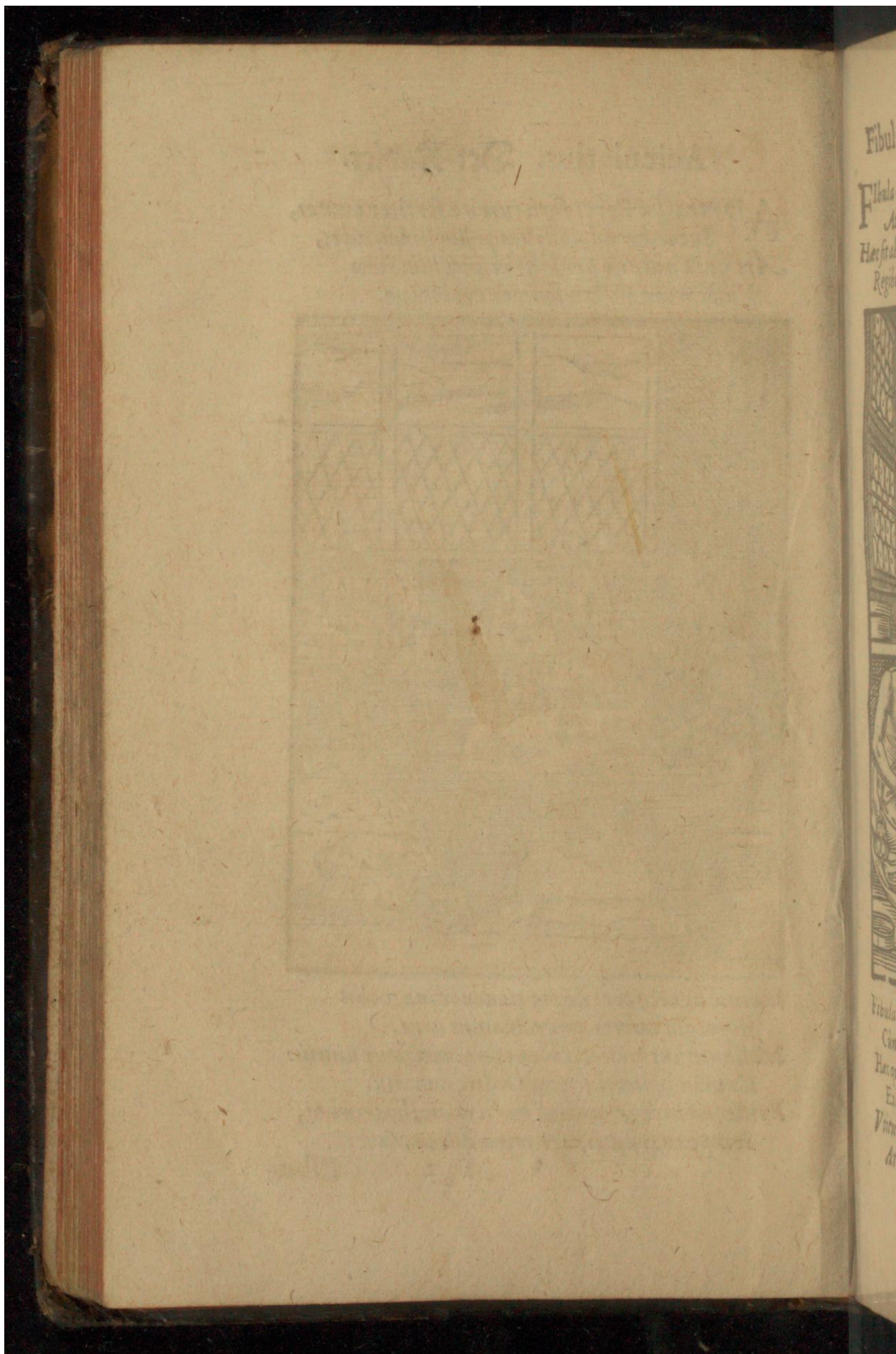
AD mea sardtores fora currite fortiter omnes,
 Sutor, & ad nostrum pellio limen ades,
 Ars quia naturæ perfectrix, atq; laborum
 Vestrorum, nostra semper egebit ope.

Omnibus hîc ferri de fortis acumine vobis
 Egregia tenues arte paramus acus.
 Mille quibus vestes, & purpura pingitur omni:
 Cunctaq; solerti stamina ducta manu.
 Mille sed indigeant nostris licet artibus urbes,
 Semper egestatis vi tamen ipse premor.

I 2

Fibu-

Fibularius. Der Hefftelmacher.

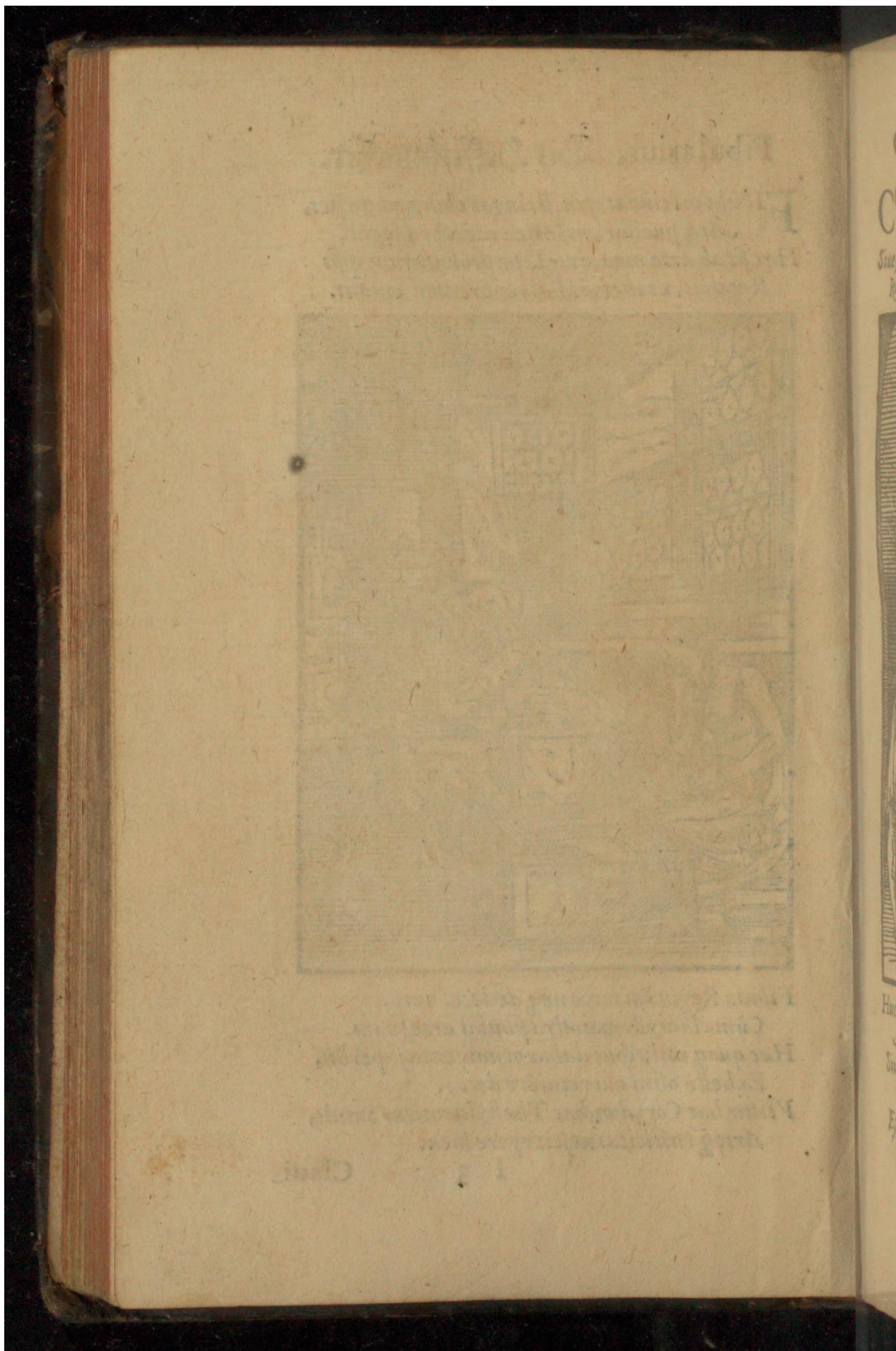
Fibula coccineas quæ stringat eburnea vestes,
Atq; puellarum lactea membra tegat.
Hæc fit ab arte mea, quæ sæpe probatur & ipsis
Regibus, ut merces hæc reuerenter emant.

Fibula Reginam torto neq; dedecet auro,
Cum clamydem nostra fibulat arte suam.
Hæc quoq; militibus dabat ornamenta superbis,
Ex bellis olim qui retulere decus.
Utitur hac Corydon, hac Thestylis utitur omnis,
Arteq; rusticitas nescit egere mea,

I 3

Clauis

Clauicularius. Der Nagler.

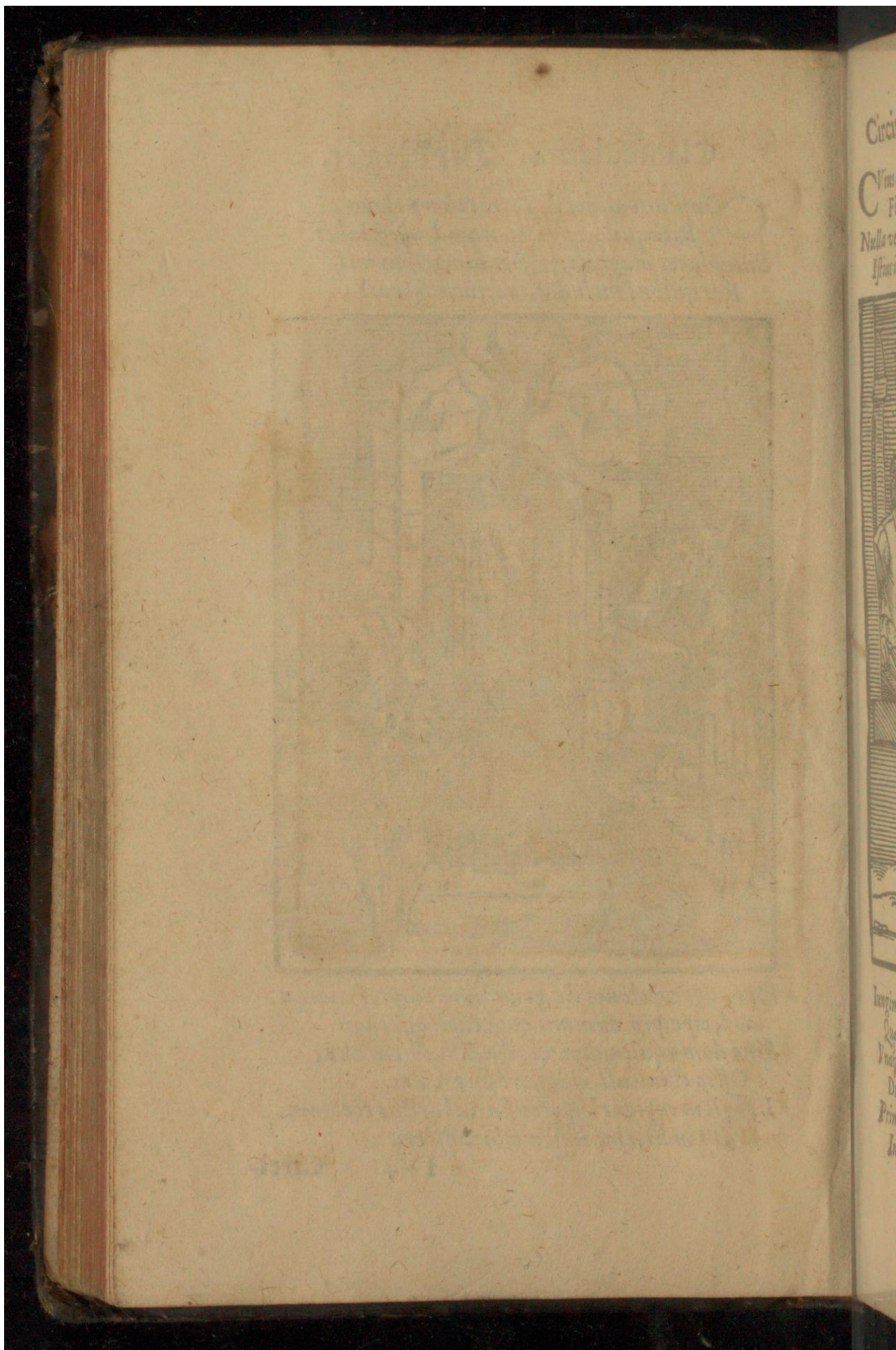
Conficio validos de ferri robore clauos,
Ritè quibus figas quicquid ubiq; lubet.
Sive placet magnus tibi, siue minoribus uti,
Res quibus includas, contineasq; tuas.

Huc ades & clauos de grandibus emptor acerus
Accipe, pro nummis quos cupis esse tuos.
Sive domo quicquam vigil edificabis in alta,
Ostia clauiculis claudere siue voles.
Effigiem capient hypocausta vel arcta receptam,
Vsus in his clavis non tibi vilis erit.

I 4

Circi-

Circinarius. Der Zirkelschmid.

CVius ab auxilio faber omnia circinat aptè,
Fit bonus ex ferro circinus arte mea.
Nulla vel è reliquis ars artibus esse videtur,
Istius indigeat quæ nihil artis ope.

Iungimus ex uno duo ferrea brachia nodo,
Quæ spacio debes ritè locare pari.
Vnaq; pars stabit, pars una fideliter orbem
Ducet, is accepto fine rotundus erit.
Primus in exemplum spinas in pisce notatus,
Ingenij Perdix traxit ab arte sui.

Circumscriptio

Quodammodo
Inferioribus
Similis

Quodammodo
Inferioribus
Similis

1 2

Seateran

Q

Inferioribus
Similis

Seateran

Del

Quam

No

Ergo

V

Staterarius. Der Weglinmacher.

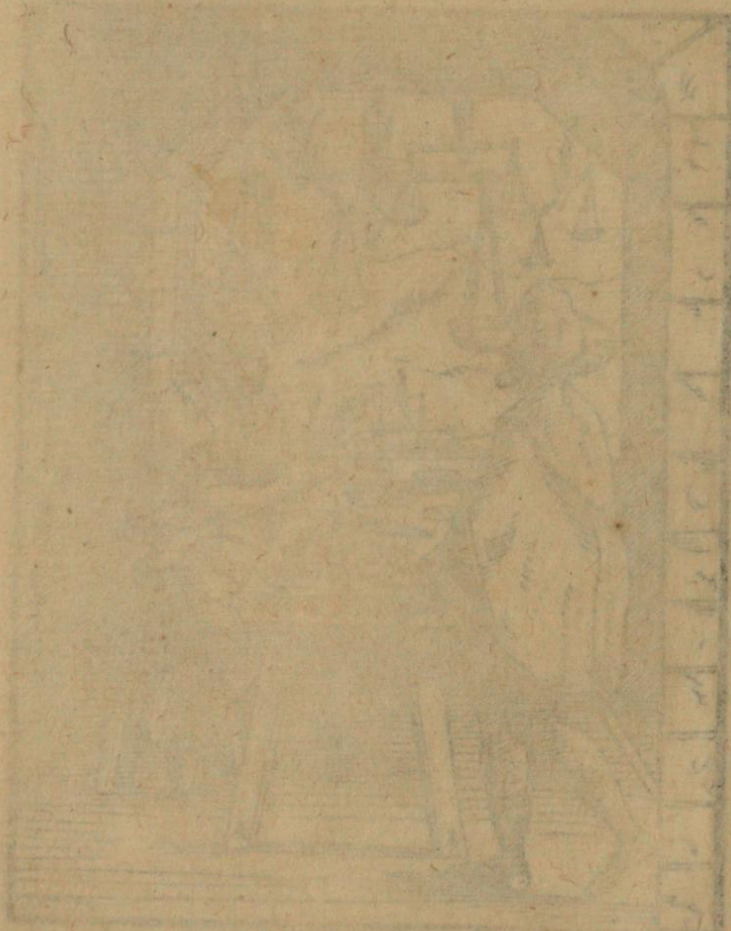
Quæ variis merces, quæ res examinat omnes,
Iustaq; deprimitur pondere libra pari.
Institor hac omnis, mercator & indiget omnis:
Si modò quis iudex cogitat esse sui.

Seq; suasq; vices totos explorat ad unguis
Deliret trutina ne quid amussis iners.
Omnis & tot coëat sibi partibus angulus æquis,
Ne quid promineat, deniq; ne quid hiet.
Ergo para nostram tibi qua potes ære stateram,
Vt possis iusti nomen habere viri.

Faber.

2. *[Faint, illegible text]*

[Faint, illegible text]

EN
B
Nou
C

Non
An
Ex
V
Al
M

Faber. Der Schmid.

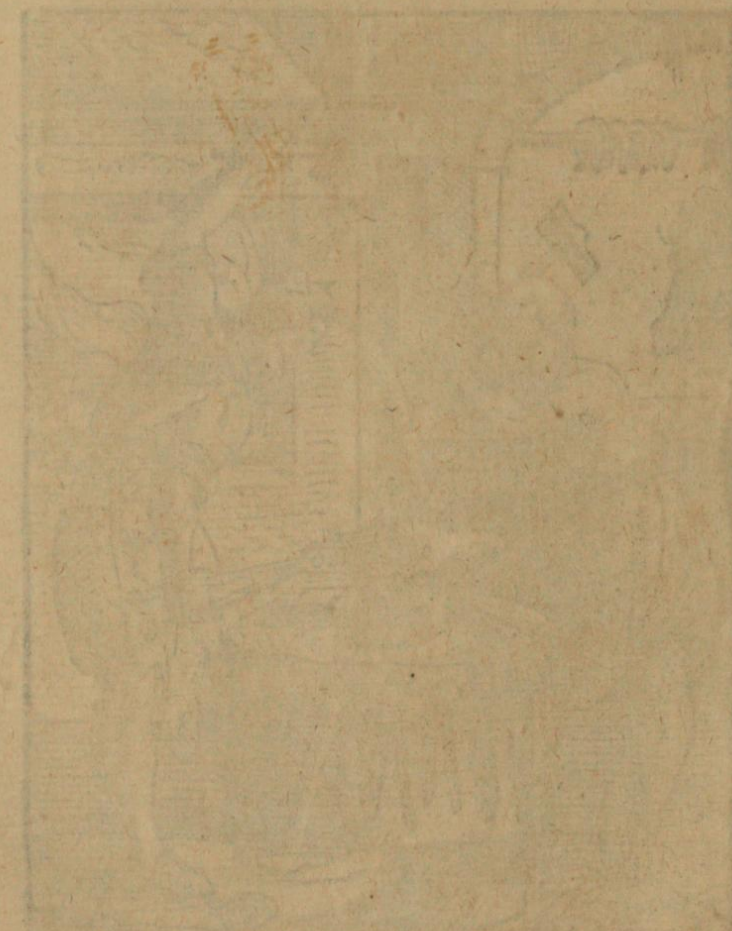
ENcandens ferrum dum forcipe verso tenaci,
Bracchia magnificis viribus usa leuo.
Non sine me celeres aurigæ nouit habenas
Currus, in accessis aut valet ire vias.

Non agilis vacuum rota curreret ulla per orbem,
Ante meam si non experiatur opem.
Excusis neq. liber equus volat ullus habenis,
Vngula ni dextram sentiat ante meam.
Adde quod et morbos releuem sapienter equorum,
Malleus & ferrum mulceat omne meus.
Acumi-

Robert. R. R. R.

...

...

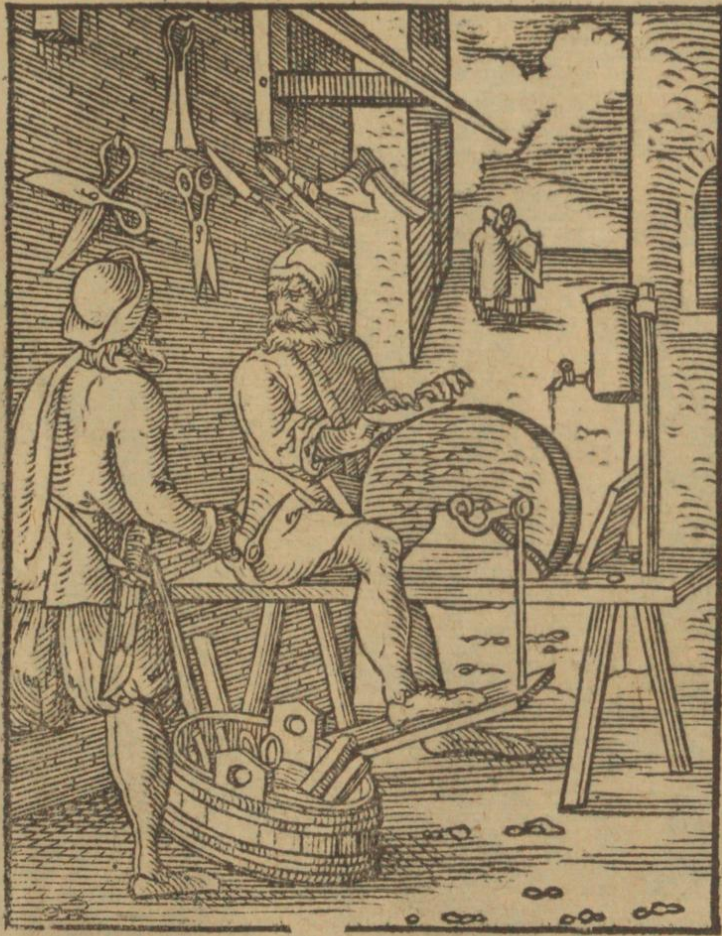
Acum
V...
Hac...

Hac prop
Corrip
Hac prop
Hac prop
Exac...

Acuminator. Der Schleiffer.

Vl'nificos acuo gladios, & acumino cultros,
Artifici poliens omnia ferra manu.
Huc properet tonsor, cuiusq; nouacula torpet,
Aut hebes annoso puluere facta fuit.

Huc properet, cuius furcas fuligo bicornes
Corripit, aut si quem falx remoratur hebes.
Huc properet cuius ferrugine putridus ensis
Horret, & obtusus pugio cuius hebet.
Exacuens nostra quibus omnibus arte medebor,
Vt gladio quouis asperiora secent.

Ephip-

A
H
Hic accep
Stratag

Imponit
Viter
Prima
Ave
Hi docu
Gress

Eph
H
Hic accep
Stratag

Ephippiarius. Der Sattler.

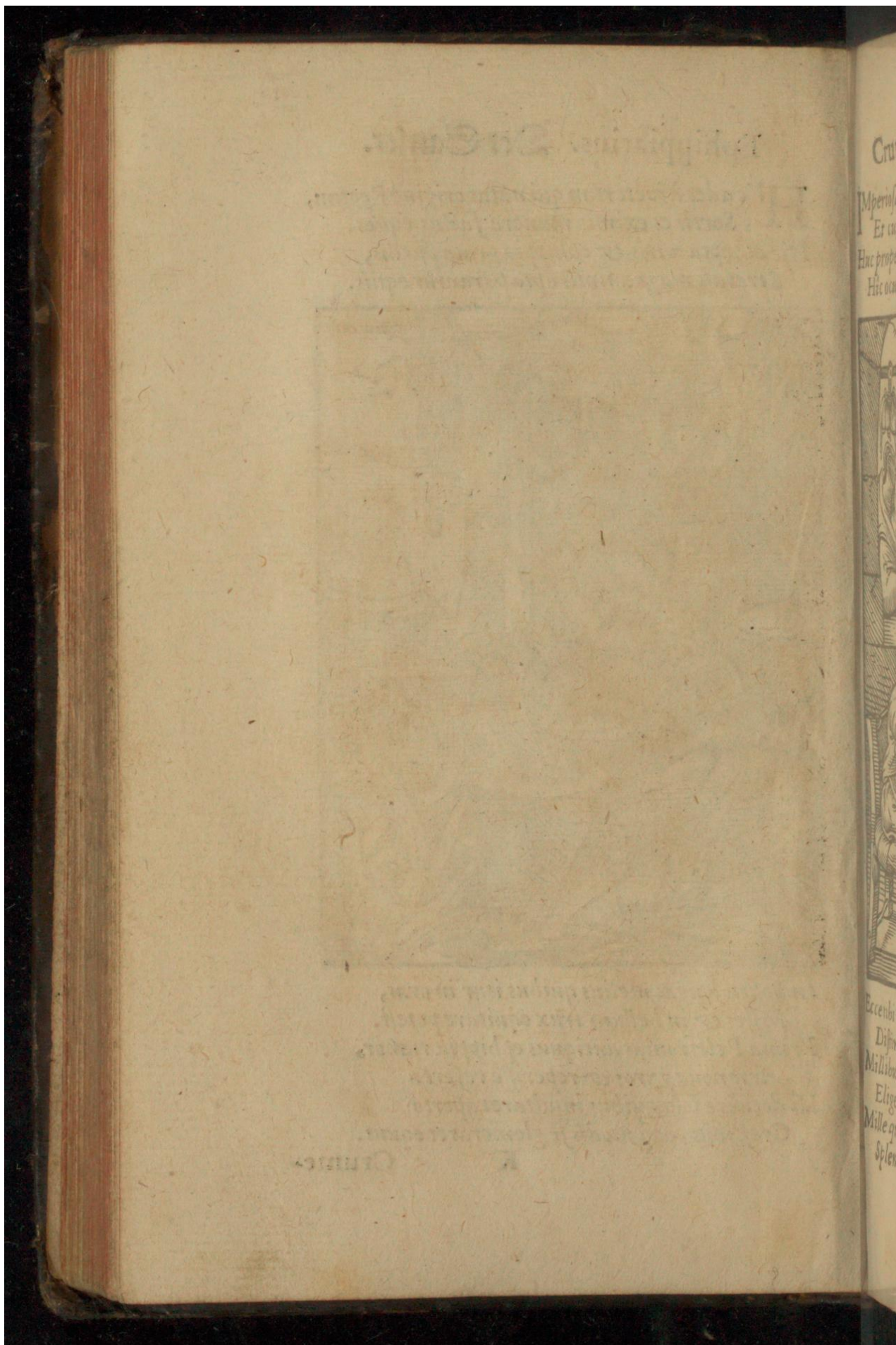
H*Vcades à veterum qui natus origine Regum,
Sortis es eximio munere factus eques.
Hic accepta viri, et ephippia grata puellis,
Strataq; magnanimis apta parantur equis.*

*Impositis longas melius quibus itur in oras,
Miles et in bellum trux equitare potest.
Prima Peletronia antiquus ephippia rumor,
Arte noua gyros et reperisse refert.
Hi docuere solo quibus insultaret aperto
Gressibus, atq; modis se glomeraret equus.*

K

Crume-

Cruc

Imperio
Et in

Hac propo
Hic ocul

Exce

Dis

Milli

Elige

Mille

Scien

Crumenarius. Der Seckler.

Imperiosa iugo quemcunq pecunia subdit,
 Et custos auri vis bonus esse tui.
 Huc properes, gressuq petas fora nostra citato,
 Hic oculos etiam quod tibi pascet, erit.

Ecce tibi varia loculos è pelle ferarum,
 Distinctos habitu multicolore damus,
 Millibus è multis nunc emptor amice crumenis,
 Elige marsupium quod tibi cunq placet.
 Mille quod impletum fulvis tamen opto monetis
 Splendeat, et fidus sit comes usq tibi.
 K 2 Ligula-

E
B
N
S

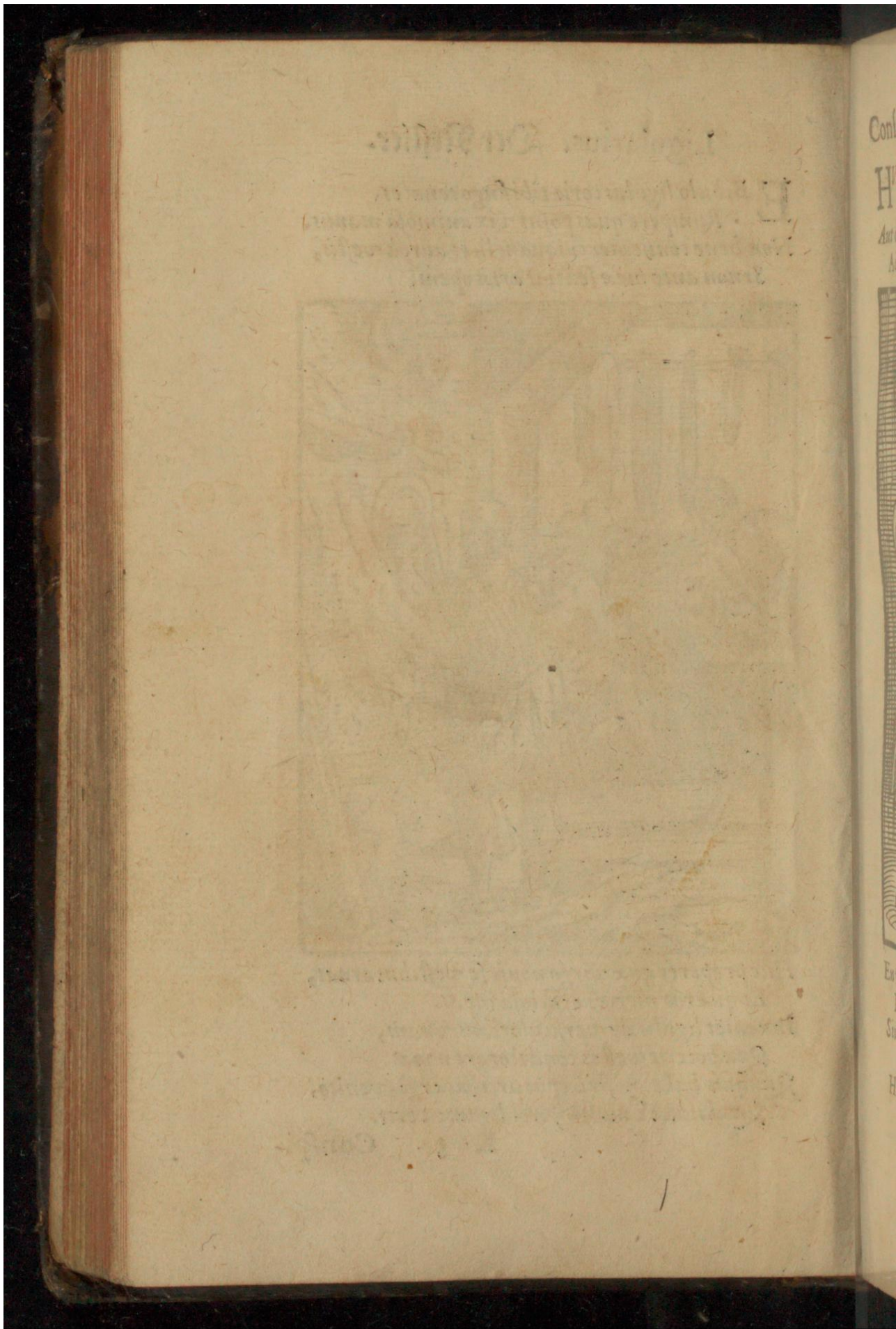
Ligularius. Der Nestler.

E Bibulo ligulas corio tibi fingo tenaces,
Rumpere quas possit vix animosa manus.
Non bene conueniet cuiquam licet aurea vestis,
Si non ante meæ sentiat artis opem.

Huc properet quæ virgo nouis se vestibus ornat,
Et quærat merces officiosa meas.
Inueniet ligulis de versicoloribus unam,
Quæ poterit vestes condecorare nouas.
Quisquis habes nostris opus artibus ergo, venito,
Quod iuuat è multo fortè ligamen erit.

K 3 Conspi-

Con

H

An

A

Conspicillarius. Der Brillenmacher.

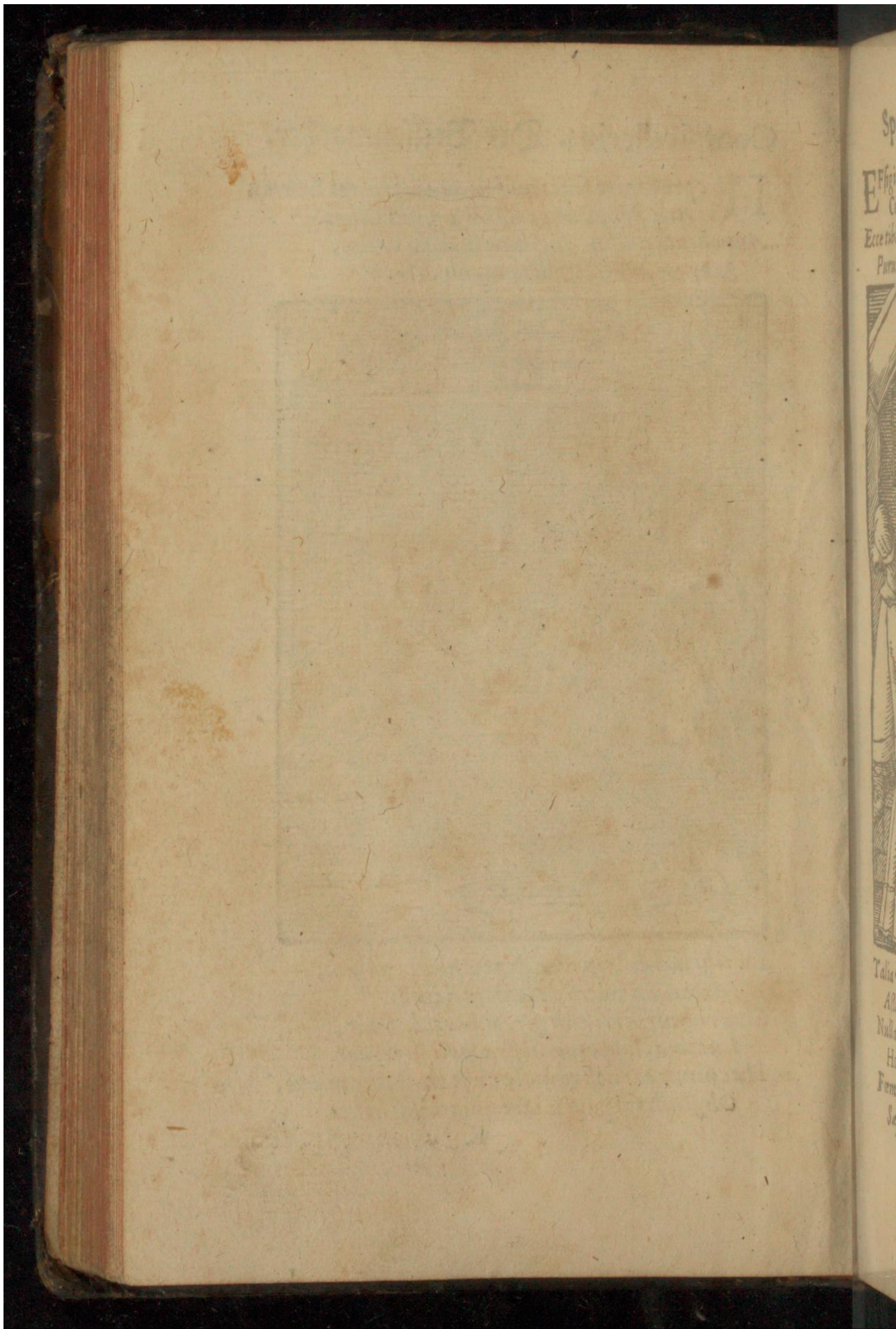
H^Vc properate senes quibus annos propter inertes,
Atq; Senectutis tempora visus hebet.
Aut obtusa quibus vigilatæ lumina noctes,
Ac er in studijs attenuauit Amor.

En tibi lucidulum quæ dent ocularia visum,
Materiam vitro de leuiore damus.
Siue rubent oculi, caligo vel horrida textit
Lumina, suppetias nostra specilla ferent.
Hæc nimis ars nostro malè nunc tractatur in æuo,
Ob studium paucis iam quia visus hebet.

K 4

Specu-

Specularius. Der Spiegel.

Effigiem quicunq; tui spectare laboras
Corporis, huc gressu non titubante veni.
Ecce tibi speculi nitidissimus exprimet orbis,
Purus in opposita Sol quasi lucet aqua.

Talia vix placido simulachra sub æquore cernes,
Assimilat speculum qualia leue tibi.
Nulla viro mulier, neq; virgo placebit amanti,
Hoc quæcunq; meæ negligit artis opus.
Fœmina spectatum cùm venerit ergo choreas,
Sæpe domi speculum consulat ante suum.

K 5

Peñi-

Pa

Q

Har
Se

Har

Se

Ma

Ma

Ma

Ma

Ma

Ma

Ma

Ma

Ma

Ma

Ma

Pectinarius. Der Kammacher.

Quisquis inornatos disponis in ordine crines,
Pectine turbatas restituisq; comas.
Huc viridi quaecumq; studes in amoribus æuo,
Seu mulier, seu vir, sue puella, veni.

Hic tibi pectinibus de millibus elige certum,
Qui placeat, fufis fitq; medela comis.
En potes exiguis ingentia commoda nummis,
Pectinis auxilio conciliare tibi.
Manè vagos crines qui pectine comat eburno,
Avertit cerebro plurima damna suo.

Seta-

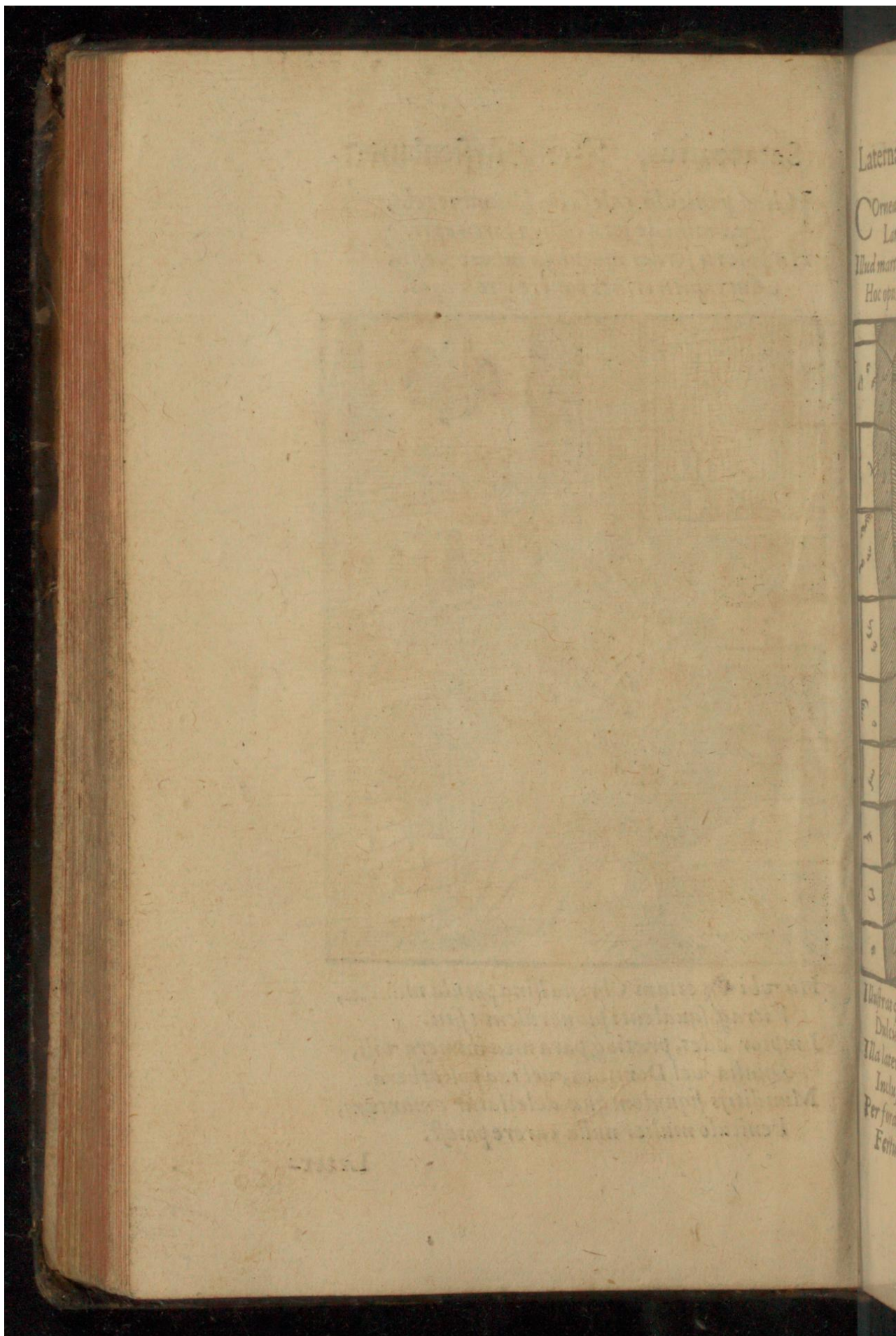
Setacearius. Der Bürstenbinder.

Illino peniculis calefacta bitumine tela,
Quæ mihi de setis colligo fortis apri.
His poteris sordes maculosæ tollere vestis,
Aut capitis crines ponere ritè vagos.

His ubi un etiam Christallina pocula munda,
Vitrag, squalenti puluerulenta situ.
Imptor ades, pretioq, para mea munera vili,
Qualia vel Dominus, vel tua postarhera.
Munditijs siquidem quæ delectatur amantum,
Peniculo mulier nulla carere potest.

Later-

Laterna

Cornea
Lat

Ilud mar

Hoc opus

Iludra

Dulce

Ilud later

Indu

Perfor

Ferri

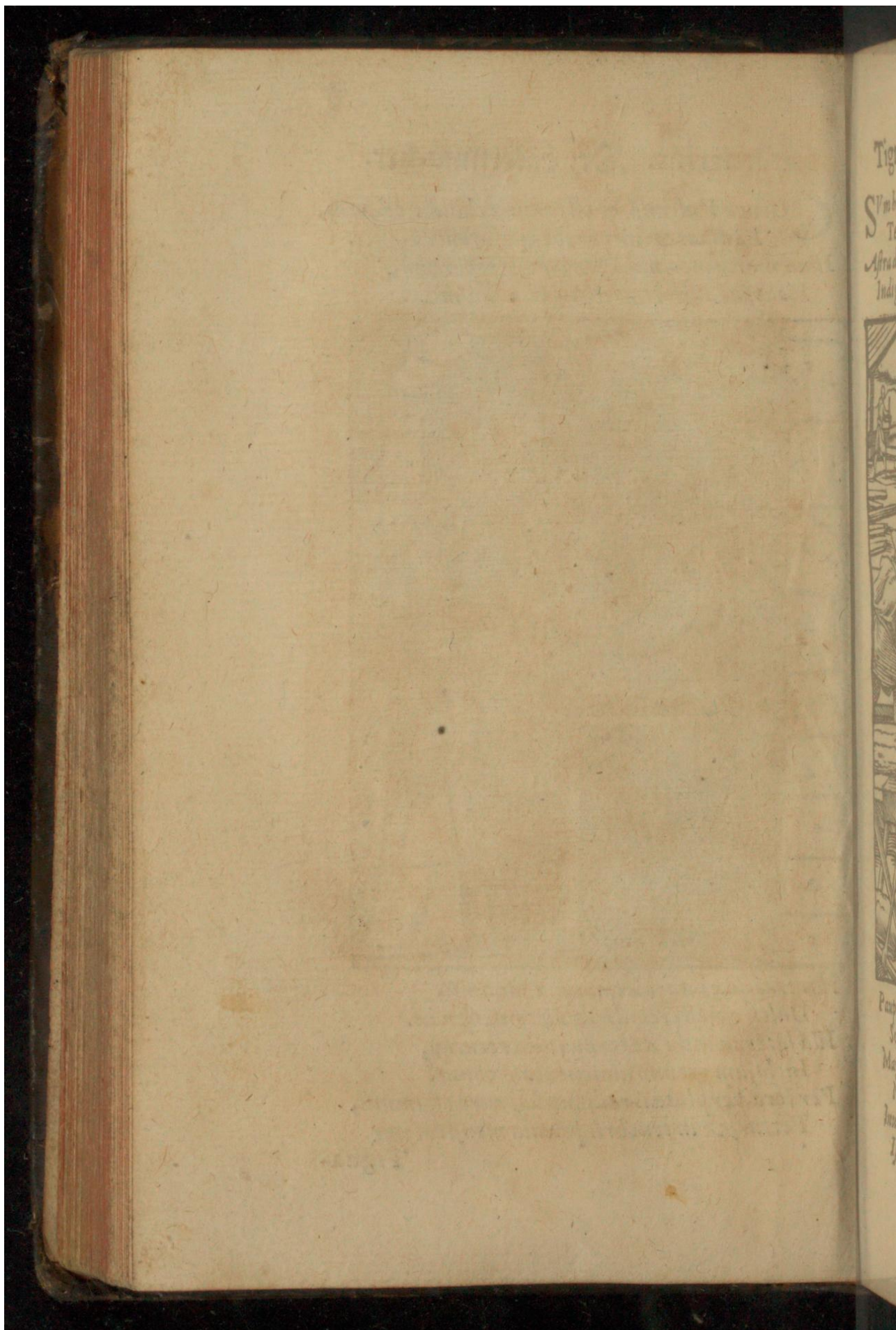
Laternarius. Der Laternmacher.

COrnea Vulcanū quod lamina claudit edacem,
 Lampas et in vento tuta furente manet.
 Illud Marte meo mihi gloriōr esse repertum;
 Hoc opus auctori, quisquis es adde mihi.

Illustrat quæ tota suis conuiuia flammis,
 Dulcis et est trepidæ duxq̃ comesq̃ viæ.
 Illa laterna mihi de cornu facta recuruo,
 Inclusum gremio lumen ubiq̃ vomit.
 Per fora, per plateas radiantibus aurea flammis,
 Fertur, et in tenebris præuia monstrat iter.

Tigna-

Tignarius. Der Zimmermann.

*S*um bonus infossis tignarius omnia sulcis,
Tecta q̃ qui sulcis cingo recurua faber.
Astra domos validas operosus in ardua duco,
Indiget ingenio diues in ipsa meo.

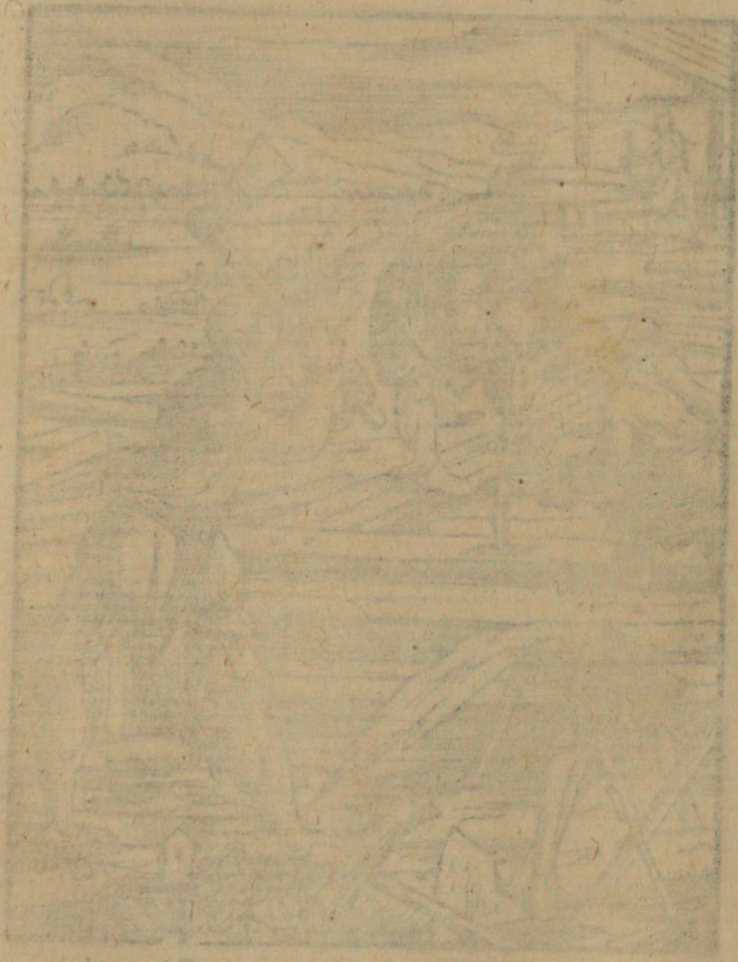
*Pauperi agricolæ nunc congero cespite culmen,
Sordida quod Phillis cum Corydone colat.
Magnifici celsis nunc construo Regibus ædes,
Nunc stabulum soleo molle locare feris.
Inuia qui vario turbauit limina flexu,
Istius inuentor Dædalus artis erat.*

L

Carpenter

Tigerarius. De Tigris.

2. In hunc infensum tigridem omnia sunt
T. 2. In hunc infensum tigridem omnia sunt
T. 2. In hunc infensum tigridem omnia sunt
T. 2. In hunc infensum tigridem omnia sunt

Proposito agrosque hunc conspectu calmen
Sordida quod Philis cum Corymbis color
Magna in cellis hunc conspectu hunc color
Hunc habundantia hunc hunc hunc hunc
Hunc hunc hunc hunc hunc hunc hunc hunc
Hunc hunc hunc hunc hunc hunc hunc hunc

Calmen

Carpentarius. Der Wagner.

Quos auriga vehat, per rura, per oppida currus,
Axe leui facio quatuor ire rotas.
Hinc carpenta paro quibus Heroïna vehatur,
Cum geniale facit tempore Veris iter.

Esseda quin etiam compono volucra, Reges
Quæ possint agili ferre per arua rota.
Hic quoq; repperiet robustus aratra colonus,
Eliget inq; mea stridula plaustra domo.
Eluco potam quibus ipsemet ebrius atro,
Vxoremq; domum, filiolosq; vehat.

L 2,

Dolia-

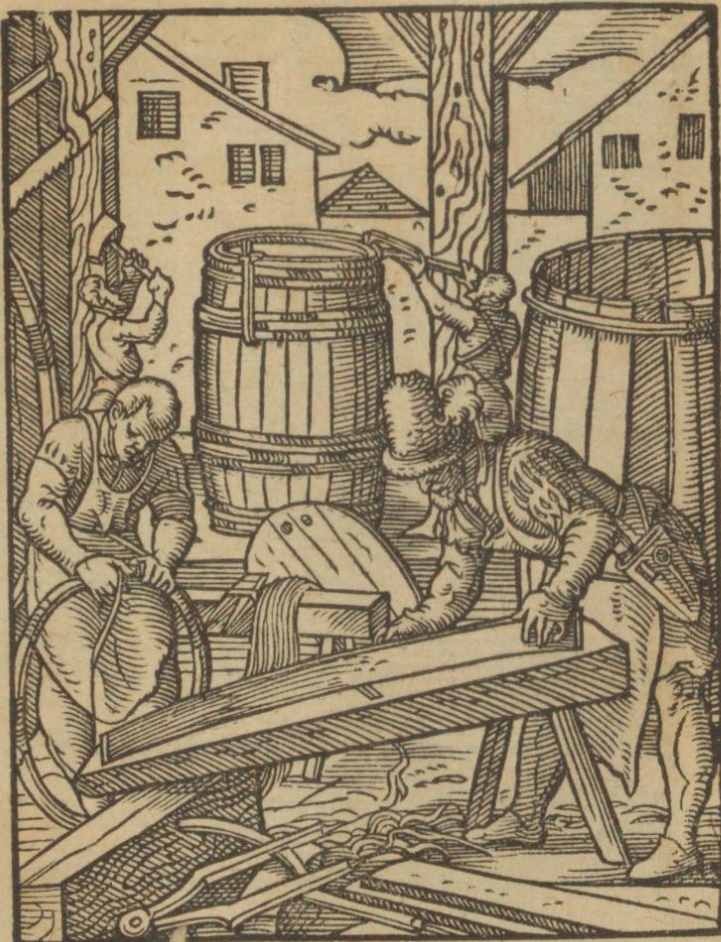
Do
Vale
Qua

A
P
D

Doliarius Der Bender.

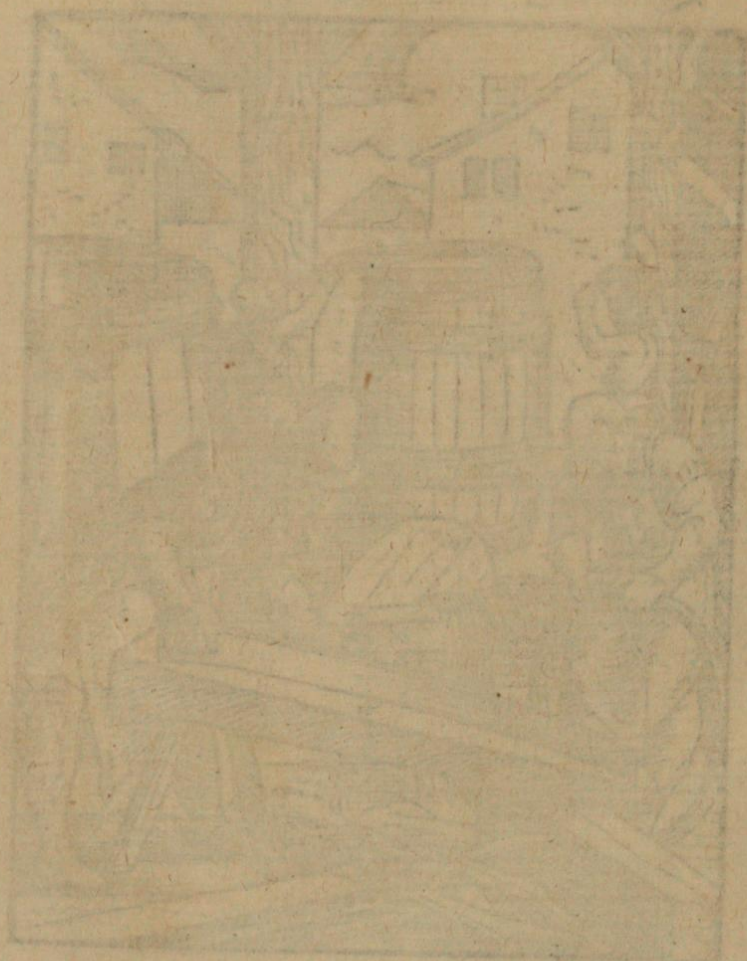
Dolia conficio solerte capacia dextra,
 Et pice spumantes insuper ungo cados.
 Vasaq; fissilibus de lignis maxima condo,
 Quali acunq; tuis vsibus apta putes.

Autumnus pressis ubi largior imminet uvis,
 Atq; mero Bacchus spumat ubiq; nouo.
 Rusticus huc veniat calcatis sordidus uvis,
 Et plauastro coëmat lignea vasa suo.
 Dolia sanari quoq; curet agentia rimas,
 Ne vetulos rumpant feruida musta cados.

L 3

Arcu-

Ar
Ex
Co
In
Epp

N
D
V
M
R
E

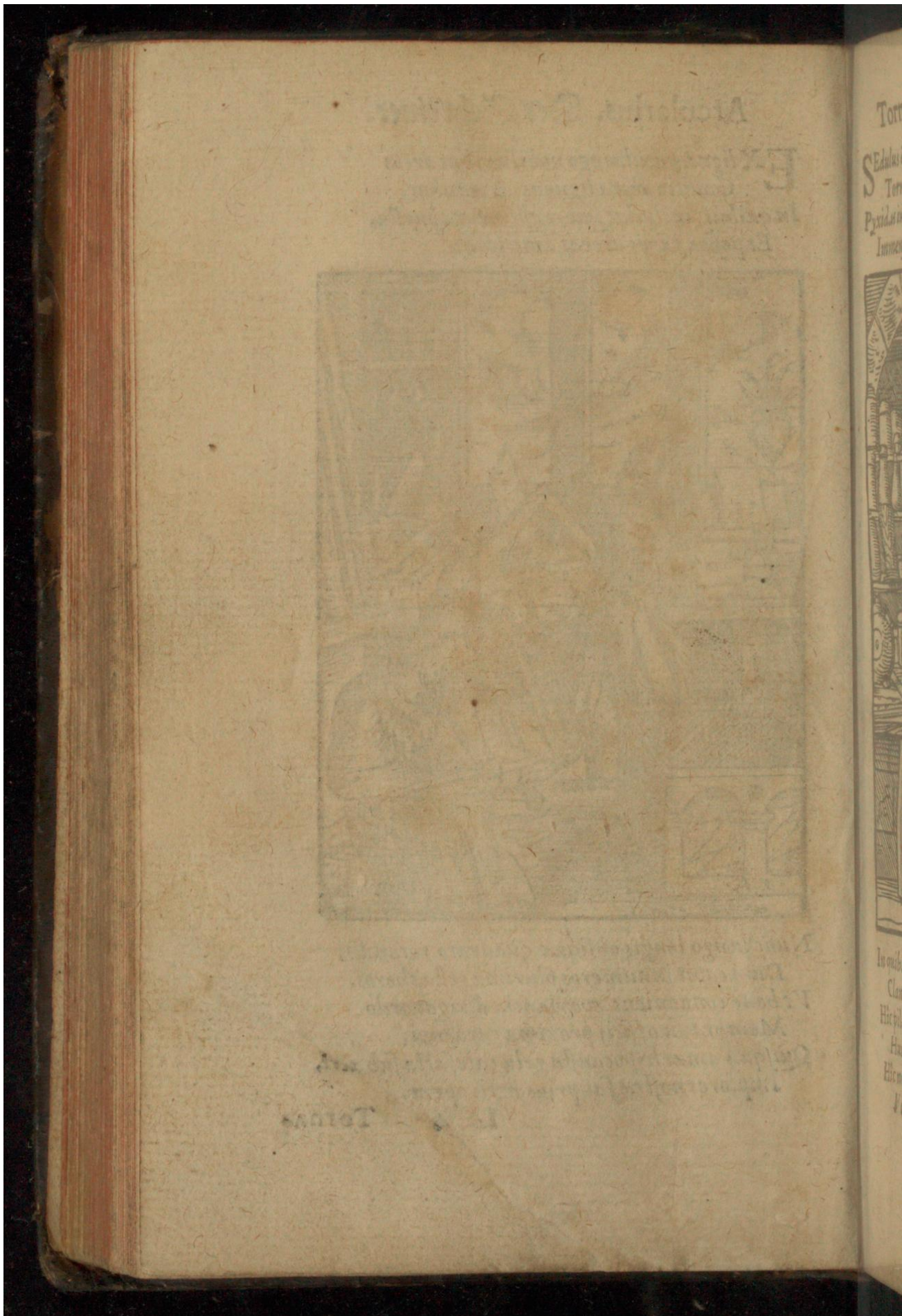
Arcularius. Der Schreiner.

Elignis patulas ego nobilioribus arcas
Conficio, mira ligneus arte faber.
In quibus includat sua vestimenta puella,
Et posita fures arceat ante sera.

Nunc iungo longis obliqua, quadrata rotundis,
Dum capit innumeros plurima cella thoros.
Ut bene conueniens variantia dirigat ordo
Membra, sit officij proxima cura mei.
Quisquis a mas hypocausta gelu calefacta sub acris
Implores nostræ fac prius artis opem.

L 4 Torna

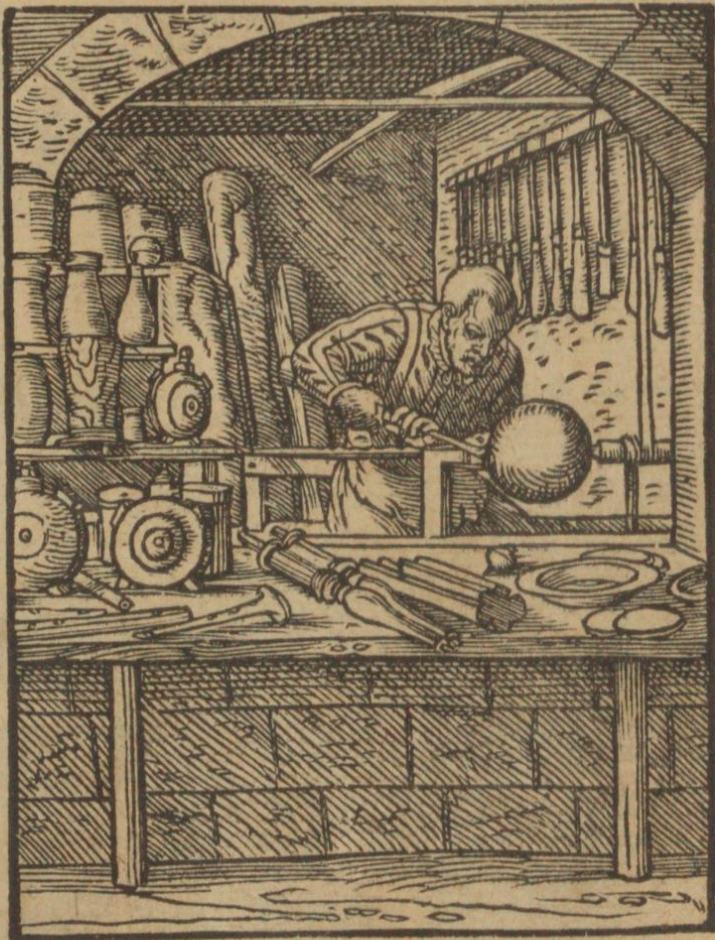
Tor
Sedulus
Ter
Pyxid
Imme

In quib
Clas
Hic p
Hic
Elic

Tornarius. Der Holzdreher.

Sedulus è flaua tornarius omnia buxo,
Torno meo torno, quicquid habere voles.
Pyxidas innumeros hominum formamus in usus,
Immensa quæ non utilitate carent.

In quibus abscondens rerum tibi mille colores,
Clam penitus serues, nobile quicquid amas.
Hic pila conficitur, miræq; volubilis arte,
Huc illuc baculis fortibus icta salit.
Hic nec abest pueris, qui concitat acrius iram,
Verbere quem verses per sola plana, trochus.

L 5

Bali-

Balistarius. Der Armbrustmacher.

Hic ades inuitant quem cornua flexilis arcus,
Quisquis ad appositum fers tua tela scopum.
Spicula qui flexis contorques lenta lacertis,
Et pharetras certa dirigi arte tuas.

Flexibiles discas hinc tendere certius arcus,
Fortiter et docta figere tela manu.
Siue pererrabis canibus vaga lustra ferarum,
Succumbet iaculis bellua fusa tuis.
Qui iuuat ergo meis et arcubus elige certum,
Artifici valeas quem sinuare manu.

Theca-

Thecarius

A Renate
Fide

Hanc ego
Splende

Hofbau

Capit

Acute

Qua

Ad m

Ep

Thecarius bombard. Büchschiffter.

ARdua terribili quæ concutit astra boatu,
Fulmineosq; vomit tristis arundo globos,
Hanc ego circundo, lignisq; decentibus orno:
Splendeat ut miris vermiculata modis.

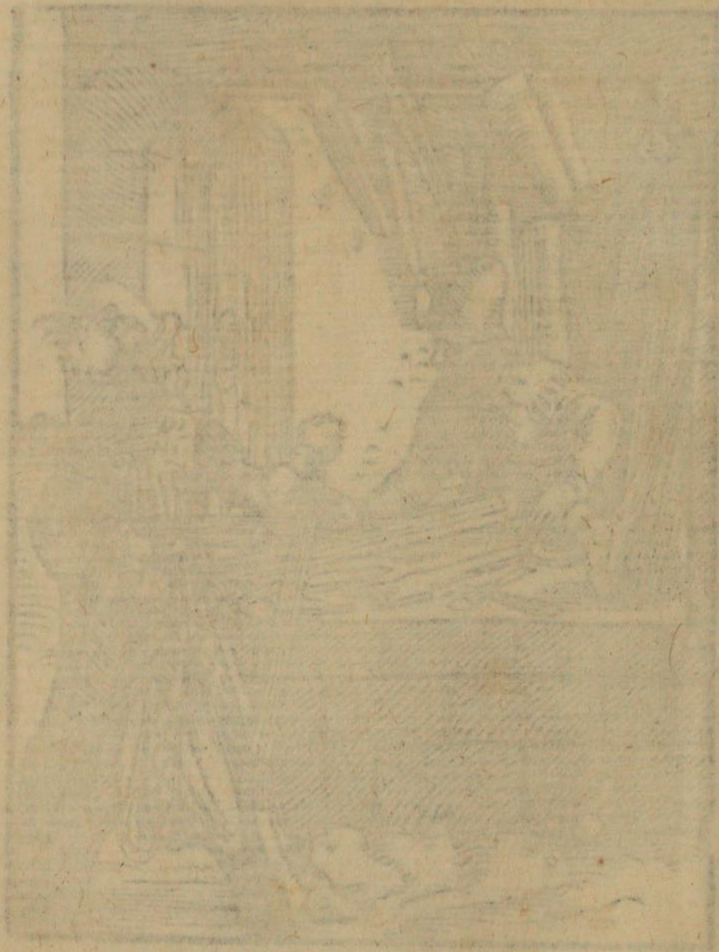

Hostibus huc propera quicumq; frequentibus auctus,
Carpere securum visq; viator iter.
Acriter in rigidos hæc machina fulminat hostes,
Quam modico poteris ære parare tibi.
Ad mala nostra caue tamē hanc ne vertere tentes,
Est inamabilibus quæ fabricata Getis.

Cribra-

De rebus domibus, et de rebus domibus

A
De rebus domibus, et de rebus domibus
De rebus domibus, et de rebus domibus
De rebus domibus, et de rebus domibus

De rebus domibus, et de rebus domibus
De rebus domibus, et de rebus domibus
De rebus domibus, et de rebus domibus
De rebus domibus, et de rebus domibus

C
V
Title
A
Simpliciter
Cribra

Sex
Com
Elig
Ely
Re
Nov

Cribrarius. Der Sieber.

VTile ligna mihi texunt tenuissima cribrum,
Ad quascunq; tibi res habuisse voles.
Si cupis inuenies ex pellibus ecce suillis,
Cribra foraminibus mille repleta vagis.

Seu magnè setis confecta videntur equinis,
Commoda nimirum partibus esse tuis.
Elige quò molitor triticum venerabile purges,
Elige qui nostro munere pistor eges.
Rebus ab immundis et puluere nang farinam,
Non alia melius diuidis arte tuam.

Late

Laterarius. Der Ziegler.

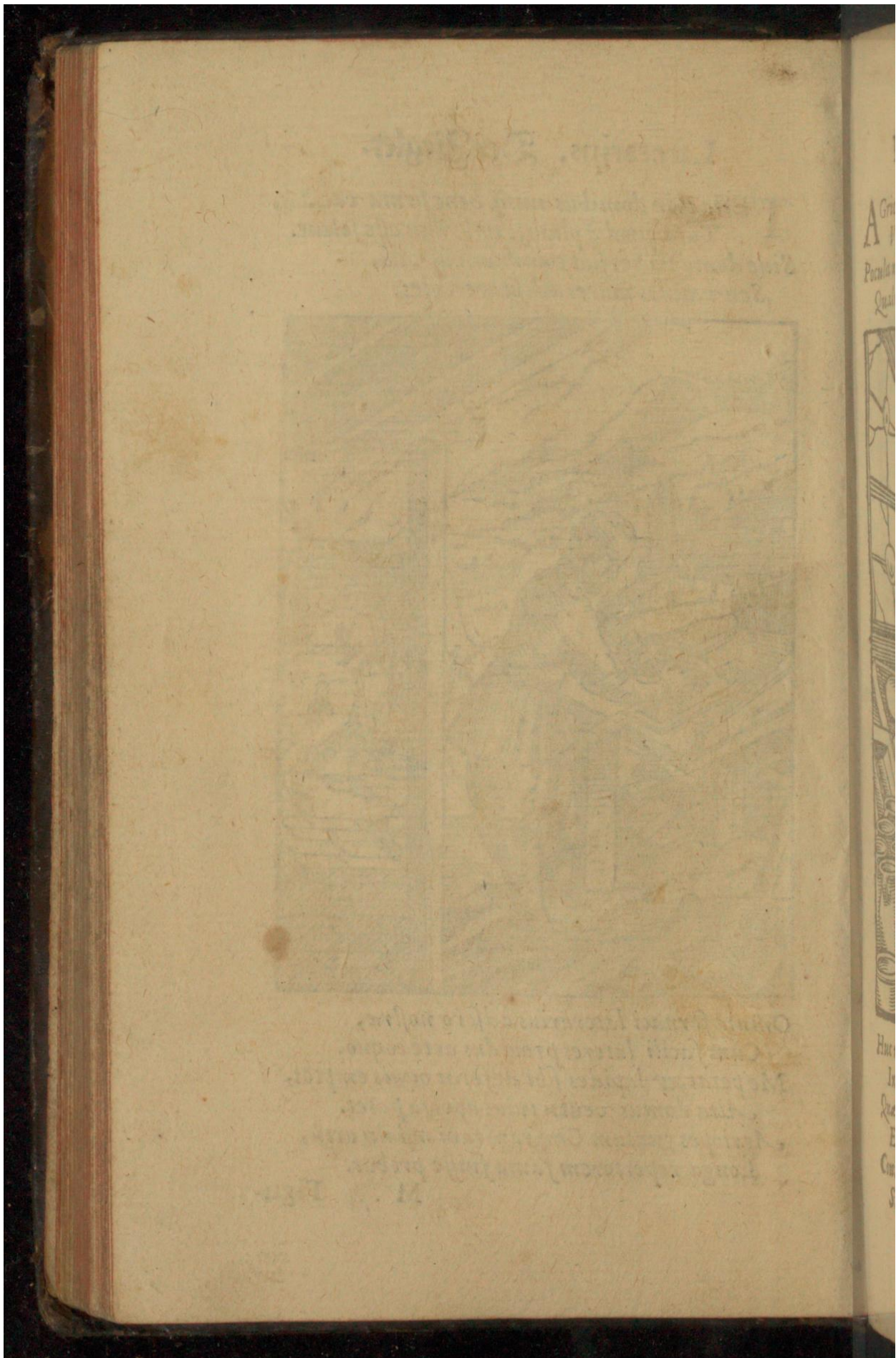
TEstā q̄ in domibus nusq̄ bene firma vacillāt,
Tuta quod à pluuijs imbribus esse solent.
Siue domo paries fiat communis in vlla,
Seu validos mures ædificare voles.

Omnia fornaci laterarius adsero nostræ,
Cum facili lateres prouidus arte coquo.
Me petat, et lapides sibi deferat ocys emptos,
Alta domus ventri cuius aperta patet.
Agriopes gnatum Cinyram tam nobilis artis,
Longa repertorem fama fuisse probat.

M

Figur

A Gra
Pocula
Qua

En
L
R
E
C

Figulus. Der Haffner.

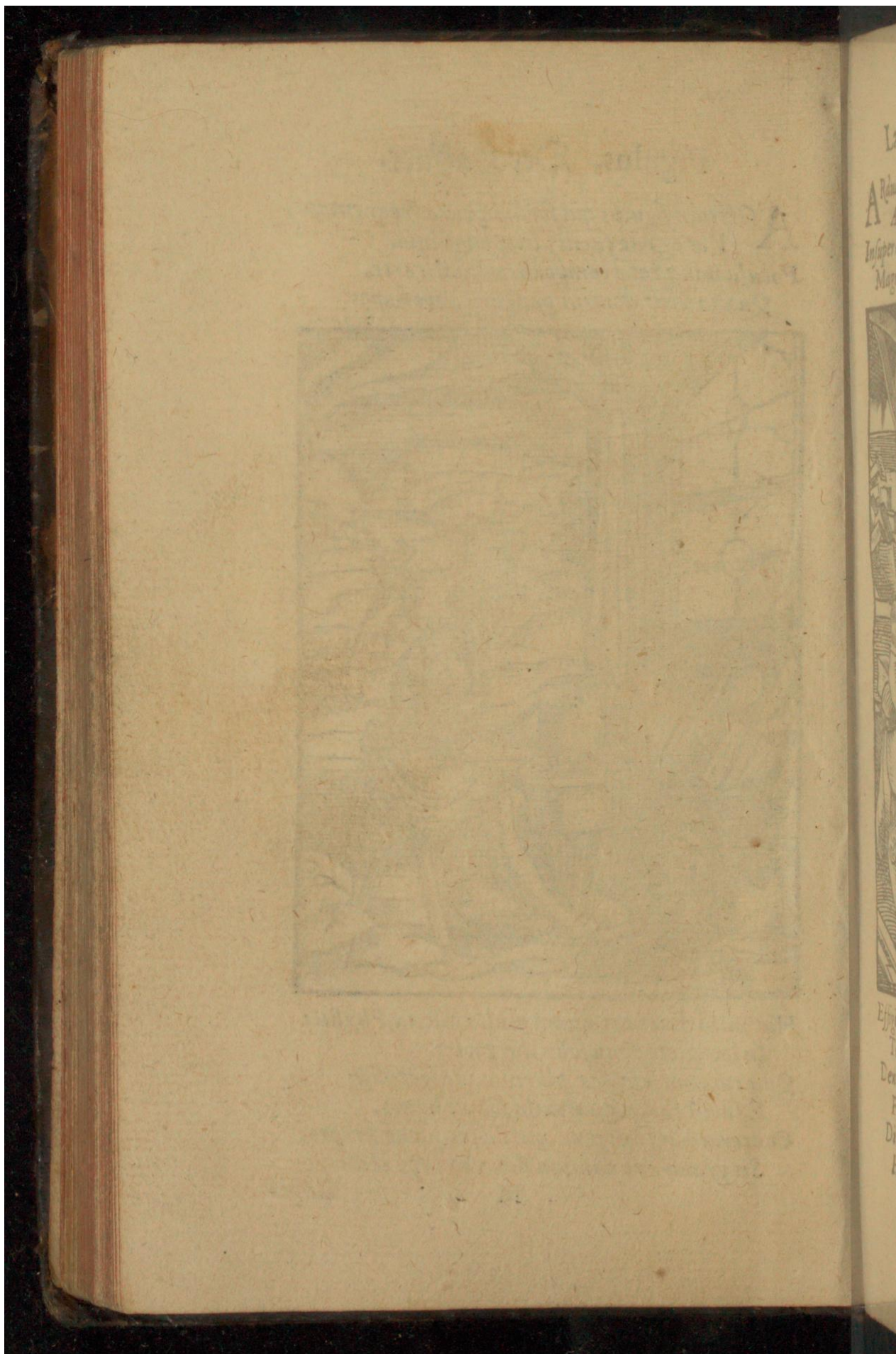
Agricolis figulus qui sordida rura frequentant,
Vas ego de facili fictile fingo luto.
Pocula namq[ue] rotæ compono volubilis arte,
Qualia stent domini pauperis ante dapes.

Huc mihi diues eat, quam multa fidelia, Phyllis:
In locuplete penu sollicitare solet.
Quæ centum testis, et pluribus indiget ollis:
E facili factas quas mihi soluat humo.
Conterat has frangens ancilla frequentius opto,
Sic gravis ære domum dextera sæpe redit.

M 2

Lapi-

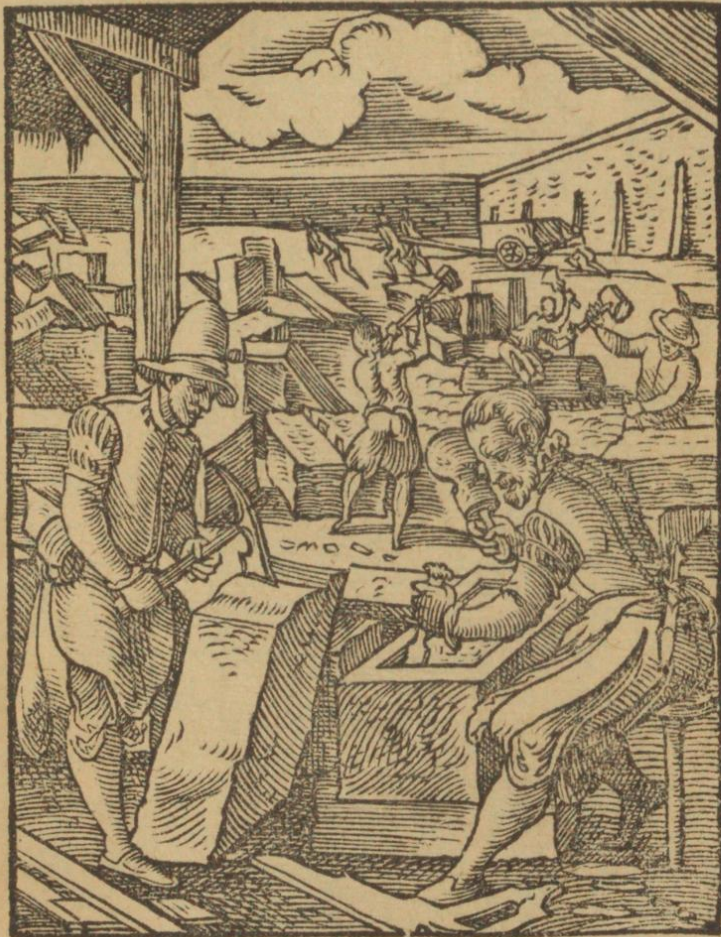
La
A R
In
Ma

E
T
D
F
D
A

Lapicida. Der Steinmek.

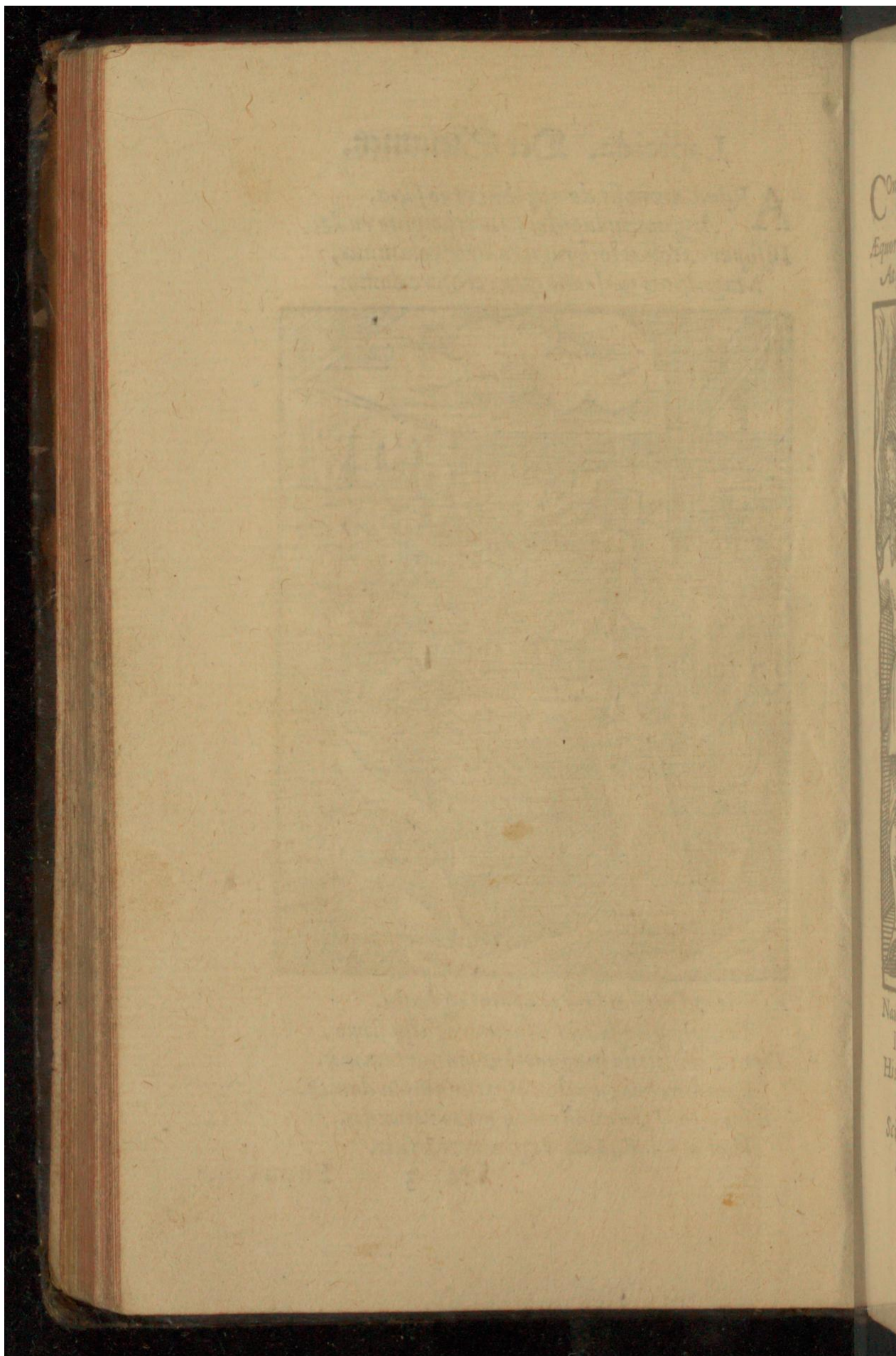
Ardua dumosis de rupibus eruo saxa,
Atq manu lapides scindo potente rudes.
Insper excelsas loco regis in arce columnas,
Magnificas valeant quæ retinere domos.

Effigiesq Ducum sacras, operosaq busta,
Templaq de solido marmore facta struo.
Deniq constituo magnatibus omnia summis,
Fundamenta, quibus nititur ampla domus.
Dirro, conficio: quadrataq muto rotundis,
Hæc ars à Cadmo rege reperta fuit.

M 3

Funa-

Funarius. Der Seiler.

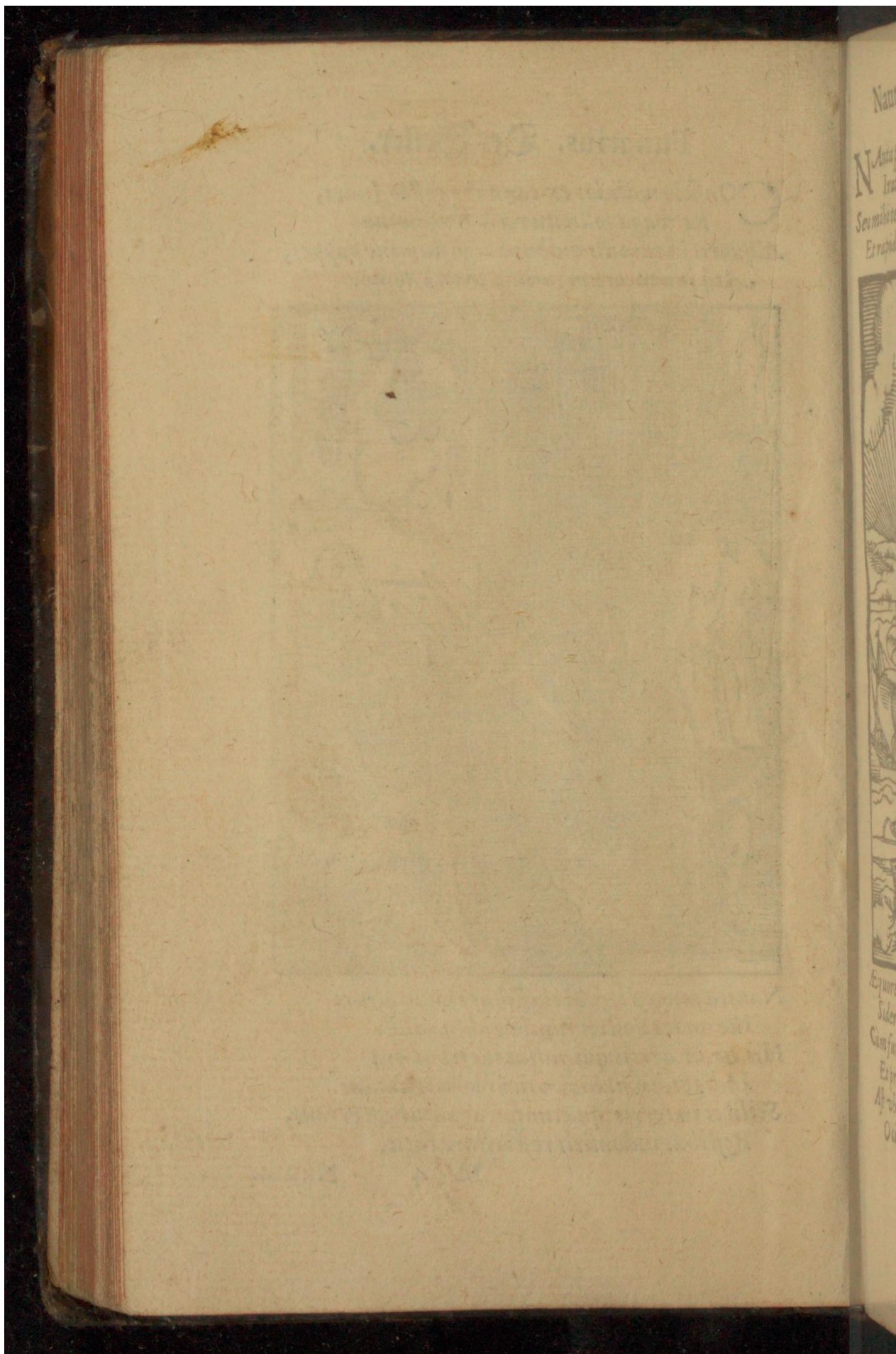
Conficio validos ex cannabe restio funes,
Et vaga sollicita retia texo manu.
Æquoris in tumidi quibus alligo flumine puppes,
Atq; iuuenorum cornua fracta domo.

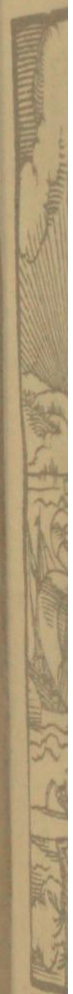
Nauita congestis ubi classibus exit in altum,
Ille valet nostris funibus absq; nihil.
His & in aërijs qui pulsat turribus æra
Indiget, his fluuios utitur omnis amans.
Scilicet in terris quæcunq; vagantur & errant,
Restibus indomitis restio stare facit.

M 4

Nauta.

Natur
N
Anap
Ira
Semi
Erap
Equ
Sider
Cun
Ety
Al
Ou

Nauta. Der Schiffmann.

Nauta procellosi tumidas maris erro per undas,
Irati spernens vimq; minasq; freti.
Seu mihi tempestas grauis insidiatur eunti,
Et rapido naui fluctuat itta noto.

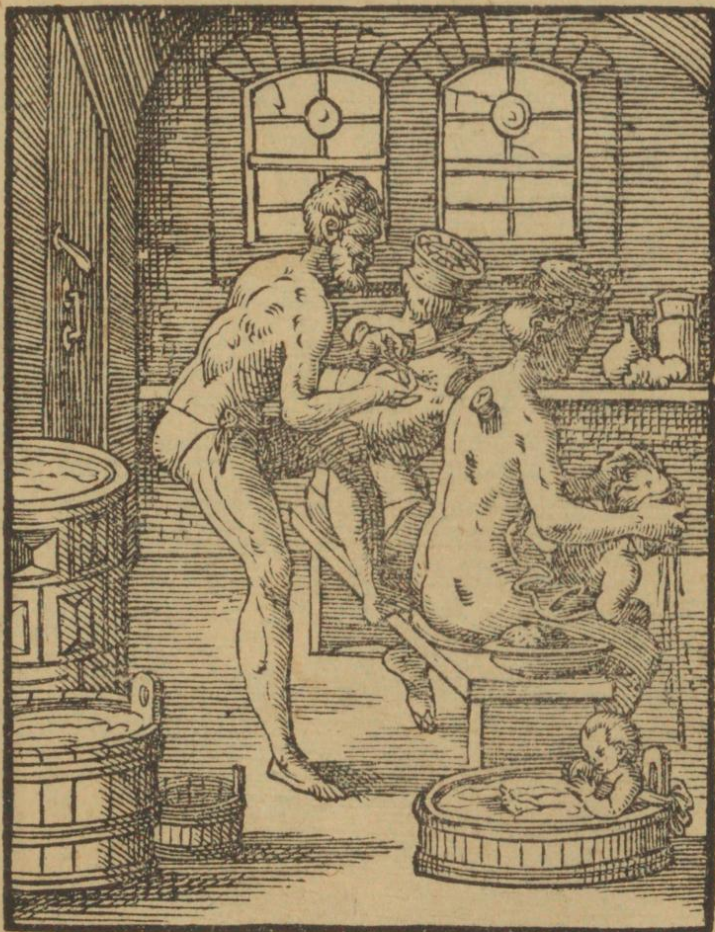
Aequore seu placido, ventisq; ferentibus utor,
Sidera mirificis metior orta modis.
Cum furit Auster atrox, quassus tenet anchora pup
Et precor à superis immemor artis opem. (pes,
Ast ubi subsidunt venti, portumq; tenemus,
Ocia secura mente quietus ago,

M 5

Balnea-

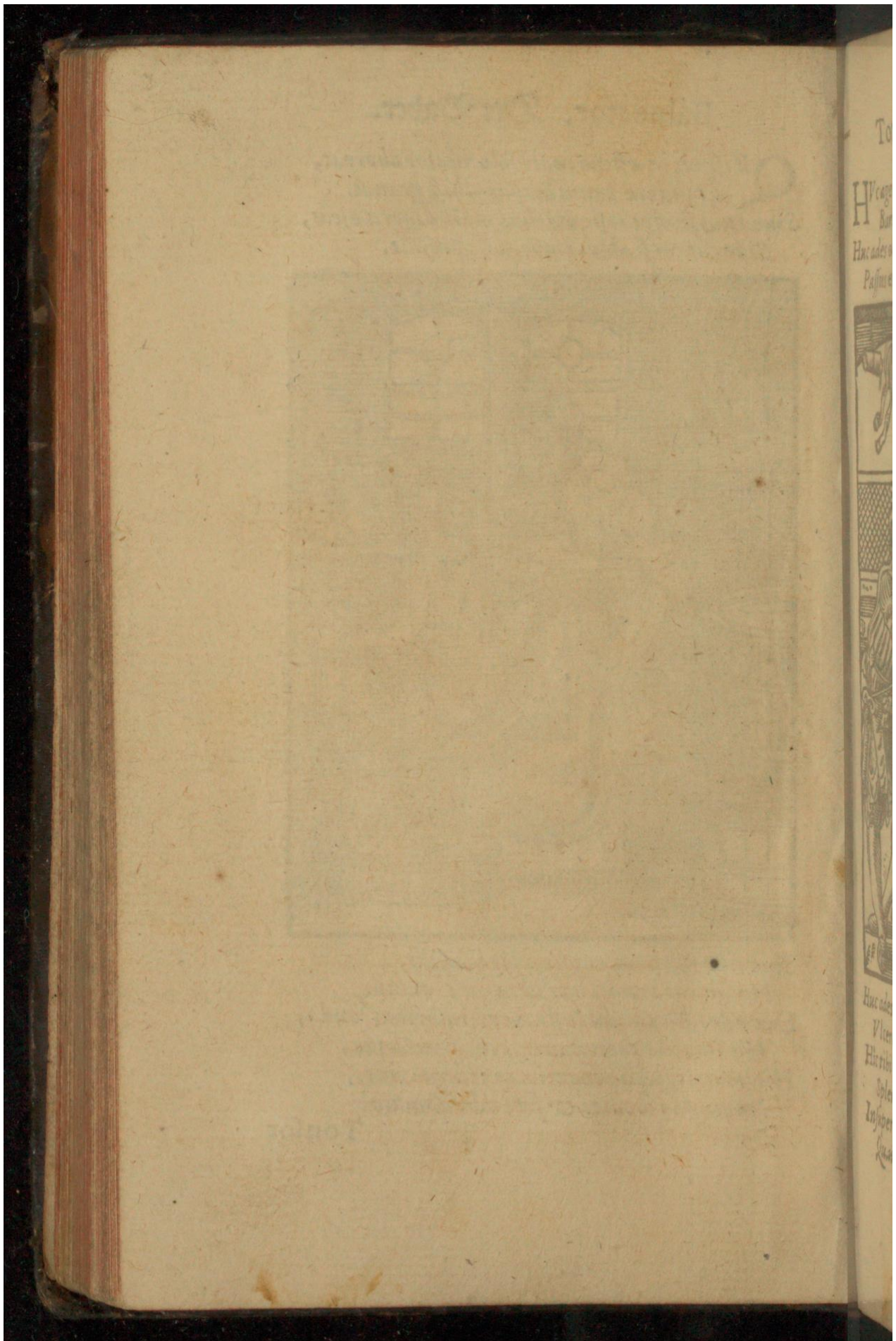
Balneator. Der Bader.

Quisquis in æstiuo malè sole viator oberrat,
Et sudore tuum corpus ubiq̃ grauat.
Siue tuus sumptus stomachus malè digerit escas,
Siue cutem scabies impetuosa premit.

Siue tibi fusi pendent sine lege capilli,
Nec micat artificis barba resetta manu.
Huc ades, hinc calidæ lustraberis imbribus undæ,
Hinc liquida poteris mergere corpus aqua.
Hinc tibi neglecti ponentur in ordine crines,
Immunda venies & sine labe domum.

Tonsor

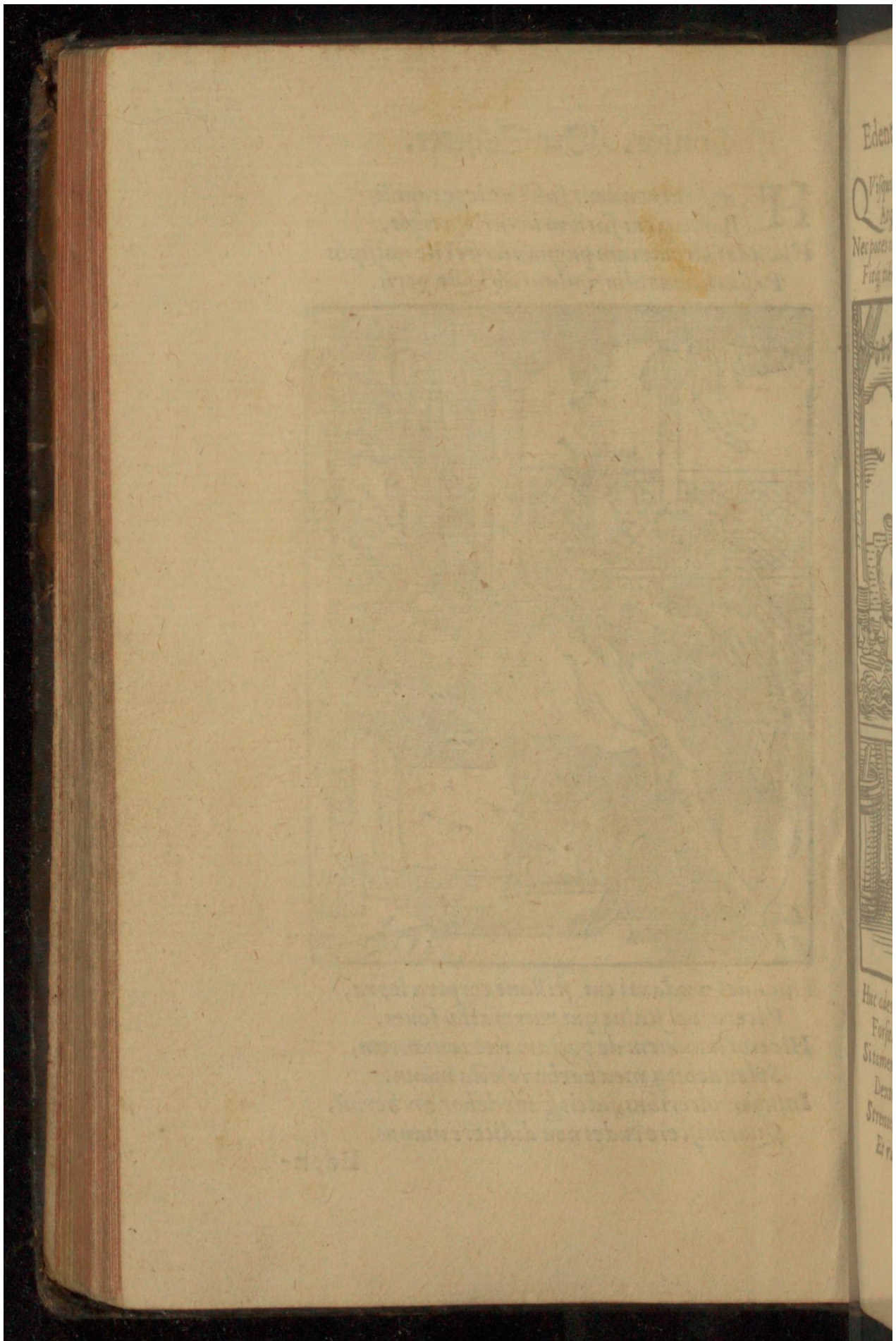
Tonsor. Der Scherer.

Huc age cui pendent fusi sine lege capilli,
Barbaq; cui faciem luxuriosa tegit.
Huc ades ob patriam pugnando flebile quisquis
Passus es, aut alio vulnus ab hoste geris.

Huc ades undanti cui stillant corpora lepra,
Vlcera vel scabie qui putrefacta foues.
Hic tibi luxuriam depascam ritè comantem,
Splendebitq; mea barba resecta manu.
Insuper vlceribus succisq; medebor et herbis,
Quoniam miscere rudes non didicere manus.

Eden-

Edent
Q
Vig
Nep
Fut
Huc
For
Sita
Dex
Siro
Et

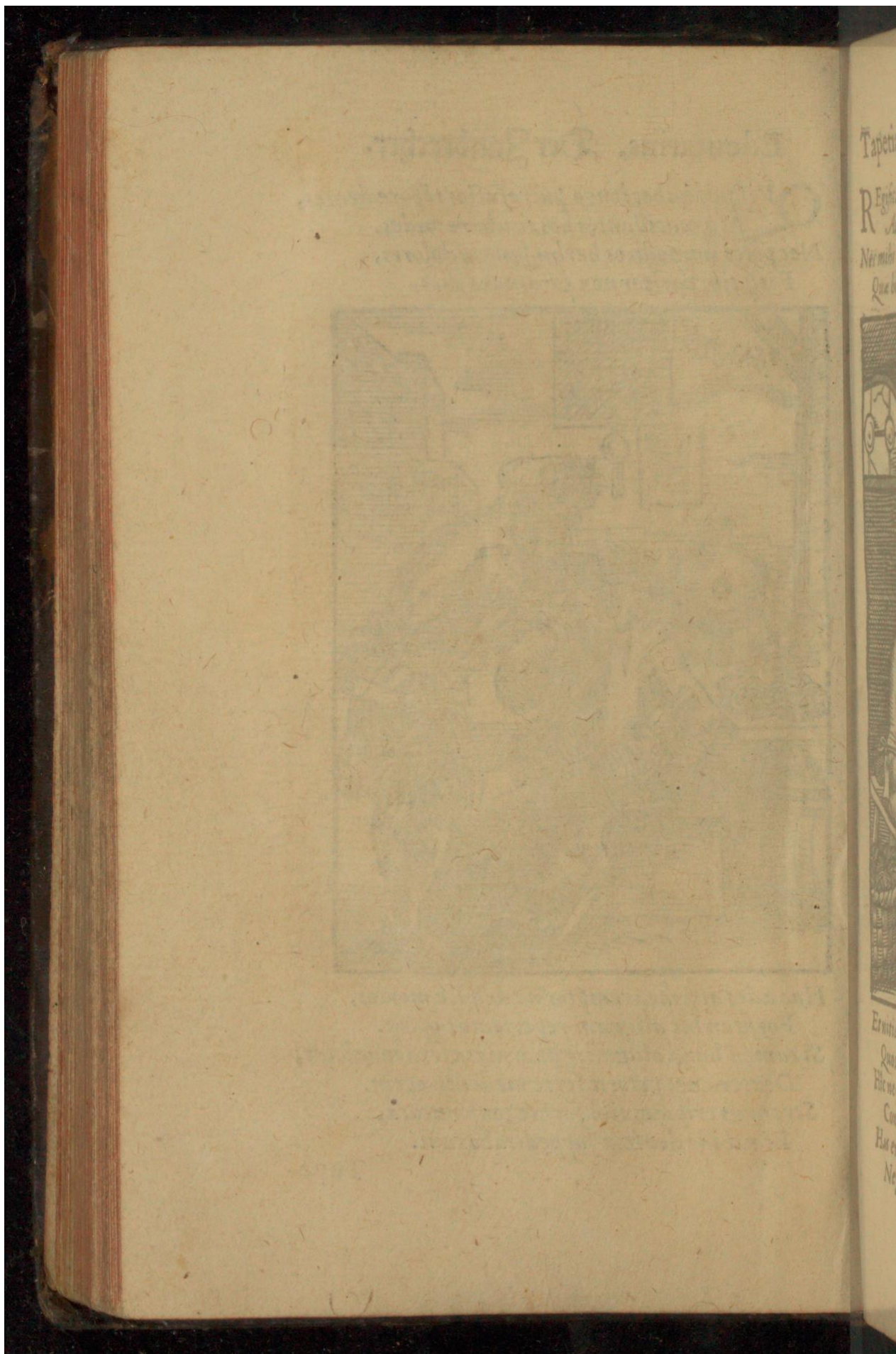
Edentarius. Der Zambrecher.

Qvisquis habes longo putrefactos tēpore dentes,
Atq; vacillantes hos titubare vides.
Nec potes immodicos herbis sanare dolores,
Fitq; tibi pariter nox et amara dies.

Huc ades atq; meas emptor ne despice merces,
Forſitan hīc aliquam reperiemus opem.
Si tamen haud aliquid te pharmaca ſera iuuabunt,
Dextera nec poterit ferre medentis opem.
Strenuus eripiam tibi forſice tonſor acuta,
Et rabido dentem ſuppeditabo cani.

Tape-

Tapetis

R. Egipci

Nir mab

Que b

Ermita

Qua

Fit ne

Com

Flu ex

Neg

Ermita

Qua

Fit ne

Com

Flu ex

Neg

Ermita

Qua

Fit ne

Com

Flu ex

Neg

Tapetiarius. Der Deppichmacher.

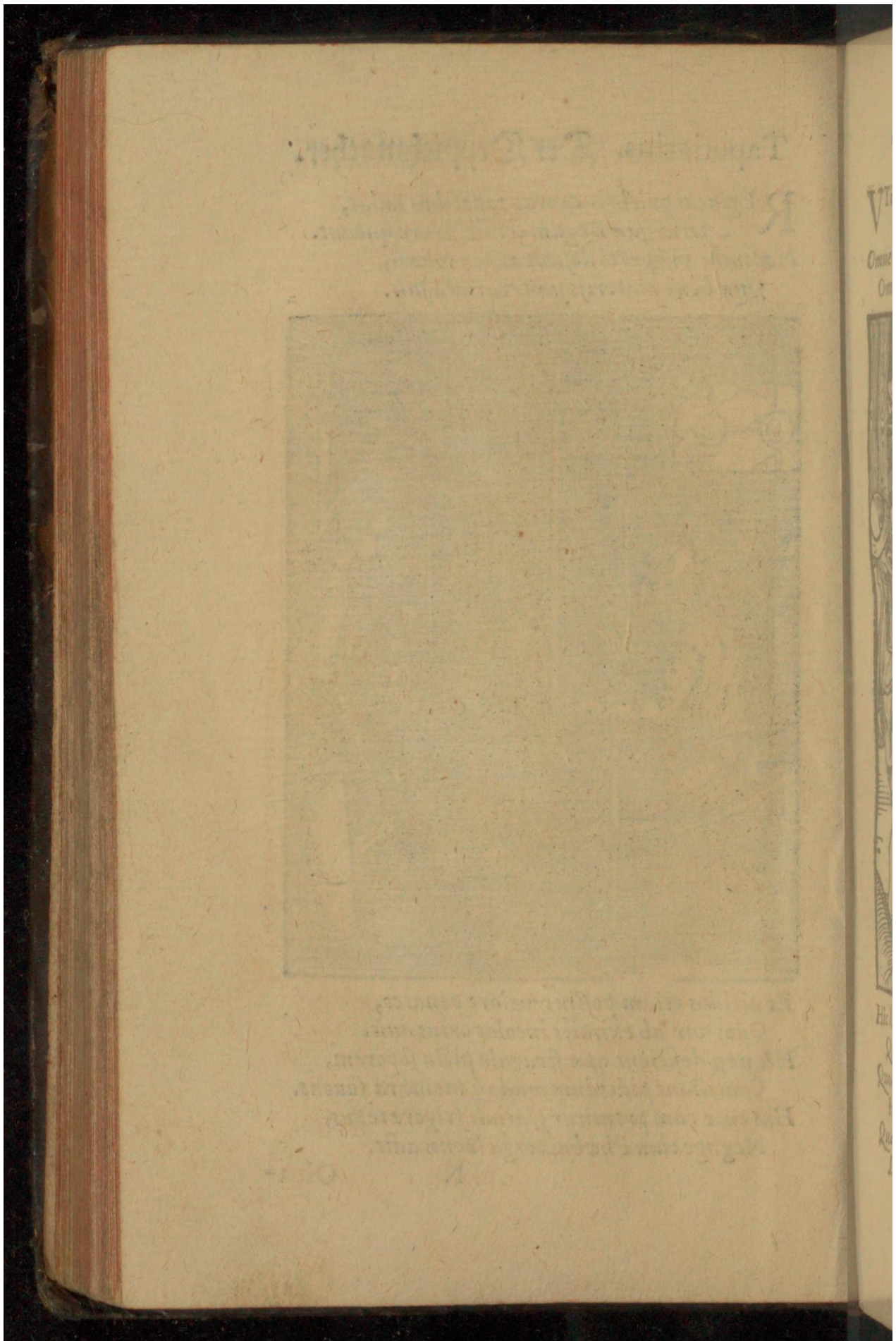
Regificas pulchris exorno tapetibus aulæ,
 Atria quæ Regum condecorare queant.
 Nec mihi purpurei desunt aulæa coloris,
 Quæ bene materijs sunt variata suis.

Et nitidos etiam possint velare penates,
 Quos vir ab eximijs incolat ortus avis.
 Hic neq. deficient quæ stragula picta soporem,
 Conciliant placidum, nudaq. membra fouent.
 Hæc eme cum premittitur glaciale frigore tellus,
 Neglige cum Phœbus terga leonis adit,

N

Olea-

VI
Omne
Om
H
R
R

Olearius. Der Olmacher.

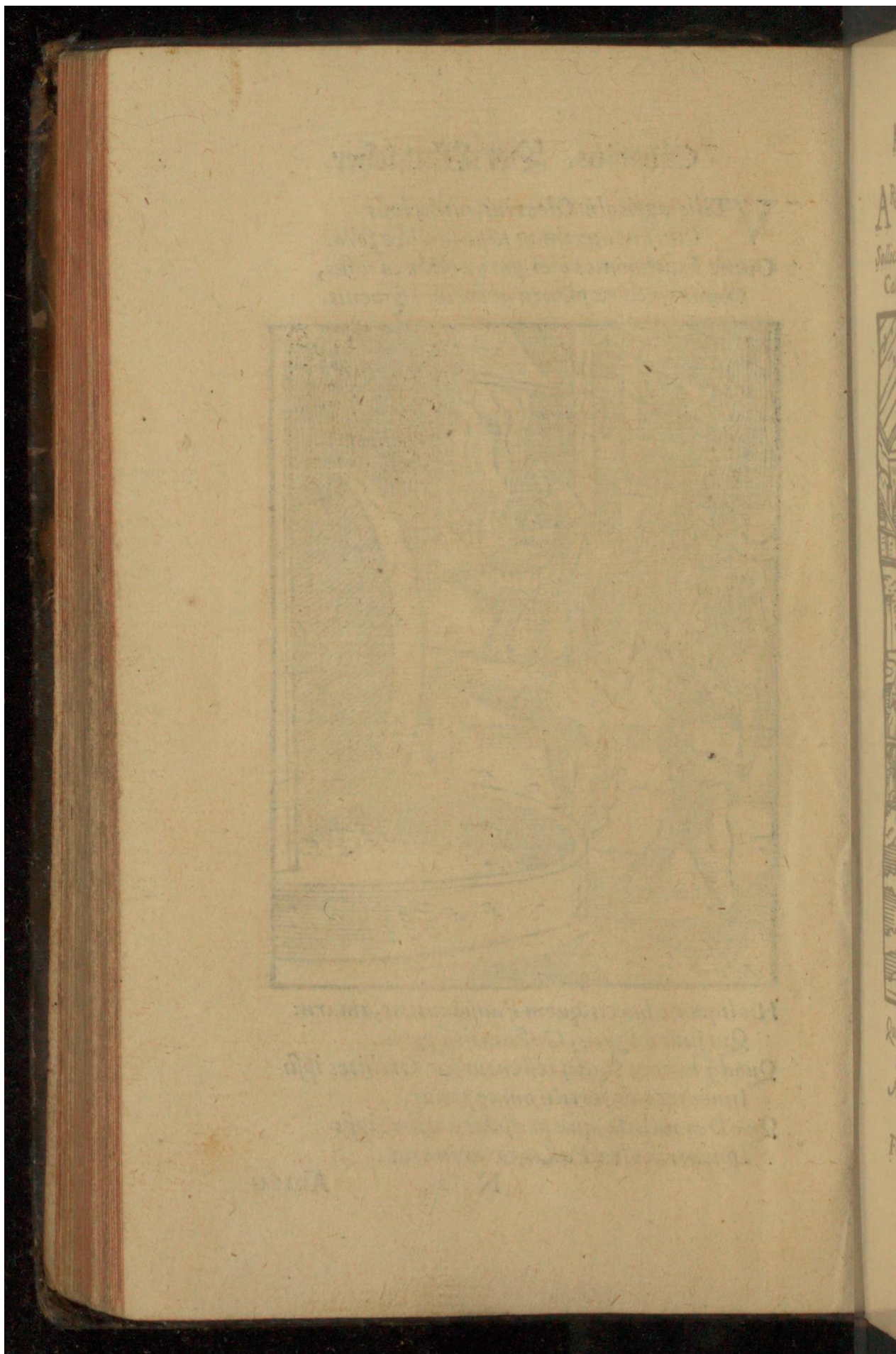
VTilis agricolis Olearius, utilis ipsis
Cuius auxilium sæpe salubre fero.
Omne Machaonios olei paro nectar in usus,
Omne quod ex plantis arboribusq. venit.

Hic liquor è baccis, quem Pausia mittit, amarus
Qui fluit è Syrijs, Gustumijsq. pyris.
Quodq. bonum Radij testentur, & Orchites ipsi
Inuenies olei fertilis omne genus.
Quæ Dea militiæ, quæ præsidet artibus ipsis
Inuentrix oleæ Pallas, & artus erat.

N 2

Aluta-

Alutarius. Der Gerber.

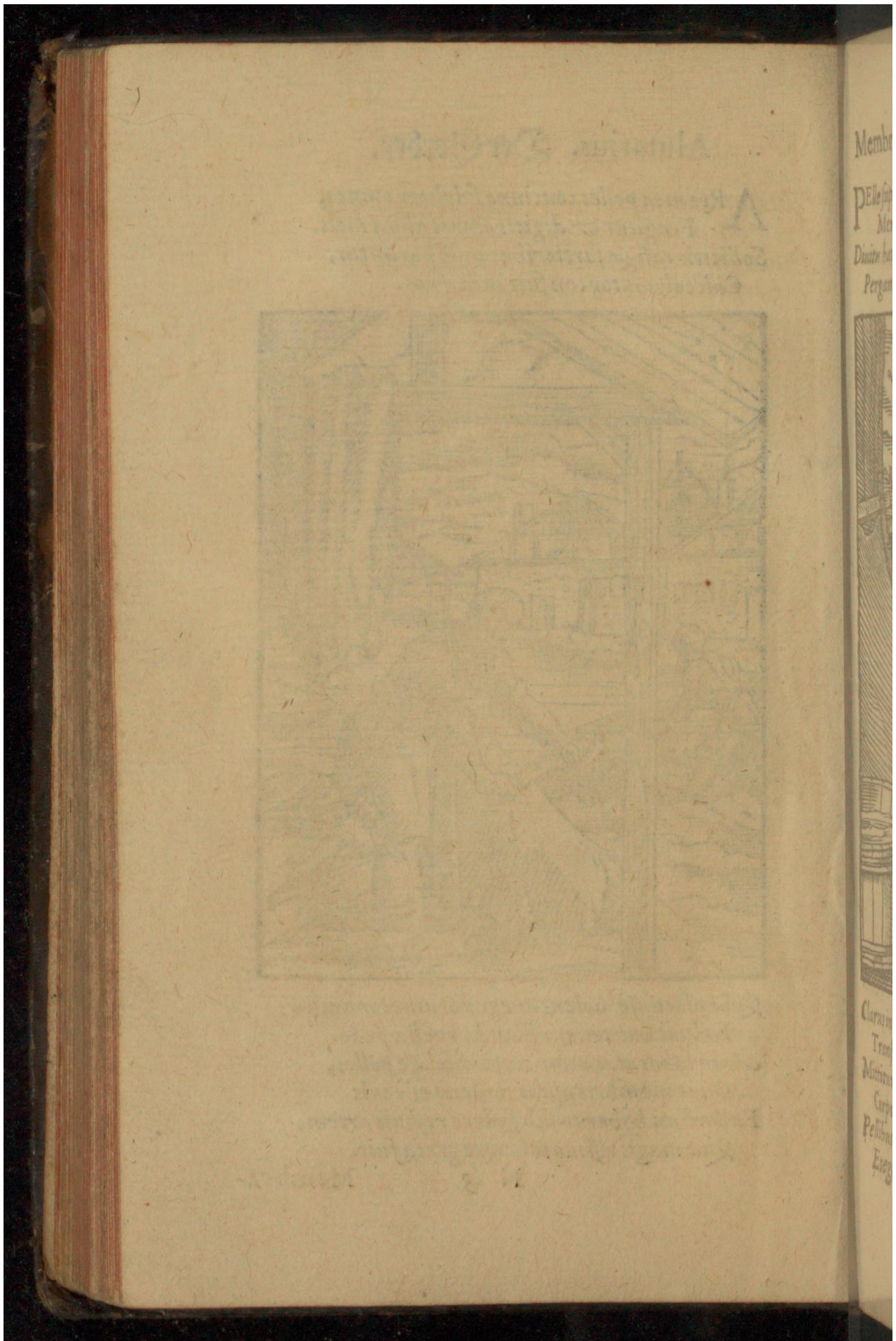
Aрте me apelles concinno fideliter omnes,
Fingitur et digitis omnis aluta meis.
Sollicitis caligæ sarctoribus inde parantur,
Calceolos sutor con sicut inde suos.

Quos placuisse volens aut gestet amator amicæ,
Induat aut tenero blanda puella pede.
Arte laboratus nunc emptor selige pelles,
Quas membris aptas videris esse tuis.
Fallor? an hyberno sub sidere respis artem,
Quæ magis æstiuo tempore grata fuit.

N 3

Membra-

Membr

Pelle
Me

Dinte
Pergam

Clarum
Trans
Mittim
Corpe
Pellum
Eleg

Membranarius. Der Bermenter.

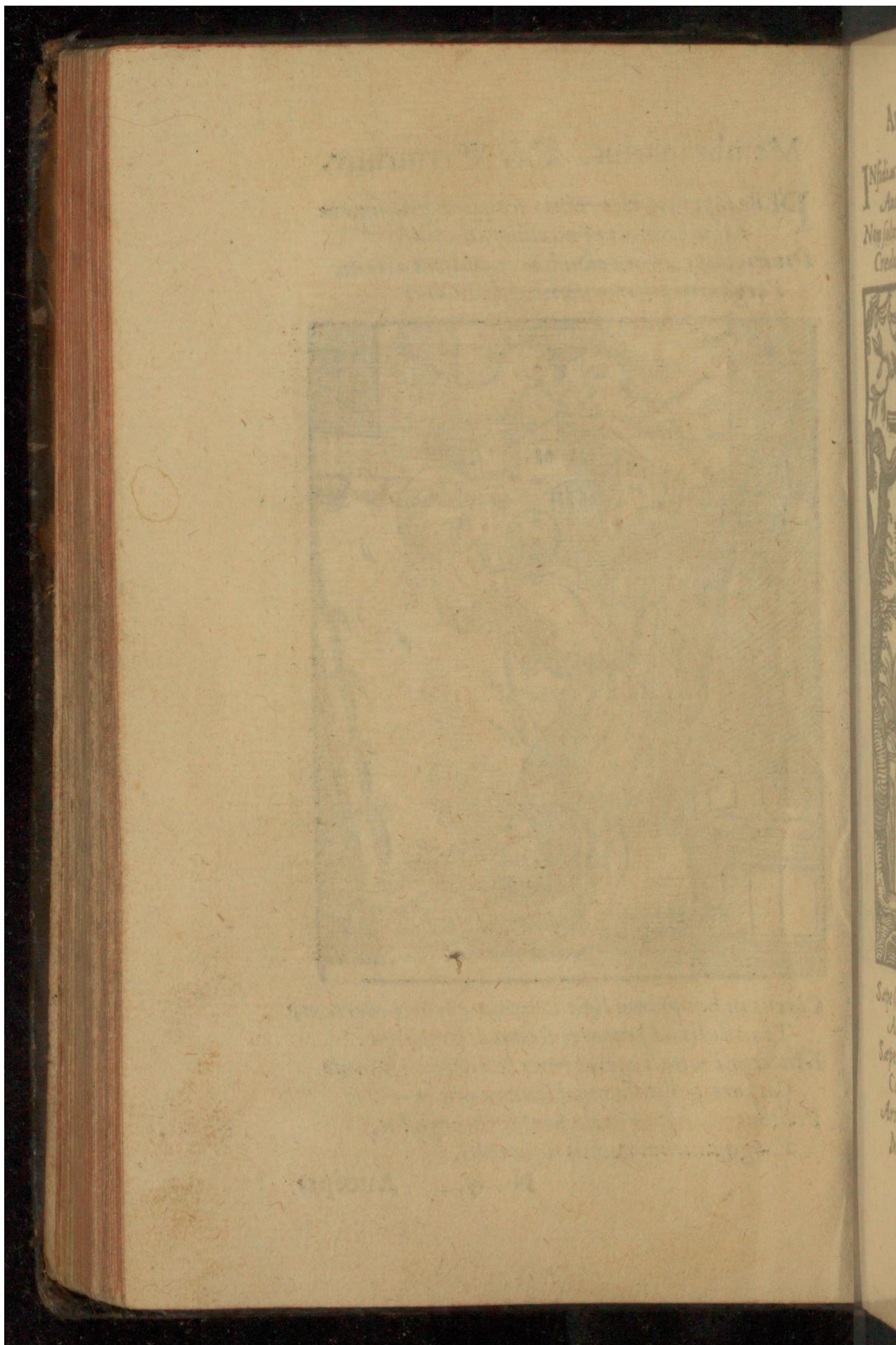
PELLE super cupri veteres scripsere priusquam
Membrana nobis copia facta fuit.
Diuitis hanc Asia tellus sibi vendicat artem,
Pergamus idcirco nomine dicta fuit.

Clarus in hac primò Rex Attalus urbe repertam,
Transtulit ad proceres Roma diserta tuos.
Mittitur è vituli membrana sed optima summo.
Corpore, pellicula quod leniore micat.
Pellibus ut charta mala pensaretur egestas,
Exegit tantum nobilis usus opus.

N 4

Auceps

Ad
[Nihil
Am
Nag
Cred

Sap
Ad
Sap
Ca
Am
M

Auceps. Der Vogler.

Infidias auibus qui molior omnibus Auceps,
Aucupij peperit nomen ab arte mihi.
Non solum laqueos ego callidus abdo sub antris,
Credula dum cantu ludificatur avis.

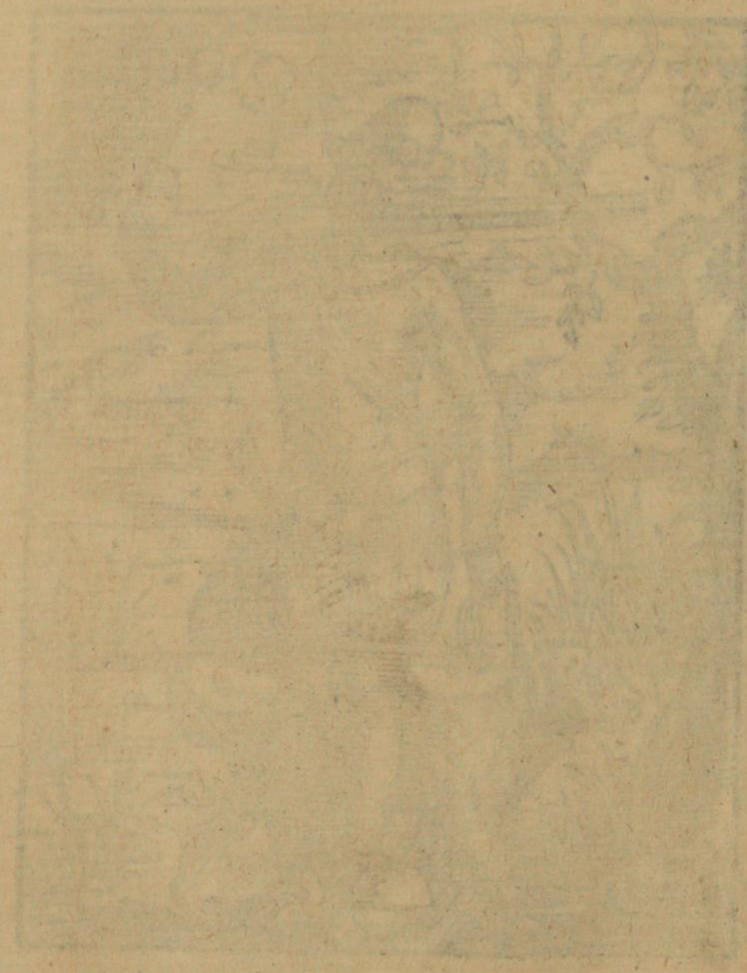
Sæpe sed excelsa dum prospicit ilice perdix,
Admirabilibus fallitur ista modis,
Sæpe luit nostris falconibus ardea pœnas
Capta, licet multis luserit ante dolis.
Ars mea Principibus placet acceptissima summis,
Mille quibus prædas aucupor usq; novas.

N s

Canto-

Incipit Evangelium secundum Mattheum

In illo tempore Jesus exiit in navem et sedens discipulis
dixit: Venite et discite a me, et ego docebo vos omnia
quaevis in mari et in terra.

Et cum discipulis esset in navem, transiit in aliam partem
maris galilee. Et cum esset ibi, multi populi congregati
sunt ad eum, et dicebant ei: Domine, discipule, hic
populus multus est, et iam tres dies hic stamus, et nihil
comimus.

Ca
Q Vatum
Efi
Quarum D
Lentur
Ar-Tem
Ne-son
Alus in
Cum
Et tamen
Quatu

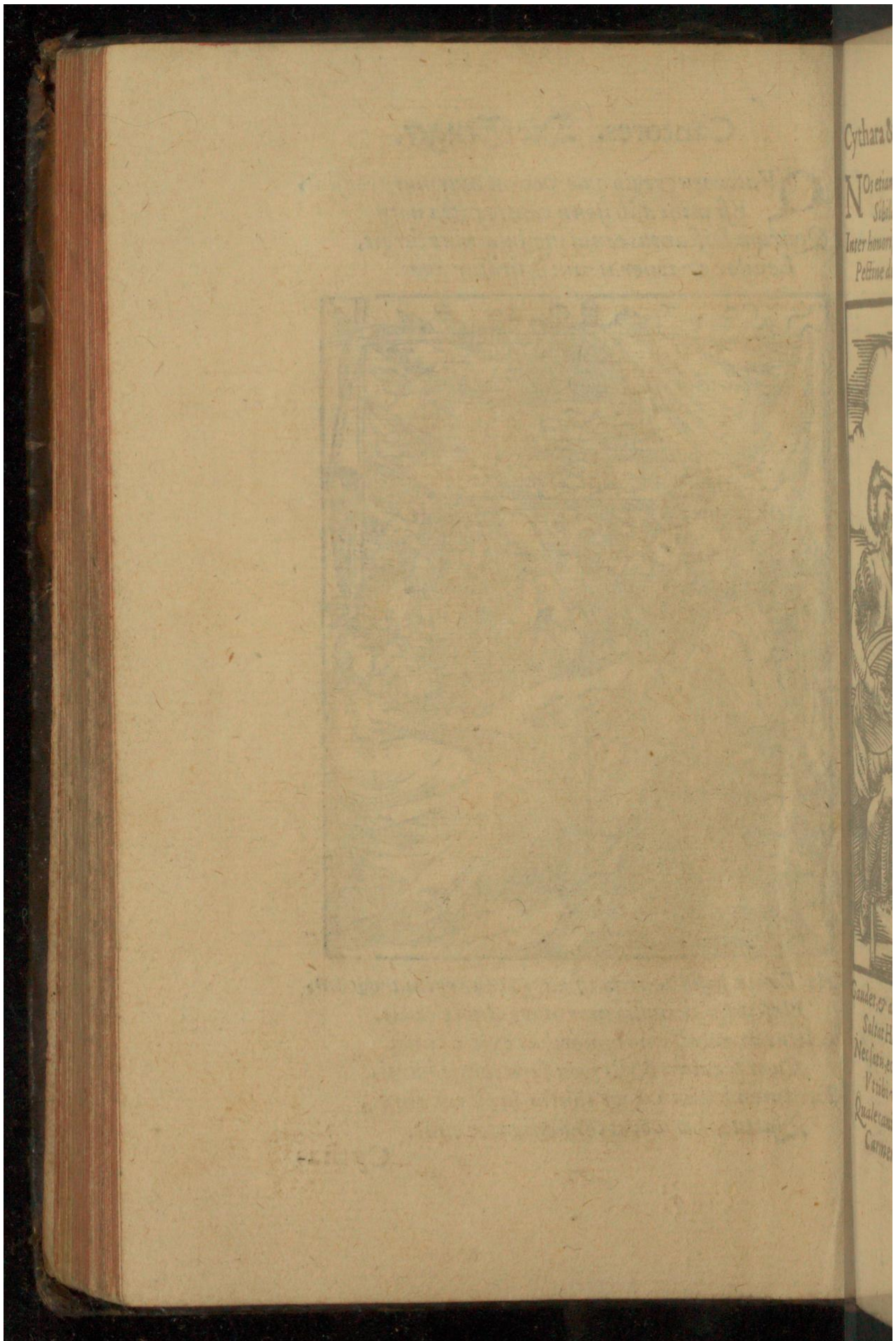
Cantores. Die Senger.

Quattuor egregio quæ vocum murmure constat,
Est mihi dulcisonis cantio facta notis.
Quarum Discantus tenui modulamine surgit,
Leniter et teneras vix imitatur aues.

At Tenor inflectens quasi virgo tene rrima vocem,
Nescio quid medio murmure dul ce canit.
Altus in excelsum clamoribus exit a cutis,
Cum fremitu Bassi vox fera serpit humi.
Et tamen humanas ut cantio mulceat aures,
Quattuor hæ voces conuenienter eunt.

Cytha

Cythara
N Oretian
Sibill
Inter honore
Pettine d

Gander
Saltat
Nec larm
Vrbi
Quale
Carm

Cythara & Testudo. Harpff vñ Laut.

NOs etiam superum veluti venerabile munus,
Sibila mulcendis auribus apta damus.
Inter honorifici Regis conuiuia docto
Pectine dum nostrum sollicitatur ebur.

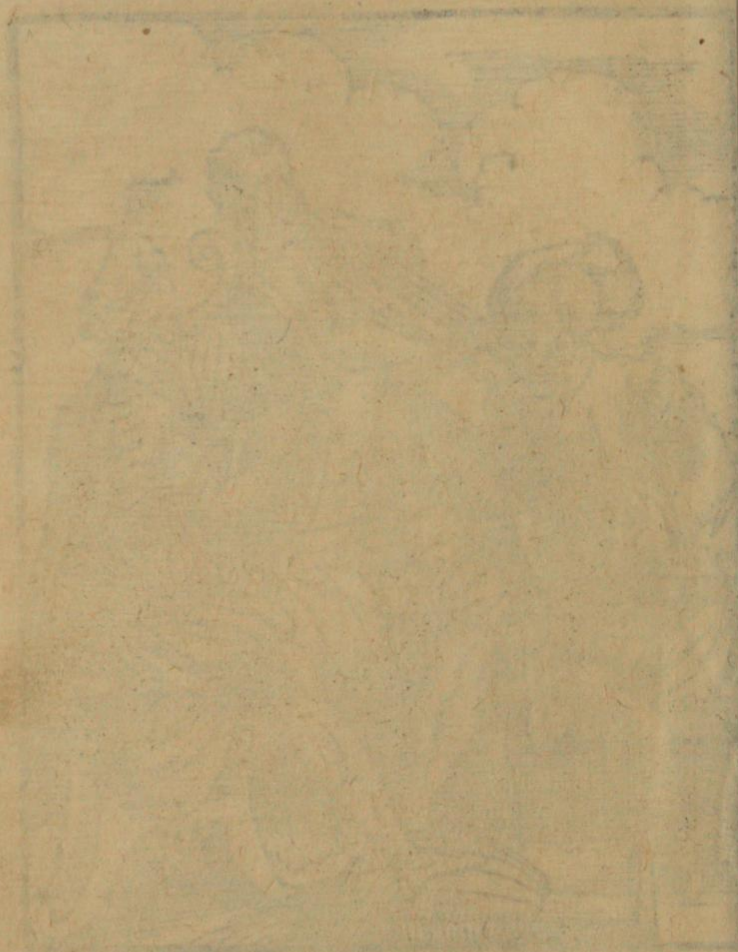

Gaudet, & ad cytharā dulcedine cuncta trahentem,
Saltat Hamadryadum, Naiadumq; chorus.
Nec satis, ecce lyram cum voce mouemus acuta,
Vt tibi vel lachrymas, eliciatue sales.
Quale canit moriens olor ad vada pura Caistri
Carmen, & argutas Daulias inter aues.

Fistula

De Tumoribus & Fistulis

De Tumoribus & Fistulis
De Tumoribus & Fistulis
De Tumoribus & Fistulis
De Tumoribus & Fistulis

De Tumoribus & Fistulis
De Tumoribus & Fistulis
De Tumoribus & Fistulis
De Tumoribus & Fistulis
De Tumoribus & Fistulis

Fistula &

Fistula
Te

Tumula
In me

Frangere
Ad
Illa pre
Inate
Aipri
Fano

Fistula & Buccina. Pfeiffen vñ Zincken.

Fistula quàm lepidū, vel amabile buccina canteris
Te poterit præsens rite docere labor.
Tinnula de fragili respondet fistula buxo,
In medium quicquid buccina dulce dedit.

Frigore difficili, nudoq; sub æthere noctis,
Ad surdas canimus carmen inane fores.
Illa preces nostras ubi despuat ilicet omnis,
Iratæ Dominae dira precatur amans.
At primum cera calamos connectere plures
Pana Deum pecoris edocuisse ferunt.

Fidici-

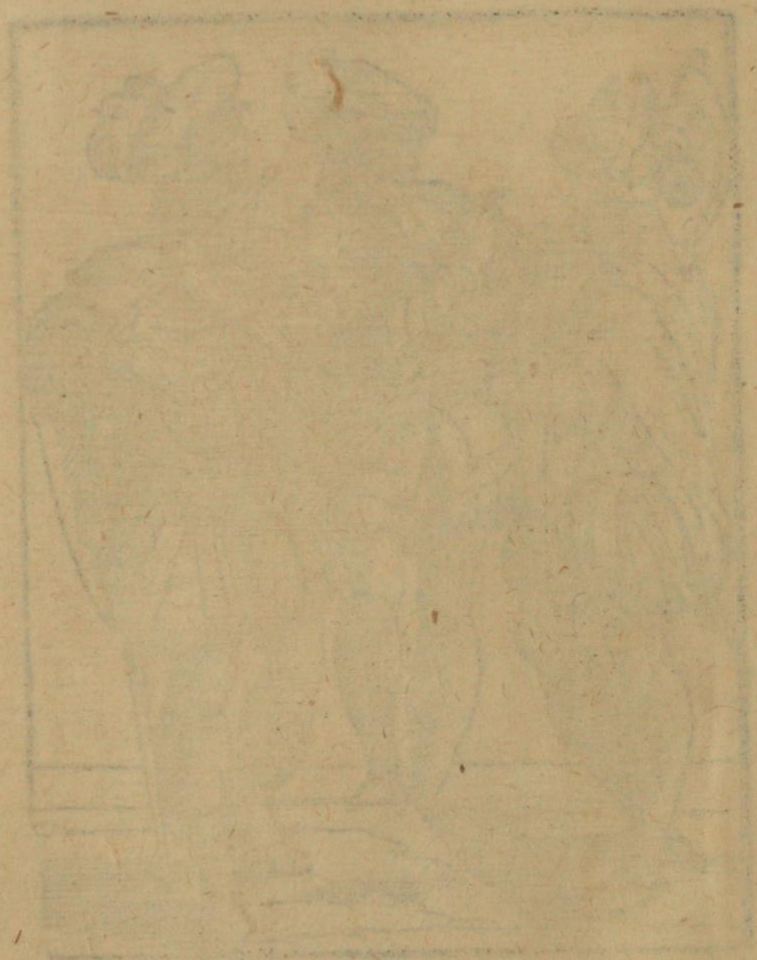
Tractatus de rebus et personis

quodammodo de rebus et personis

quodammodo de rebus et personis

quodammodo de rebus et personis

quodammodo de rebus et personis

Tractatus

Hic

Et

Hic

Hic

Hic

Hic

Hic

Hic

Hic

Fidicen. Der Geiger.

Treijcioꝝ potens plectro, fidibusq; canoris,
Sollicitudinibus pectora mille leuo.
Huc veniat lepidu assueta puella choreu,
Et ducat comites ad mea plectra suas.

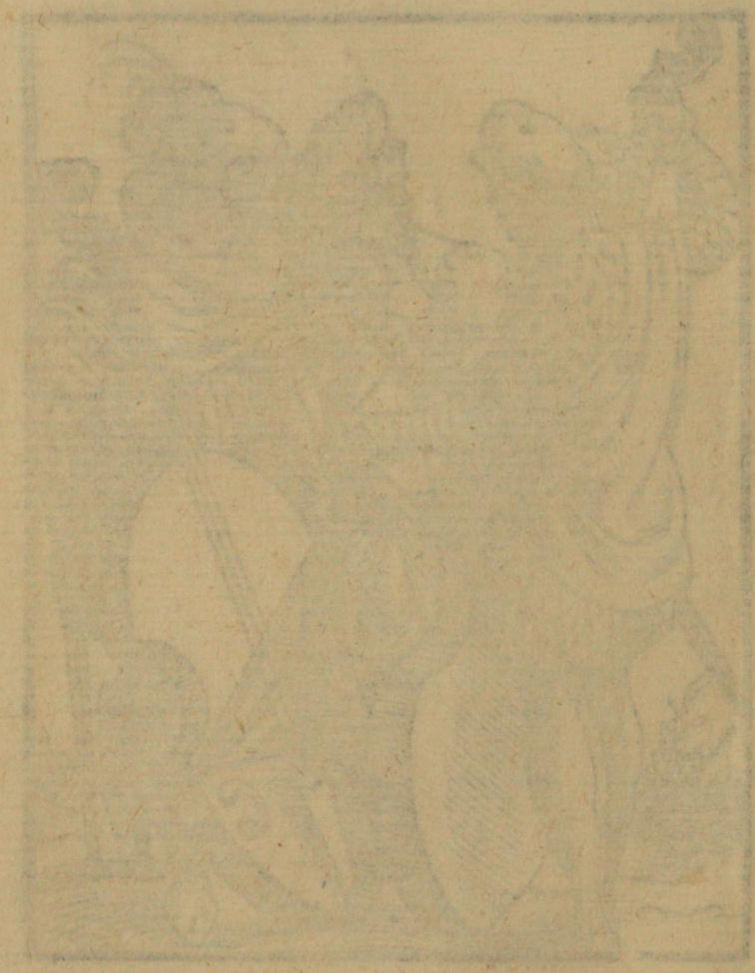
Huc properet iuuenes quibus est Cythera benigna
Huc puellarum donat amore frui.
Hic ego vos fidibus saltare docebo iocosis,
Insuper artifices arte monere pedes.
Brachia vos tantum iuuenes, Amor odit inermes
Nectite, saltando vana paratur Amor.

O

Teste

Richard. B. n. 1487.

The first part of the book is
the history of the world
from the beginning of the world
to the present time.

The second part of the book is
the history of the world
from the beginning of the world
to the present time.

Teladur
Q
Alin
Flap

Can
Inter
Janu
A
Ery
L

Testudinarius. Der Lautenmacher.

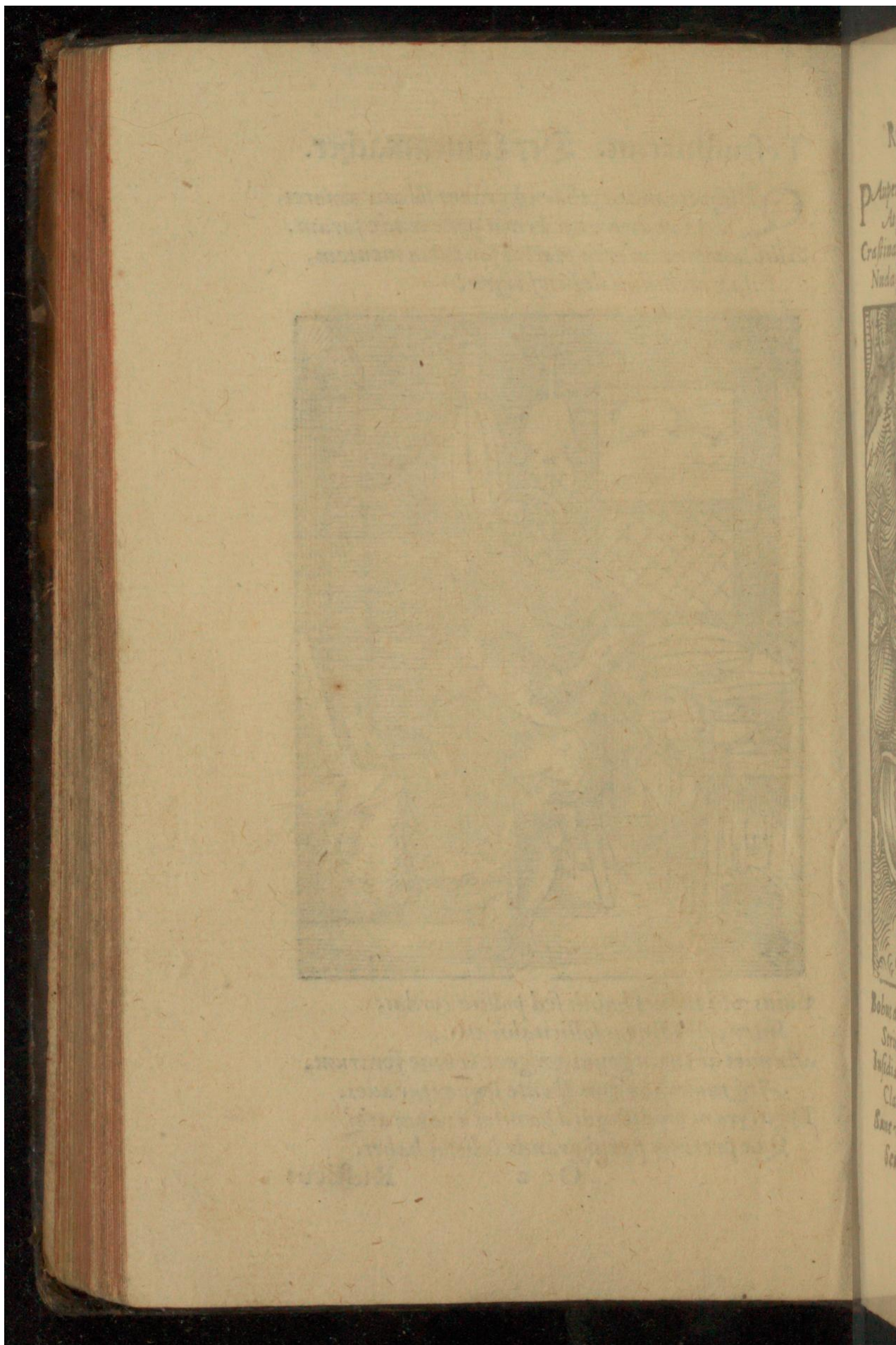
*Q*uisquis amas, cytharaq; graues solaris amores,
Ad nostrum tardo non pede tende forum.
Alliciantq; tuam mea pleetra sonantia mentem,
Filaq; mellifluae deliciosa lyrae.

*C*uius ubi tenues habili sed pollice cordas,
Inter Apollineas sollicitabis aues.
Annuet alituum genus, et genus omne ferarum,
Atq; tuum cantum sponte sequentur aues.
Ergo lyram modico quid pœnitet ære parare?
Quæ pretium parui grande laboris habet.

O 2

Rusticus

N
P
A
C
N

R
S
I
C
S

Rusticus. Der Bauer.

Pauper et obscurus in gloriis incolis sylvas,
Atq. grauem vitam raro quietus ago.
Crastina perpetuas in tempora differo curas,
Nudaq. spes anni me venientis alit.

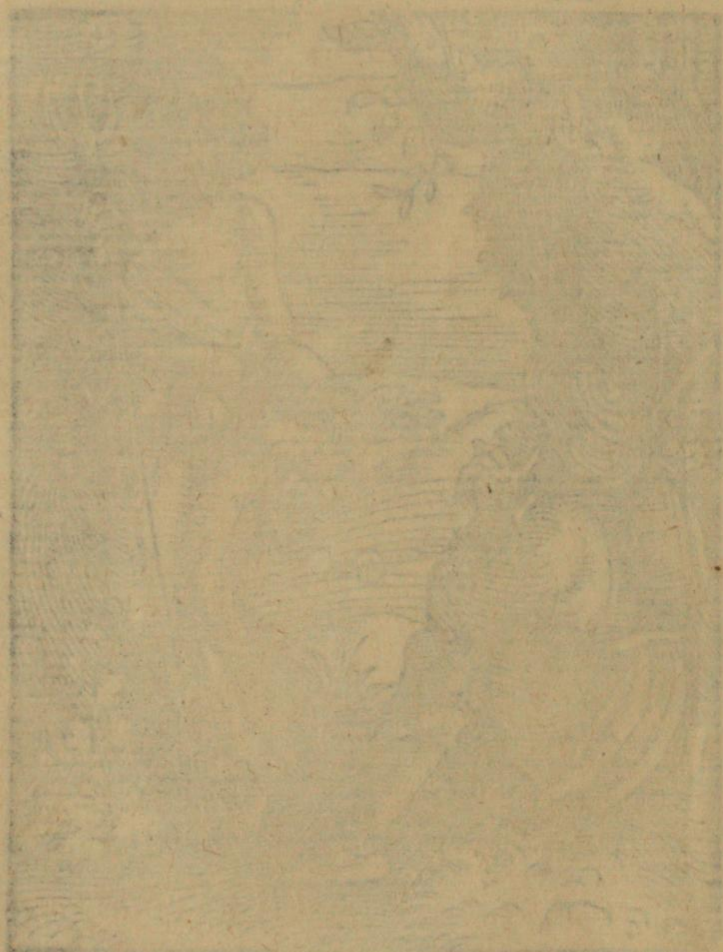

Bobus arare solum, generosas ponere vites,
Stringere vel glandes, aut domitare boues.
Insidiis auibus moliri, figere damas,
Claudere nunc riuos, et dare rursus aquas.
Sunt vigilanda mihi, labor improbus instat ubiq.
Sen, ver, aut etas, aut fera venit hyems.

O 3 Iudæus.

Reliquiae, 2. 2. 2.

Reliquiae, 2. 2. 2.
Reliquiae, 2. 2. 2.
Reliquiae, 2. 2. 2.
Reliquiae, 2. 2. 2.

Reliquiae, 2. 2. 2.
Reliquiae, 2. 2. 2.
Reliquiae, 2. 2. 2.
Reliquiae, 2. 2. 2.
Reliquiae, 2. 2. 2.
Reliquiae, 2. 2. 2.
Reliquiae, 2. 2. 2.
Reliquiae, 2. 2. 2.

N
N
N
N

Reliquiae, 2. 2. 2.
Reliquiae, 2. 2. 2.
Reliquiae, 2. 2. 2.
Reliquiae, 2. 2. 2.

Iudæus. Der Jüd.

Non ego ne quicquam Iudæus origine dicor,
Nec frustra passim dirus Apella vocor,
Non etenim cuiquam minimos licet eloco nummos,
Nî ferat egregium pignus is ante mihi.

At si promissō non tempore soluerit illud,
Dignius id quamuis ære, re seruo mihi.
Hinc facio duris instare laboribus omnes,
Otia qui tantum, desidiaq̃ colunt.
Nec mihi decedit quicquam, neq̃ iura negantur,
Agmina quod fratrum vix numeranda geram.

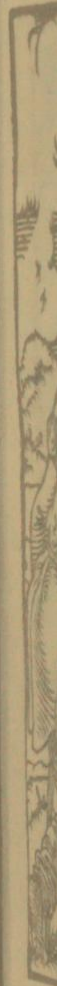
Incipit

Incipit
Incipit
Incipit

Incipit
Incipit
Incipit

Phil
D
Mor
Fort

Fi
Ce
Et
Qu
Om
Po

Philargyrus. Der Gelsenarr.

DVco nihil plena præstantius esse crumena,
Quam nimis fului repleat æræ honor.
Morsus auaritiæ me nocte dieq; fatigat,
Fortuna variis suppeditante vices.

Fluctuo letitia, mœrore, metuq; frequenti,
Ceuratis insano turbinis ista noto.
Et bona quæ fieri licet omnia, plura laboro
Quærere, sedari nescit iniqua sitis.
Omnis auarus enim licet omne recolligat aurum,
Possideatq; Tagi flumina, semper ege

O 5 Lomar.

Lamargus. Der Fressend Narr.

Cum vocor ad chari conuiui a letus amici,
Nemo meam dapibus scit saturare gulam.
Sed patinis animus sic luxuriosus inheret.
Solut, ut appositum quicquid habemus, edam.

Lauta sed inprimis cum mensæ fercula dantur,
Tum digitos omnes pinguius ungo cibis.
Ac veluti dapibus volucres quis necteret alas,
Heluor extendens sic ego ventris onus.
Solus ad occasus etiam bibo Solus abortu,
Pernicies merito dicar ut esse meri.

Histrion.

Histrion. Der Schalksnarr.

OMnibus ore leui fallax Parasitus adulator,
Verbaq; cuiusvis auribus apta loquor.
Cum sit enim quæstus nostris uberrimus annis,
Turpia nec coram fingere Rege pudet.

Ambitio quosdam nunc horrida fascinat, ut se
Præcipuos in re qualibet esse velint.
Deridenda quibus nunquam mea facta propino,
Sponte sed arridens comprobo quicquid agunt.
Omnibus unde vocor sapiens, acceptus & exto:
Dicor & è flamma posse parare cibum.

Archl

Archimorita. Der Stocknarr.

A Spera cui sensum natura negavit acutum,
Is miser, & fatuus iure vocandus erit.
Deijcit ignauam cui turpis inertia mentem,
Nec salis in toto corpore mica later.

Vtile consilium fidi qui temnit amici,
Omnibus & vacuum dat sine mente sonum.
Estq; velut pondus totius inutile terræ,
Nempe quod huc illuc voluitur arte carens.
Stultus is insanos homines erit inter habendus,
Quandoquidem cerebri nil sapientis habet.

Pero-

Peroratio.

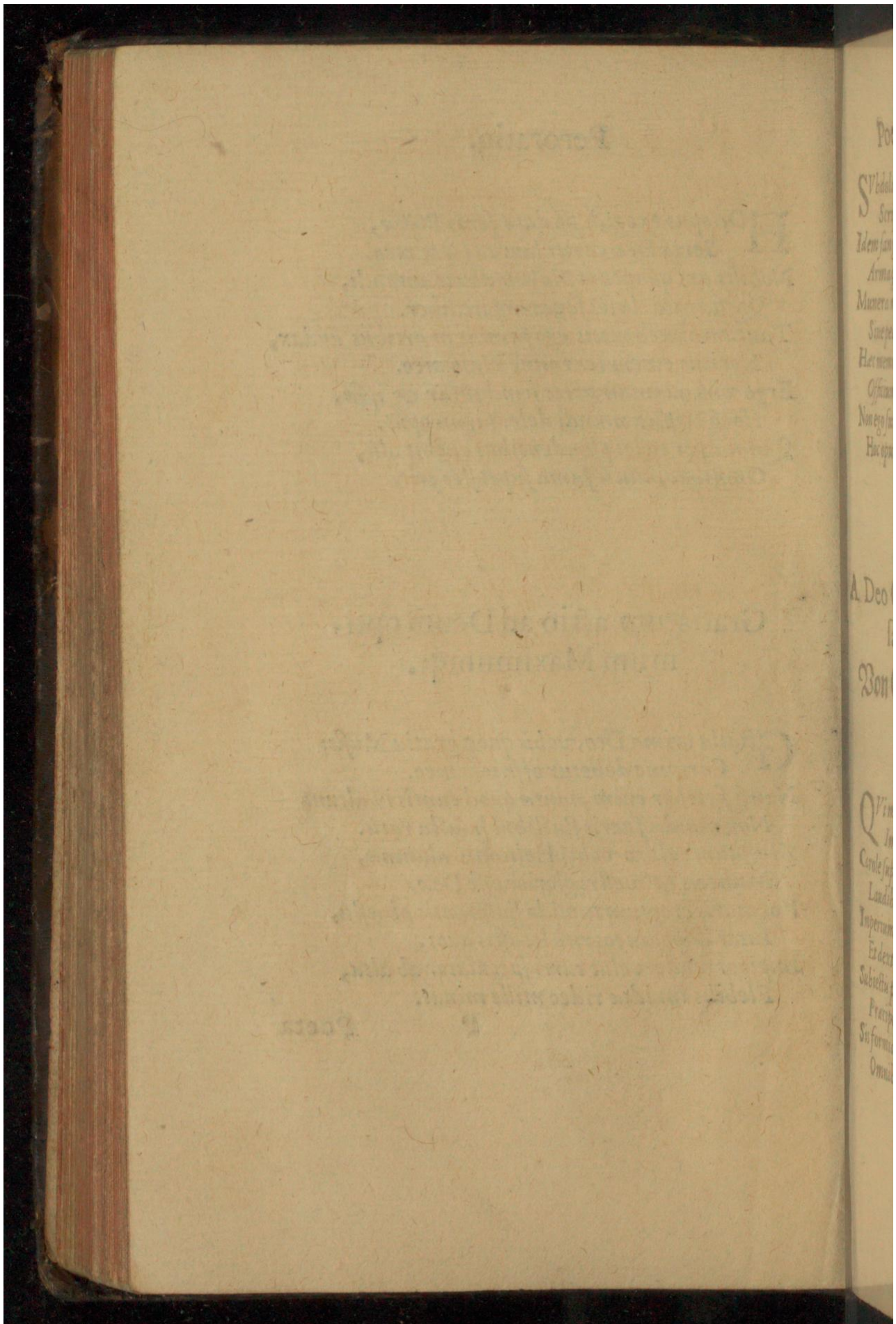
HOc opus exegi, lasso dateserta Poëta,
Serta Deæ capiti laurea ferte meo.
Nobilis ars quantum Nasoni debet amandi,
Quicq̃ graui læsos sanat amore liber.
Tantum mechanicis ego primus in artibus audax,
Noricus emerui carmine Naso meo.
Ergo viri quamuis, artes scindantur et ipsæ,
Hocq̃ triplex mundi deleat ignis opus.
Quæ me per cælos plaudentibus euehit aliis,
Omnibus inuitis fama superstes erit.

Gratiarum actio ad Deum optimum Maximumq̃.

GRatia prima Deo, vobis quoq̃ gratia Musis:
Carmine debetur officiosa meo.
Nanq̃ fatebor enim, nautæ quod euntis in altum
Non rapidis fuerit fluctibus hausta ratis.
Acceptum refero vobis Heliconis alumnae,
Muneris et vestri gloriore esse Deæ.
Vos maris ereptum tumido spumantis ab æstu,
Inter Apollineos ritè locastis auos.
Impiger unde velut turri speculator ab alta,
Flebilis inuidiæ rideo mille minas.

P

Poeta

Por
S^ullo
Ser
Idem
Arma
Munera
Saepe
Her
Offi
Non
Foc
A Deo
Bon
Q^ui
Carle
Ludi
Imper
Ex
Subie
Pr
Su
Omn

Poetae inuocatio ad Musam.

Svdola qui cecini nuper praeconia Vulpis
Scriptaq; Pierijs ingeniosa choris.
Idem sanguinei feror in discrimina belli,
Armaq; Mauortis, militiamq; cano.
Munera militibus quæ conuenientia ducam,
Sive pedes fuerit, sive vocandus eques.
Hæc memorare lubet, conantem dirige, tum quod
Officiū deceat quemq; Thalia refer.
Non ego sum belli studijs, vel idoneus armis,
Hoc opus auxilio statq; caditq; tuo.

A Deo Optimo Maximoq; Aquila Cæ-
sari Carolo V. oblata fuit.

Von Gott der Adler dem Keiser Ca-
rolo V. geben.

Qui mare qui terras, qui cõpleo numine cælum,
Imperioq; premo cuncta creata Deus.
Carole supremus te Cæsar honoribus auctum,
Laudibus et gemini tollo per astra poli.
Imperiumq; tuis committo viriliter armis,
Et dextræ trado publica sceptræ tuæ.
Subiectis parcas ut, debellesq; superbos,
Præcipue curam sed pietatis agas.
Sis formidandus, sis et placabilis idem
Omnibus, et Cæsar nomine regis bonus.

P 2

Impe-

Impera

pr

Da S

Promi
Fen

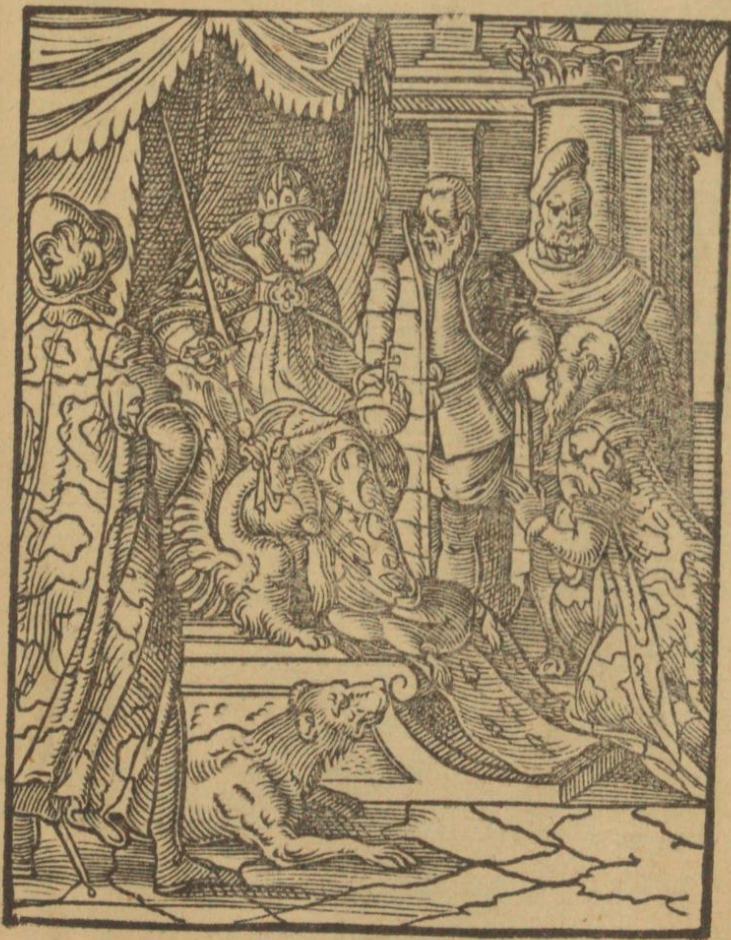

Solus
Solus

Imperator cum Senatoribus militiæ
præfectis concilium habet.

Der Keiser beratschlagt sich mit sei-
nen Kriegsprähten.

Promite consilium, festis succurrite rebus,
Ferte Senatores, ferte medentis opem.

Solus an indomito vexabor ab hoste Getarum?
Solus an afflicto tempore bella geram?

P 3

Nunquid

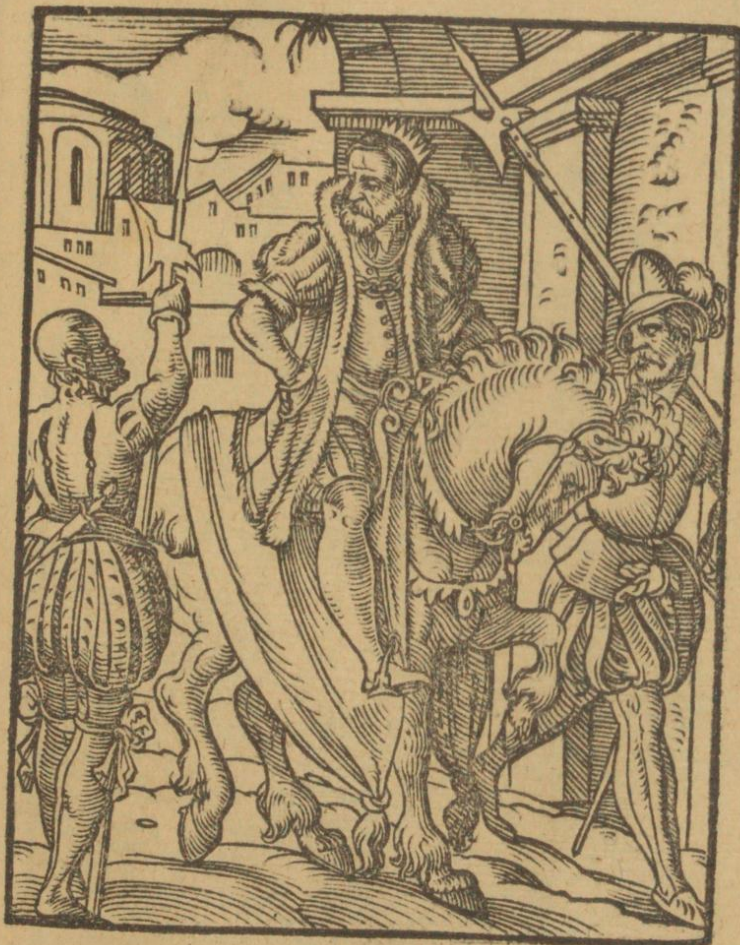
Nunquid adesse mihi cupit auxiliaribus armis,
Et populus castris iungere castra meis.
Publica suntne suis æraria sumptibus aucta,
Mars quibus in primis impetuosus eget.
Ad decus Imperij quæcunq; negotia spectant,
Omnia iudicio sunt trutinanda graui.

Genera-

G
D
R
M
O
C

Generalis militiæ Princeps.
Der oberst General.

*D*Vx equitum digno Generalis nomine dicor,
Qui bene sum turmis notus ubiq. meus.

*Ritè meis iussis exercitus omnis obedit,
Meq. iubente suum munus obire cupit.
Omnibus imperito, ius omnibus acre ministro,
Cum fuerit bello pugna cienda graui.*

P †

Mitis

Supro-

Supremus cohortum ceuturio.

Der Oberst Feldprofosz.

Calleo belligeras præfectus idoneus artes,
Atq; latus cogor Principis esse frequens.

Ipse docens equidem me moribus imbuit aptis,
Fugit & imperio certa statuta meo.
Legibus unde viros compesco potentibus omnes,
Supplicij pœnas qui meruere grauis.

P

s

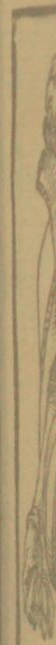
Pectoræ

Pectora prævalidis contundo ferocia sceptris,
Aptaq; pestiferis pharmaca quero malis.
Efferat fulminei non stat Respublica Martis,
Hæc nisi vindictæ sentiat arma mee.

Genera

F

Omne
Geli
Vide
Et

Generalis militum Scriba.
Der Oberst General schreiber.

FUngor honorifico Generalis munere Scribae,
Dum calamis properat nobilitata manus.

Omne meæ quicquid fidei committitur, illud
Celo, nec in vulgus vile venire sino.
Ut decet officio reuerenter hominibus omnes,
Et Ducibus titulos omnibus addo suos.

Omnia

Omnia quæ passim mihi præcipiuntur, in illis
Præceptis studeo quamlibet esse brevis.
Garrulus illicitis qui perfluit undiq̃ rimis,
Officio scribæ dignus is esse nequit.

Ordina-

Ordina

Ardi

Viual
Forn
Aberc
Tela

Ordinarius aggerum propugnator.

Der Oberst Zeugmeister.

Ardus acrias tollatur ut agger in auras,
Atq; superfusa mox repleatur humo.

Vt vallata suis stent propugnacula fossis,
Fortis, et inducta murus abundet aqua.
Aspera cum frusto committitur omine pugna,
Telaq; per muros sanguinolenta volant.

Bellica

*Bellica magnificas tormenta locamus ad arces,
Expugnata quibus concutiatur humus.
Tunc ego nō turmas velut ultimus inter equestres,
Conspiciar potius conueniente loco.*

Ordina

Ordin

Q

Q

Ner min
Seages

Ordinarij aggerum propugnatoris
collega seu Vicarius.

Des Obersten Zeugmeisters
Leutenant.

Qui tormenta vigil custos muralia seruat,
Illius absentis cogor obire vices.

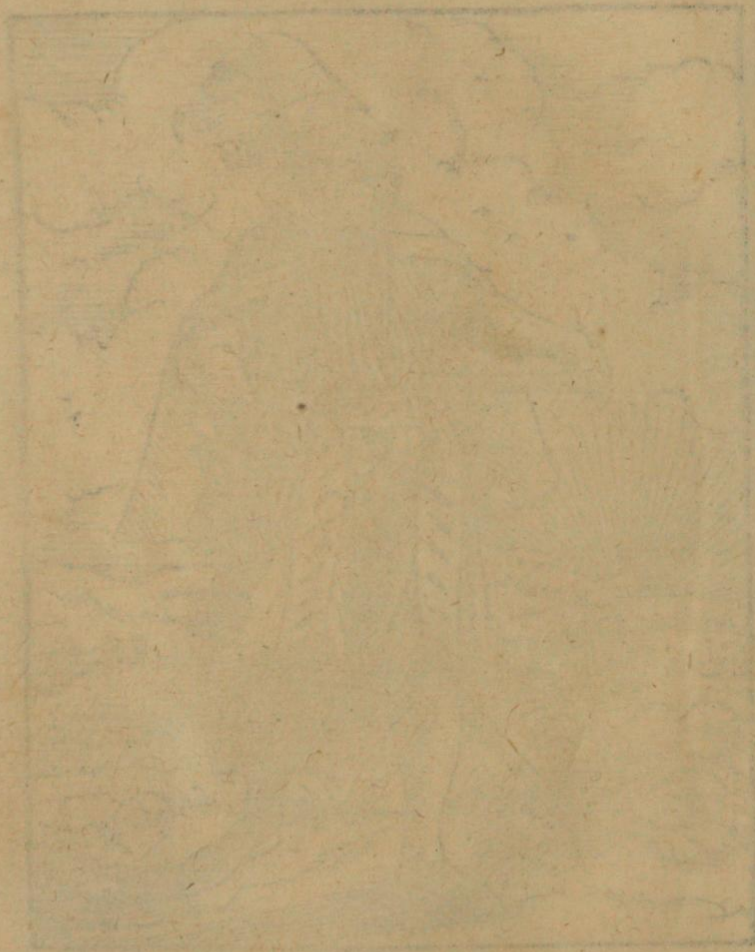

Nec minor est illo mihi tempore facta potestas,
Sed gero quæ præsens iura Magister habet.

Omnia

Omnia quapropter studio conseruo fideli,
Credit quæ fidei sentio cunq; meæ.
Vulgus iners aliquid ne distrahat inter agendum,
Aut trepidi rapiat furis auara manus.
Vnde satellitibus circundatus ambulo binis,
Qui mihi cum fido semper aluntur equo.

Campi-

Campigenus vel antesignanus.

Der Feldtweybel.

IN campis virtus mea sæpe probatur apertis,
Hic exercitium feruet ubiq̃ meum.

Eligo quæ rigido loca sint aptissima Marti,
Postulat armatis cùm fera pugna manus.
Protinus in campos animosam duco Phalangem,
Martis & hanc studijs imbuo ritè feri.

℞

Obli-

Obliquis seculis ut cursibus urgeat hostes,
 Miles ut euitet, captet & arma simul.
 Sanguineas etiam Prætor quo tempore causas
 Tractat, ad illius proximus asto latus.

Satel-

Et sic per rigido loci non opus est
 Possit ut ardet, et non opus est
 Tunc in campo non opus est
 Tunc in campo non opus est

Sa
 C
 Per la
 Sen
 Mar
 O
 Hinc
 C
 Sen
 Ep

Satellites. Die Trabanten.

CVra satellitibus sedet omnibus anxia nobis,
 Libera magnanimo subdere colla iugo.
 Per loca plena metus validam portare bipennem,
 Semper et à fido vim prohibere Duce.

Morigeri iussis equidem paremus honestis,
 Ocyus et facimus quicquid utrumq. iubet.
 Hinc quasi custodes validi per bella, per hostes,
 Cogimur ad nostri Principis ire latus.
 Seu bona Pax redeat, seu Mars grassetur iniquus,
 Est Ducis armata vita tuenda manu.

Q 2

Mani-

Nanip

GE

Meg

Mile

Manipularis magister. Kottmeister.

Gesto manipularis nomen sortitus in albo
Militis, ut calamo dat mihi scriba suo.
Me, quibus in casus vestigia præuia duco:
Militibus cinctum gloriæ esse decem.

His ego supposito potumq; cibumq; salubrem,
Omnibus hospitij iusq; ministro suum.
Quos ubi sæpe vocant operosa negotia munus
Ad graue, sollicitum vel comitantur iter.
His ego per casus velut vtor Achatibus omnes,
Ore meo belli tessera quando datur,

Q 3

Vnius

20

D

Prop
D
Qu

Vnius signi Dux.
Der Hauptmann vber ein Fendlin.

*Dux ego vexillo praefectus idoneus vno,
Militibusq; meis impero quicquid agunt.*

*Propterea circo medijs ostendor in armis,
Debeo priuatim cum sua cuiq; loqui.
Quin etiam pedites simul ac conuersus ad omnes,
Admoneo verbo liberiore viros,*

R 4

Nobili=

Nobilibus stimulos virtutibus addo superbos,
Erigit et turbam spes animosa meam.
Fortiter aduersæ compestat ut agmina gentis,
In crucis sortem Martis utrang ruat.

Præf.

Præf.
De

Præf.
Cant.

Quæ
Quam
Non
Et

Præfectus equitum Vigilum.
Der Kessigen Wachtmeister.

Præfectus turmis equitum vigilantibus unum
Conor, ut excubias tempore noctis agant.

Quenq̃ laborifera nos in statione locamus,
Quam gerat, Auroram prouocet usq̃ dies.
Nam vigilare decet, quanquam pluuiaq̃ niuesq̃
Et brumale gelu pigra ministret hyems.

Q 5

Qua

Qua ratione gerat se quisq. fideliter, omnes
Instruo, pax castris adsit ut alma mens.
Quam Marschalcus enim mihi vespere trudit eque
Clam belli signum tessera cuiq. datur. (stris
Dux

Catum eni
Amico
Me neg
Solic

Dux exercitus.

Der Führer der Landsknechte.

DVx ego militibus præcedo sequentibus acer,
Omnibus et dubiam præparo ritè viam.

Cautus enim quoduis iter, innumer. isq. viarum
Ambages, memori pectore seruo meo.
Me neq. signa pedum seducere deuia possunt,
Sollicito quamuis tempore noctis eam.

Simpli.

Simplicis ergo viae quoniam vestigia carpo,
Insequitur gressus credula turba meos.
Lubrica nos aliquam cum semita ducit in urbem,
Hospitium signans utile cuiq; loco.

Tonfor

Tonfor

Constit
Pro

Milibus
Cuiq; loco

Huc ades
Aure
Molibus
Eume
Cum re
Vner

Tonsor imperatorius. Feldscherer.

Constituor medicus vexillum Tonsor ad unum,
Prouida me cuius cura dolorq̃ premit.
Militibus promptam mea dat medicina salutem,
Cuiq̃ salutiferas applico sponte manus

Huc ades aduerso qui vulnus ab hoste tulisti,
Aut perfossa globo brachia forsā habes.
Mollibus hīc succis releuabitur alta cicatrix,
Et medicando dolor victus abibit atrox.
Cum vexillifero me castris nouit eisdem
Viuerē, sub nostro principe quisquis agit.

Diaco-

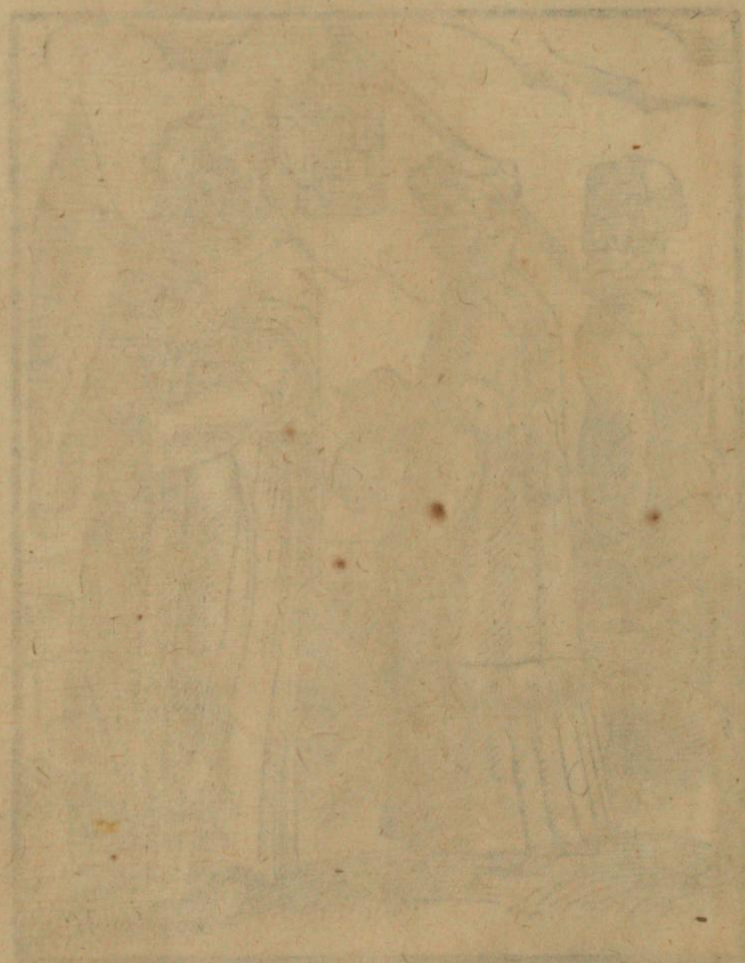
Diaconus imperatoris. Caplan.

Religiosa vocor persona, Deiꝑ Sacerdos,
Aeternæ doceo dulce salutis iter.
Militibusꝑ meis de rectæ tramite vitæ,
Hebdomada quauis bis iue semel iue loquor.

Præcipue moneo ne publica iura resoluat,
Pauperis aut tuguri quis populetur opes.
Nam malefacta Deum punire, bonosꝑ tueri,
Legibus ut mores corrigat ergò suos.
Hinc etiam curam morientibus addo supremam,
Viuat ut in supera spiritus arce pius.

Signi-

H
Horrid
Om

Foma
Sena
Acrus
Nec
Spinda
Sed

Signifer. Der Zendrich.

Hostibus ingentem diffundo minantia cladem,
Quæ gero fulminea Martia signa manu.
Horrida Mars campis ubi prælia miscet apertis,
Omnis est acies ordine ritè suo.

Fortia militibus solatia præbeo cunctis,
Sæuag magnanimos hortor in arma viros.
Acrius indomitos simul aggreantur ut hostes,
Nec spreta dubitent vulnera morte sequi.
Spondeo primus opem, quod signa relinquere nolim
Sed prius horribilem sponte subire necem.

R

Nume-

Numerarius militū. Pfennigmeister.

EN mihi præfecto numerosa pecunia seruit,
Qua sine conficies victor in orbe nihil.
Peruigil et sapiens operosa negotia curo,
Quolibet et puram tempore seruo fidem.

Vtile consilium varios ego Martis ad usus
Suggero, belligeris plenus ubiq. dolis.
Militæ doctas quæ constituuntur ad artes,
Omnia sunt nummis æris emenda mei.
Militibus tribuo confecta stipendia cunctis,
Seu pedes in castris, siue merebit eques.

R. 2 Impe.

Imper

Nuclio

Cog

Vequie

Atq

Canica

Mag

Can m

Qua

Circa

Atq

Imperatoris tubicen. *Seldtroiñeter.*

INuenior castro qui centurionis in amplo,
Cogor ad has tubicen aduigilare fores.
Vt quoties rigidi vocor ad certamina belli,
Aut quoties opera Dux eget ipse mea.

Cantibus ut possim querulis accendere Martem
Magnanimosq; viros are ciere meo.
Cum mea terribili tuba perstrepat aethera cantu,
Quamlibet exacuit segnia corda fragor.
Circundant humeris mox arma virilibus omnes,
Atq; suum frans quilibet ornat equum.

R 3

Fistu-

Imperatrix subiecta
In hac parte
In hac parte
In hac parte
In hac parte

Canis et fides
Magna et fides
Canis et fides
Magna et fides
Canis et fides
Magna et fides
Canis et fides
Magna et fides

Ma
Da

Canis
Magna
Canis
Magna

Fistulator & Tympanista.
Der Pfeiffer vnd Trumenschlager.

Magnanimus nostram vexillifer eligit artem
Militibusq; iubet ludere saepe suis.

Cuius et in castris nos inueniemur ab omni
Milite, qui nostrae munere vocis eget.
Cum mutare locum vult signifer, ilicet illi
Ludimus, et cantus edimus arte novos.

R 4

Tota

Tota quousq; cohors numero se colligit uno,
Et totum iunctis passibus agmen eat.
Tympana quin etiam quoties cauo concutit alter,
Omnibus enumerat iussa verenda Ducis.

Merc

Meretricum procurator,

Der Hurenweibel.

Vtile sacrilegis meretricibus, vtile scurris,
Præuius ostendo, quod comitentur, iter.

Mille traho mecum vetulas, len. usq. dolosas,
Agmine scortorum cingor ubiq. graui.
Furibus imperito nebulonibus omnibus idem,
Atq. timent voces omnia scorta meas.

Turba

Turba verecundas turbaret libera leges,
 Vellet et imperium temnere quisq. meum.
 Fustibus indomitis nisi turpia scorta docerem,
 A furtis avidas abstinuisse manus.

Conqui-

Conqu

St

M

Aene

Novi

Fortia

Op

Eigma

Qua

Barbari

Consp

D

Omni

Aug

Eury

Com

Dimm

Vye

Solice

Vt

Conquistores equitum vel peditum.

Kriegsräthe vnd Musterherrn.

MIllibus è multis homines conquirimus aptos,
Ad certamen atrox, & graue Martis opus.
At tenera siquidem lanugine bella sequuti,
Nouimus ancipites sortis obire vices.
Fortia delectu dum cogimus arma superbo,
O procul hinc lites, & fauor esto procul.
Eligimus vigili quia corde fideliter omnes,
Quos Amor in pugnas, atq; iuuenta rapit.
Barbarus aduersis ubi Turca cohortibus instat,
Consultit in medium tempore quisq; suo.

Præfectus Cybarijs.

Der Prouiantmeister.

DUlcia ieiunij aduecto cibaria castris,
Exhaustas vires quæ reparare queunt.
Omnibus & potum quoq; fercula largior idem,
Atq; cibum pediti cuiq; ministro suum.
E varijs ferri regionibus omnia curo,
Commoda militibus quæ fore duco mei.
Dummodo non duris nos aspera rebus egestas
Urgeat, aut capta sæuiat urbe fames.
Sollicitus numerum dextra subduco fideli,
Ut cito suppeditem quicquid abesse puto.

Cadu-

Caduceator. Der Herolt.

Signa fero pacis ramis velatus oliuæ,
Et veniam propter prælia sæpe rogo.
Omne quod aut Princeps equitū, peditumūe Magi-
Imperat, efficio temporis absq̃ mora. (ster,
Militibus quicquid notum cupit esse superbis,
Inprimis memorans indicat ille mihi.
Tunc ego, sanguineos postquā tuba clanxit in usus:
Terribilemq̃ dedit buccina clara sonum.
Iussū Ducis recito præsentibus omnia turbis:
Quæ minimis ausit soluere nemo modis.

Tormentorum muralium & pulue- ris nitrati custos.

Der Haubzeugmeister.

Sollicitus patula custodio quicquid in arca,
Ad fera militiæ pertinet arma meæ.
Præcipue tormentorum genus omne nocentum,
Et Bombardarum me penes esse solet.
Ænea bellorum non machina deficit vlla,
Non lupus, aut serpens, aut Basiliscus abest.
Nec qui saxa rotans quatit omnia mœnia pulvis
Defit, & è ferro glans fabricata suo.
Horrida sanguineis quæ funera stragibus edunt,
Vrbibus innumeris excidiumq̃ ferunt.

Arma-

Armamentorum, bellicorumq; instru-
mentorum custos.

Der Zeugwart.

Quicquid in aduersos curru deducitur hostes,
Materia belli res variante meas.
Ex varijs quæ facta vides tormenta metallis,
Tum pila, quam viui sulphuris humor alit.
Omnia præterea tueor munimina, centum
Hic oculis custos præditus esse velim.
Singula namq; vigil mihi Scriba dat ordine certo,
Tempore quæ cogor reddere cuncta suo
Quod mihi per fures si distraheretur auaros
Res leuis, ipsa mei est reparanda bonis.

Mensores siue castrorum meta-
tores.

Die Schanzmeister.

Congesto validos circundamus aggere muros,
Lustramusq; vias, densaq; texta soli.
Quæq; sit inprimis muralibus apta ferendis
Tormenti, varia lege probamus humum.
Marte fero quoties vrbs expugnanda videtur,
Cingitur aut ingens obsidione domus.
Non ego consilijs, quàm Marte salubribus unquam
Sum minor, at multum mens in utroq; valet.
Deniq; militibus sic propugnacula seruo,
Legibus ut maneant omnia tuta suis.

Dux

Dux gregariorum militum.
Der Schanzbauwren Hauptmann.

Nostra facit miles mandata gregarius omnis,
Atq; timet dextræ fortia sceptræ meæ.
Proximus huius semper Dux ipse cohortibus esse
Cogor, et ex omni cingere parte latus.
Ne quis legitimo decedat ab ordine, ne quis
Deficiat raucam territus ante tubam.
Fustibus hinc etiam compesco viriliter omnes,
Ut faciant planum conuenienter iter.
Quin et opus fluuios ubi sit tranare rapaces,
Vim superent valido ponte frementis aquæ.

Armamentarius. Geschirrmeister.

Quæ ferus ad bellum Mars armamenta requirit,
Tradita sunt fidei qualiacumq; meæ.
Millibus expleui varias erroribus urbes,
Omnis ut experto sit via nota mihi.
Sedulus aurigas sustento laboribus omnes,
Paret et imperio quisq; repente meo.
Omnibus ostendo loca conuenientia bellis,
Et quæ militibus castra propinqua putem.
Curribus hi Martis tormenta gementibus ultro,
Per iuga fidereis nubibus æqua uehunt.

Pontium

Pontium structurae praefectus.

Der Brückenmeister.

Navigio quoties exercitus exit in aequor,
Nec superare maris vimq; minasq; potest.
Cura mihi solidos ex robore ponere pontes,
Triste quibus legio transeat usa fretum.
Aut ubi ponticuli grauis impetus omnia rumpit
Ligna, per aduersas nauibus utor aquas.
Atq; procellosum mare classibus ambulo, donec
Fortiter ad portus arma virosq; veham.
Hinc ego militibus, castris acceptus et ipsis,
Consequor et studio praemia multa meo.

Delectorum militum Scriba.

Der Musterschreiber.

Centurio tantos mihi designauit honores,
Ut vigil à quouis milite Scriba vocer.
Nemo receptus enim turbas numerabitur inter,
Ipse nisi calamos senserit ante meos.
Quisq; mihi posita formidine nomina fatur,
Quilibet et natus qua sit in urbe, refert.
Omnibus exigua decerno stipendia penna,
Omnibus addo suam, quam meruere, stipem.
Forte graues inter si quicquam negligo curas,
Cogimur id damno reddere sepe graui.

Magi-

Magister equitum.

Der Feldt Marschalck.

Nobilis eximia de patris origine cretus,
Nobile Marschalci munus equestris ago.
Præcipio turbis ego quicquid equestribus, illud
Ocyus exequitur quisq; fidelis eques.
Quo iuuat armatas ego dirigo fortiter alas,
Hostis ubi properans Marte propinquus adest.
Cuius & insultus exploro fideliter omnes,
In quibus & latebras quærat habere locis.
Ordine post equites in bella frementia duco,
Nec temere nostram respuit ullus opem.

Ductor equitum.

Der Keyfig Hauptmann oder der Rittmeister.

Nomen honorificum gero centurionis equestris,
Nobilibus passim notus ubiq; viris.
Præmia militiæ qui puluerulenta sequutus,
A puero præsens tempus ad. vsq; fui.
Legibus hos equites rego conuenientibus omnes,
Quos fidei Princeps tradidit ipse meæ.
Omnia quæ nostras frumenta vehuntur ad aras,
Armata tueor, concômitorq; manu.
Si sit opus Vigilis benè munere fungor, & hostes
Terribiles inter fulmino. si sit opus.

Præfe-

Præfectus equitum, seu procurator
hospitij.

Der Quartirmeister der Reisigen.

QVando per ignotos Legio proficiscitur agros,
Ambulat & longæ fracta labore via.
Hospitium fessis ego nocte cohortibus aptum
Constituo, vires quo reparare queant.
Atta men inprimis domus huic aperitur amæna,
Principis officium qui generalis agit.
Commoda nobilibus quoq; diuersoria signo,
Noctis ubi lætæ perbreue tempus agant.
At reliquis requiem dat tessera, datq; tabernam,
Replet eos nimio quæ madefacta mero.

Ductoris equitum Scriba.

Des Ritt meisters Schreiber.

INtrepidus equites scribo vigilanter in album,
Scriba meus turmis Martius unde vocor.
Principis in nostri castris ut is ære merebit,
Ordine queng suo docta tabella gerit.
Ad varios actus, & multa negotia rerum,
Ingenij Princeps utitur arte mei.
Magnanimo iurans equitum promitto Magistro,
Ingenuam nolim quod temerare fidem.
Impositum sed onus curare fideliter omni
Tempore, nec vafris deditus esse dolis.

Gregarij milites.

Gemeine Landsknechte.

MIllibus è multis nos Dux elegit ad arma,
Membraq; militiæ indicat apta suæ.
S Quamq;

Quamq̃ fidem dedimus, vel quæ promissimus ore,
Ducimus ancipiti non violanda dolo.
Siue petenda laboriferis incurfibus arx est,
Cominus aut Princeps aggrediendus erit.
Aut æquanda solo sunt oppida dira Getarum,
Mœnia nec segni præcipit anda manu.
Fortibus indomitos nos inuenit hostis in armis,
Quodlibet armati subruimusq̃ solum.

Primipilus seu Tribunus om-
nium peditum.

Der oberst aller Fußknechte.

Horrida quod viridi sim bella sequutus ab æuo;
Electus peditum Duxq̃ comesq̃ vocor.
Nam puer assueui, dum lubrica sustulit ætas,
Sæpe cicatrices, vulnera sæpe pati.
Belligeras Marti datus erudiendus in artes,
Credor, quo primum tempore natus eram.
Omnibus officijs qua propter idoneus, aptum
Eligo, quisq̃ ferat quod patienter, onus.
Vnde senes pedites, iuuenesq̃ fideliter omnes,
Inseruire mihi nocte dieq̃ volunt.

Prætor Imperatorius. Schultzeiß.

Militiæ validas ego dirigo Prætor habenas,
Et scelerum vindex acer ubiq̃ vocor.
Belligeras equidem dubitantibus explico leges,
Aptaq̃ militibus iura ministro meis.
Huc ades opprobrijs qui læsus atrocibus, aut qui
Intolerabilibus fletq̃ gemisq̃ modis.
Hic ego di scutio causas venerabilis omnes,
Quodlibet et iusta pondero lance malum.

Me

*Me penes est omnis vitæq; necisq; potestas,
Cum baculum frango per duo membra meum.*

Triumvir capitalis. Profos.

A*Spera cum nostras vicit petulantia leges,
Militis improbitas cordaq; vicit atrox.
Hunc ego mox laqueis compesco potentibus usus,
Atq; truces valida compede vinco manus.
Donec rem vigilans examinet arbiter omnem,
Libret et ex omni parte severus opus.
Omnia mercator quæcunq; cibaria passim,
Militibus fessis in mea castra vehit.
Aestimo sorte sua, quanto mercabilis ære
Copia frumenti, copia sitq; meri.*

Lictores militum. Stäckenfnecht.

P*incipis imperio nostri paremus ouantes,
Quicquid et hic oculis innuit efficimus.
Miles atrox quando rumpit sacra vincula legum,
Nobile fulmineo iusq; sub ense gerit.
Ilicet hunc rapimus, plateamq; rotamus in omnes,
Vsq; nigri veniat carceris ante fores.
In quibus oclusus debet sperare salutem,
Frangat is officio vincla quousq; pio.
Aut rem discutiat Iudex, et tempora quærat,
Mortis ab aduerso liberet atq; metu.*

Curia quæ senatores militum deligit.

Die Gerichtsleut.

C*uria quæ vario hominum benè pōderat actus,
Iudicibus nobis omnis aperta patet.
Pectore discutimus causas vigilanter aperto,
Cunctaq; iudicio candidiore damus.*

Nos quia vexillis ex omnibus eligit omnes
Prætor, & officium dat bene cuiq; suum.
Stabimus illius, iussuq; sedebimus omnes,
Eius & ad nutum dicere quisq; volet.
Deniq; iudicium dabimus venerabile cunctis,
Quod inuet & populus comprobatur ore suo.

Decollatio seu amputatio capitis.
Das Haupt abschlagen.

Indice qui coram reus accusatur iniquo,
Impia tutari cum sua facta nequit:
Sed digitis vulgi, sed iudicis ore seueri,
Dicitur & populus omnibus esse nocens.
Nec poterit verbis nec re malefacta tueri,
Causidici prompta nec releuatur ope.
Ille Sacerdotem petat, & sua crimina fletu
Testeturq; pio corde dolere sibi.
Inde caput rigide feriendum sponte securi
Colla q; carnifici præbeat ipse truci,

Per lanceas aliquem agere.
Einen durch die Spieß jagen.

Militiæ nullo constat Respublica pacto,
Ordo sed infelix utilitate caret.
Supplicijs princeps nisi conuenientibus omnes
Plectat, & aduersum puniat omne scelus.
Ergo duas etiam plateas fatalibus hastis,
Constituit peditum sanguinolenta cohors.
Quis reus aduersis transire miserrimus ausis,
Cogitur, & mediam mortis inire viam.
Vulnera cum dantur, validæ stringuntur & hasta,
Signifer extremo sine locatus adest.

Dele-

Delectus militum.

Die Mußtrung der Landßknechte.

Fortior hic legitur Mauortis ad arma iuuentus
Arma gerat iuuenis miles, & arma senex.
Nomina militiæ quicunq; dat apta frementi,
Conspicius portam transeat ante meam.
Nam nisi magnanimus, dignusq; videbitur esse,
Militis ingenij qui graue portet onus.
Segnior è nostro delebitur ilicet albo,
Martis ut indignus qui ferat arma manu.
Quisquis at in nitidis (ut fas) animosior armis
Stabit, is in quouis turbine miles erit.

Principales militiæ legere literas.

Die Artickelsbrieff lesen.

Vtile consilium peditum Dux conuocat acer,
Ordine dans leges conueniente suis.
Scilicet exigua narrantur cuncta tabella,
Ambigui quicquid bellicus ordo tenet.
Omnia quæq; sequi, milesq; relinquere debet,
Strenuus aut Princeps vituperare potest.
Charta ministranti mollent breuis explicat aurem,
Et quæuis belli iussa timenda docet.
Quisquis at hæc audet sacrata resolvere iura,
Non sibi propitios sentiet esse Deos.

Oblessa arx. Belegert Schloß.

Hostis honorificam cum Martius obsidet urbem,
Cingitur aut felix obsidione domus.
Tempore consilij urbs clausa salubribus omni,
Indiget his constat quicquid ubiq; vides.

S 3 Præte-

Præterea valido circumdat ut aggere muros,
Congreget & moles esse videtur opus.
Macchina nec belli, tormenta nec ærea desint,
Arida militibus nec premat ora fames.
Sic poterit rigidos eludere fortiter hostes,
Mille moræ quamvis obsidionis erunt.

Deditio vrbis. Statt auffgeben.

Hostib. vrbis quoties circumdatur aucta superbi,
Belligeras nescit quæ tolerare moras.
Nec duci egregij releuata potentibus armis,
Auxiliatrices sentit adesse manus.
Illa suas clauēs victoribus offerat ultro,
Detq; peregrino colla premenda iugo.
Sic hostem verbis sibi conciliabit amicis,
Vitabitq; dolos, effugietq; minas.
Ne malè tormentis, aut glandibus usus ahenis,
Mænia fulmineis diruat ista globis.

Conclusio. Der Beschluß.

Hoc de muneribus, quæ Martius ordo requirit,
Exegi Vates ingeniosus opus.
Cuncta Leonhardus Fronsbergius indicat auctor,
Longius atq; stylo conueniente refert.
Pace nihil melius, belloq; nocentius esse
Traditur, est vera resq; probata fide.
Ergò relinquamus molimina bellica Martis,
Flebile seruitij ne subeamus onus,
Hartmannus pacem, requiemq; petentibus optat,
Et Mahometigenis horrida bella Getis.

Domini

DOMINI SIGISMUNDI FEYRA-
bendij, Typographi & ciuis Francofor-
diensis Symbolum.

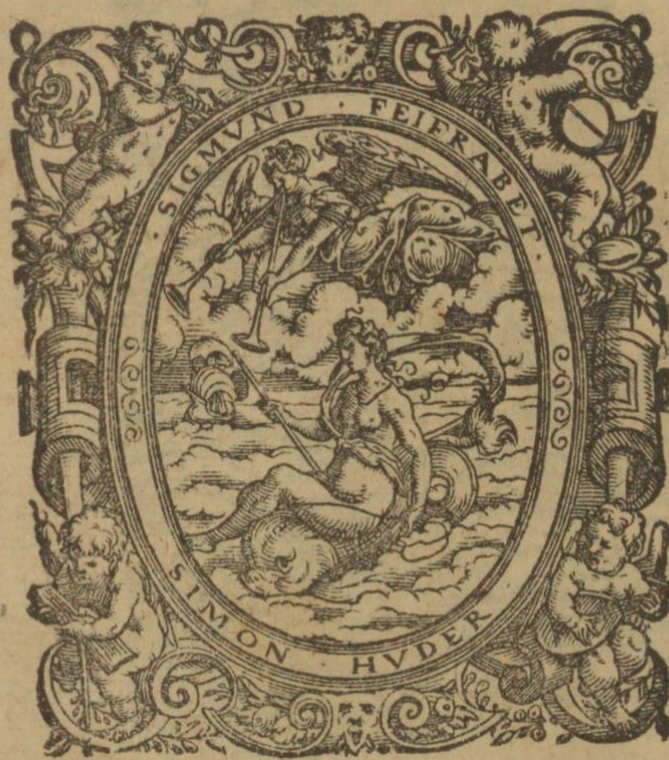
Quemlibet officij quæ sunt monitura decentis,
Ista Sigismundus symbola lecta gero.
Quisquis agit vacuam Phœbea per oia vitam,
Nomen honoratum vultq; parare sibi.

Mille sub hyberno vigilabit sydere noctes,
Et studijs tempus continuabit edax.
Nam virtutis iter laudabile cunq; perosus,
Laude nihil dignum qui meliore gerit.
Conspicuo famæ sine dulcis honore iacebit,
Nullaq; concordi sceptrâ fauore feret.

FINIS.

IMPRESSVM FRANCOFVR-
ti ad Mœnum, apud Georgium Corui-
num, impensis Sigismundi
Feyerabent.

M. D. LXVIII.

